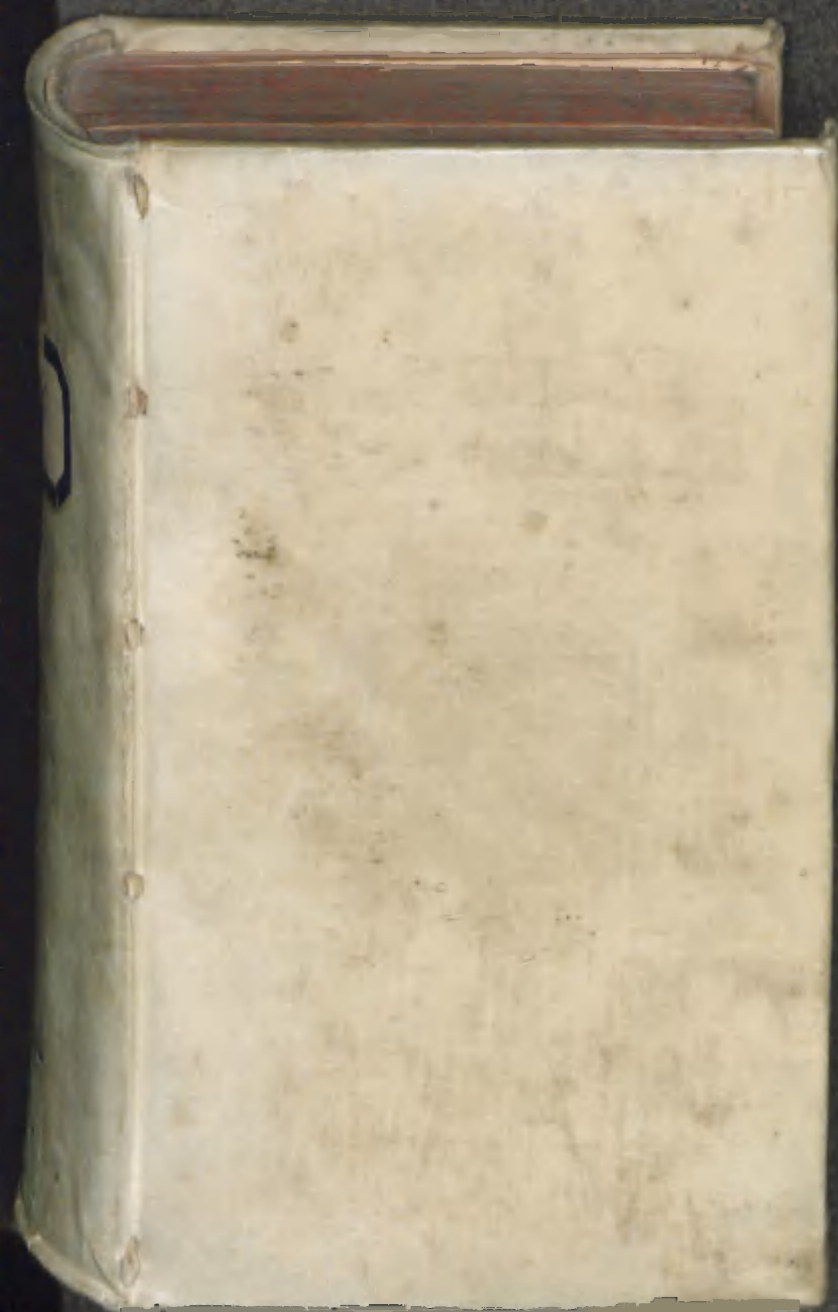




Philol.

R
1727

R II. e. 600.

931

4-2 A

9378.

Re. Geo.

Z

13.

Reliquit ex se heredem neminem
sed innumerabiles viptutes.

Quæ ej non modo
diverſitates

Immortalitas. ut neceſſe eſt.

Bene Beati. Nam ſus precare,
nem ſci oſtendi.

... C. T.

... 11. 12. 13.

Heinrich (rager,
Bayer. Weibchen

E. Cartierographeo Chiliano



Generosissimis, Strenuissimis,
Amplissimis, Prudentissimis
ORDINUM PROVINCIALIUM MECHLENBURGICORUM
DEPUTATIS,

Dominis Meis Gratioissimis,
Patronis Benignissimis,
Strenæ Xenijve vice
folia hæc

non ex arboribus parum - felicibus decerpta,
qualia Sux Generositates & Amplitudines
christianissimo supercilio aspernantur;
nec auro argentoq; ducta,
qualia, felicibus solum patentia, à meâ tenuitate exulantes
sed papyracea dumtaxat, inscripta
Celsiam odorem *Amicitia & Amoris* Celsiodori,
devotissimâ mente manuq; offero,
cum voto omnigenæ faustitatis,
eundem favorem,
quo

**Suarum Generositatum & Amplitudinum
Antecessores Beatissimi**

Parentem meum JUSTUM, dum vita manebat,
ob officia & consilia fidelissime ad urnam usq; promp-
tè benignissimè prosecuti suât,
pro me sororeque meâ unia
præfati Earundem Opionis in *Areopago sincerissimi*
liberis utriusque sexus unicis,
pijsimè exambiturus,
nosque Gallinæ non admodum albæ filios ut respiciant,
ad extremum suppliciter & demissè obtestatus,
Suarum Generositatum & Amplitudinum
Cultor Devotissimus

EDITOR ET AUCTOR.

Modesto & Benevolo Lectori.

Quod Socrates Philosophus acutissimus ad pu-
erum quendam forte non inelegantem, quem
pater locuples per pædagogum miserat, ut
cerneretur, indolesq; ejus ex *Φυσιογνωσία*
cognosceretur, palam dixit: *Loquere ut te videam*; id pro-
cul dubio in me si non facie, at titulo forsitan aliquo speci-
otum nonnulli non tam Philosophi quam Sophistæ, quales
deformât Diog Laert. lib. 2. in Vit. Socr. p. m. 108. & Sca-
liger F. Jamb. gnom. 34. clam torquebunt. Fateor equi-
dem ingenuus, me parum speciminis publici, quod so-
lide de meis testaretur studiis, hætenus edidisse. Verum
voluntas mihi non defuit, sed facultas. Novit enim Deus
καρδιογνώστης, quanto tanger desiderio talentorum mihi
ab ipsius immeritâ gratiâ impertitorum bono publico
foenerandi, constatq; inter amicos meos bonosq; omnes
de animo meo rei literariæ pro meâ virili juvandæ. Qui-
bus echeneisin hæc mea propensio huc usq; sufflaminata
fuerit, ei non ignotum est, cui nihil ignotum. Atq; hinc
vix deprecatione opus haberem. Verum enim verò ut
tantum detractorum genuinos retunderem, tandem rupi
silentia. Sisto itaq; atq; in scenam iterum produco CAS-
SIODORUM non quidem totum (præsens enim hoc
mea conditio non fert), attramen non minimam vilissi-
mamve ejus partem, quæ est Commentarius s. Tracta-
tus, *DE AMICITIA ET AMORE*. Sed & hæc iterum
videor mihi videre unius vel alterius Philosophiæ non
tam veræ quàm simulatæ affectatoris linguam bisulcam,
obtrecta bundi, quod Philologum potius quàm Juridi-
cum agam. Orabit pro me causam CL. *Joh. Fridericus
Gronovius*, Philologus æquæ ac JCtus, cujus verba integra
X 2
ex præ-

ex præfat. ad Lect. præmissa Diatribæ in Silvas Papinianas bona fide huc transsumam: Nil egi (inquit) turpis lucri (quod his studiis non quæri sciunt parasitastri quidam parvuli, qui cum omni æruscandi genere se sagi-
nârunt, & lacrymas miserorum & sanguinem cotidie in digitis componunt, bonis viris modicas & honestas opes, & criticam nec Cereri parandæ facilem nec Lyæo ceui-
probrum obijciunt) aut inanis ostentationis gratiâ, ad quam prorsus ineptus sum: sed mente omnia simplicissimâ & publici boni juvandi cupidine. Oraculum enim mihi illud sapientissimi vatis, cujus singulos versus singulas sententias dicebat incomparabilis Vir & Consul. *Εἰ γὰρ λαβὼν ἑκάστῳ, ὃ, ἡ δύναμις ἡ καλὸν, δι-
έλθοι τῆς, καὶ ἐς κρινὸν φέροι πετρίδι, κακῶν ἐ-
ὧν αἱ πόλεις ἐλασσόνων περὶ μέναι τὸ λοιπὸν εὐτόχοι ἐν αὐν.* — — — Nec deerunt proximè hos funem-
ducentes, — — — barbari & cōcremtores humanitatis & literarum: qui veram eruditionem Grammaticam ap-
pellant, incorruptos illos sanæ sapientiæ Magistros, Græcos dicō & Latinos Scriptores, Pædagogis delegant. Qui nisi animam pro sale haberent, nunquam eo pro-
cederent insolentiæ, ut, cum ipsos cruda studia ad caninæ facundiæ rabiem aut aliam quæltuariam artem ap-
pellere coegerit infelicitas sua vel auri sacra fames, malum morem suū omnibus pro lege esse cuperent, & præstantia quævis ingenia in eundem imperitiæ ludū damnari. Sed ejusmodi graculorum censione, quibus nec ciccum-
luum Plautus, nec nauci Afranius muta ret, facile elevamus: nec tam humili sumus animo, ut cum illâ natione, nisi quatenus publicum bonum & antiquitatis & posteritatis cura iusserit, vel sustineamus componi, Fruan-
tur in-

tur infania suâ: Baccho bacchanti adversari est jurare in eadem orgia. Apud æquos & sanos judices Accio idem quod Titio jus erit, & ab his nescio, laudari malim, an reprehendi & erudiri. Huc usq; Grönovii verba. Sed quid Cybariticorum istorum vertagorum à me amolior linguam, quum eam ipsam jam ante me expertus sit Genitor meus Justus p. r. teste Programme, quo LL. Humanitatisq; cultores ad geminum (quod vocant) collegium, alterum Juridicum super re monetariâ & institutionū; alterum super Triumviros Amorum Catullum Tibullum & Propertium invitavit. Hæc dum profero, nemo existimet, esse hæc dicta probis, doctis, sapientibus, alto quorum corde manet pietas cultusq; supermi, ut utar metris Guil. Sallustii du Bartas hebdom. 2. diei 1. lib. 3. & me istos nescire distinguere à veris Ictis. Imò cum Christoph. Ad. Ruperto observ. in Flor. 4. 12. 34. scio tantum differre, quantum Hypanis Veneto distat ab Eridano, quantum Justitia illa Deum soboles ab ipso Diabolo, qui Justitiæ semper adversatur. Illorum latratum & sibilum privatum Spartanâ mente sperno: horum publicum calculum & applausum certus mihi promitto. Nec in hoc animi fallari: cum multos habeam Antecessores, quorum auctoritatem non defugio. Sic insequentes Icti Dionys. & Jacobus Gothofredi pater & filius, ille Cicero-
nem & Autores L.L. hic (cujus Codicem Theodosianum titulo tenus jam ante hosce 14. nifallor, annos promissū frustra hactenus expectavimus) Philostorgium, Obertus Ciosanius Lucretium, Jul. Pacius à Berigâ Ethicam Aristotelis, Franc. Juretus Symmachi epistolas, Guil. Fornerius cum Petro Brosseo Casiodori varias, parens meus Justus Valerii Flacci Argonautica, Conr. Rittershusius (præter alios) Oppianum & Salvia-
num, illum scriptorem secularem, hunc Ecclesiasticum,

Joh. Heringius Ambrosium Mediotanensem & Mattheum Vindocinensem utrumq; Ecclesiasticum illum Rhetora, hunc Poetam, notis cedro dignis illustrarunt. Taceo jam *Jac. Revardum, Franc. Hotmannum, Marqu. Freberum, Barn. Briffonium* (cujus A. C. 1591. in tumultu Gallicano immeritum suspendium, perfectionem libri illius, quem incudi à se submissum morte sua magno Reip. detrimento periturum, in articulo mortis, verbis suspensis questus est, suspendit), *Guil. Budaum, Hug. Gratium* (cujus heic ante duodeviginti, si recte memini, annos præter spem defuncti cor cum reliquis intestinis nostras sequestriparæ semper virgini dicata ædes commendatum fovet) *Jacobum Cujacium* (qui publice ad parietes Europæ nostræ affixerat Jctos verborum peritiores esse quàm Grammaticos), de quibus omnibus plerisq; adeatur præ cæteris *Jos. Arndius* in oratione de contemptu Philologiæ & *Andr. Sensileb.* in Dedicat. variar. antiqu. navium silvæ præmissa. Possent hisce tantis viris alii, qui similiter Themidi Musas politiores junxerint, addi; & *plac. vauz & 261*; quare iis enumerandis supersedemus. Sed propius ad nostrum Cassiodorum accedamus. Num materia illa, de qua in hoc opusculo tractatur, planè à jure nostro aliena eiq; incognita est? Minime. Facillimum hoc probatu esset, si usus exigeret: verum cum id satis affacim cum aliis *Ludov. Carbo* tr. de Pacificatione & inimicorum dilectione, *Joh. de Lignano* tr. de Amicitia (Tract. tract. tom. 12. pag. 227.) & *Petrus Gotofredus de Amore* declararint, neq; iis nunc immoramur. Nec Autor noster à foro Juridico eliminandus est, quippe qui, si quis alius, Jctum suo tempore egerit felicissimum. Ejus consiliis usi fuere *Theodericus Bernas* f.

nas f. Veronensis (vulgò *Osdrich von Bern*) ejus filia *Amalasuntha* Eutharico Cillicæ nupta, nepos ex his *Athalaricus*, sororis *Amalafredæ* filius (quem vulgò nepotem ex sorore dicimus) ex *Thrasimundo* Vandal. in Africâ Rege IVto, *Theodahatus*, & neptis *Mathasunthæ* maritus seu progener *Vitiges*, pleriq; omnes *Ostrogothorum in Italiâ Reges*, attestante volumine, quod *Variarum* nomine ipse prænotavit. Quod volumen quid aliud est, quàm Codex Legum, Edictorum, Rescriptorum & Formularum, nomine prælandatorum Principum emissorium, ut illum eodem jure *Codicem Cassiodorum*, quo Ant. Faber suum *Fabrianum*, nominare liceat; imo meliore, eo quod plurima ejus Rescripta autoritate Regiâ composita sub idem admodum tempus, quo ultimorum Romanorum Imp. leges promulgatæ sunt, prodierint, & stilo (qui si asperiusculus est & pompaticus, seculo hoc condonandum, de quo ita *Nicol. Causinus* lib. 3. de Eloq. sacr. & Prof. c. 14. *Magna Aurelii Cassiodori mens, qui inter Gothici seculi barbariem quasi sidus quoddam eluxit, stilo veniam deprecatur, & facile impetrat*) tam similia hisce sint, quàm lac lacti aut ovum ovo, ut nescio quo pigro certares, utraq; ex unis iisdemq; scriniis f. Cancellariis (ut vulgò dicuntur) profecta. Porro hic noster non tantum in secularibus literis omnium suo ævo facile eruditissimus, sed & Scripturarum Divinarum lectione plenissimus fuit; unde non solum ut Jctus & Historicus secularis nominatissimum illum *Variarum Codicem & Historiam Gothicam* (cujus amissæ *Epitomen* nobis reliquit *Jordanes* f. *Jordanus*), verum etiam ut *Theosophus* seculo subductus plurimos Ecclesiasticos condiderit tractatus, quorum catalogus extrat apud *Joh. Trithem.* de script.

Ecclesiast. Possiv. appar. sac. Bellarm. de script. Eccles.
Gesn. biblioth. & alios, qui Bibliothecas s. Commen-
tarios descriptor. præprimis Ecclesiast. edidere. Inter
hosce ultimos non ultimum meretur locū commemo-
ratus *Commentarius de Amicitia & Amore*. Hujus quam-
libet nō meminerint Trithemius, Bellarminus aliq; modo
adducti autores, non tamen ideo ipsi abjudicandus vide-
tur: quippe qui potuerit esse in numero eorum tractatuū.
quos ad notitiam suæ lectionis non venisse, aut an extent
seignorare fatentur aperte *Trithemius & Bellarminus*.
Hinc non video, quid nos movere possit, quo minus
hunc partum vero & legitimo restituamus parenti, nostro
nempe Cassiodoro: in quo nobis præit Autor Editionis
Genevensis, quisquis ille fuit, quæ parata est A. C.
1650. Alias nulla fere aut exigua, quantum mihi pene-
trare licuit, tractatus hujus apud assiduos exeat scriptores
memoria. Florilegiorum compositores aliquot, qui se
mihi obtulere, evolvi, sed neminem (nisi me oculi fugi-
tivi fefellerunt) reperi alium, qui ejus autoritate uteretur,
præter *Fob. Magirum* in polymnem. p. m. 115, 116, 128, &
Ott. Freundium in *Floscul. Amicit.* sed unico tantum lo-
co, pag. nim. 69. ; nam reliquis gnomas ejus nomine Pe-
tri Blesensis citat. Et huic Petro etiam Tractatus quidam
De Amicitia Christiana à Trith. & Bellarm. adscribitur, &
operibus ejusdem à Joh. Busæo Jesuita adnectitur. Sed
ut dicam, quod res est, commentariolus ille de Amic.
Christ. quinomine jamjam allegati Petri venditur,
tantum Compendium est partis prioris operis Cassiodo-
rani, quod ille forte exercitii ergo vel aliâ quapiam de
causâ ipsi soli notâ coarctavit, ut dici non injuriâ queat
Cassiodorus contractus. Quod attinet argumenta, qui-
bus

bus Busæus probare conatur, Petro Bl. accepto feren-
dum esse sæpius nominatum tractatum, eadem illa facili-
tate Cassiodoro applicantur. Videamus verba Busæi, quæ
integra hæc sunt: Tractatum aliquem de Amicitia Chri-
stianâ à Petro Bl. editum fuisse fidem facit Catalogus
Joh. Trithemii, in quo etiam primum locum inter Ble-
sensis opuscula obtinuit. An autem præsens Tractatus,
quem nos hic in lucem edimus, Blesensem vendicat pa-
rentem & auctorem, in controversiam vocari potest:
nam Trithemius discrete scribit, libri de Amicitia Christi-
anâ principium sumi ab his verbis: Quoniam diminu-
ta sunt veritates, quæ verba non sunt in Tractu nostro.
At nihilominus in eam sententiam prorsus inclino,
Tractatum hunc legitimum esse Blesensis partum, non
eo solum, quod codex formulis ante 80, ut apparet, an-
nos excusus (quem unum, eumq; mendis obsitum, Con-
fluentia nactus sum) in fronte præferat Petri Bl. no-
men, sed multo magis, quod tota orationis structurâ
sententiarumq; acumine purū putumq; Bl. repræsentet.
Quod si verum est, extremum in hoc opere locum oc-
cupavit, cum mox in foribus opusculi ingenuè fateatur,
eum à se jam sene viribus fracto & morti proximo con-
scriptum & divulgatum esse. Hæc Busæus. Ubi patet
primo eum timide, mox vero confidenter factum hunc
adferere Blesensi. Sed verbis ejusdem pro tuendâ Cassi-
odoranâ autoritate potiore jure utar hoc modo: In eam
sententiam admodum inclino, Tractatum hunc (quo-
ad veram originem) legitimum esse Cassiodori partum,
non eo solum, quod codex ante 14. annos Genevæ (ut
jam supra monitum) excusus, quem unum (nam plures
inspicere nondum licuit: habeo quidem adhuc aliam

Editionem n^op. Parisiensem de Anno 1576. verum ibi pla-
ne nullus apparet : an verò exterin Editionibus à *Joh.
Henr. Hottingero* in Bibliothec. quadripart. p. m. 307. ci-
tatis, quas nullà curâ potuimus hucusq; nancisci, videl.
Lutecianis de Anno 1519. 1588. 1605. Moguntinâ de An-
no 1602. dicere non habeo) eumq; mendis oblitum, ut
Animadversiones nostrâ docebunt, Bremâ nactus sum.
ante annos admodum novem, cum Delmenhorsti præ-
fectum studiorum Generosi Dn. Christiani Guntheri ab
Osten, Hieronymi Georgii Satrapæ tunc Delmen-
horstani strenuissimi *vov. in dyoiois* F. paternum dantis,
jam primicerii Cubiculariorum Regiorum in Daniâ egre-
giissimi, agerem, in fronte præferat M. Aur. Cassio-
dori nomen, sed multo magis, quòd totâ orationis stru-
cturâ sententiarumq; acumine purum putumq; Cassio-
dorum repræsentet. Quod si verum est, meritò extre-
mum in hoc opere (nempe dictæ Editionis Genevensis)
locum occupavit, cum mox in atrio opusculi ingenue
fateatur, eum à se jam sene, (nam nonagenario major
A. C. 562. Computum Paschalem edidit, referente
Calvis. in Chron.) viribus fracto & morti proximo con-
scriptum & divulgatum esse. Plura adhuc pro adstru-
endâ Cassiodori autoritate afferri possent: Verum satis
superq; autumo jam pro hac Helena depugnatum.
Porro quid opis operæ ve huic operi contulerim, fes-
quipedalibus non effero verbis. Hoc duntaxat brevi-
bus præscîni dico, me capitibus s. potius tmemati-
bus, in quâ jam ante tractatus distinctus erat, addidisse
tantummodo paragraphos, quos communiter Versicu-
los vocamus. Adjeci insuper (*Ob. Ciosanii in Lucre-
tio, C. Ritterhusii in Symmacho* si vera sunt, quæ tradit
de eo

deco *Joh. Erhardus* sive M. C. *Londorpius* in Sym-
bol. Petron. p. m. 781. mihi nondum licuit ipsum cer-
nere, M. *Berneggeri* in *Tacito, Justino &c.* J. *Freinshe-
mii* in *Floro &c.* J. H. *Böckleri* in C. *Nepote, Vell. Pa-
terculo*; J. *Weizii* in *Dracontio*; aliorum in aliis adiduis
scriptoribus, vestigia secutus) indicem, quod *Δράγμα*
appellatur, non omnium, sed selectiorum: poterit ta-
men aliquando absolutissimis fieri, ubi, si Deus voluerit,
curæ secundæ accesserint, & reliquæ n^ovorum non-
nullorum residuorum exactius beneficio saniorum ex-
emplarium sublata fuerint. De Emendatione præsen-
ti Animadversiones loquentur. Et sic nihil hâc vice
amplius restat, quam ut concludam, & quidem cum
pio *Fulgentio*, magis ex animo quam eleganter: *Si quid
ad hoc opusculum collatum sit, quod placeat & sufficiat, vel
si non sufficiat, saltem placeat, non est meæ indigentia, sed
divinæ sufficientiæ: siquid verò ita collatum sit, ut nec suffi-
cere tuo possit desiderio nec placere, non est sufficientiæ Divi-
næ, sed meæ indigentia.* Antequam autem omnino fini-
am, non intactum relinquere possum, me, ubi ani-
madvertero meos hosce labores non adeo mundo fuisse
inrivos aut ingratos, ejus generis plura, quæ in mundo
partim consummata, partim affecta habeo, si per curas
& valetudinem licuerit, Domino inspirante, publici eti-
am juris facere posse, ut sunt *Institutiones Justinianæ, Cas-
siodori Variæ s. Codex Cassiodoranus, Bœthius de
Consol. Philos., Ciceronis Orpheus, Enchiridion Epicteti &
Tabula Cebesii cum absolutissimis indicibus* (quorum, Com-
mentariorum vice pensantium, quantus usus sit, inter ali-
os docet *Joh. Vorstius* præf. ad Lect. præmissa *Corn.
Nepoti*, pronuper ab ipso edito); *Monoteffaron s. Con-
cordia*

rordia IV. Evangelistarum In primigeniâ linguâ ita in
unum corpus consolidatorum, ut nec minutissimum
quidem jota ullius illorum neglectum fuerit; *Fasa regno-*
rum Gothici & Vandalici s. De eorum Origine, incre-
mento & mutationibus; *Archontologia Cosmica* s. Histo-
ria præcipuorum Mundi Regnorum, Rerum publ. &
Statuum à primâ origine ad nostra usq; tempora Chrono-
logice & Genealogice, quoad ejus fieri poterit, deducta ex
optimis Autoribus, quos indipsi licebit, deflorata; *Ope-*
ra parentis mei Justi P. M. omnia tam Juridica quàm Phi-
lologica, quantum eorum instar tabularum naufragii
colligiquitum fuerit, & forte nonnulla alia. Tu
interim, Lector Sincere, hoc Catone jam sis
contentus favens linguis
animisq;.

Ad Virum

AD
VIRUM
EXCELLENTISSIMUM ET AMPLISSIMUM
DN. JOHANNEM BERNHARDUM
JUSTI. F. ZINZERLINGUM
J. U. D. & Polyhistora Clarissimum, Ami-
cum Sincerrum & Optimum,
Cum Cassiodori librum de Amicitia ederet.

AD calamum, Ad calamum. gene-
rosa silentia rumpe,
Et quædam sæculo scribere digna para.
Ad calamum! mi Zinzerlinge, & te quo-
q; dignum
Crede ævo, ut meritum Te quoq; fa-
ma vehat.
Mæta patet, stat palma tuo cessura calori
Tu modo perrupto carcere rumpe
moras.
En tibi tot stantes in curribus Æmilianos!
Omnes post tergum tu præeundo
trahes.
Sume animos, stadio solus regnabis in
isto
Atq; rotâ palmâ mox propiore feres.
Serva

Scena patet, geminum pandunt Heli-
cona sorores,

Consentesq; vocant ad sua rēpla Deæ.
Cur doctas paries privus tibi strangulat
artes,

Qui cedro poteras luceq; digna loqui?
Quid juvat abstrusæ mussantem inhiare
papyro,

Osq; sonaturum magna tenere domi?
Dic aliquid, linguis quod mille recipro-
cet Echo

Fama, quod in seclum migret, & orbis
amet.

Actor eris, mutum non famæ fabula no-
men

Te cupit, in scenam Te quoq;, Amice,
vocat.

Sunt equidem hîc Momi, sunt turpia
nomina Mimi.

Hunc animo spernes tu meliore gre-
gem.

Scribunt indocti doctiq; volumina pas-
sim,

Et quivis chartas Cercopithecus arat.

Par.

Parturiunt Montes & nascitur exiguis
mus.

Est tamen, hunc Lucam qui putet
esse bovem.

Jam placet æstivæ facundia rauca
cicadæ,

Et rudis altisonū pulsata sellus ebur.
Jamq; omnes fatuis sylvæ sunt Consule
dignæ,

Et sapit ingenii pingue vomentis
opus.

Mille alis Famæ decrescunt Anseris alæ,
Milleq; nunc orbem stigmatem prela
notant.

Innocuæ dira jugulantur arundine char-
tæ,

Et tot atramenti dolia crena bibit.
Inde tot in vulgus deliria, somnia, nugæ,
Et grandes abeunt, sed sine mente,
libri.

Sit vulgi furor hic: Tu rerum pondera
pandis:

Et partu seclum nunc meliore beas.
Resti-

Restituis nobis insignia Cassiodori
Rudera, AMICITIÆ queis sacra jura
docet.

Publicus hic labor est, & nobis utile
munus.

Tuq; illi famam condis, & ille Tibi.
Displicet utilitas in Amici nomine: Virtus
Ornat amicitias sola, & honestus
amor.

Sic statuunt alii. Sed vestras Venditor
atq;

Lector *Amicitias* utilitate probat.

f.

D. G. MORHOFIUS,
D. P.



MAGNI AURELII CASSIODORI.
SENATORIS, VIRI CLARISS. ET
ILLUSTRIS

Exquæstoris S. Palatii, Excus. ordinar.

Exmagistri offic. Præfecti Prætorio
atq; Patricii

LIB. DE AMICITIA.

PROLOGUS.

Quoniam diminutæ sunt veri-
tates à filiis hominum; & refrigeren-
te caritate multorum, vix aliquis in-
telligit integritatem fidei experitur; vix in-
venitur dilectio, quæ non sit quæstuaris & vena-
lis: Communi malo condolui, proponens mihi
aliquid scriptitare secretius ad doctrinam & exer-
citium diligendi. Fodi E. *mibi fontem proprium*, 2.
eui non communicet alienus, de diversis Scriptori- Prov. 5.
bus quasi flores excipiens, ut mellificem mihi, plu- 15. 16.
riumq; sententias, de *Amicitia*, & *Dilectione*
Dei ac proximi in unum compendiosæ lectionis
restringens involucrum, non n. conscientie meæ te-
stimonio conglorians. Thesauro, quem absconditu
teneo, præfiguravi titulum hoc sigillo impressio-
ne signatum *Secretum meum mihi*, *Secretum meum mihi*. Es. 24. 16
Securius quidem mihi est opusculum præsens in si- 3.
nu meo quasi sub modio claudere, quam exponere
palpebris æmuloz, & fasciculum, quem in-
ter

2
 4. ter ubera mea secretius tenere delectat, transferre
 in theatrum & derisum. Scio enim, quod statim
 grunnet æmulus, & labio virulento, submurmurans,
 compilationi adscribet, quod sic sententias
 Veterum jam senio caligantes, vel ambigui intellectus
 dubitatione perplexas studeo reducere ad evidentiam,
 ut quæ siru & neglectu vetustatis aboluerant,
 ferventiori studio digerantur in materiam virtutis,
 & in fructum cælestis gratiæ coalescant.
 5. Sicut enim in libro Saturni & in epistola
 Senecæ sæpè legi, *Apes imitari debemus, quæ, floribus
 in varios succos mirabili naturâ digestis, novum in eos
 saporem, maximamq; virtutem, quâdam sui spiritus
 proprietate transfundunt.* Iterum in libro Saturni
 Afranius togatus scriptor in eâ togatâ, quæ
 Compitalia inscribitur, suis respondens detractoribus,
 dicentibus eum de libro Menandri, non sim, sententias,
 sed verba integra transsumsisse: *Transsumsi, inquit, sed ea,
 quæ melius me posse invenire non credidi.* Et in eodem:
*Quis fraudi Virgilio vertat? mutuatus est, quæ jam
 negligentia & vetusta longævitæ aboleffer.* Et post
 pauca: *Deniq; in hoc ipso commendandus, quia id,
 quod apud eum alumnum est, melius ibi, quam ubi
 natum est, sonare miramur.* Quæ E. invidiæ est,
 si inter sarmenta sterilia de vite veteri plantaria
 eliguntur, quibus in ordinem complantatis, uberioris
 vineæ successio propagetur?
 49. Verbum est Poëtæ: *Dixeris egregie notum si callida
 9. verbum Reddidit junctura novum.* Quid E. æmulus

3
 mulus detrahit & oblatrat, si sententias in sterili
 congerie & neglectu vetustiori squalentes explanet
 apertius diligentia modernorum? Et quas
 nuper fastidiebat legentis animus, ornatu elegantiore
 indutas, nunc voto avidius dicere auditor appetat
 etiam delicatus? Ruo contra jam per æmulum meum:
 contra opusculum prælens *non sibi let lingua Serpentis antiqui:
 obstruatur os loquentis iniqua, obturentur aures
 aspidis, & anticipet innocentia virus oculos Basilisci.*
 Gomor enim quod colligo mihi, nemini communico,
 sed illis duntaxat, quibus data est manifestatio Spiritus
 ad utilitatem, ut in simplicitate cordis hunc libellum
 familiarius, si velint, inspiciant, & si quid in eo
 invenerint scrupulosum, illud quæso humâ diligenter
 complanent. Sublannabit aliquis & arguet, quod
 senex amatoria ludam, quia jam delibor, & in membris
 meis responsionem mortis accepi. Sed Michal iridente
 nuditatem David saltantis, utinam ego cum David
 laudato & viliora faciam, quatenus cum eodem in Sion
 arcam fœderis introducam. Mihi tamen pro magno est,
 si vel paucos de massa universitatis eorum, qui â
 seculari amore abstracti & sumti sunt, & effosis oculis
 crinibusq; abscessis in mola cum Samstone laborant,
 per hoc opusculum ineant fœdus Jonathanæ cum David,
 & in suavissimo amore Christi â tribulatione
 malorum & dolore respirent. Nimirum ex quo Caleb
 adeptus est Hebron per Josue, populus quievit â præliis.
 Cessant enim

tentationum pugna, postquam contemplatione cor se ad fructum amoris incipit exercere.

15. AMORIS siquidem campus latius patet: Ex
 16. cæteris affectibus animæ rivos diffusiores expan-
 dit. Amor enim est vis appetitiva rerum, quas
 d. siderio eligimus et amplectimur ad fruendum.
 Amor a. in brutis animalibus, quæ à ratione ali-
 ena sunt; suos frequenter appetitus exercet; & li-
 cet FRUI specialiter sit in his, quæ ad Deum per-
 tinere dicuntur; Paulus tamen Apostolus Frui
 phil2 verbo aliter uritur. Hic ad Philemonem scri-
 20. bens dicit: *Ut te semper fruam in Domino, resice.*
 Sane Dilectio ex certo animi iudicio vires capit:
 17. Amicitia v. ex quadam vi diligendi cum electio-
 ne rei, quæ diligenda est, ex deliberatione proce-
 18. dit. Testea. Tullio, *Amicitia est rerum huma-
 Cic. de narum & divinarum cum benevolentia & caritate
 amicis. summa consensio*: per Caritatem fortè mentis af-
 fectum intelligens, & per Benevolentiam, mutua
 æ obsequiæ effectum. Quod enim Ethnicus
 19. hic nomine Caritatis eam intellexerit, quæ omni-
 um mater & radix virtutum est, hoc esse videtur,
 quia sit causa, propter quam amicos nostros CA-
 20. ROS appellasse solemus. Quidam Philosophi
 Prov. inter summas perpetuasq; virtutes Amicitiam
 17, 17. collocasse leguntur: Quos Salomon videtur in
 Proverbis imitari; Dicit enim: *Omni tempore
 21. diligit, qui amicus est.* Unde B. Ambrosius. *Ami-
 Am- citia, inquit, quæ desinere esse potest, nunquam ve-
 brof. de a fuit.* Ideo qui vel læsus desit diligere, quem
 offic.

amarat, amicus in veritate non fuit. Ille nimirum 22.
 longè est à lege amicitia alienus, qui sic hodie
 amat, ut heri oderit: sic omni homini amicus, ut
 nemini fidus: hodie laudans, cras vituperans: ho-
 die blandiens, cras mordens: hodie promptus ad
 oscula, cras ad opprobria: cujus amicitia leviter 23.
 comparatur, & leni exsufflatur offensâ. Vera
 deniq; Amicitia in se solida est, & in omnibus a-
 mici necessitatibus adest: compassionem & tole-
 rantiam secum quadrans. Gravior ex compassi- 24.
 one amicus, Apostolus, qualiter *cofirmetur in-
 firmis, scandalizatu couritur: & est illi tristitia*,
 magna pro fratribus suis, & dolor continuus cor-
 di ejus. Verè amicus erat, nunc ut Magister cor-
 rumpens; nunc timens, ne sensus illorum corrup-
 peretur; nunc eos cum dolore & lacrimis ad pœ-
 nitentiam provocans; nunc eos, qui non pœ-
 nitentiam egerant, lugens. Refert Tullius, 25.
*vix tria vel quatuor amicorum paria in tot retro secu- Cic. de
 lu extitisse.* Sed nemo miretur, inter infideles po-
 pulos raros fuisse amicitia veræ professores: Il-
 lum enim ignorabant, qui Caritas, qui Amor est:
 cujus caritas diffusa est in cordibus nostris per spiritum 26.
 Sancti. qui datus est nobis. Verum, ubi vox Turtu-
 ru audita est in terrâ nostrâ, vox annunciantis pacem, Cant.
 annunciantis amicitia veritatem, atque dicentis: 2. 12.
*Hoc est præceptum meum, ut diligati invicem; mul-
 ta millia hominum amicitias contraxere veraces,
 diligentes se invicem honestius, verius, sanctius,
 prudentius & fortius, quam Pylades & Orestes.*

27. Nonne inter eos rerum divinarum & humanarum erat cum caritate & benevolentia summa consensus? De quibus scriptum est: *Multitudinis erat credentium cor unum & anima una.* Nec quisquam aliquid suum esse dicebat; sed erant illis omnia communia. Etenim postquam Veritas protegitur, *Quod maiorem hac dilectionem nemo habet,* *quam ut animam suam ponat quæ pro amicis suis,* paritas amicorum multiplicata est super numerum. Quot enim iacturam non sibi rei familiaris pro fratribus suis in Christo passi, sed & cruciatus corporis grater amplexantes, pro amicis animas posuerunt? In rebus humanis nihil Amicitia dulcius invenitur, nihil sanctius appetitur, nihil fructuosius custoditur: Habet enim fructum vitæ, quæ nunc est, & futura. Ipsa propriam savoritate virtutes alias condit, adversa temperat, prospera componit, tristitiaque jucundat.
30. Homo sine amico non habet, cui vota & affectus suos communicet, cui conscientia suæ sinum, cui solatium suum, aut aliquid de molestiis irruentibus evaporet: Solus est, qui sine amico est: *Væ autem soli; quia, si cecideris, non habes sublevantem se.* E diverso, quanta est jucunditas, quanta securitas, habere cum quo loquaris, ut tecum? cui arcanum committere possis? quem in tuis secretioribus habeas, ut teipsum? cui plenam securitate reveles, quantum in studiis spiritualibus à teipso defeceris, aut profeceris apud Deum? Quid denique desiderabilius, aut dulcius,

quam

quam ut duorum tanta sit unio amicorum, quod si alter corripiatur ab altero, vel laudetur, nulla interveniat ira, nulla seditio, nulla inter eos formidetur criminis adulatio, sive suspicio? *amicus fidelis* (ait Sapiens) *medicamentum vitæ est.* Optima enim medicina est homini homo: qui ejus remediatur adversis, qui ejus condescendit incommodis: qui gravia levigat, qui amici onera quasi inuncto humero simul portat. Nec enim verus amicus invitius propriam injuriam sustinet, quam amici; verbum Philosophi Tullii est: *Cic. de Non aqua, non igne, non aere pluries utimur, quam amico.* In omni studio, in rebus certis, in dubiis, in omni eventu, in secreto, in publico, in omni consultatione, domi & foris, &, ut multa paucis concludam, in omnibus, quæ ad divina pertinent vel humana, gratia mutuo diligentium utilis invenitur. Audi Tullium: *Tanta est, inquit, amicitia virtus, quod ejus beneficio absentes amici sibi præsentibus adstant, egentes abundant, valent imbecilles, & quod mirabilius est, mortui revivunt.* Demum Amicitia est divitibus pro gloria, pauperibus pro censu, exulibus pro patria, imbecillis pro virtute, pro medicina ægrotis, mortuis pro vita. Sicut idem Tullius agebat: *Solem videntur à mundo tollere, qui de vitâ hominum amicitiam tollunt.* Amicitia enim quædam vita est hominum, sine qua nullum est vitæ humanæ solatium. Amicitia quidam gradus est hominibus ad Deum: dilectione enim mediante, homo Deo approximatur, dum ex

40. hominis amico, Dei amicus efficitur. Audi Dominum ad eos loquentem, quos in proximi dilectione firmaverat, & dicentem: *Jam non dicam* 15. *vos servos; quia servus nescit, quid faciat Dominus ejus. Vos autem dixi amicos: quia quaecumque audivi a patre meo, nota feci vobis.* Quae omnia, sicut plerique Sancti adlerunt, in Dei & proximi dilectione consistunt.
42. Illud autem sciendum est, quod in Amicitia vera nihil est inhonestum, nihil simulatorium, nihil lucri temporalis aut venalis gloriae lucrativum. Non enim Amor ille nomine vel honore Amicitiae dignus est, qui alicujus muneris utilitatis obrengu contrahitur. Amicitia, siquidem ipsa sui causa est: ipsa sibi merces est, & longe infra fines amicitiae amor ille subsistit, quem expectatio ambigua, vel spes quaestuaris antecedit. Fons sane & origo amicitiae amor est, & quasi genus ad speciem. Nam cum amor saepe sine Amicitia, Amicitia nunquam sine amore consistit. Amor itaque quandoque ex naturae instinctu, quandoque ex motu carnali, quandoque ex officio causam recipit, quandoque vero ex ratione sola, plerumque etiam ex ratione & affectione procedit. Natura ordinem amicitiae modumque praescribit: per hunc mater diligit filium: per hunc gallina congregat pullos suos, portans eos in humeris suis, sed & Lamiae nudarunt mamillas suis, lactarunt catulos suos. Amor inclusit Jacob,
- ut

ut plangeret suum filium Joseph. Naturali amore impulsus David plangebatur filium patricidam, & dicebat: *Absalon fili mi, fili mi Absalon: quid mihi* 37. 33. *det, ut moriar pro te, fili mi Absalon?* Porro naturalis Amicitia modestiae legem saepe transgreditur, Dei & salutis suae obliviscens, eximia tenetudine & affectione pareurum. Ex officio contrahitur Amicitia, dum ratione dati & accepti inter amicos gratia coalescit. Sed timeat, quisquis verae amicitiae est Professor, ne sub libertatis obrengu, venenum amicitiae venalis obrepatur. Sane pura & sola ratio amicitiae causam ponit, cum aliquos divina potius auctoritate, quam proprio affectu diligimus. Sic enim non solum pacificos homines, sed dysscolos & perversos, qui nobis oneri sunt & dolori, pro Christo, qui dicit: *Diligite inimicos vestros, benefacite eis, qui oderunt* 5. 43. *vos, brachiis sinceræ dilectionis in Christo amplectimur, eisque sine omni fictione consulimus:* 27. *condescendimus afflictis, & eorum onera compassionis humero supportamus.* Ex ratione simul & affectu amicitia generatur, ut aliquis, quem nobis dicat ratio, diligendum se propria virtute, & amabilem reddat; & amor, qui ex ratione castus est, ex affectione sit dulcis. Hunc vero amorem divinae moderationis dispensatio introduxit; praecipiens homini, ut sic diligeret proximum, sicut diligebat se ipsum. Unde quia in hoc effrenis & praecipuus erat humana voluntas, Deus ei tremum

num imposuit; & ne ei liberum esset extra modum
limitem evagari, eum quem habebat, ad se
Matth. coarctavit affectum, & dilectioni proximi pro-
22.39. portionem commensurabili coaptavit: *Diliges, in-
† quit, proximum tuum sicut teipsum.* Credo quod
Eph. 10.5. teipsum diligas, si tamen diligas Deum: *Qui enim
diligat iniquitatem, odit animam suam.* Et sic neq;
52. diligit se, neq; Deum. Vide igitur, si hujus di-
† lectionis, quæ te ipsum diligis, putas mercedem
aliquam exigendam, profecto nequaquam. Quis-
qui scilicet per se sibi carus est, nec in irrisum opera in-
diger, ut ad se diligendum vehementius excitetur.
53. Ergo alium æque ut teipsum diligas necesse est, ut
in eum transfundas illum, quem habes ad te, di-
lectionis affectum, ut sit tibi quasi alter tu.
1. Cor. Nec de hujus Amicitia fructus quaritur exterior,
13.8. cum ipsa sit *Caritas*, quæ *nunquam excidit*, *cujus
† fructus est gaudium & pax in Spiritu Sancto.* Hunc
Gal. 5. fructum insinuans Veritas, in Evangelio ait: *Posui
22. Joh. vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vestri
35.16. maneat.* Sane amor ex carne proveniens, sequi-
tur aures & oculos suos per varia fornicantes, atq;
per eorum aditus usq; ad ipsam mentem, rerum
55. concupiscibilem imaginem introducit. Sic
Ezech. more meretricario *divaricat pedes suos*, omni-
16.25. umq; Spirituum immundorum spurcitia se expo-
nit, productæ vitæ sibi spatium pollicetur: & con-
temnit terribilia Dei judicia: & hoc solum vitæ su-
æ adscribit, & indulget extraordinariæ voluptati.

Sic

Sic animus ad spectibus impudicis, verbis, & nu- 56.
tibus, & obsequiis illectus & attractus, in malum
miserabiliter captivatur: dumq; duæ mentes
quodam fœdere fœdo in unâ voluntate constan-
tur, quod odibilis est Deo, & animo pernicio-
sius operantes, & infelices omnia lege amicitia
facere arbitrantur. Porro hæc amicitia non ex de- 57.
liberatione nititur, nec probatur judicio, nec ra-
tione regitur, sed sequens vagæ affectionis impe-
tum, per illicita indiscretè raptatur, nimirum nec
modum tenens, nec serviens honestati, nec in-
ter commoda & damnosa discernens (*Spiritu si- Eph. 19.
† quidem vertiginis ducitur*) & affectus concupis- 14.
centiæ flammis exæstuans quasi quibusdam furiis
58. exagitur. Hæc autem spuria & degenerans ami-
citia, quam scilicet libido contaminat, vel alterius
pestis reatus incestat, delectabilis quidem ad tem-
pus, sed perpetuo exitiales experitur affectus. Ci-
to enim præterit quod delectat, & permanet sine
59. sine quod cruciat. Honestæ ergo & casta con-
trahatur amicitia: in hac enim omnia secreta
60. sunt, dulcia, pacifica, sœvia & jucunda. Ami-
citia, quam mundana cupiditas introducit,
fraudulenta est: nihil verum, nihil securum, aut
stabile habet: bona hominis amat, non hominem:
amorem meretur ex quæstu: fortunam votis am-
plectitur, non personam; juxta illud: *Non est
personæ, sed prosperitatis amicus, Quem fortuna Eccl. 6.
† amet dulcis, acerbæ fugat.* Teste S. Scripturâ, est 8.
amicus

amicus secundum tempus, & non permanebit in die

61. *tribulationis.* Mortalis est hæc amicitia, quæ quanto accedentius consentanea cupiditati, tanto longius est à palatio amicitia relegata: licet in amicitia cultoribus plurimæ commoditates ex ipsa soleant provenire; vera tamen amicitia in ipsa fructus suos constituit, omnemque spem futuri obventus merâ liberalitate præcurrit. A be-

2. Reg. neficiis siquidem, quibus Bersillai Gileadites David

17. 27. vid suscepit, fovit, & inter amicos præcipuos in-

2. Reg. tiavit, nemo credit eorum amicitiam habuisse

19. 31. initium, sed causam præstitisse impensæ humanitati, tantæ amicitia præveniens affectum: no-

tum quidem est, quod Rex ope illius non eguit:

cumque vir ille opulentissimus esset, nullam à Re-

ge retributionem propter hoc expectarat: unde

cum illi divitias & delicias totius civitatis offerret,

illè nihil suscipere acquievit. Sed & illud vene-

63. rabile fœdus inter David & Jonathan, non terre-

1. Reg. 19. 1. seq. næ utilitatis expectatio, sed approbatæ virtutis

contemplatio consecravit: emersus tamen alte-

rius utroque profectus, ut vita unius alterius cur-

stodiretur industriâ, & unius beneficio alterius po-

64. testas minime deleteretur. Non est E. amicitia

in gestu, non in ostentatione, sed in veritate &

Am. fide. Audi B. Ambrosium: Non est, inquit,

brof. de amicitia vestigalæ, sed liberalis: virtus enim est, &

offi. non quæstus: non pecuniâ conciliatur, sed gratiâ:

non litigatione pretiorum, sed concertatione mutuâ

bene-

benevolentia gignitur & fovetur. Est enim amicitia

suavillimus fomes, sinceritas affectionum, mutua

obsequia rerum honestarum, crebra collatio,

paritas voluntatum, jugis & inviolabilis

fides. Certe Chusi Arachites amicitiam tantâ fi-

de statuit extollere & fovere, ut solitudinem se-

curitati præferret: mortis pericula & labores gau-

dio & quieti: præligens amici communicare do-

loribus, quàm honoribus homicidæ. Verbum

Ethai Gentili erat, cum fugeret David, & diceret

2. Reg. ei David, ut reverteretur: *Vivis Dominus, nec in 15. 19.*

vita nec in morte derelinquam te.

Amori, qui ex concupiscentiâ carnis, aut

ex concupiscentiâ oculorum, aut ex superbiâ vi-

tæ causam & originem trahit, plerumque affinis

est amor mundi: qui totus de solâ vanitate niti-

tur, juxta illud: *Filii hominum quousque gravi corde? Ps. 4. 2.*

ut quid diligitis vanitatem & queritis mendacium?

Sunt & alii amores, qui ordinati si fuerint, appro-

bantur, ut est Socialis, Fraternalis & Conjugalis.

Socialis, ut inter David & Jonathan. Amoris

hujus affectio David urgebat ad planctum, ut di-

1. 26. ceret: *Doleo super te Jonatha frater mi, decore mi-*

is & amabit super amorem mulierum. Sicut ma-

ter unicum amat filium suum, sic & te diligebam.

Frater & soror dulcissimi amoris vicissitudinem in 68.

se gerunt: ac mutuos & indivisos affectus consen-

sumutæ voluntatis enutriunt. Sponsus & Spon-

sa domesticis affectionibus indissolubili fœdere

pudi-

- 69 pudicitiam fidei jugalis observant. Notandum
vero est, quandam amicitiam initialem esse, de qua
August. B. Augustinus scribit, eamque describit, *Colloqui*
scil. atque corriderere amico, benevole subsequi, vel le-
gere, & conferre, dissentire inter se sine odio;
sicut dissentit aliquis à seipso: desiderare absentes
cum molestia, venientes cum letitia suscipere, red-
mare amantem, præsentes defendere, excusare ab-
sentes, dentem detractorum recludere: atque omnibus
modis fervorem intimæ dilectionis fideliter exhibere.
70. Porro **B.** Augustinus quasdam hic primitias ad-
huc teneræ dilectionis insinuat: cui boni & mali
plerumque communicant. Nam illa, de qua lo-
quimur, amicitia inter bonos tantum oriri solet;
inter meliores proficere, inter optimos consumi-
mare.
71. Denique si amicitiam inspiciamus originem, à summâ
naturâ, quæ Deus est, suam traxit essentiam. Deus qui-
dem mentibus humanis primos amicitiam impressit
affectus; auxerunt eam usus & experientia, ip-
se.
72. Itaque Domini legis ordinavit auctoritas. Deus equi-
dem summè bonus, summè potens, sibi in sua
beatitudine, quæ ipse est, in suâ ineffabili gloria
sibi sufficiens, nec cælo nec terrâ nec angelo nec
homine indiget. Eius nimirum sufficientiam o-
Ps. 115. 1.mnis creatura protestatur, & dicit: *Deus meus*
73. *essu, quoniam bonorum meorum non eges.* Ipse
enim omnium est existentium causa, sentientium
vita, intelligentium sapientia, amor & gloria
Angeli.

Angelorum. Dignatus est hominem ad se aman-
dum allicere, & ipsum per hæc visibilia ad appe-
titum suorum invisibilium invitare. Unde non
solum quatuor elementis, sed omnibus etiam crea-
turis quoddam amicitiam vinculum æternâ ratione
præscripsit. Bona enim non essent, nisi mutuo
sibi quodam amabili fœdere consentirent. Le-
gimus autem, quod vidit Deus cuncta quæ fecerat, *Gen. 1.*
& erant valde bona. Bona quidem sunt, in quantum
à Deo sunt: Pulcra, in quantum unaquæque in
hac universitate congruum sibi locum, tempus
etiam sortitur & modum. Locum, quia Angeli
obtinuere cælum; irrationabilia solum; homo
medius, paradisum. Tempus, quia Angeli in
uno & eodem tempore facti sunt; homines diver-
sis temporibus creati sunt; & quantum ad ani-
mam, semper erunt: Irrationabilia vero nec si-
mul facta sunt, nec semper erunt. Cæterum
rationabili creaturæ Deus indixit in hunc modum,
ut, si iusta est, beatitudinis particeps fiat; si
iniqua est, æternæ damnationi subiaceat: Irra-
tionabili & insensibili creaturæ hic à Deo præfixus
est modus, ut, quia nec beata nec misera esse po-
test, prædestinatorum saluti subserviat, & in-
felicitatem accumulet præcitorum. Ideo
proinde Sapiens dicit; *Aqua, ignis & ferrum, lac Eccl.*
& panis similaginem & mel, borvus nra, & oleum
& resistentium, sicut omnia sancti in bonum, ita
impis & peccatoribus convertuntur in malum.
Si

80. Si Deus est summum & incommutabile bonum, cui est semper idem esse (dicente Prophetâ: *Tu Ps. 102. semper idem ipse es.*) Sic ordinat creaturas, ut
27. singula naturam habeant, quia bona sunt: speciem, quia pulchra sunt: usum, per quem bene ordi-
81. nata rationabili creaturæ proficiunt. In hoc autem vehementer admiranda & prædicanda est sapientia Creatoris: quia, cum nihil fecerit malum, ipse tamen mala nostra sic ordinat & disponit, ut nobis nocendo, non noceant; sed ad correptionem & ultionem nobis proposita, proficiant ad salutem, maxime iis qui diligunt Deum. *Diligentibus enim Deum omnia cooperantur in bonum.*
28. 82. Ipse vero incommutabiliter bonus & beatus solam rationabilem creaturam prævidit, & voluit esse beatitudinis suæ capacem, ut idonea sit ei adhærere, diligendo & sperando, cui imago est: atque omnia desiderabilia sua in ejus notitiam & obsequium jactare: quem nosse, vivere; cui servire, regnare est.

Cap. 1. Quod omnes virtutes animæ dilectione dulcescunt.

- T**Ria sunt, quibus Deo specialiter adhæremus: Memoria, Scientia seu Notitia, Voluntas & amoris. In his tribus primus homo Deum in memoriâ tenebat sine oblivione; scientiâ cognoscebat sine errore; amare affectabat sine alterius rei cupiditate. Cumque his tribus homo esset beatus, in tercio tamen, id est, amore, Creatori suo tanto

fami-

familiarius adhærebat, quanto dulcius gustabat, *Ps. 33. 8. quoniam suavis est Deus.* Quanto nimirum major fuerit boni delectatio, & tanto beatitudo: licet enim memoria multa præterita retineat, licet scientia profundissima percipiat; nulla tamen delectatio ibi est, nisi se dulcedo amoris infundat. In rebus itaque ratione urentibus, Deus ordinat memoriam, scientiam & amorem: ut amor ex memoriâ & scientiâ conualescat; & illa duo in amore dulcescant. Ex his formatur & firmatur in hominibus quidam affectus in Deum, & inter se quædam blanda & socialis communio voluntatum. Denique in creatione hominis fœdus & vinculum sociale specialiter commendatur. *Non est, inquit Gen. 2. Deus, bonum, esse hominum solum: faciamus ei adiutorium simile sibi.* Et ad majus & expressius amoris indicium, unius substantiam de alterius substantiâ propagavit: ideo et de latere Adæ societas eius assumpta est: ut, qui collaterales erant essentia, essent viri & moribus cœquales. Sic namque primi communis sensus iter postea quodam diligendi usu, quasi quodam gustu dulcissimæ suavitatis, adauxit.

Cap. 11. Qualiter Dilectio prius deformetur peccato. postea reformetur.

Demum per eorum prævaricationes refrigerante Caritate cupiditas subintravit, quæ bona propria communibus præferens, suspiciones, emulationes, contentiones & odia introduxit.

B

Imago

Imago tamen creatoris, licet in homine sit corrupta, non est prorsus abolita: propterea memoriam habet, sed oblivioni obnoxiam; scientiamq; sed errori subiectam; amorem quoq; sed proum-

2. ad cupiditatem. Coelesti siquidem iusticiæ congruebat, ut, qui libero abutus arbitrio, amorem suum à vero & incommutabili bono, ad bonum fallax & transitorium deflexerat, similitudinem Dei sibi per rapinam usurpans, addiceretur similitudini iumentorum. Homo enim, cum in honore esset,

3. *Pf. 42. 13.* non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & simili factus est illis: sic perfectum insolenter appetens, decidit in defectum; & præsumens Deo esse similior, ei dissimilis, & Deum perdidit, & seipsum, qualitercunq; beatæ Trinitatis imaginem Dei. Anima enim hominis sui reminiscitur, se cognoscit, se diligit, & sicut scientiæ suæ reminiscitur, ac utramq; recognoscit, ut videas qualem in una substantiâ animæ unitatem; & in tribus scientia, memoria & amore, in quibus animæ substantia in Deo est, Trinitatis Imaginem.

5. *Pf. 33. 8.* Propterea credimus dixisse Psalmistam: Verumtamen in imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur: insinuans, in homine esse Imaginem Dei ex naturâ, sed inesse corruptionem ex culpâ. Memoriam enim corrumpit oblivio; scientiam obnubilatur errore; amor cupiditate degeneratur. 6. Sanè soluto per Jesum Christum Salvatorem nostrum debito prævaricationis antiquæ, deleta

chiro-

chirographo mortis, cujus obligatio nos tenebat adstrictos, *triumfatus* etiam principatibus & potestatibus, quibus nos addixerat Divina sententia, cœpit humana memoria reparari per Sacrum eloquium: scientia restitui per fidei Sacramentum; amor reficitur etiam per illius, quod crucifixus Christus in cruce nobis exhibuit, Caritatis exemplum.

Urit autem reformatio, huius imaginis plena: ubi memoriam non interpolabit oblivio: nec obnubilabitur scientia errore: nec amorem Dei rei alienæ cupiditas depravabit. In primâ hæc erunt, ubi nullus erit locus oblivioni viventibus in æternitate: nulla subreptio erroris fruuentibus veritate: nulla cupiditatis titillatio absorptis à Caritate. Ibi erit summa pax, plena requies, æterna felicitas, felix & jucunda indeficiensq; tranquillitas. Interim ad Amicitiam reverrentes, dicimus, quod Amicitia oritur, conservatur atq; perficitur inter eos duntaxat, qui *Sobrie, Pieq; & Iuste*

vivunt in hoc seculo: nihil inhonestum volentes petere vel patrare: nihil agere, seu consulere, aut consentire, quod displicere Deo, vel in animæ discrimen, aut commune incommodum sentiant redundare. Et in hoc quorundam sententia reprobatur, qui contra fidem, aut contra honestatem, seu contra Rempubl. bonum commune amicitiam censent ineundam. Certe secundum leges Saul fidem domino tuo laudabilis servarunt, nolentes parere atrocitati ejus in ef-

1. Reg. fusione sanguinis sacerdotum, quam Doeg Idu-
 22. p. mæ, qui eiusdem sacrilegii malicia te ad imperium
 11. Domini sui pariter inquinavit. Jonadab ami-
 2. Reg. cus Ammon consilio suo suggerens, & procur-
 13. 3. ans illius incestum, dum ad turpitudinem oble-
 12. quium præstitit, crudeliter legem amicitiae vio-
 2. Reg. lavit. Pater amicos Absalon sanctæ fuisse Ami-
 13. 16. citiæ transgressores, qui in regem, suis in regnum
 † prælia excitantes, cum Absalon perduellionis
 13. flagitium incurrerunt. Erubescant itaq; veræ no-
 men amicitiae profiteri, qui eam vitiorum assensu
 vel cooperatione contaminant, & honestatis vo-
 cabulo utentes, mutuæ gloriæ amicitiae sibi sa-
 crilegā præsumptione usurpant. Porro qui nō amat,
 amicus non est. Ille autem non amat, imo procul
 dubio animam odit, cuius amat iniquitatem, & ita
 neq; alterius amat animam neq; suam.

Cap. III. De Electione Amici, & quæ illam impediunt.

1. In contractum amicitiae multa veniunt, ex qui-
 bus formatur amicitia, & firmatur, atq; continu-
 um in se recipit incrementum. Cum enim ami-
 cum talem esse oporteat, cui cor tuum & omnia
 cordis arcana committas, prius est eligendus, de-
 inde probandus, deinde admittendus, summā
 tractandus reverentiā, & continuā devotione co-
 lendus. Ut autem in amicitia ordinatē univer-
 sa procedant, ideo primitus, vel in fundamen-
 to dilectionis primitiæ consecrentur, postea ve-
 ro electione, probatione, consensu etiam, &
 iugitauiliaritate amicitia foveatur: ut sit in ea
 non

non solum stabilitatis, sed quoddam æternitatis
 exemplar. Sic E. tuilius, & ille tuus sit, ne
 3. in Spiritualibus inter vos, neq; in corporalibus
 obrepat aliqua animorum, sententiarum, affe-
 ctuum verborumq; dissensio. Amicitiam enim
 firmant atq; perficiunt electio, probatio, ad mis-
 sio rerum divinarum & humanarum cum benevo-
 lentia, & caritate plena consensio. Ad electio-
 4. ne autem pertinet, ut nullus in amicitiam eliga-
 tur, cuius opinio alicujus criminis enormitate
 laborat: poterit tamen eligi & admitti, si alias sit
 commendabilis vitæ, & facile sanari valeat a vi-
 tio, cujus nāvus mores ejus commendabiles de-
 colorat. Sunt autem quatuor vitia, quibus præ-
 9. clarus honor amicitiae sapius obfuscetur: Iracun-
 14. dia, Instabilitas, Suspicio, atq; Garrulitas. Scri-
 3. ptura de iracundo sic dicit: *Noli esse amicus*
 7. *iracundo. Ira enim furor brevis est.* Unde eadem
 10. Scriptura subjungit: *Ne ambules cum homine furioso.*
 6. *Ira* (inquit sapiens) *in sinu stulti requiescit; & supra:*
 7. *Est amicus, qui odium & rixam atq; convicia denuda-*
 6. *bit.* Verum quidam ex propriæ complexionis
 naturali conditione iracundi sunt: sui tamen mo-
 tum animi usq; ad ea, quæ testimonio Scripturæ
 dissolvunt amicitiam, procedere non permittunt.
 Tales, quamdiu certa est affectio, patienter expe-
 dit tolerare, & excessum verbi aut operire blandè
 corrigendo & benigne docendo, vel dissimulare
 7. patienter, vel amicabiliter indulgere. Ex vitio
 B 3 iracu

iracundiæ prodire solent ꝑ. vitia, quorum singulis amicitia sæpè dissolvitur; & quasi hydræ capita pullulare. Hæc sunt: *Convitium, Improperium, Superbia, Revelatio secreti & Plaga dolosa*. Audi *Ecc. 22.* non mea, sed S. Scripturæ verba, dicentis: *Qui convitiatur amico, dissolvit amicitiam.* Veruntamen, si amicus aliquà subreptione præventus, verbum aliquod triste protulerit, in his & similibus amicitiam dissolvi non expedit. *Ecc. 22.* Est enim adhuc, ut idem Sapiens ait, *concordia ad amicum, excepto convitio, improperio, superbiâ, mysterii revelatione & plagâ dolosâ.* Ideo autem *Convitium* vulnerat Caritatē; quia, quicquid irâ instante aliquis dixerit in amicum, verum existimatur ab aliis: eo quod propalatum sit à consilio secretorum. *Improperium* verò detestabile est, cum quis falsa obijciens perfudit confusibili rubore innocentie faciem; gravans ejus opinionem exterius, & interius caritatem. *Superbia* humilitatis inimica est: eo potissimè detestanda, quia remedium pœnitendi, aut humilitatem confitendi excludens, reddit hominem audacem ad injurias; ad correctionem & consilium contumacem, Deniq; *Mysterii vel secreti revelatio* execrabilis est: amicos enim amovet, amaritudine odii aut indignationis adspargens. Ideo Sapiens dicit: *Qui denudat arcanum amici, perdit fidem; & paulo post: Amici Mysterium denudare, desperatio est animæ infelicis.* Reintegratio enim amicitie desperanda est in eo, qui primam fidem irritam fecit:

cit: & revelando quæ sibi commissa fuerant tranquam Deo, multa turbavit. *Plaga dolosa* morsus est Serpentis & Aspidis. Verbum enim Salomonis est: *Si mordet serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui detrahit in occulto.* *Ecc. 10.*

Cap. 4. Exempla eorum, quæ amicitiam impediunt.

Et de Convitio & Improperio atq; cæteris subijciamus exempla: recolamus, quod, cum Simeipersequeretur convitiis David a facie Abtalon fugientem, inter verba David testamentaria Simeimortis supplicio addixit, sui sceleris in exemplum. De pœnâ Improperii habes, quia, cum Nabal Carmelus improperasset sancto David, quod esset servus & fugitivus, idem Nabal à domino percussus interit. Pœnam superbiæ habemus in Ammon filio Nahas regis filiorum Ammon: Cum enim Rex David diu eum rege Nahas amicitiam coluisset, & eo mortuo, filio ejus Ammon fecus amicitie obtulisset, ille superbus & ingratus amico contumeliam adiecit contemni. In cujus criminis ultionem David eum & populum ejus, urbes etiam ipsius igne & gladio devastavit. De Revelatione secreti exemplum habemus in Achitophel, qui consentiens filio patricidæ, cum ei patris sui David prodidisset consilium, dignum flagitio prodicionis finem imponens laqueo se suspendit. De veneno Detractionis exemplum habemus in Mariâ sorore Moyti, quæ cum fratri suo præsumtuosè objurgando detraxit, Deus lepra

Deut. 14. 9. 6. leprâ percussam & castris ejectam 7. diebus à populi communione praelusit. Non solum iracundi, sed instabiles & suspiciosi debent esse ab electione alieni, cum magnus sit amicitiae fructus, securitas. Quare credis, & committis amico? quomodo pores esse de amore illius securus, qui circumfertur omni vento, qui Prothei vultus corâ die induit, & in eadem voluntate, vel etiam ad modicum, non subsistit? Suspiciosi quoq; longe sunt ab electione amicitiae relegandi. Nihil enim amicitiae magis congruit, quàm quædam pax, & quietatranquillitas cordis. At suspiciosum semper curiositas inquierat, timoris stimulos suggerit, & multiplicat turbationis materiam subministrat.

9. Si enim amicum viderit alii secretius colloquentem, prodicionem putat: Si amicum se aliis bene volum & iucundum viderit exhibentem, se contemni existimat: correptionem amici interpretatur contumeliam: laudem vero irrisiionem: sic in omnibus perversus, universa pervertens. Linguosos ad amicitiae secreta non arbitror eligendos: *Ps. 139. 17. Prov. 29. 20.* Vir enim linguosus non dirigitur in terrâ; & testimonio Sapientis: Si videris hominem promptum ad loquendum, non plus de ipso sperare poteris, quàm de stulto. Talem itaq; tibi eligas in amicum, qui tuis moribus, qui tuae honestati conveniat; Nam, teste B. Ambrosio, inter dispares amores amicitia esse non potest. Licet autem iracundia, instabilitas, suspicio & Acerbositas frequenter solcant electior

nem

nem amicitiae impedire; mihi tamen videtur, non esse ab hac electione amicitiae repellendos, qui patientiâ reprimunt iracundiam, levitatem debita gravitate coercent, qui verâ dilectione suspiciones evacuant: & istos probatiores crediderim, & potius ad amicitiam eligendos tantoq; devotius amplectendos, quantâ fortius cohibent viria, virtutibus, & pugnantes contra se, voluntatibus propriis dominantur.

Cap. 5. De fide Amicitiae, & quæ in Amicitia diligenda sunt.

Probatur Amicitia Fide, Intentione, Discretione, Patientiâ. Fide, per quam & omnia ei, quem diligis, sine omni suspicione communicas. Intentione, ut nihil ex amicitia, nisi Deus & naturale bonum, cujus ipse autor est, expectetur. Discretione, quid amico præstandum sit: in quibus etiam pro amico tristandum, vel in quibus ei congratulandum: in quibus deniq; corripendus sit. Patientiâ, in quibus & qualiter tolerandus, diligenti cautela & exquisita examinatione disquiras. FIDES in amicitia maximum locum tenet: ipsa in lætis & tristibus, atq; in quolibet vitæ statu se præbet æqualem: intuens eodem oculo amicum divitem aut mendicum, fortem aut debilem; sanum aut ægrem; humilem aut sublimem. Ipsa tamen ad ea, quæ intra animum amici sunt, diligentia propensior attendit, oculoq; acutiori adspicit: Ea verò, quæ extra animum amici sunt, non multum considerans;

rans; si affuerint, non magni facit; si abfuerint non requirit. Sunt autem circa animum hominis, morum gratia & virtutes: extra animum fama, divitiarum honoresque. Et notandum: *Sicut aurum in conflatorio, sic fides in necessitate probatur.* Scriptum est enim: *In necessitate probatur amicitia.* & idem: *Amici divitis multi*: sed in divitiis fides amicitiae lateat: qui famulatorie amat, in prosperis erit amicus; adversarius in adversis. Deponat iavam dilectionis hypocrita in procella turbinis, & faciem subornatae familiaritatis retegat, qui nunc simulat obsequitur, & se ad verae amicitiae regulam sophistice committitur. Verbum Salomonis est: *omni tempore diligit, qui amicus est; & semper frater in angustiis comprobatur.* Et arguens infidelem Deus, inquit: *Putridus dens & pes lassus, qui sperat super infideli in die angustiae.* Non solum per adversitatem, sed etiam silentio secretorum examinatur amicitiae fides. Evangelica quidem sua sententia est: *Quod qui in modico fidelis est, & in multo fidelis erit.* Si si. fidem amici experiri volueris, non ei prius tui cordis arcana committasi sed aliqua exteriora & modica, de quibus non magnum emergat dispendium, si fuerint revelata: & ea nihilo minus sub ea cautione & administratione terribili credas, ac si obessent prodita, & celata prodesse. Probatur igitur in minoribus, dum securius poteris in maioribus experiri. Denique si fama sinistra aliquod de te divulgaverit, aut per-

percunctator aliquid turpitudinis tibi absenti intulerit, & ille nullatenus inclinari valeat ad credendum nulla moveri suspicione, nulla dubitatione, mutari, quod fides eius certa sit & stabilis, nulla tibi debet cunctatio superesse. Legimus in libro Valerii Maximi quendam suggessisse Platoni, quod Xenocrates ei multipliciter detraxisset, & hoc ipsum relator offerebat juramento firmare; cui Plato: *Non est credibile, quod me non amat fideliter, quem fideliter amo.* Cumque criminatore instaret, Plato subiecit: *Et si hac in me dixit, haec ipsa mihi expedire cognovit.* Egrotabat Alexander, & de communi sententia medicorum, Philippus medicus & amicus eius medicinam suis confectam manibus porrigebat: supervenerunt literae Parmenionis hortantis, ut Rex caveret Philippi infidias, utpote quem Darius pecunia corrupisset. Quibus lectis ille hausit incunctanter: & tunc tradidit Philippo literas legendas.

Cap. 6. Quibus modis probatur intentio diligens.

Restat inspicere, qualiter INTENTIO sit probanda. Sunt enim, qui non intendunt aut sperant in amicitia, nisi quæstum. Tales enim amicos suos diligunt, sicut bovem aut asinum suum: de quibus expectant non gratiam, non pacem mentis captare, sed lucrum. Illius itaque, quem in sacrum tuarum familiaritatis proponis admittere, probetur intentio, ne spe commodi temporalis inire, tecum amicitias velit. Venalis est enim intentio, & non

2. & non gratuita. Propterea solidiores inveniuntur plurium pauperum amicitiae, quam magnatum. Divitiis enim equidem assentatione gratificatur à multis. Nullus vero erga inopem simulatione agit, sed tanto purior est erga pauperem caritatis affectio, quanto nulla circa eum subest adulationis aut simulationis tractatio. Si videris hominem aliquid anxie appetentem, quod per te præstare vel per alium possis, nunc in huiusmodi casu ex risu ficto, nunc ex reverentia & obsequio negligentiore ambitiosæ mentis ægritudo poterit deprehendi DISCRETIO inter amicos plurimum necessaria est. Sicut enim navis sine remige, sic Spiritus amicorum sine discretionem, motu quodam irrationabili & instabili circumferuntur. Tales sunt, qui leves amicorum erratus ferunt impatienter, aulterè corripunt: & in suis actionibus præcipientes, negligunt magna, contra minima inflammantur: & omnia confundentes, non personam, non locum, aut tempus, seu causam ignorantiae, aut necessitatis attendunt. Talis indiscreto animi motu nescit, quibus, & quando rem publicare debeat, aut celare.

Cap. 7. Quod patientiâ probatur amicitia.

3. Probetur autem amici PATIENTIA, si opportunum videris, eum durius arguendo, ut exerceatur eius patientia, & probetur. Quod si quandoque in tacita secreti revelatione, vel aliqua levi transgressionem offenderit, non ideo ab electione vel dilectione

one

2. one resiliat, quamdiu aliqua correctionis spes supervit. Nec te in eligendis aut probandis amicis decet exactissimam deliberationem versari, aut cum ex altissimo studio præcipias desiderabilem fructum: †
medicamentum scilicet vitæ & iugis lætitiæ solidissimum fundamentum. Vide autem, sicut frequenter accidere solet, ne quidam amoris imperus probationis spatium præcurrat, & præcludat probandi iudicium. Vir itaque prudens paulatim cohibeat & refrenet hunc imperum, cui benevolentia modum imponens, & regulam, discretè in affectum transeat: & se tandem amico, præmissa probatione, committat. 3. †
Necessaria demum probatio est inter homines parum bonos, vel ubi est maiorum bonorum vè commixtio. Sed examinatione non indigent, quos probavit Deus, quorum jam conversatio est in cælis: quos unius moris facit in domo regularis conditio, æqualitas voluntatum, fida & certa communio caritatis. 4. †
Inter quos quisque sic alium diligit, ut seipsum: atque omnium exultatio, affectione mutuâ, propria efficitur singulorum: ubi universitatis gaudium, quod de conscientia bonæ testimonio interiore contrahitur, communione caritatis, & amicitia beneficio: quibuslibet facit suum. 5. †

Cap. 8. Quibus modis amicitia sit fovenda.

Fovenda est amicitia cum exactissimâ solitudine & cautela. In primis ornnis ab eâ relegatur suspicio: ipsa enim amicitia venenum est. In hoc

hoc

hæc E. nostræ mentes quasi in petra solidiore firmentur, ut maledicenti de illo nec credere, nec vel in modico consentire possimus. Si videres aliquem alios omnes habere suspectos, in singulis suspicantem prodicionis insidias, nullum diligentem, nec se diligere ab aliquo existimantem, nonne hunc

2. damnabiliter miserum reputares? E diverso cum felicissimum puta, qui sic amat omnes, ut amari videatur ab omnibus: ut suæ mentis tranquillitas nullo timoris aut suspicionis scrupulo moveatur. Sic E. fovenda amicitia, ut sit in nostro sermone jucunditas, hilaritas in vultu, suavitas in moribus; & in ipso aspectu quidam color favorabilis, & grata jucunditas: Sic in honestis rebus crebra collatio, communicatio arcanorum, & in alternis voluntatibus mutua obsequela. Veritas in Evangelio loquens: Jam non dicam, inquit,

15. *Joh. 15.* vos servos: quia servus nescit, quid faciat Dominus eius, vos autem dixi amicos: quia omnia, quæ

Joh. 15. eung, audivi a patre meo, nota feci vobis. Et rursum: Vos amici mei estis, si feceritis, quæ præcipio

14. *Ambr.* vobis. In his verbis, sicut ait B. Ambrosius, dedit nobis Veritas formam, quam sequamur, ut secreta revelemus invicem, & amicorum voluntatem mutuam

4. faciamus. Amicitia itaq; vicaria congratulatione nutrietur, & si severior amici facies quandoq; maturam exhibeat gravitatem, ipsa gravitas tanto commendabilior erit, quanto benignius ad effectum descendet socialem; nec mirum: lex enim amici-

amicitiæ superiorem humilioti eo humiliat, & qui ordine dignitateve præeminuerit, pleno humilitatis spiritu iunioribus condescendit.

Cap. 9. *Quod Dei aut Naturæ dona, & non alia, sunt in bonis diligenda.*

Existimet autem homo bona Dei & Naturæ 1. munera reputanda specialiter in amico: & omnia, quæ extra hæc sunt, pro nihilo æstimentur. Amicitia namq; non gemmis ornatur, aut sericis: non deliciis impinguatur, non tumescit honoribus, non amplis possessionibus dilatatur. In amico igitur consideretur æqualitas, non fortunæ circum

2. cum penitentia vel accidentia requirantur. Sed sic amicorum paritas inter amicos universa disponat, ut descendat sublimis, humilisq; ascendat: divescat pauper, dives indigeat: & ex compari

3. affectuum communiōe fiat æqualitas, sicut scriptum est: Qui multum habuerat, non abundavit, & qui modicum, non minoravit. Lex amicitiae est

4. tanto reverentius amicum suscipere, quanto majore necessitate intelligit laborare. Jonathan amicus David, non successionem in regno patris quærebatur, sed, quem in amicitiam susceperat, a patre fugatum, morti addictum, in antro absconditum, sibi ad regni gloriam præferebat: Tu eris, inquit,

5. Rex: & ego ero secundus post te. Audiant homines venerandum amicitiae verbum & imitatione dignissimum. Saul David quærebat ad mortem; & prodicionis arguens sacerdotes, eos solos sus-

6. picio-

7. 22.71

8. 1. Reg.

9. 22.71

spiciens intuitu cruci dabat. Rupes & montes & valles & nemora militibus oblidebat, omnesque principes conjurare in David exitium compellebat. Solus Jonathas, qui David, quasi amico &

5. exheredatori suo, invidere poterat aut offendere, 1. Reg. 23, 17. resistebat Patri, deferebat amico, praebebat afflicto solatium; & amicitiam regno praeferens: *Tu eris, inquit, Rex, & ego ero secundus post te.*

6. Urgebat Saul Jonathan conviciis, urgebat terribilibus minis, ut amicum David in ejus odium provocaret. Cumque Saul mortis sententiam dictaret in David, Jonathas quasi a sententia paternae inhumanitatis discedens inquit: *Quid fecit? etiam*

7. Reg. 19, 4. locutus est bona de eo, dicens: *Opera ejus sunt bona tibi valde, & posuit animam suam in manibus suis, & percussit Philistaeum. Vidisti & latatus es?*

7. Quare Emoriatur? Saul v. in vesaniam versus, nescit est eum lancea confodere. Et Jonathan superaddens, vocavit eum *filium mulieris, virum ultra rapi-*

1. Reg. 30, 30. entis. Adjecit etiam, quod diligeret David in consuetudinem Jonathan, & ignominiosae matris ejus, totumque

1. Reg. 30, 31. invidiae virus evomens, atque ambitionis & odii suscitare cupiens incendium: *Quandiu, inquit, vixerit non filius Isai, stabilietur regnum tuum. Quem*

8. non moverent haec verba? cujus amicitiae non depravarent modum? Quis se & generationem suam alii non praeferret? Quis fidei compromissum in hac parte non rumperet? Porro fortis & verus amicus ad convicia patiens, & ad minas, amicum filius, & honor

honorem ejus honori proprio anteponebat in omnibus, meretur gratiae incrementa: *Tu eris, inquit, Rex, & ego ero secundus post te.* Teste Tullio: *Quidam erant, qui praeferre pecuniam amicitiae sordidum existimabant.* Illos autem erat impossibile reperiri, qui honores, magistratus, imperia, potentiam amicitiae postponant. Imbellis enim est mens & natura hominis ad oblatam sibi potentiam contemnendam. Sed inventus Jonathan, victor naturae, & contra naturam, contemptor potestatis & gloriae. Haec est amicitiae natura stabilis & aeterna, quae sititanta, ut arietibus & machinis pulsata non nutet, non suspitione moveatur; ut non ambitione, non injuriis, non comminationibus, vel impropriis lacestis vacillet. Sic amicitia aequalitate fovetur. Unde B. Ambrosius: *Defer amico, ait, ut aequali: nec te pudeat amicum praevenire officio.*

Cap. 10. Quanta liberalitas in amicitia requiritur.

Lex amicitiae est, sicut Scriptorum clamar autoritas, ut non nisi honesta petamus ab his, quos in amicitiae sinu recipimus, usque postulantibus aliquid sine difficultate & dilatione consensum & convenientiam commodemus. Scriptum est: *Perde pecuniam propter amicum.* Si pecunia pro amico perdenda est, multo fortius ejus commodis & necessitatibus exhibenda. Porro non omnes per omnia, sed certi per certa ditiores aut pauperiores

10.

Cicer.

11.

Am-

bros.

7.

Ecl.

29, 13.

2.

riores inveniuntur; ideoque non omnia possumus omnes. Abundat iste pecuniis, ille agris, alter honoribus, alius plus in consiliis potest, alius in familiaritate potentum. Quicquid amico impenderis, nunquam impropere, recolens id Jaco-

Jac. bi verbum: *Si quis* (ait) *indiget sapientiâ postulet à*

1. 5. *Deo, qui dat omnibus affluenter, & non impropere.*

3. Quoties igitur amicum ditaveris, non avertas faciem, non frontem obducas, non oculos deponas, non mercedem expectes, non differas, aut prolonges; sed hilari vultu, serenâ facie & sermone jucundo condire studeas munificentiam tuam, & quasi voluntatem petentis prælagiens, occurras;

4. & desiderium ejus præcurras. Animus ingenuus nihil magis erubescit, quàm petere. Cum E. tibi deberat esse cum amico cor unum & anima una, observandum est, quod sit una cum amico pecunia. Si petitur beneficiis prævenire curemus, ut ille qui accepit potius videatur præstare gratiam, quàm ille qui dedit. Booz advertens inopiam Ruth Moabitidis colligentis spicas post messores suos, alloquitur eam, consolatur, & invitat ad convivium puerorum & puellarum suarum, ejus etiam verecundia parcens præcipit messoribus spicas de industria relinquere, quas illa possit sine pudore colligere.

1. *Ruth.* *2. 8.* Sane in hac liberalitate neminem paupertas excusat: & utinam omnes essent pauperes Spiritu. Uberior enim esset in beneficiis mutua benignitas Platonis obventus. Sapiens dixit: *Felicitissimam homines agerent vitam, si duo sublata essent de medio.*

6. *Seneca* agerent vitam, si duo sublata essent de medio.

MEUM

MEUM & TUUM. Seneca refert in libro de Beneficiis, quod, cum multi multa pro suis facultatibus datori suo Socrati obtulissent, Æschines de be-
Sen. 1. paupere ejus auditor: *Nihil, inquit, dignum, quod nesci dare tibi possim, invenio, & in hoc uno me pauperem & 9.*
sentio. Hoc solum quod sum, id est me ipsum, tibi doceteri multa dederunt tibi, sibi plurima reliquerunt: ego quod sum & quod habeo, totum dono. Cui Socrates: *Magnum mihi munus dedisti, nisi te parvi existimes; gratum donum est, & illud melius reddam tibi.* De suo itaque dedit, qui quid dare de bonis fortuna non habuit. Et sic inter paupertatis angustias, liberalitas materiam largitatis invenit. Si E. Christi filius es, aut Petri discipulos, ut possis dicere: *9.*
48. 3. *Aurum & argentum non est mecum; habeo tamen.* quid auro pretiosius & argento, potes pro amicis stare, consolari afflictos, lapsos erigere, compati patientibus, & gaudentibus congruere: potes docere ignaros, propitiare dyscolos, pusillanimes roborare.

Cap. 11. Quali discretione & cautela beneficiandi sunt amici.

Illud autem inter amicitia mandata provida dispensatione curetur, ut, cum omnes amicos diligas, non tamen omnes munificentia equali ad beneficia vel honores oblatâ opportunitate promoveas (sunt equidem plerique, qui se non diligere con-
10. queruntur: & queruntur haberi se contemptui, si alios, & non se, viderint curis & officiis implicari.)

Sed quid & quantum ille, cui donaturus es, ferre valeat, & sufficienter implere discernas. Multos nim. in amicitia finu recipimus & fovemus.

quos sine dispendio fama nostra, sine ipsorum periculo, sine scandalo communi ad eminentiam quam appetunt, erigere non valemus. Virtutem itaq; & prudentiam hominis nos metiri oportet: ut in distributione bonorum praevaleat ratio non affectus. Suas tamen partes in talibus obtineat liberalis affectio, ubi virtutum aequalitas invenitur; alias tamen nemo existimet se contentum, si ei melior praefatur. Sanè Dominus

Ioh. 13. 6 Joanni praelit Petrum: Nec affectum subtraxit.

Mat. 16. 18 discipulo quem diligebat, Petro conferens Principatum.

Ioh. 1. 7 Claves regni caelorum Petro contulit, ut caelum aperiret & clauderet: Joanni vero nobis

Ioh. 21. 16 aperiendi sua arcana pectoris facultatem referavit.

Ioh. 19. 26 Petro commisit curam & regimen Ecclesiae suae. Joanni vero curam & custodiam matris suae. Petrus ergo sublimior; sed Joannes certior. Petrus exponitur actioni; Joannes affectui. Petro

Ioh. 21. 23 Dominus suam passionem indicat, praedicans, quod alius cingeret & duceret quod non vellet. De Joanne: *Ioh. 13. 25* Si eum volo manere, donec veniam. Non audet Petrus inquirere a Domino, quis eum traderet: Joannes autem innuente Petro (quod princeps Apostolorum inquirere verebatur) confidenter interrogat. Tali E. modestia & tam provida consideratione distribuuntur inter amicos officia.

5. ter interrogat. Tali E. modestia & tam provida consideratione distribuuntur inter amicos officia.

ficia, ut omnibus praesit ratio, non affectus: & juxta omnium facultatem, quid unicuique sit portabile aut utile, discernatur. Ideo omnibus tamen aequalis affectio impendatur, quia secundum mores, & convictum, & merita hominum, nobis certa diligendi forma praescribitur. Diligebatur

6. Joannes a Christo familiaris: sed dubium esse potest, utram Joannes ferventius. Paulus de T. Philip

mortheo scribit, *se neminem ita se habere unanimem. 2. 20.*

De Tito etiam loquens: Cum venissem, inquit, *2. Cor. 12.*

Troadem, non habui requiem spiritui meo, eo quod non invenissem Titum fratrem meum; Et Idem: Cum *2. Cor. 7. 5.*

venissemus in Macedoniam, non habuit requiem caro nostra; sed omnem tribulationem passus sumus: foris persecutione, intus timores: sed qui consolatur humiles, consolatus est nos Deus in adventu Titi. Sit erga amicos ratio-

7. nabilis & moderata dispensatione beneficiorum collatio. Sit alter manus, sit oculus, sit baculus sustentationis, sit mutua spirituum requies, sit in angustis refugii portus. Denique sic in amicitia convertentur, ut ad illum amorem conscendere mereantur, quo Christus toto corde diligitur, & plenum in eo fructum amicitiae carpant, quando timore sublato & sollicitudine, quam nunc sibi vicissim exhibent, plenam & aeternam securitatem fruentur.

Cap. 12. De reverentia exhibenda inter amicos, & mutua correctione inter eos.

Amicus praeterea sic faciem revereatur amici, ut

ut

ut aures vel oculos ejus verbo; seu gestu, vel opere non offendant. Optimus autem amicitiae comes & ornamentum ejus pretiosissimum est verecundia; & ex diverso pereuntiora ejus est inverecundia frons: Et frontis infirmitas plerisque accidit.

- † Quod, cum iracundiae ignis in eorum corde conceptus jam prodierit in publicum, aut cum jam verbum contumeliae prorupisset ad fauces, supervenientis aspectus amici sedabat excurstantis animi motus, turbatiorem mentis faciem quādam placatione vultus & auctoritate venerabili subito serenabat. In hoc enim apparet amicitiae magna virtus, quod in suadendo aut dissuadendo aliquid plurimum potest. Quippe cum nec fides ejus sit dubia, nec blanda admonitio exegerit, eundem non timeas objurgare. Cum autem plerumque mor-

Teret. Andr. lesta sit veritas, hoc habet amicitia plerumque nec turbetur, juxta Comicum illud: *Obsequium amico veritas odium parit.* Illud tamen obsequium dam-

1. 1. 41. nabile est, quod indulgentiorem amicum vitio facit. Sit itaque admonitio non acerba, objurgatio non contumeliosa; adsit honesta & suavis affabilitas. Omnis autem assentatio sit procul a conditione amicitiae aliena. Verbum B. Ambrosii est:

Ambrosii lib. 3. de off. Siquid vitiosum deprehendi in amico, illum prius in occulto corripe. si te non audiverit, corripe ipsum palam: si vero se ledi putat, tu tamen eum corripe. Tolerabiliora enim amici vulnera, quā adulantium oscula. Sicut Romani scribit auctor eloquit: Ob-

jurgat

objurgationes nonnunquam necessariae sunt, quas fieri Cicer.

oportet & majore vocis contentione & acriore gravitate verborum, ita ut videamur irati. Verum sicut ad urendum & secandum, sic ad hoc genus castigandi inviti & rarissime veniamus, maxime si nulla medicina supersit. Castigatio ejus sic ex gravitate & clementia conditur, ut repellatur contumelia: & qui objurgatur, seipsum causam esse hujus acerbioris agnoscat. In omnibus denique servetur censura modestiae, ne videatur quis plus iracundiae suae satisfacere, quā amori. Sunt enim, qui ebullientem interius æstum vesaniae nomine Zeli palliant & celant. Sed qui sequuntur suae mentis impetum, & non potius rationem, vix aut nunquam in corripiendo proficiunt. Sit ergo 6. quælo in corripiendo sermo tristior, dejectionis vultus, intercipiant verba singultus & lacrimae, ut sentiat qui corripitur, totum hoc ex amore, non ex rancore procedere. Si primam correptionem forte respuit, recipiat vel secundam: & intimiora suspiria gemitus intercedat. Agat amicus in veritate, quicquid emollire potest alterius animi. Nihil tamen sit in verbo vel planctu aut gestu simulatione aliqua subornatum. Simulatio siquidem & assentatio duæ virulentissimæ pestes sunt; quæ semper procul amicitia relegendur. *Iob. 36.* Verbum Sapientis est: *Simulator & callidus provocat iram DEI*; per Callidum intelligens adulatoris astutiam; sicut Comicus exprimit in Gnathone

5.

6.

7.

13

Ter. E-
un. 2. 1.
21. 8. *imperavi egomet mihi omnia adfentari.* Scriptum
Esf. 9. 16. est per Prophetam: *Popule mi, qui te beatificanti
in errorem inducunt, & viam gressuum tuorum dis-
sipant.* Item de assentatoribus loquitur Prophe-
Esf. 30. 11 *ra in persona populi infidelis: Videte nobis vana, le-*
ler. 5. 31. *quimini nobis placentia.* Et rursum: *Prophetæ pro-*
phetabant mendacium, & Sacerdotes plaudebant
manibus; suis & talia dilexit populus meus. De si-
mulatore item Salomon dicit: *Simulator decipit*
pro. 6. 11. *amicum suum: & tempore aversionis meditabi-*
9. *tur dolui.* Amici ergo correptio tota de me-
dullis animæ & de intima compassione procedit
ut sic se habeat in memoratatione amici, sicut circa
ps. 140. se fieri Propheta desiderat, dicens: *utinam corri-*
5. *piat me iustus in misericordia, & increpet me: oleum*
10. *autem peccatorum non impinguet caput meum.* Sicut au-
tem simulatio & adlentatio amicitia intoxicat puri-
tatem: Sic dissimulatio inter amicos parit & nutrit
affectuum puritatem. Est enim quedam dissimulatio
seu dispensatoria correctionis dilatio, pro lo-
co, pro tempore, pro persona. Nam si amicus publi-
ce & in palpebris communis famæ deliquerit,
non est subito objurgandus: sed, quantum salva lege
amicitiæ fieri potest, decet nos etiam erratum dis-
† simulare, aut execrare erratum, & ad correpti-
onem ejus exquirere tempus opportunum & fa-
miliare & secretum. Dum enim ex turbatione re-
centi adhuc est inquietior æger animus, tantâ
dissimu-

dissimulatione opus est, donec mentis nubilo se-
renato, auris pacatior verba blanda monentis ad-
mittat. Certe cum Rex David adulterio proditi-
onem & homicidium adjecisset, correpturus
Propheta Nathan, regis tamen deferens majesta-
ti, non subito, nec mente turbata tanti sceleris
ei crimen impegit; sed congruâ simulatione
præmissâ, & proposito ænigmati competenti
sententiam contra se judicantis extorsit.
Cap. 13. *Non est amicus tolerandus, si in aliquo erro-*
rum vitio incorrigibiliter perseverat.

Frequenter autem reperire est aliquos, qui non
solum amici, sed in amicitia confirmati, sinistra
opinionem laborant, ita quod in suorum damnum,
vel infamiam amicorum, eorum peccata red-
undant. Hi salutaribus monitis sunt curandi, qui
se incorrigibiles exhibuerint. Non statim rum-
penda est amicitia, sed paulatim, sicut eleganter
docet quidam Sapiens, dissolvenda. Et hoc ipsum
habet exceptionem. Rumpenda est amicitia, si
crimen adeo enorme est, ut sine famæ dispendio
tolerari non possit, veluti, si contra fidem Christi,
si contra publicam utilitatem, vel simile aliquid
præsumptione damnabili attentavit. Dissolvenda
est ita amicitia, quod non profiliatur ad jurgia, non
ad seditiones, aut contumeliosa verba. Inhonestum
enim est, bellum cum eo gerere, quem tu familiari-
tatis secretarium habuisti. Amicitia dissoluta nulli
maledicta congerant in anticos; non susurrent in
tenebris

tenebris; non in angulis detrahant; non excusent
se mendaciter, ut alios dehonestent. Soluta denique
amicitia, semper, quem amicum habueras, sic
hoc exhibendum est, ut qui insert, non qui parit
injuriam, sit in culpa. Amicitia igitur nunquam
suâ æternitate degeneret. Qui enim amicus
est, semper diligit: ideoque semper eum
dilige, qui te læsit; &, si amicitia subtrahatur,
tamen dilectio perseveret. Consule famam
consule salutem, & prospice pacem, nec unquam
secreta amicitiae prodas, licet hæc ipse prodideris.
In his tamen omnibus ita caute ambules, ne boni
odorem opinionis tuæ ei consulendo, aut aliâ colloquendo
alienâ comminatione contamines: sed
sicut animi tui ordines, ut nullius amor religioni
aut fidei, seu paci multorum patriæve salutis
præsit. Rex equidem Ahasuerus, qui superbum
Haman pro cæteris ad penitiora suæ familiaritatis
admiserat, in cruce suspendit, jugis pollutorem feceris,
& salutem multitudinis amicitiae, quam ille
consiliis violârat fraudulens, anteposuit. Jael uxor
Herben Cinzi, licet pax confirmata fuisset inter
Sisaram & domum viri sui, illa tamen veram religionem
paci populi præferens, Sisaræ caput clavo
& malleo transfixit. David Rex licet de jure veteris
amicitiæ Jonathæ posteritati pepercisset debuerit,
audiens tamen propter Saul & domum ejus
ob sanguinem Gabaonitarum, quos Saulus occiderat,
populum à Domino fame gravissimâ tribus

bus annis afflictum, 7. viros de cognatione Saul &
Jonathæ Gabaonitis tradit puniendos.

Cap. 14. *Qualiter amicitia dissolvenda sit,
& quam modestè.*

Illud autem est in amicitiae dissolutione notandum,
quod in parte illius, qui amicus est, solutio
amicitiæ nunquam cadit. Qui enim læditur,
lædenti amicus esse non desinit. Diligit enim non
diligentem, benedicit maledicenti, suum contemptorem
honorat, animique beneficium exhibet sibi maleficia
machinanti. Turpe est, maxime homini orthodoxo,
refricare injurias, & odiorum sopitos cineres
denuo suscitare. In lege Moyfi scriptum est:
*Non quæres ultionem, nec memor eris injuriæ
civium tuorum.* Cicero de laude Cæsaris scribens:
Nihil, inquit, solet oblivisci nisi injurias. Et in
Ecclesiastico: *Qui vindictam quærit, invenit vindictam
à Deo.* Apostolus: *Nemini malum pro malo
reddentes, nec maledictum pro maledicto.* In Evangelio
legimus, quod ille servus, qui conservo suo noluit
misereri, datus est tortoribus, donec universum debitum
persolvisset. Semper sit E. in memoria gratia familiaritatis
antiquæ, nec eum superveniens unquam possit
malignitas abolere.

Cap. 15. *Ex quibus causis, & in quibus amicitia
dissolvatur.*

Sunt enim quatuor, ex quibus amici disjunctio
causam habet: *Dilectio, Affectio, Securitas atque Jucunditas.* *Dilectio* est consulere, providere, &
amico

amico beneficia exhibere. Ad affectionem vero spectat quædam jucunda & suavissima dilectio. Ad securitatem pertinet quorumlibet secretorum sine omni timore & suspitione communicatio. Ad *jucunditatem* vero de prosperis & adversis, de utilibus & nocivis, atq; de omnibus, quibus humana mens afficitur, amica & familiaris, dulcis & blanda collatio. In his itaq; amicitia patitur sectionem; quia, licet Dilectio in aliquo statu remaneat, subtrahitur tamen illa suavissima dilectionis affectio; perit securitas, per quam sua revelabat arcana; turbatur jucunditas, quam blanda confabulatio seminabat. Manet itaq; dilectio, sed gratia familiaritatis aufertur. Veteris tamen amicitia vestigiis aliqua reverentia impendenda est, nisi eam enormitas reatus eliminet.

Cap. 16. De Caritate seu Dilectione DEI.

Sicut præcedentia docuerunt, Amicitia vera non est, nisi suum in Deo habeat fundamentum. Ea propter, cum amicitia Dei donum sit, justum est, ut qui ex dono Dei dilexit, nihil præter Deum diligat, ut illuc flumina respuant, unde fluunt: nec rivus a suo fonte degeneret, qui de plenitudine gratia affluenter emanat. Illam siquidem unice & singulariter veram atq; summam amicitiam profiteamur, per quam nos Deus amicos suos vocare dignatus est, si ejus præcepta fecerimus: Vos (inquit) amici mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis. Hæc Dei amicitia, est caritas, quæ nos dilexit ante mundi

Job. 13.

14.

2

con-

constitutionem, & elegit in dilecto Filio suo. Ipsa enim fons omnium est bonorum, omniumq; donorum, quæ nobis à munificentia supercælesti proveniunt. Hac omnis amor legitimus ordinem, formam sortitur: nec ordinata potest aliqua mentis esse affectio, nisi ab eâ causam, modum & ordinem metiatur. De hac ordinatissima caritate Sapientia in libro sui nominis dicit: *Ab æterno ordinata sum*; Hæc ordinata à Deo, ordinat Angelos in ministeriis suis: Hæc studia & exercitia iustorum disponit in professionibus suis: Hæc ordinante ordinata lex est per Angelos in manu mediatoris. Sine hac amicitia inter homines ordinata esse non potest; nam, cum Apostolus dicat: *omnia secundum ordinem fiant in vobis*: & Ipse iterum: *Omnia vestra fiant in caritate*; patet ea ordinem non habere, quæ in caritate non fiunt. Ipsa est via & vita virtutum. Ipsa est via eminentior: & illabitur, quo ostenditur salutare Dei. Unde Apostolus in prima epistola ad Corinthios: *adhuc, inquit, viam eminentiorem vobis demonstro*. Et Idem: *Scire etiam supereminentem scientia caritatem Dei*. Hæc est via, de qua Esaias dicebat: *Ambulabunt hanc viam, qui liberati fuerint & redempti à Domino*. Et venient in Sion eum laude: letitia sempiterna super capita eorum, gaudium & letitiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus. Caritas est præceptum Domini lucidum, illuminans oculos: Ipsa enim est lumen cordis, omnes sensus hominis & affectus clarificans & serenans,

3.

prob. 8.

23.

1. Cor.

14. 40.

1. Cor.

16. 14.

†

4.

1. Cor.

12. 31.

Eph. 3.

19.

1. Cor.

13. 10.

5.

ps. 19. 10.

tenans, ut discat homo, & sciat, ubi sit lumen o-

6. culorum & pax. Caritas est oleum, quod omni
liquore supernaturat, quod sanat, quod illuminat,
quod omnem alperitatem propria suavitate laxifi-
cat. Hoc oleo inuncti Apostoli & Martyres suavissi-
mam reputabant mortis amaritudinem & immanem

Hab. 1.9 laxitiam tormentorum, Christus enim unctus à Deo
pro participibus suis hoc oleo sutos ungit, & exactori-

Luc. 4. 18. jugum à facie olei computrescere facit Spiritus
inquit, Domini super me, eò quod unxerit me. Caritas

7. non solum mortis & suppliciorum amaritudinem
suavificat, sed etiam ipsam mortem potentissima vir-

Hos. 13. tute mortificat. Nonne Christi caritas peremptoria
mortis erat: cum ipse dux vitæ, mortis destructio-

1. Cor. 15. 45. one, illi comminaretur & diceret: Ero mortuus
pro mors. Dilectio siquidem fortis est, ut mors, im-

Cant. 8. 6. fortior morte. Cum enim mors vitam eripiat
temporalem, nos ad vitam Caritas introducit æ-

ternam. Illa nos à virâ transitoria deiecit: hæc ad
vitam & gloriam sine fine restituit. Caritas est por-

Act. 3. 2. ta speciosa, quæ in eversione Jerusalem portis aliis
omnino destructis, integra & intacta permanet.

1. Cor. 13. 8. Caritas enim nunquam excidit. Hæc est speciosissi-
ma Sunamitis, quæ David in virginitate suâ calefacie-

2. Reg. 1. 3. bat: eò quod non poterat calefieri pellibus anima-
lium mortuorum. Qui enim versantur in operibus

mortuis refrigerescunt caritate, cogitatione passio-

num Christi denuò recalescunt. Hæc est nubecula
Reg. 1. 4. quæ ad preces Elie magnam excrevit in pluviam.
18. 44. Cum

Cum enim aliquis Dominum cœperit ex toto cor-
de diligere, statim non solum ad proximos, sed et-
iam ad inimicos benevolentia succidia & gratia
fluenta diffundit. Nec mirum: Caritas enim est
4. Reg. 4. 1. seg. oleum vidua, quod continuum ex sui distributione
10. suscipit incrementum. Mulier siquidem de ux-
oribus Prophetarum, uxor Abdia, clamavit ad Eliseum,
dicens: Vir meus mortuus est, & ecce creditores tollunt
à me duos filios ad serviendum sibi: Implevit ad vo-
cem Prophetæ vasa oleo, quo debebat inungi:
Sunt filii, Timor & Amor; qui vasa non
pauca afferunt, quibus mater gratia oleum benevo-
lentiæ & devotionis infundit. Claudat tamen osti-
um conscientia & favore laudis humanæ, ne sine
† oleo inter virgines fatuas reputetur. Creditores
11. sunt importunissimi exactores, maligni Spritus, qui
Luc. 16. 24. pro voluptate transitoria æternos exigunt crucia-
tus. Vicinæ, à quibus vasa mutuo accipiuntur,
Matth. 18. 34. sunt Angelicæ potestates, animæq; Sanctorum, qui
nos consiliis erudiunt & exemplis, quod oleum
misericordiæ in primis infundamus; Scientes quod
quamdiu vasa hujus superfuerint, non stabit oleum:
Et caritas impensa pluribus, uberius sortietur au-
gmentum. Lingua Apostolorum, lingua hominum,
12. sustentatio pauperum, Martyrium sine caritate nihil
sunt. Prophetia præcedit, Scientia compræhen-
dit, Fides credit: Sed nec Prophetia, nec Scientia,
13. 1. seg. nec Fides, etiam si montes transferat, nequaquam sine
caritate

- caritate valebis. Sine caritate nihil potest prodesse.
13. nihil vero cum caritate, obesse. Caritatis beneficio
† impediēte, peccata non sunt: *Caritas enim operis multitudinem peccatorum.* Caritas est lex vitæ, disciplina morum, pax convenientium, gloria concordium, criminum abolitio, legis plenitudo, sacre Scripturæ compendium, præceptorum Dei conclusio, summatio, virtutum virtus, & bonorum impletio.
14. meritorum. Omnia mandata vitæ, omnia iustitiæ opera referuntur ad eam. Ex hac suum sortuntur effectum, operum commendatio, devotæ rationes, & ab ipsa tanquam fructus ab arbore, tanquam racemus à vite, *pendent tota lex & Prophetae.* Sicut enim fructus à palmitē suum recipit alimentum, donec ad maturitatem perveniat: Sic boni operis fructus, sic sancta devotio, sic omne quod pie agitur, suum à caritate recipit initium & progressum.

Cap. 17. Quod Caritas est conservatio Legis & Fidei.

1. Ut autem sub certâ definitione, quid sit Caritas possit apertius & efficacius comprehendere, audiam qualiter eam definiat aut describat Apostolus. Ipse enim ad Firmotheum scribens, *Finis*, inquit, *præcepti caritas de corde puro, & conscientia bona & sine* de non ficta. Præceptum lex dicitur, cuius præceptis vita hominum informatur. Est autem lex S. Moysi, vel principium terræ, de qua Paulus 1. Tim. Apostolus dicit: *Lex iusto non est posita, sed in iustis*
1. 9. Et alia est lex, quam Psalmista postulat, dicens

Legem

Legem pone mihi, Domine, viam justificationum tuarum. ps. 118. 13

Ista lex spiritualis est, illa carnalis. Iste professor cofam principibus & inter gladios nihil timer. Illa iustos & maleficos terret, illa iniustis posita est, quibus præcipit, ne occidant: hæc iusta non est posita, quia lex principium nihil in hominibus iustis inveniri puniendum. Audi, quid dicat Apostolus: *Vu Rom. 13 non timere potestatem, bonum fac, & habebis laudem ex illa;* & adjungit: *Si malum feceris, time.* Ab hoc equidem timore iustum eximit Caritas de puro corde. Ideoq; ipsa finis legis illius est, quæ timorem incutit. Unde & ipsa timoris est finis legisq; quæ iusto posita non est. Caritas etiam finis est, cum sit omnium operum bonorum consummatio, & malorum abolitio. & sic finis est utriusq; legis: Unius scilicet legis malorum, quam abolet; & alterius, quam adimplet. Sanè fides eorum ficta est, de quibus dicitur: *Dilexerunt eam in ore suo, & linguâ suâ mentiti sunt ei.* A qua malitia Joannes Apostolus nos dehortans: *Nolite, inquit, diligere verbo, nec linguâ; sed opere & veritate.* Veritas operis est actio rectæ intentionis: veritas in ore est, simplicitas in sermone. Sicut autem cor purum non simulat, ita intentio non errat. Ubiauream non est error aut simulatio aut fictio, ibi est pura & simplex intentio, & in eâ caritas requiescit. Fictio vero fidei longe à caritate relegata est, & dicitur Fides ficta eorum, qui de corde suo fingunt suæ fidei formam, & sanæ doctrinæ

D

Strinæ

Strinx adversari non dubitant. Ficta etiam à quodam Sapiente dicitur; quali fictilis, eo quod tanquam vas fictile & fragile, tempore tentationis cito à veritate recedit. De Caritatis laude & commendatione scriptum est: *Si dederit homo omnem substantiam domus suae pro dilectione, quasi nihil, despiciet eam.* Petrus autem Apostolus nos ad eam invitans: *Ante omnia, inquit, mutuam in nobismetipsis caritatem habentes.* Et Paulus: *Super omnia, inquit hic, caritatem habet.* Et Idem: *Secutimini Caritatem.* Et rursus: *Emulamini charissimam meliora, & adhuc eminentiorem viam vobis demonstro; per charismata meliora, caritatem intelligens, propter quam omnia, quae reputaverat lucrum, dicit se existimare detrimentum, & arbitrari*

7. *ut stercora, ut Christum lucrificeret.* Paulus in eadem caritate, quae finis praecepti, de corde puro & fide non ficta, firmiter stabilitus: *Quid nos, inquit, separabit à caritate Christi? tribulatio & angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an gladius? Certus sum (inquit) quia neque vita neque principatus neque potestates neque altitudo neque profundum neque instantia neque futura neque creatura aliqua poterit nos separare à caritate Dei, quae est in Christo Jesu.* Vera de corde puro, & fide non ficta Caritas quasi ignis scintillans fervebat in Paulo; unde adhuc non cessat incendere plures illius ignea locutio. Ipse autem per fidem, dicit, *Christum habitare in nobis; quae quamdiu in nobis vivit, & Christus in nobis per fidem*

fidem vivit. Justus etiam per hanc vivere dicitur, *Hab. 2.3* sicut testimonio Habacuc Prophetae & Pauli Apostoli probatur, aperte dicentium, *Quod justus ex fide vivit.* Oportet sane quod viva sit fides, de qua, vel per quam vivere nos oportet. Notandum ergo, quod sicut vitam corporis ex motu cognoscimus, ita ex operibus bonis vitam fidei fieri comprobamus. Illa siquidem fides sola vivit, quae per dilectionem operatur. Est ergo Caritas vita fidei, quae refrigercente aliqua detunt. Spiritus autem Dei est, per quem Caritas diffunditur in cordibus nostris. Sunt tamen, qui, cum Spiritu coeperint, vivere carne consummantur; Et eis convenit verbum illud: *Non permanebit Spiritus meus in homine in eternum; quia caro est.*

Cap. 18. *Qualiter cogitandus est Deus Caritas.*

Sciendum, quod, quanto terra inferior est altitudine caeli, tanto elegantior, eminentior & inestimabiliter dulcior est amore proximi amor Dei. Et ut de Dei dilectione loquentibus causa prius, vel praecepti propositi desiderabilis & liberius ad intelligentiam se diffundat, pauca de Deo, quasi delibando perstringimus, ut appareat, quam ineffabili gratia, & dignatione incomparabili, Deus gloria, medianre beneficio Caritatis, homini commendat. Credendus itaque & cogitandus est Deus, Quaedam vita aeterna, vita vivens in se, & omnia vivificans: immutabilis, & omnia mutabilia immutabiliter faciens: omnia intelligens, omnemque intel-

- intelligentiam creans: Sapiens, & ipsa sapientia; veritas fixa, iusticia indeclinabilis, scientia, virtus, summa bonitas, divinitas, æternitas, magnitudo immensitas, summa essentia, quæ est Esse: summa & æterna substantia, non subiecta prædicamentis vocum, aut cogitabilium, sed omnium rerum causale efficiens, & superessentiale principium.
3. Cogitandus est Deus simplex, purus, integer & perfectus, nihil habens, quod in numerum transferat, nihil trahens à tempore vel à loco: Sic in omni loco, quod nec includatur à loco: Cogitandus est Deus sine formâ visibili, sine specie corporali, sine compositione partium, sine distinctione membrorum, in quo omnia, non ut in loco, sed in virtute: sine qualitate bonus, sine quantitate magnus: sine situ præsidens: sine habitu continens omnia & disponens. Disponit enim ut sapientia; operatur ut virtus; amat ut caritas; revelat ut lux; miseretur ut pietas; scit ut veritas; iudicat ut æquitas; præsidet ut majestas. Non comprehendis ejus altitudinem, nisi vilescas apud te contemplatione ipsius. Non comprehendis ejus magnitudinem, nisi fias parvulus in oculis tuis, subiciens te humanæ creaturæ propter ipsum. Deus Caritas est: Spiritus tamen Sanctus, specialiter Caritatis appellatione signatur. Ipse est Amor Patris & Filii, & suavitas, & unitas & osculum & amplexus, & quicquid esse potest commune amborum. Quia vero per gratiam
 4. omnia & disponens. Disponit enim ut sapientia; operatur ut virtus; amat ut caritas; revelat ut lux; miseretur ut pietas; scit ut veritas; iudicat ut æquitas; præsidet ut majestas. Non comprehendis ejus altitudinem, nisi vilescas apud te contemplatione ipsius. Non comprehendis ejus magnitudinem, nisi fias parvulus in oculis tuis, subiciens te humanæ creaturæ propter ipsum. Deus Caritas est: Spiritus tamen Sanctus, specialiter Caritatis appellatione signatur. Ipse est Amor Patris & Filii, & suavitas, & unitas & osculum & amplexus, & quicquid esse potest commune amborum. Quia vero per gratiam
 5. am S.

am S. Spiritus anima hominis Deo mirabiliter & miraculose unitur, sciendum est, quod idem Spiritus in illa unione donatio est Dei, & donum. Propterea Paulus Apostolus Spiritum Sanctum interfert in catalogo munerum Dei, dicens: *2. Cor. In castitate, in scientiâ, in longanimitate, in suavitate, 6, 6. in Spiritu Sancto, in caritate non fictâ, in verbo veritatis, in virtute Dei.* Spiritum Sanctum ponit in medio, quali artificem bonæ voluntatis, ad Deum, & fornicationi affectionis dirigentem actionem, at- *Sap. 8.1 ingentem à sine usq; ad finem fortiter, & universa suaviter disponentem.* Spiritus est, qui vivificat spiritum *Joh. 6. hominis, ipsumq; instruit, & format Deum diligere, quærere, invenire, tenere & frui. Ipse est sollicitudo quærentis Deum in humilitate: pietas adorantis in spiritu & veritate: Ipse est sapientia invenientis, amor habentis, & gaudium perfruents.* *Cap. 19. Quod cupiditas facit hominem multipliciter errare à vero bono, quod est in Caritate.*

Porro quidam ea ad perfruendum sibi eligunt, quæ peremptoria sunt salutis. Veneno enim cupiditatis infecti, & absorpti à malitiâ hujus mundi, in fallacibus divitiis, in transitoriis honoribus, in voluptatibus carnis, seculiq; favoribus suæ intentionis finem constituunt, & his, quæ sunt æternæ damnationis, actionibus felicitatem suam falsâ opinione, quasi somniando depingunt. Ita, ut meram suæ intentionis attingant, viarum dispendia eligunt, & cæcæ cupiditatis multiplici præ-

stigio dementati, ad sui deliderii finem per divortium & anfractus incedunt. Tendit enim unus ad bravium sui cursus, militia mediante: alius negotiatione alicujus artis: alius latrocinii aut rapinis.

3. Id autem specialiter ab unoquoque diligitur ad quod finaliter intentio tota dirigitur. Cætera vero quasi quædam adminicula sunt, militia atque negotiatio, & cætera: quibus mediantibus, id quod quis ad fruendum eligit, obtinere conatur.

4. Iterum autem mens elusa, quæ sibi felicitatis imaginem in re prælagiebat inuiti, dum post rei desideratæ obtentum, majori se sentit indigentia laborare, præoptata incipit fastidire, & denuo in alterius rei succenditur appetitus: non tamen sarianda, sed alterius falsæ felicitatis imaginatione fallenda.

5. Hic est circuitus impiorum, hæc est vituperatio multorum commorantium in circuitu.

ps. 30. 14. Hæc est mola Samsonis, quam decisis virtutum-

19. crimibus, & effosis prudentiæ oculis circumvol-

Ps. 139. vitæ sequens cupiditatum circuitus, etiam relicto

10. compendio caritatis: Caput, inquit, circuitus e-

6. orum: labor laborum ipsorum operiet eos. Porro

Luc. 15. de hoc labore non satiabitur homo, nisi de filiis

16. porcorum illa fortè satietas inducatur: quæ divi-

Matth. tem dormire non sinit. Ubi enim copia ma-

19. 22. jor divitiarum exuperat, ibi se gravior molestia-

7. solitudinum totius perturbativa quietis intruditur.

Rationalis itaque anima licet ad suam beatitudinem desideranter adspiret, aliis tamen abstrahitur

hitur, & eam quædam falsæ felicitatis imago deludit, aut veræ miseriæ similitudo deterret. Quis enim paupertatem, persecutionem, ægritudinem, luctum, famem non reputet magnam miseriæ portionem.

Istis tamen & vera miseria præcaveretur, 8. & vera beatitudo acquiritur: nimirum paupertas, regni cælestis acquirativa est: Beati enim pauperes Matth. 3. 3. seq.

spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum; Beati qui lugent, qui esuriunt, qui persecutionem sustinent; quia illi saturabuntur, illi consolationem recipient: isti jam cæleste regnum adepti sunt, non solum ad habendum sibi, sed aliis conferendum-

Cap. 20. Quanta mala sint in divitiis.

Ut autem de temporalium divitiarum umbrili & peremptoriâ felicitate, causâ exempli, aliqua inducamus, & quod à beatitudine, quæ in Caritate est, eam liqueat esse penitus alienam, vide imprimis, quanta cum pecuniâ molestiarum turba versetur.

Pecunia cum labore acquiritur, acquisita cum timore servatur, & tandem cum dolore amittitur. Et proventus pecuniæ potest exilimiari

miseriæ incrementum. Hydropici enim more, qui plus bibendo, plus siti, pecuniæ cupiditas ex multiplicatione grandescit. Timetur præterea

potens, ne auferat; servus, ne prodatur; fur, ne surripiat: & frequenter impletur verbum illud Sapientis, ut sint divitiæ conservatæ in malum Domini sui. Et s. 2.

Melius est ergo pauperi, qui nec metuit potentem, nec proditorem formidat, aut furem-

Pauper cantat,

cátat, dives pecuniæ plorat. Ploratur lacrimis amissa pecunia veris. Pauperi enim, si Christo sufficit, nihil deficit. Dives autem quanto plura possidet, tanto pluribus eget: nec divitiis unquam invenit copiam, quam inquit. Verbum Salomonis est: *Avarus non satiabitur pecuniâ, & qui amat divitias, fructum non capiet ex eis.* Circum specte dictum est: *Qui amat divitias; unde Psalmista: Divitiæ si affluant, non apponas cor.* Propterea præcipit Apostolus, prædicandum divitibus, non superbe sapere, nec sperare in incerto divitiarum, sed ut facile tribuant, & communicent, & thesaurizent sibi bonum fundamentum, ut apprehendant bonam vitam. Ipso teste, non

4. *Eccl. 5. non satiabitur pecuniâ, & qui amat divitias, fructum non capiet ex eis.*
 9. *Ps. 61. 10. amat divitias; unde Psalmista: Divitiæ si affluant, non apponas cor.*
 1. *Tim. prædicandum divitibus, non superbe sapere, nec sperare in incerto divitiarum, sed ut facile tribuant, & communicent, & thesaurizent sibi bonum fundamentum, ut apprehendant bonam vitam.*
 6. 2. *Mat. 2. Ipso teste, non qui divites sunt, sed qui divites esse volunt, inveniunt in tentationem & laqueum Diaboli, sibi, thesaurizant iram in die iræ.*
 6. *Hab. 2. Quod insinuans Habacuc, dicit: Vae ei, qui congregat non sua: ut, quod & aggravat contra se densum lutum! Sanctos equidem inter divitias nec sollicitudo servandi, nec timor amittendi sollicitat.*
 6. *Mat. 6. Hanc eis sollicitudinem Dominus interdicit: Nolite (inquit) solliciti esse, dicentes; quid manducabimus? quid bibemus? & paulo post: Primum querite regnum Dei & iustitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.*
 33. *Isti sicut nunquam de divitiis gloriantur: sic nec murmurant de amissione illarum. Imò*
 7. *Heb. 10. rapinam bonorum suorum cum gaudio suscipiunt, considerantes se habere meliorem & manentem substantiam.*
 34. *Perverlis denique totum in contrarium cecidit, Dum enim rationalis animæ appetitui, quem*

solus

solus Deus explet, sufficere posse existimant, vilem affluentiam mundialium rerum, quia nihil ex quantalibet rerum ingestione proficiunt, nec securis infelicibus eximunt, nec à labore quiescunt, & quod miserabilius est, talium vanâ delectatione tumescunt. Talium (dico!) gloria in confusione est: quorum finis interitus, quorum vita in continuo labore; quorum exitus in miseria sine fine. Quocirca, nugatoriâ & fallaci temporalium divitiarum felicitate delusi, præterita viâ fructum convertunt in materiam lacrimarum.

Cap. 21. *Lamentabilis querela eorum, qui à caritate deviant per cupiditatem.*

Miseriam siquidem talium Sancta Scriptura patenter exprimit ac describit: *Dicent (inquit) intra se penitentiam agentes, & præ angustia Spiritus gementes: Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis; Ambulavimus vias difficiles: Viam autem Domini ignoravimus: Quid nobis profuit superbia, & divitiarum jactantia quid contulit nobis? transferunt omnia velut umbra, & ita nuncius præcurrens & ita natus quæ præterit fluctuantes aquas, cujus, cum transiit, non est vestigium in mari: Ita & nos, nati continud desinimus esse, & virtutis quidem nullum signum volumus ostendere: In malignitate nostrâ consumti sumus. Talia dixerunt in inferno, qui peccarunt, quoniam spes impij tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur, & tanquam spuma gratulæ, quæ à procellâ dispergitur, & tanquam fumus, qui à vento diffusus est, & tanquam*

D S

memor

3. *memoria hospitii unius diei pratercunt.* Quam fallax & deludoria sit illa perniciofa felicitas, quam plerique in carnis voluptate constituunt, in libro experientiae legitur incessanter: dum in opere impudicitiae cito praeerit quod delectat, & permanet sine fine quod cruciat. De actu quidem immunditiae nihil remanet, nisi foeda & foetida recordatio peccati in tormentum animae, expectationemque gehennae. De talibus E. lugendum potius censeo, quam loquendum, dum eos, qui ad imaginem Dei creati, in bestiales motus & impetus belluinos degenerare videmus, quærentes quæ de ventre & sub ventre sunt, & impudenter impudicitiae data tremenda super se iudicia non attendunt. Quid ergo indignius, quam suam animam, *pro qua Christus mortuus est*, viliori corporis parti subicere, & se brutis irrationabilibus conformare? Porro multis est annexa doloribus hæc voluptas. Inprimis vix usus exercetur illius, quin naturales limites facultatis excedat. Ideoque & istius consuetudo & quarumlibet voluptatum frequenter non solum animæ periculum, sed & corporis inducit exitium. Quocirca sicut hoc volutabro suis nihil est foedius, nihil erubescibilius, ita nihil inquietius est, nihil veram tranquillitatem remotius. Hæc nimirum locus sordidissima contaminat carnem, & mentem effeminat. Siquid vero in homine aut honestum aut virile est, totum obruit & enervat. Cumque cetera vitia se quibusdam virtutum tegumentis oppa-

liant

liant, & frequenter ad humanos adspectus quadam extollentia intumescant, mens hujus turpitudinis conscia, tantum prima fronte præfert suæ accusationis horrorem: ut non solum eam horam, quæ impia caro perniciosam voluptate perstringitur, sed etiam quotiens audit aliquos de turpitudine suâ, rubore perfunditur, absentiamque capiat, & immundi operis recordatione torquetur. Eapropter hæc semper latebras quærit: quia, *qui male agit, Job. 3. odit lucem.* Sed in latebrosis absconditus non poterit tremendum iudicem declinare, non solum modo corporum, sed & cordium secreta videntem. Nec illud est sub silentio transeundum, quod omnium creator genitalia membra tanta obscenitate damnavit, ut ei paterna maledictio & perpetua servitus sit inflicta, qui eadem in patre reverenter operire contempsit. Sanè cum hodie circumquaque Christi triumphet, potentissima luxuriæ debellatrix, absurdissimum est, quod plurimi professores filii B. Mariæ virginis, quasi *jumenta in suis ster. Es 36. 12. coribus putrescunt, bibunt urinam peccatorum Jer. 15. suorum, versantur in abominationibus suis, & iram Dei sentiunt improvisam: ignem, qui jam succensus est in furore ejus, non cogitant, non formidant.* Porro ante quam comprehendatur peccator in operibus suis, non intelligit miser carnis immunditiam, in qua suam sopivit beatitudinem, fuisse à Deo quibusdam loco poenæ gravissimæ irrogatam. Volens eos in hoc puniri, quod eos suæ dimiserit voluptati.

voluptati. Verba enim Domini sunt in Psalmista:
Ps. 80. 12 Et non audit populus meus vocem meam, & Israel
 non intendit mihi; & dimisi eos secundum desiderio
 9. cordis eorum; ibunt in adinventionibus suis. Apo-
 stolus quoque de his, qui commutârunt gloriam Dei
 in idololatriæ cultum, terribiliter loquens, dicit:
Rom. 1. Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in im-
 24. munditiam, ut contumeliu afficiant corpora in semet-
Jac. 1. 13 ipsis, non quod Deus sit intentator mali, sed quod len-
Ps. 77. 49 tiant immusiones per angelos malos, à gratiâ dereli-
 10. cti. De incestuosis, & his, quorum peccatum
Gen. 19. in Sodomis Deus igne & sulphure condemnavit,
 14. ut innotesceret abominatio iniquitatis ex fœtore
 & horrore supplicii, sub silentio claudi oportet,
 ne opusculum præsens, in quo de Caritate agi-
 mus, quæ est intima requies animæ, abhorrenda
 11. colluvio de honestet. Ex prædictis apertissime
 liquet, quàm perniciosus sit amor carnis, ususque
 libidinum: ad quarum detestationem Deus de
Apoc. 17 purpuratâ meretrice executoribus angelis dicit:
 7. Quantum exaltavit se, & in deliciis fuit, tantum dato
 12. illi tormentum & luctum. Restat persequi, quod in
 voluptate oculorum, vel aurium cæterorumque
 sensuum, non est beatitudo vel requies, nec in his,
 quæ pertinent ad delicias vitæ hujus, nec ad ambi-
 13. tiosum honorem aut potentiam dominantium.
Eccl. 3. 1. Veniat igitur rex ditissimus, potentissimus, deli-
 catissimus, & tamen sapientissimus, Salomon lei-
 licet; & quid de tali fine dijudicet, audiamus: Dixit
 inquit,

inquit, in corde meo; vadam, affluam divitiis, & fruatur
 bonis. & infra: Edificavi domos, plantavi vineas, *Eccl. 2. 4*
 feci hortos & pomaria consemi cunctu arborum generi-
 bus: & multa his, prosequendo, adjecit: Possedi *Eccl. 2. 7*
 servos & ancillas & familiam multam nimis, coacer-
 ravi mihi argentum & aurum, substantias regnorum
 & provinciarum. Et addens de voluptate aurium:
 Feci mihi cantores, & cantatrices; post pauca subje- *Eccl. 2. 8*
 cit: Quicquid desiderârunt oculi mei, non negavi eis, *Ec. 2. 10*
 nec prohibui cor meum, ne omni voluptate frueretur?
 in his quæ paraveram mihi. Quid quælo delicati-
 14. us? quidve jucundius? sed attende, quia nihil va-
 nius, nihil mutabilius; continuat Salomon, & sub-
 jungit: Cumq, convertissem me, inquit, ad cuncta o- *Ec. 2. 11.*
 pera mea, in quibus frustra sudâram, vidi in omnibus
 vanitatem & afflictionem Spiritus, & nihil permanere
 sub sole. Sententiam quidem generalem præmi-
 serat dicens: Vidi cuncta, quæ sunt sub sole, & ecce *Ec. 1. 14.*
 omnia vanitas & afflictio Spiritus. Habes ex verbis
 15. Salomonis vanitatem & afflictionem Spiritus. Ap-
Joh. 7. ponit Veritas tertium, scilicet servitutem: Omnis,
 35. inquit, qui facit peccatum, servus est peccati. Con-
 jungantur hæc tria: Vanitas, Servitus, & Spiritus
 etiam afflictio. Ubi ergo Reges? ubi Sabbathum?
 Nonne verbum legis est: Nullum servile opus facietis
 in eo. Quis enim peccatum non fecit? Quis est, *29. 1.*
 est, qui non sit servus peccati? Dicit David: Ecce *Ps. 50. 5.*
 enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis pepe-
 1. Job. 1. 9. rit me mater mea. Si dixerimus, (inquit Joannes)
 quod

quod peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus,
& veritas in nobis non est. Quis E. nos liberabit à

16. jugo veteri, & à servitute peccati? Ille, de quo Veritas in Evangelio dicit: *Sifilius vos liberavit, verò*

36. *liberaveritis.* Ipse ad Sabbathum nos invitans: *Ve-*

11. 18. *nite, inquit, ad me omnes, qui laboratis, & onerati*

17. *estis, & ego vos reficiam.* Et ecce Refectio, quasi sabbathi præparatio! Audiamus & Sabbathum.

Matth. *Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia*

11. 25. *mitis sum, & humilis corde, & inveniatis requiem*

animabus vestris. Ecce Sabbathum, & ecce quies

tranquillitas! Jugum enim meum suave, & onus me-

um leve. Jugum enim hoc non deprimat, sed erigit: pennas habet, quibus eleveat; non pœnas, quibus aliquos gravet. Jugum istud Caritas est Dei;

18. *proximiq; dilectio.* Sic sabbatizatur, sic ab omni opere servili vacatur. Nimirum *Caritas non*

1. Cor. *agit perperam, non cogitat malum; Sed & dilectio*

13. 4. *proximi malum non operatur.* Vides Andreæ sabbatum ubi sit, in quo etsi aliqua peccati surreptio

Rom. 13. *ex infirmitate contingat, non tamen perit sabbati*

11. *feriatio; quia Caritas operis multitudinem peccatorum.*

1. pet. 4. *Videmus tamen aliquos, qui, cum suaviter*

8. *respirare deberent sub jugo & onere suavi & levi,*

sub utroq; laborant & murmurant. Addicti Babylonice servituti, vitium inolete consuetudinis non possunt dediscere, nec intelligunt, hæc de morbo proprio, non de jugo vel onere Domini provenire. Sciant autem quicunq; causantur iugum

gum vel onus Domini, quod tum nondum abjecerunt mundanæ concupiscentiæ jugum; vel perniciosè relinquerunt abiectum. Illud enim frequenter evenit in quibusdam, ut jugum Domini in habitu præferentes, mentis humores negotiorum secularium pressuræ supponant, atq; jugo Dei laborum impatientiam, quos pro seculo patiuntur, adscribant. Isti ut immundi canes ad proprium vomitum recurrentes, sub habitu abstinentiæ ventrem colunt, sub cilicio pœnitentiæ gloriam mundi captant; sub sacro amictu pudiciæ, immunditiæ militant; sub ovis vellere lupum operiunt, & avaritiâ inexplibili æstuantes, ut domum domui, agrum agro copulent, armantur ad lites & contentiones, non parcant pauperi, viduæ aut pupillis; nec moventur super contritionem Joseph.

Ad jugum utiq; mundi pertinet, quod curis exæstuant, quod inflammantur odiis & torquentur invidiâ. Et hoc jugum cupiditatis est, & onus se-

culi grave. *Jugum autem Dei suave est, & onus*

leve. Et quid, quæso, suavius est homini, quid

jucundius, quam mundum contemnere, & se reputare seculo celsiorem? atq; in bonæ & securæ conscientie vertice consistentem, mundum habere sub pedibus, nihil videre in eo, quod appetat?

(Nulli enim invidet, vel metuat) nihil mali esse, quod ab alio sibi possit inferri; nihil boni esse, quod ab alio sibi possit offerri? Sed in illam hereditatem incorruptibilem, incontaminatam & immar-

23. marcessibilem, conservatam in cœlis, oculos diris-
gere, fallaces divitias & honores perniciosos &
damnabiles delicias conculcare? Quid quæso,
desiderabilius, quid tranquillius, quàm suam sic
animam stabilire, ut nullis motibus carnalis con-
cupiscentiæ agitetur, extraordinarii appetitus in-
centiva non sentiat; aspectus tenebrosos abhorrens,
carnem rore pudicitiae tepescentem compellat an-
cillari spiritui: carnem ad lenocinia illecebricem,
† scilicet ad exercitium militiæ spiritualis promissi-
24. mam habeat ad mittere? Quid præterea ita divi-
næ tranquillitatis imaginem gerit, quàm animam
quæ sic ad omnium injuriarum tolerantiam se ob-
firmat, ut eam contumeliæ illatæ non moveant
† mentem ejus à statu suo nullæ comminationum
aut injuriarum machinæ deiciant? eandem in pro-
speris & adversis servare constantiam: amicum &
inimicum eodem oculo intueri? nonne similis est
Matth. 5. 44. *qui facit solem suum oriri super bonos & malos; pluit
super justos & injustos?* Et hic omnes agendam carita-
tis attrahit, & amplexatur in Christo: quod, cum
circa eum omnia mutabiliter fiant, nulla est in ejus
25. corde mutatio. Vere verum est in Caritate Sab-
batum. Cum enim cæteræ virtutes vicem vehi-
culi vel viatici gerant ad legem obtinendam, omnes
in caritate quiescunt. Illud denique admirationem
dignum est, quod sine caritate nihil est virtus. Et
ipsa unicuique virtutum exhibet, ut sit virtus. Fi-
des equidem, quæ hic operatur ad vitam, in Dei
visione

visione tunc non erit jam Fides, sed Caritas. Ibi
enim abhorrebitur Fides, cum id videbitur quod
supra omnia diligitur. Nec opus erit credere,
quod nobis licebit plenâ cognitione percipere.
Non erit etiam ibi de cætero spei locus, ubi Deo
fruentes non habebimus ulterius quod speremus.
Hic Temperantia pugnat contra libidines: Pru-
26. dentia contra errores: Fortitudo contra adversita-
tes: Justitia contra iniquitates. Porro in Carita-
te semper est perfecta Caritas: ideoque non est ibi li-
bido, cui repugnet Temperantia. In Caritate est
perfecta scientia: ideoque nullus error, quem Pru-
dentia eliminat. In Caritate vera Beatitudo est:
ideoque nulla adversitas, quam Fortitudo expugnet.
In Caritate omnia sunt tranquilla & coarctata: ideo-
que nulla ibi inæqualitas, quam iustificari oporteat.
27. Denique nec Fides virtus est, nisi per dilectionem
operetur: nec Spes virtus est. Rursus si velis virtu-
tum naturam æstimare subtilius, quid est Tempe-
rantia, nisi Amor, quem nulla voluptas illicit?
Quid est Prudentia, nisi Amor, quem error ali-
quis non seducit? Quid Fortitudo, nisi Amor, qui
nulli adversitati succumbit? quid denique Justitia,
nisi Amor, qui quod suum est unicuique distri-
buit?

Cap. 22. Quod Caritas est Sabbatum, & sex Vir-
tutes, quasi sex dies ante Sabbatum.

Sicut autem Caritas est vera mentis humanæ re-
quies, perfectum Sabbatum: sic VI. prædictæ Vir-
tutes

omnium creaturarum perfectio, & Dei requies commendatur. De singulis diebus scriptum est. Factum est vespere & mane dies unus vel secundus, & deinceps. At die septimo non mane, aut vespere, non initium aut finis adscribitur: dies enim requietionis, dies immutabilis & æternus.

9. Mutua siquidem Patris & Filii dilectio, suavissimi amplexus, amborum Caritas (scil. qua Pater in Filio & Filius requiescit in Patre) ipsa est eorum jucundissima quies, indivisibilis unitas, pax imperurbabilis, æterna tranquillitas, Spiritus Sanctus,

Joh. 15. qui ab utroque procedit. Quod insinuans Filius Dei inquit: *Patri mei mandata servavi, & maneo in ejus*

Joh. 10. *Dilectione.* & rursum: Ego & Pater unum sumus.

Matt. 3. & Idem de Filio Pater: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Expressa igitur congruæ col-

17. 10. lationis imagine, si sex diebus circa piæ intentionis opera exercemus; ut post sanctarum vicissitudines actionum, in tranquillo Caritatis, quasi in vero Mentis Sabbato respiremus. Quocirca

21. *Fidem* ponimus primum diem, quo fideles ab infidelibus, quasi lux à tenebris, separantur. *Spe-*

22. *secundæ* diei vicem obtineat, per quam ij, quorum conversatio in cælis est, discernuntur ab aliis, qui terrena sapiunt, & liquescentes in seipsis, dilabuntur & defluunt.

23. *Temperantia* quasi dies tertius illucescit, in quo membra nostra mortificantur super terram, carnalis concupiscentiæ fluxum quasi aquas amarissimas, certis conscientiæ limitibus

coarctat

coarctamus, ut terra cordis nostri appareat, & sitiens fontem vitæ, virtutum flores fructusque producat. *Prudentia* quasi dies quartus faciat scientiæ lumen erumpere, ut inter facienda discernens, dividat inter diem & noctem: quatenus scientiæ lumen velut Solis splendor effulgeat; lux verò scientiæ spiritualis, quæ in quibusdam deficit, quasi lunæ lux minor, appareat: exempla etiam præcedentium Patrum, quasi stellæ inter dies & annos, mensesque distinguant, quid videlicet inter eos, qui ante legem, & eos qui sub lege, vel sub gratiâ profecerunt: ceremoniarumque præceptaque judiciorumque promissa, sub quo intellectu nostræ salutis convenient. *Fortitudo* autem sit dies quintus, per quem in hoc mari magno & spatiofo,

quasi pisces spirituales, procellola fluctuum molimina toleremus, & cohibeamus linguæ lubricum sub censura silentii: & quasi volatilia pennata, nunc ad cælestia nos erigamus: nunc & condescendentes operibus misericordiæ, fructus bonorum operum sub Dei gratiâ & benedictione reddamus.

Construatur denique *Justitiæ* dies sextus, per quam ad divinam imaginem reformati, bestialibus desiderijs, vitiisque reptilibus imperantes, corpus spiritui, spiritum Deo subjiciamus; & sic utrique quod suum est tribuatur. Et notandum, quod Dominus nondum bestiis, nondum jumentis, non reptilibus, sed hominibus & avibus atque piscibus benedicit; homini autem jumenta & bestię sub-

jiciantur. Iis enim, qui in se Dei repræsentant imaginē, jumenta i. e. corpora subjiuntur, & bestię i. e. nequitie spirituales, de quibus Propheta prædicat.

Pf. 73. 20 Ne tradas bestiis animas consentium tibi. Et Domine *Hof. 2. 18.* nus per alium Prophetam: *Auferam*, inquit, malas bestias de terrâ vestrâ, & dormire vos faciam fiducialiter: hæc est dormitio, & septimæ diei tranquillissima quies. Dies enim 7mus est *Caritas*, dies

VII. Sabbati, dies requietionis, jucunditatis & pacis. *Pf. 4. 8.* per quam homo securissime dicit: *In pace in id ipsum dormiam & requiescam.* Ipsa est omnium virtutum conservatio, sanctarum animarū s. v. s. refectionis, tranquillæ mentis referatio. Ipsa est 7mus dies, in qua manna cœlestis nos reficiet. Ipsa est mentis 7mus, in quo post diluvium tentationum irruentium, arca s. v. s. requiescit. Ipsa est id

Es. 66. 23 Sabbathum, quod Esaias propheta describens: *Exod. 25. 8.* Erit, inquit, Sabbathum ex Sabbatho, & mensis ex mense: ut post septies 7mum annum, annus jubilæi incipiat, annus placalis Domino, in quo sua singulis restituatur hereditas, plenaria jucunditatis antiquæ possessio, & æterna libertas. Hæc latè epur-

19. *Es. 65. 18.* labimur ab introitu gloriæ ejus: & implebitur, quod Dominus in Esaiâ promittit: *Ecce* (inquit) *creo Jerusalem exultationem, & populum ejus gaudium: exultabo in Jerusalem, & gaudebo in populo meo: & non audietur ultra in eo vox fletus, & vox clamorū.* Domine Deus quamdiu prolongabitur jubilæus? quando præveniet me misericordia tua?

ut sit portio mea in terra viventium? tu es Domine *Pf. 143. 6.* pars hereditatis meæ, & calicis mei, qui restitues *Pf. 5. 5. 20.* hereditatem meam mihi. Differtur equidem, sed *Pf. 16. 15. 62. 3. 19.* non aufertur illa jucunditas. quâ satiabor, cum apparuerit gloria tua. Iterum: *Comedam panem meum* *Pf. 79. 5. 170. 31. 6.* in sudore vultus mei, & cum lacrimis in mensura: donec vinum detur merentibus, & sicera his qui non bono sunt animo, & tota deliciis illis absorbeat anima mea, quarum primitias jam degusto. *Audite* *Ec. 1. 2. Gen. 19.* *et* auribus percipe terra, quantum magnificaverit Deus nobiscum misericordiam suam. Et quis abyssum tam ineffabilis gratiæ consideravit? quis de fonte tantæ dulcedinis gustavit; et non amavit? nonne Deo subjecta eris anima mea? quare non effundis in Deum universos affectus, quos dirigis ad vanitates & inanias falsas? *Quare tristis es anima mea? & quare conturbas me? numquid tibi non est Consiliarius aut Salvator? numquid refugium non est in Gilead, aut medicus non est tibi? Reverte, revertere Sunamitis, revertere ad Dominum tuum.* Divulsa mea, dilacerata mea, perdita mea; sed Christi denique morte suscitata, Christi passionem redempta, cur quæso diligis aliquem præter illum, qui tam benigne, tam misericorditer à tot miseriis te redemit? Jugi scrutinio & assiduâ meditatione revolve, qualiter unigenitus Dei patris, cum esset splendor & figura substantiæ ejus, post exinanitionem iugis, ad formam servi, post famem, post sitim, post lassitudinem, post lacrimas, post vin-

Ioh. 4. 6 cula, post sel & acetum, post coronam spineam, post
Luc. 19. clavos & lanceam, ob salutem tuam inter duos la-
14. trones in cruce pendeat: crucis equidem cornu
Matth. 27. 2. in manibus ejus: Sic de illis pius ille Samaritanus
†. 23. suis vulneribus & vinum & oleum infundebat. Porro
Matth. 27. 34. erat ibi abscondita fortitudo eius, & in amaritu-
Matth. 27. 48. dine mortis, dulcedo ipsius. O quam magna vis
Hab. 3. 4. dulcedinis tuæ, Deus, quam abscondisti timentibus
Joh. 3. 4. te, testimonio Elia: *Vere Deus absconditis tu*
Joh. 20. 15. es. *Rex Israël Saluator.* Moriebatur Saluator tu-
Joh. 19. 34. us, anima mea, ut te vivificaret: affixus erat cruci
Matth. 27. 38. ci, ut iniquitates tuas propriis manibus cruci affi-
Luc. 10. 34. geret: manus elevavit ad Patrem in sacrificium
†. 45. 15. vespertinum, ut te ad amplexus amicales in-
†. 24. vitaret: viram quoq; suam, quæ in nullo mor-
†. ti obnoxia erat, pro te ad mortem obtulit; ut, dum
†. a principe tenebrarum justus injuste occiditur,
†. quia quod suum non erat usurpasse convictus esset,
†. eam, quam habebat, vitæ potestate privaret. In tan-
†. to cumulo gratiarum, quo te largitio Divina quasi
†. obruit & confundit, vide ne ingrata sis: ingraticu-
†. do enim peremptoria est salutis; ipsa est flatus as-
†. spidis, virus animi, uredo virtutum, ventus pesti-
†. lens & aura corrumpens stillicidia pietatis, ro-
†. rem gratiæ, & misericordiæ fluentia desiccans.
†. Adhuc dico, nihil est enim satis dictum, quod
†. semper dicendum, atq; recordatione continuâ
†. replicandum: Eras illi gravissimo creditori (An-
†. gelum Satanæ loquor) illi quidem immanissimo
†. exactori, tot debitis, tot peccatis, vinculo chiro-

graphi obligara, nec solvendo eras; Dei autem *ps. 69. 5.*
†. filius non rapuerat, sed quia rapueras, pro te solvit,
†. (& quod dignatio propensior & gratia uberior
†. erat) non delegavit alium debitorem, sed dedit
†. animam suam in causam soluti. Cumq; ille Ange-
†. lus transfuga & emanator deinde detestabilem pec-
†. teret ancillarum, Christus licem contra te posi-
†. tam suam fecit, & post diversas productiones te-
†. stium, legis, oraculorum, Prophetarum, signorum,
†. proverbiorum, sanguinem allegavit. Obtinuit alie-
†. gatio illa tuæ sententiam libertatis: super calculo
†. scriptæ sunt literæ in membranâ corporis crucifixi,
†. & confirmatæ osculo misericordiæ & veritatis, *ju. ps. 84. 11.*
†. sicut & pacis occurrentium sibi. Deniq; impressum
†. est sigillum, plaga scil. lateris, quam in pretium
†. redemptionis nostræ & expiationem nostram conti-
†. nuam jugiter exhibet ante oculos. Adhuc extat ti-
†. tulus causæ inscriptus in tantæ caritatis memo-
†. riam. Scias, quod si te ingrata reperit, nec velle
†. tanto uti beneficio, exiget à te districtissime mor-
†. tem suam: vereorq; ne quandoq; indignantissi-
†. me tibi dicat: *Tolle manum tuam, & mitte in latu* *Joh. 20.*
†. *meum dextrum, mitte digitos in fixuram clavorum,* *†.*
†. & vide quanta pro te passus sum. O ingrata, crude-
†. lis, impia! non putas Deum de collatis tibi bene-
†. ficiis pœnitere, si ea viderit ingratitude periisse?
†. propterea oratio nostra sæpe recipitur, & hoc pia
†. Dei dispensatione fieri existimo, ut, qui de iis per-
†. ceptis beneficiis ingrati fuimus, ex novâ largiti-
†. one cœlestium munerum graviore culpa ingra-
†. titudi-

30. titudinis oneremus. Cum enim Deus beneficiū perditum reputet, quod non confestim prosequitur actio gratiarum, expedit nobis, non audiri potius, quam ad cumulū damnationis, ingratitude mar-
 31. teriam obtinere quā petimus. Quā E. præsumptione non diliges eum, qui te non diligentem dilexit? Vi-
 Rom. 8, de quāso, quā compensatione, quo merito sum-
 3. mæ & æternæ respondeas Trinitati. *Tradidit* pro te
 Gal. 2, Pater unigenitum suum morti; tradidit & Filius
 20. seipsum pro tua salute in morte; datū est deniq; tibi
 Rom. 5, Sp. S. testante Apostolo: *Quia Caritas est diffusa in*
 5. *cordibus nostris per Spiritum S. qui datus est nobis.* Sic
 amat Spir. S. amat nos Trinitas tota, amat te Deus
 ps. 144, 3 æternus, omnipotens & immensus: *cujus magni-*
 ps. 146, 5 tudinis non est finis, *cujus sapientia non est nume-*
 Phil. 4, rus, *cujus pax exsuperat omnem sensum, à quo &*
 7, *in quo universa sunt visibilia & invisibilia, cælestia &*
 Col. 1, 16 *terrestria.* Sane si eum diligis, facis hoc gratuito.
 32. Attendito celsitudinem cæli & magnitudinem
 firmamenti, & modicum in locis palustribus lu-
 rum: talis est, & adhuc inæstimabiliter dispar com-
 paratio tui ad eum, sicut luti ad cælum; quæ enim
 collatio tui ad ineffabilem, ad incomprehensibilem,
 ad incomparabilem? Nihil ei ad mensuram
 minuti tribuere posses, si in retributionem eorum,
 quæ pro te sustinuit, te mille millies annis etiam ge-
 hennali incendio cruciaries. Omnia quidem, quæ
 in Deo sunt, inæstimabiliter excellentiora sunt
 his, quæ nostra sunt. Ipse enim diligit ut Caritas, ju-
 dicat ut Æquitas, disponit ut Sapientia, revelat ut
 Lux, miseretur ut Pietas, scit ut Veritas, operatur

ut Virtus, præsides ut Majestas. Circumscriptis
 33. autem omnibus, quæ ad dispensationem incarna-
 tionis suæ pertinent, diligenter attende, quod ti-
 bi universitas mundi de mandato ejus obsequitur.
 Omnis natura tuis famulatur obsequiis: Cælum,
 Æther, Terra, Mare, & ea quæ in iis sunt, tuis pa-
 riter utilitatibus & oblectamentis inserviunt. An-
 nua temporum revolutio flores, fructusq; arbo-
 rum & herbarum redivivatione reformat, atque
 labentibus & repullulantibus naturis graminum
 antiquatis continua Dei munera tibi circuitus
 temporum subministrat. Recognosce anima, 34.
 quando non eras. Cum autem melius esset esse,
 quam non esse; gratiā esse contulit, omnibus illis
 te præferens, quæ de non esse poterat producere,
 nec produxit, adjecit tibi speciem, & cujus essen-
 tia de nihilo prodierat per gratiam Creatoris, ipse
 suā te imagine & similitudine insignivit. Adhibu-
 it cum pulcritudine vitam. Unde tanta & tam in-
 audita dignatio, ut fieres *ad imaginem & simi-*
 35. *litudinem ejus*, nisi ut simile tuum diligeres, &
 ei, qui te gratuita dilectione prævenit, dilectione
 mutua conformares: nimirum decenter diligen-
 do retribuitur. Ei E. medullarum tuarum interio-
 ra exhibe ad diligendum, ama signaculum tuum
 & imaginem tuam. Et ut expressior in te forma
 tui creatoris appareat, ei qui Caritas est, te & cari-
 tate conforma, & in materiam gratiarum benefi-
 cia ejus jugi meditatione recogita. Amator tuus
 36. ad hæc exhortatione Prophetica te invitat: *Pone* Cant. 8
 me, 6.

me, inquit, ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium dextrum tuum, ac si dicat; Pone memoriale tuum in corde & brachio, i.e. in corde & opere: ut deposita imagine terreni hominis, cœlestis imaginem portes, & attendens Divinæ dilectionis argumenta, quæ refelli non possunt: pone me super cor tuum, ut fidei signaculum, ut amoris

37. exemplum. Tale signaculum ante prævaricationem suam in se Angelus apostata exprimebat,

Ezech. testimonio Esaïæ dicentis: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientiâ & perfectus decore.* Angelus siquidem in suâ creatione tantâ Deo conformitate unitus est, ut esset potius signaculum similitudinis, quàm simile, vel signatum. De sigillo quippe talis similitudo imaginaliter exprimitur, qualis in eodem sigillo essentialiter habetur; & hoc homini competit. Angelus vero, pro suâ subtilitate naturæ, Deo expressiori similitudine adhererebat, quia totus & tantummodò Spiritus erat.

38. Nunc autem nos luteo inclusos carceri, & habitatione terrenâ depressos, Caritas ad dignitatis Angelicæ statum reparat. Et licet corpus, quod corrumpitur, aggravet animam, & deprimat terrenâ

† inhabitatio sensum multa cogitantem: tamen peccato deformitas novum diligendi mandatum ad Dei

39. similitudinem nos reformat. Multiplicavit in te Dominus dicta sua; adjecit enim pulcritudini tuæ vivere, sentire atque discernere: & in omnibus, quæ munificentia ejus contulit, & accepit indigentia tua, gratia ejus, non exigentia tui meriti,

ante-

anteceffit. Desponsavit te fide: foris ornavit sensibus, quasi quibusdam præfulgentibus gemmis; at

verò interius, quasi naturali pulcritudine, Sapientia insignavit. Novit, quis ornatus tibi competentiore esset, ideoque dedit, qui te decuit: & in tantum, ut propter hoc ipse te diligeret, qui hæc dedit. Sane insana es, si eum mediocriter amas, qui te

40. tanto amore prævenit, qui tanta & tam pretiosa largiens, majora etiam diligenti se pollicetur, quæ. Cor. nec oculus vidit, nec auris audivit, quorum æstimatio

29. in cor hominis non adscendit. Ex ejus munere pensare teneris, quantum sit diligendus, qui tantum diligit, ut jam non tantum temerarium, sed etiam nefarium debeas reputare, non solum diligentem,

non diligere, sed tanti & tam præcellentis tamque potentis amorem, totis visceribus, totis interioribus præcordiis non amplecti. Omnium pulcherrimus est: *Speciosus enim præ filiis hominum.* Ama

Sponsum, ama Regem in decore suo, regem virtutum, plenum gratiæ & veritatis, coronatum gloria & honore, Dominum majestatis. Concupivit equidem Rex decorem tuum, & munera, quibus te ornare dignatus est, in tuum amorem ejus inclinaverunt affectum, amat te in muneribus suis. Si enim

42. habes aliquod bonum, illud debes intelligere Dei donum. Verbum Apostoli est: *Quid habes, quod non acceperis? si autem acceperis, quid gloriaris, quod non acceperis?* si de aliquo gloriaris, quasi illud à te

ipso non à Deo acceperis, furaris Deo quod suum

um

um est; honorem alterius tibi rapis: & te in alienam gloriam presumtuose intrudens, habes quidem gloriam, sed non apud Deum. Vide ergo, **43.** ne unquam tibi obrepat ingratitude nota: recolle incessanter, te tuâ iniquitate perditam, ipsius misericordiâ reparatam. Stude illi placere modis omnibus, quibus potes, qui te talem facere dignatus est, ut placeres. Utinam te ipsam agnosceres, ut tui gratiam Creatoris in tuâ plenitudinis inspectione probares. Porro oculus cuncta videns, seipsum non videns, ideo facies cordis tui quandoq; in speculo S. Scripturæ, quandoq; in speculo propriæ rationis, ne tuæ injuriæ facias dignitati. Quod equidem facies, si vis tibi te **44.** abjectiora præponere, & ea, quæ decorem imaginarium & umbratilem habent, tibi, quæ in veritate pulcherrima es, coæquare. A tuâ dignitate nimis enormiter & ignominiose te deijcis, si transitorias & inanes rerum pulcritudines appetis aut miraris. Mundus nimirum propter te factus est; ideo mundum non ames; quia mundus non est te dignus, cum sis eo longe dignior, & sole & lunâ & omnibus creaturis. **45.** Omnia quippe temporalis suæ pulcritudinis defectus agnoscunt, tu nec labore deficiis, nec pallefcis ægritudine, nec marces senio, nec morte tabescis, quocirca si aliquid diligis in hoc mundo, qui totus tibi subiectus est, humana temeritas est: nisi ea diligere velis, ut tibi servientia-

ut munera sponsi, ut amici xenia, ut beneficia Domini: nec ista diligas cum illo, sed propter illum: illum propter ista, & ipsum diligens super ista. Degenerabis equidem in amorem meretricium, si **46.** plus amas dantis munera, quàm amantis affectum: donanti quidem injuriæ facis, imò & meretricabili turpitudine dehonestas, si recipis dona, & dilectionis vicissitudinem non rependis. Ipsum E. dilige propter te, & ut eo fruaris, omnia propter eum, dona ipsius dilige, te illi & illum tibi diligere ipsum, ut in eo ponas affectiones tuas; & cum dilexeris ferventius, affectuosius diligaris. Hic amor Sanctus est, nil habens sordidum **47.** vel impurum, sed in Dei recordatione dulcissimus, omnes mundi supergrediens delicias, & quodammodo ex naturâ suæ subtilitatis æternus: illud autem jugi memoriâ teneas, quòd, quanto differtius præminentior est essentia ejus fragilitate humana, tanto suavius, & incomparabiliter dulcius & delectabilius diligit atq; diligitur, quàm angelus, quàm homo, vel aurum, seu argentum seu lapis pretiosus, vel libertas, vel quæcunq; alia, **48.** quibus corda hominum distraherentur. Nec te ab eo minùs diligi credas, si quibusdam animantibus terræ tecum pariter beneficium solis & lunæ & cætera gratiæ suæ dona communicat: nimirum quæcunq; illis donata sunt, propter te donata esse non dubites: ut enim tibi serviant universa, ipsa de divinâ bonitate necessaria sibi dona recipiant, sine quibus esse, aut servire non possunt.

49. Nunquid ideo videretur circa te dilectio ipsius intensior, si tibi soli omnia contulisset? Nunquid beator esles, si sola habitares in mundo, & omnia, quæ in eo sunt, sine ullo socialis vitæ solatio possideres? quod si etiam malorum hominum societate caruaris, scias procul dubio, quod sicut tibi & malis hominibus cætera serviunt; ita malorum hominum vitam facit Divina dispensatio in tuum militare præsidium. Malorum siquidem societate ii, qui boni sunt, melius exercentur, docentur etiam affectare virtutes, & alia dona Dei, quibus ipsi carent; & quæ longè meliora sunt, quàm omnia quæ cum iniustis hominibus possidentur. Denique cum videant malos revereri interitum, de suæ salutis expectatione crescit eorum affectus in Deum, & te Divinis muneribus locupletem, quorum cum impiis nulla sequitur exhibitio gratiarum.
51. Cum ergo tibi omnia cooperantur in bonum, cum *Rem. 8.* mali tibi exemplo, & boni solatio fiant, non reputes minus à Deo diligi, quia singulariter te non amat; qui tunc quædam amoris singularitate te diligit, dum & bonos & malos in usum tuæ utilitatis inflectit, cumq; iure ipso & debito caritatis voluerit omnes alios æternæ beatitudinis esse participes, tua bona voluntas, bonum alienum tibi proprium facit: & Spiritus Sancti communicatione beatitudini tuæ omnium beatitudo accret scit. Fit igitur amor ex ipsâ communicatione singularis, dum nihil ex plurium participatione minuitur

huitur, & diffusus in omnes totus in singulis reperitur. Te utiq; usq; singulariter diligit; qui nihil sine te diligens, alia propter te diligit: licet enim amor distendatur in plures, tamen est in singulis totus; ut omnes unice diligens, ab omnibus unice diligatur. Propterea hic amor unicus, non privatus; solus, non solitarius; communis, non proprius; nec usu deficiens nec tempore, nec participatione delitescens. Repone igitur in Thesauro memoriz ac recolle incessanter, quæ tibi à Deo donata sunt, ut nec deneges primitias, nec unquam super acceptis ejus beneficiis in gratiarum actione lentescas. Si recenseas diligenter effulam & infellam circa te magnificentia gratiæ Dei, licet ipse sit generalis omnium dispensator, videbis tamen eum circa commoditates tuas quasi totum & singulariter occupatum. Quocunq; te vertas, tibi sollicitus & diligens provisor adstipit. In tentationibus, & in meditationibus, in verbis, in consiliis, in operibus, in adversis, foris & intus ejus gratia in omni tribulatione remedium: Sanat infirmam, reducit erroneam, corripit delinquentem, consolatur afflictam, erigit lapsam, tristem lætificat, nec diu vacillare sustinet diffidentem. Illud, anima mea, tibi tanquam animæ consulo. sicut alias nunc recolo monuisse, ut primitias tuæ estimationis attendens, jugi scrutinio & sollicita meditatione revolvas, quod speciosam te fecit, quod multiplices gratiæ dotes adjecit, quod cum po-

Ita per te fœda & fœtida facta esses, ipse pius & misericors gratuitâ benignitate suâ tuæ adversit-
oni compatiens, sicut te non existentem dilexit, ut

56. concederet: ita conditam, sed perditam sua gratiâ
77. 3. reparavit. Loquitur in Jeremiâ fons misericor-
diæ, dicens: *Vulgò dicitur, mulier si dormierit cum
altero viro, nunquid revertetur ad suum priorem? Tu
autem fornicata es cum amatoribus multis, reverte-
re tamen ad me, & ego suscipiam, dicit Dominus: Qui
te integram & illibatam creaverat, tibi multiplicis
gratiæ dona sponsalitiâ liberalitate contulerat: tu
vero amatoribus adhærens, dedisti sponso tuo li-
bellum repudii, tuam integritatem exposuisti cor-
ruptoribus, & illicitos amplexus affectans divaricabas
pedes tuos spiritibus immundis. Tandem
frons meretricis tibi facta est. Noluisti erubescere
sed animo ad illicita ruens, te ipsam devolvebas
18. in abyssum damnationis æternæ. Ipse vero tam ex-
celsus, tam admirabilis, tam præpotens, tam insi-
gnis, post lapsum adeo damnabilem, oculo misericor-
diæ te prospexit. Ipse ut te de luto fœdatis er-
riperet, de suæ gloriæ maiestate descendit; & ut tuæ
19. corruptionis ignominiam aboleret, pro te diras
ignominiosa sustinuit. Et ut multa paucis inclu-
dam, ut te liberaret à morte, damnatissimæ se mor-
ti obrulit. Nec expressius, nec fidelius, nec dulcius
nec benignius exhibere potuit, quando te diligere
caritatis affectu. Tunc etiam tuæ prævaricationis ob-
litus refundit tibi gratiam, quam amiseras; redi-
tegrat amorem, quem corrueras; nec sua benefi-*

ciat tibi, nec tuos excessus improperat. Imò si ei 60.
humiliter & fideliter adhærere digneris, accumu-
labis gratiam, ut pulcrior, quàm unquam fueris, &
purior fias: & quanta sit circa te dilectio ejus, ex
tui lapsus reparatione cognoscas. Scies quàm
fructuosum sit, eum diligere, qui tam ineffabiliter
bonus, & incomparabiliter mansuetus, quod nun-
quam fortasse sine tantis periculis experientia didi-
cisses: senties te ex infirmitate fortem, ex casu
stabilem, tandem ex periculo securam, ex infelici-
tate felicem. Quocirca adhuc & iterum tibi us- 61.
que ad nauseam replicabo, ut adsidue cogites, quan-
ta tulerit tantus pro te tantillâ & tam perditâ. San-
guinem & mortem suam posuit pretium suum,
cum sit ejus sanguis inpretiabilis, & mors ejus æ-
stimationis non recipiat modum. Illud etiam super 62.
omnia te cavere oportet, ut non arroganter de ipsi-
us effusâ liberalitate præsumas; sed cõtinuè recolas,
qualiter te in lupanaris opprobrio prostitutam ab
immunditiis sanguine suo lavit, amavit, integritati
tuæ restituit; Amorem ipsius violentem reinte-
gravit. Licet enim faciem ejus non videas, ipsum
tamen tibi semper esse præsentem non dubites.
Vide E. ne aliquâ indecentiâ tui, oculos præsentis
offendas: Et scias indubitanter, quòd, qui te dile-
xit turpem, plenius diligit speciosam. Induc te 63.
ergo, quæso, veste innocentie; orna te quasi veste
Polymita varietate virtutum: & qui te annulo fi-
dei subarrhavit, in te odorare lætetur aromata
gratiarum. Dilige, quæso te, tota Dominum &

sponsum tuum, virum tuum, solatium tuum, consilium tuum, auxilium tuum. Denique dilige illum, illum qui tibi est, quicquid optabile aut amabile esse potest. Dilige eum caste, devotè, sanctè, non

64. verbo, non lingua, sed opere & veritate. Quære in amore tuo, non quæ tua sunt, sed quæ Domini. Sic enim diligere nos docebat Propheta, cum di-

Pf. 105, 1. ceret: *Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia ejus.* De illo autem, qui

Pf. 48, 19. quærit quæ sua sunt, scriptum est: *Confitebor tibi, cum benefeceris mihi.* Sic ergo totam te jactes in

65. eum, sic amando tota transeas in amatum, ut tui oblita, factaq; apud te tanquam vas perditum vivas in Christo, & a te ipsa deficias, ut possis dicere cum Propheta: *Defecit cor meum & caro mea*

Id. 72, 26. *Deum in æternum. Domine, Deus meus tibi dixit cor meum; exquisivit te facies mea:* Sed quando fiet hoc

Pf. 26, 8. Deus? Quando venies anima mea, & apparebis ante faciem Dei? Quando sinistra in dextram conver-

66. tetur? Quando te sponsus exhibebit non habentem maculam, nec rugam? cum fluminis impetus la-

Eph. 5, 27. *tificat civitatem Dei; cum templum sanctum, quod*

Pf. 45, 4. *tu es, ornabitur coronis aureis: cum majestate Dei replebitur omnis terra; cum tibi exul-*

1. Cor. 3, 16. *tanti in conspectu Dei, & delectanti ministrabit transiens, dico ab illa specie corporali, quam*

2. Cor. 6, 16. *Apostolus suis exhibuit, ad illam gloriæ speciem, in*

Pf. 71, 19. *quæ est coequalis, coæternus & omnipotens Deo patri. Te itaq; in spe & expectatione futurorum*

67. *jugiter exerceas votis ac desiderijs ac de percipi-*

ptione

ptione præsentium sit apud te gratiarum actio, & vox laudis, habeas memoriam filii Dei pro tuâ

miseriâ & sua misericordiâ crucifixi. Univei; molestissimum videretur, si compari suo ma-

gnum impendisset obsequium, & super beneficii exhibitione inveniret ingratum. Quid ergo faci-

et Dominus majestatis, si nos, qui cinis & pulvis sumus, tantæ misericordiæ ingratos invenerit

si enim aliquem indurat, judicat & condemnat; Rom. 9, non ab eo est, sed a nobis. Licet enim cui vult

68. *miseretur, & quem vult induret,* ipse tamen, cui proprium misereri semper & parcere, & suas mi-

sericordias coronat in nobis, & malicias nostras puni-

69. *nit.* Ipse nimirum pater misericordiarum per Prophetam loquitur dicens: *Numquid voluntas mea*

est mors impii, & non magis, ut convertatur & vi-

vat? Recole, recole, quod Deus Dei unigenitus pro salute tuâ inclinavit cælos, & descendit, ut te

70. *de luto facis exigeret, quodam artificio ineffabili manendo quod erat: usq; ad vagitus infantie,*

usq; ad livores & vulnera passionis, se a suâ majestate deposuit. Moyses Æthiopiâ duxit, sed

in eâ pellis nigredinem non mutavit. Te Filius Dei reperit multiplici peccatorum turpitudine

denigratam, lacrimis suis & baptismo suo, tandem tuoris undâ elavit, & sibi exhibuit gloriosâ Scisne,

an ambigere potes, quanto sponso tuo sis inferior genere, specie & dignitate? Unde igitur tibi tantus & tam inestimabilis honor, quod te sibi dignatus in sponsam eligere, per quem omnia facta

sunt, qui habet potestatem vitæ & mortis, Rex
Heb. 1.3. cæli & terræ? *Splendor & imago substantiæ Patris,*
Matth. 18. 18. *in quem desiderant Angeli respicere,* cujus pulcritu-
1. Cor. 2. 8. dinem Sol & Luna mirantur; creator universita-
ps. 28. 3. tis, Angelorum desiderium, *Deum gloriæ & Domi-*
nus majestatis. Unde hoc tibi, quod te recipit in
sociam gloriæ & consortem regni, participem
thalami? quem cum tetigeris, calta es; cum co-
gnoveris, docta es; cum videris, beata; & cum
frui eo poteris, gloriosa. Fac ergo confidat in
ps. 44. 10. te cor viri tui; *obliviscere populum,* nec mentem tu-
am declines ab eo, vel etiā ad momentum. Stat An-
gelus Domini, qui fecit te mediani, si alienum
amatorem receperis, si erga eum tepuerit amor
tuus, si te modicum inde votam exhibueris vel in-
73. gratam. Recole, quanta tibi fecerit Deus: attra-
xit te ad thronum gratiæ suæ, denuo ad thronum
gloriæ provecturus, quæ non audebas de scabello
pedum aut de veniā cogitare. Quam affectuose,
quam sincere, quam suaviter, quam dulciter De-
um diligere tenearis, Dominus per Moysen (ait)
Deut. 6. 5. dicens: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corda*
Matth. 22. 37. *tuo, & ex tota animā tuā, & ex totis viribus tuis.* Hoc
Marci. 12. 30. Dei præceptum exactissimam observantiæ utili-
Luc. 10. 27. tatem sibi habet implicitam. Potest equidem ali-
74. quis excusare, quod vigilare, jejunare aut labora-
Matth. 19. 12. re idoneus non sit; sed nullus excusare se potest
1. Cor. 13. 5. quod amare non possit. De virginitate dicitur
consilium, non præceptum. Qui potest (inquit Do-
minus,) *capere, capiat,* Et Apostolus: *De virginitate*
quidem

quidem præceptum non habeo, consilium do. Caritas
autem à Deo præcipitur, ipsiusq; præceptum
fortiter & enixe & sub minatione pœnali cordibus
humanis indicitur. Mandavit equidem hoc
75. *mandatum Dominus custodiri nimis,* & ut ipse cor-
ps. 118. 4. dibus nostris altius quasi clavum infigeret, velut
crebros ictus sæpius inclinavit, prius ut *diligeremus*
ex toto corde; postea subjungit, quod *ex tota animā;*
demum adjicit, quod *ex tota virtute nostra.* Vel
quasi clavus aut stimulus est hoc Præceptum. Nam
Eccl. 12. 11. sicut Salomon dicit: *Verba sapientium stimuli sunt:*
& quasi clavum altum defixi. Nonne plus quàm sti-
76. mulus est, aut clavus *sermo Dei vivus, & efficax, &*
Hebr. 4. 12. *penetrabilior omni gladio anticipari?* Sane duritia cor-
dis nostri hanc exigebat inculcationis instantiam;
ut præceptum ad nostrorū cordium interiora tran-
siret, sicut duro stipiti clavus crebrā percussione
infigitur, donec interius adigatur. Expediebat
77. etiam nobis, quorū corda mundanus amor infece-
rat, & interiores animæ latebras obtinebat, ut eji-
ceretur de omnibus cordis cellulis: ut etiam prin-
ceps mundi hujus ejiceretur foras, exulans à corde
nostro, ut in Deo maneret, & Deo in eo. Sed quis, to-
78. tum cor suū habere confidat, cum propheta de cor-
ps. 39. 13. de suo conqueratur, & dicat: *Multiplicatae sunt (i. e.*
iniquitates) super capillos capitis mei, & cor meum de-
relinquit me. Et iterum sui cordis recuperationi con-
gratulans: *Invenit, inquit, servus tuus cor suum,*
ut oraret te oratione hac. Sæpe in libro experien-
2. Reg.. 7. 27. tiæ legimus, quomodo à corde nostro relinqui-
79. mur. Nunc est nobiscum, nunc alibi, nunc avo-
lat,

lat, nunc recurrit, & in solâ lubricitate manens, in nullâ unquam sui soliditate subsistit. Quomodo igitur diligam toto corde, qui à toto corde meo excidit? & quomodo cor meum habere valeo, totum nisi Deus fecerit meum? Nihil equidem de corde meo habiturus sum, nisi quantum Deus fecerit meum.

30. Porro si omnes affectus & intentiones ac motus mei cordis, Deo adjuvante, in ipsum dirigerem, fixosque in eo immobili devotione tenerem; insuper & medullas animæ meæ ille cœlestis ignis accenderet, de quo Propheta commemorat: *Ignem misit Dominus in ossibus meis, & erudit me*, liberum forsitan esset mihi toto corde diligere. Nunc autem imperfectum nostrum videant oculi tui Deus,

Thren.
1. 13.

ut, si, quantum debemus, non datur nobis diligere; saltim quantum possimus diligamus; si recedamus beneficia Dei; non equidem tantum, in quibus per carnis dispensationem visitavit nos oriens ex alto; sed quotidiana, & fere continua, quibus nos in angustia & afflictione spiritus constitutos, Pater

31. misericordiarum assidue consolatur. Quis enim unum pro mille rependere aut reddere possit, qui tot miserationes inculcans & ingerens, & in omnibus nobiscum magna faciens, tam crebris munificentis obruit & confundit? Ut E. cor nostrum, totum in gratiam suæ dilectionis alliciat, & ab amore mundi nos prorsus avellat cum amicis ipsius: (& hoc nos docet sacra eruditio) cor nostrum ad amorem suum paternam lenitate invitat. Quod enim præcipimur Dominum diligere ex toto corde nostro, ex totâ animâ & ex totâ mente, perinde est

Pf. 139.
16.
Luc. 1.
28.

ac

32. ac si instruat Deus diligere se dulciter, prudenter & fortiter.

Cap. 23. Quod sicut diligendus est Deus in beneficiis suis dulciter, sic in promissis suis prudenter.

Denique cum ex toto corde diligendus sit Deus in beneficiis, sicut in superiori tractatu perstrinximus, sic eum totâ animâ in suis promissis amare tenemur. Ille quidem, qui *Veritas est*, qui serva-

1.

Job. 14.

re noscitur & vult & potest; promittit nobis requiem à labore, securitatem à timore, gaudium à mœ-

6.

rore, resurrectionem à morte, vitam æternam à transitu hujus vitæ. Promittit regnum cœlorum,

1. Cor.
2. 9.

resurrectionem in mensa Patris, promittit quod

Luc. 1.
73.

nec in cor hominis ascendit, sicut juravit ad Abraham

2.

Patrem nostrum daturum se nobis. In omnibus promissionibus suis excitat desiderium nostrum, ut ad ipsius promissiones, quæ omne desiderium superant, totâ animæ possibilitate curramus: licet enim sine modo debeat esse ad hoc hominis desiderium; tamen ex defectu hominis in se recipit modum, quod desiderium circa Dei promissiones modum excedat, non habet hic excessus excel-

3.

sus. Et hæc est impatienria commendabilis; dum spes differtur, cruciat animam: & amor ex desiderio jugè recipit incrementum. Quemadmodum,

ps. 41. 1.

inquit, *desiderat cervus ad fontes aquarum; ita desiderat anima mea ad te Deus.* Apostolus autem, etiam patientiæ impatiens: *Coarctor, inquit, ex duobus: phil. 1.*

desideriū habens dissolvi, & esse cum Christo, multo magis melius permanere autē in carne magis necessarium

2.

propter

propter nos. Sponsa etiam desiderio sponsi ardent
ter & impatienter exæstuans, atq; cœlestium virtut
um Sanctorumq; precibus suos commendans

Can. 5.
8. affectus: *Ad juro vos, inquit, filia Jerusalem, si in-
veneritis dilectum, nunciate ei, quia amore languet.*

4. Et notandum, quod amor, qui procedit ex desi-
derio promissorum, proprius est animæ. Nam
in sanctorum desiderii hæc affectio animæ fre-
ps. 83. 1. quenter exprimitur. Ut est illud: *Concupiscit &
deficit anima mea in atriu Domini; & item: Sitivit
ps. 41.* 2. anima mea ad te Deus. & in alio Propheta: *Nomen
Esf. 26.* 9. tuum & memoriale tuum in desiderio animæ; Anima
mea desideravit te in nocte: Sed & Spiritus meus in
præcordiis meis; de mane vigilabo ad te.

Cap. 24. Quod Deus in suis judiciis sit diligen-
tus fortiter.

1. Sicut autem ex beneficiis Dei procedit affectio,
quæ Deum toto corde diligimus, unde desiderium
surgit, quo mediante, Deum tota anima affecta-
mus: sic ex judiciis Dei causam & initium habet
amor, quo Deum tota virtute totisq; viribus i. e.
fortiter & constanter amamus. Est enim judi-
ps. 118. 13. um Dei desiderabile juxta illud: *Aspice in me, Do-
mine, & miserere mei secundum judicium di-
ligentium nomen tuum.* Et est judicium terribile,
ps. 142. 2. de quo dicitur: *Non intres Domine in judicium cum
servo tuo.* Ex hoc horrendo judicio nemo Deum
diligat, aut seipsum. Deus itaq; justissimo judi-
cio suo quibusdam hic miseretur, non miserturus
in futuro: quosdam autem flagellat tanquam iratus,

ut

utira & flagellum ipsius afflictis sit in gratiam. *ps. 80.* 11.
Dimittis illos secundum desideria cordu eorum, ut eani *ps. 86.* 28
in adinventionibus suis, ut iniquitatem iniquitati ad-
18.
ponant: & qui in sordibus sunt, plus sordescant. De *22.* 11.
3. hac misericordia, & de hac ira Propheta loquitur
dicens: *Quis sapiens, & custodiet hæc, & intelliget* *ps. 106.*
misericordias Domini? & Idem: *Quis novit potesta-* 43.
tem iræ tuæ? aut præ timore tuo iram tuam diminuet? *ps. 89.*
12. *O quam magnifica sunt opera tua, Deus! nimis pro-* *ps. 91.* 5.
funde factæ sunt cogitationes. Vir insipiens non
cognoscit; & stultus non intelligit: propterea pro-
4. speritas stultorum perdet eos. Quod si a Domino
13. corrigantur, neq; mundantur, neq; emendantur; *ps. 13.*
22. sed est emendatio eis suæ destructionis occasio,
ps. 88. 45. juxta illud: *Destruixisti eos ab emendatione.* Isti
inter flagella Dei murmurant & blasphemant, &
pœnis præsentibus pœnas gehennales accumulunt.
Sancti verò Domini flagella ipsius diligunt pro-
pter Deum. Gratias etiam agunt Deo de judiciis
5. ejus, se accusantes, & cum Propheta dicentes: *Dan. 3.*
28. *Omnia quidem fecisti, quia peccavimus tibi; sed da* *Dan. 3.*
43. *gloriam nomini tuo.* Talibus convenit illud Pro-
ps. 96. 8. pheticum: *Exultaverunt filia Judeæ propter judicia*
6. *tuæ, Domine.* Sunt qui non solum judicia Dei tu-
liment patienter, sed & ipsi se ipsos judicant, &
manum adjuvant flagellantis, accusant se, & testi-
ficantur contra se ipsos: judicant, & propriæ sunt
accusatores conscientia. Judicium Dei opera-
tur patienter in afflictis: Tribulatio enim patienti-
Rom. 8. *am operatur, patientia probationem, probatio verò* 3.
spem

spem: spes autem non confundit. Quomodo enim
 7. esset confusio, ubi est quod spem & fiduciam tran-
 sf. 118, scendit, æternæ scilicet gloriæ certitudo? Sub hac
 43. expectatione Propheta dicebat: *Domine in iudiciis*
 pf. 118, *tuis supersperavi*; & Idem: *Judicia*, inquit, *tua*
 p. 39, *jucunda*; & Idem: *Judicia Domini vera, desiderabilia*
 f. 18, 11. *super aurum & lapidem pretiosum multum: &*
 & 12. *dulciora super mel & favum.* Cur ergo timebo in die
 pf. 48, 5. *malæ*? Consultius est hic puniri, hic nos accusan-
 do & judicando torquere, quam incidere in ma-
 nus Dei viventis, & in die tremendæ damnationis
 æternæ supplicium à terribili & inexorabili iudice
 expectare.

Cap. 25. Quod probatur Caritas in obædientiâ
 mandatorum Dei.

I. Deus tota mente diligendus est in suis manda-
 tis. Vult enim Deus, ut tota mens hominis ita se
 inclinet ad obædiendum, ut omnes sensus & af-
 fectiones suas impendat observantiæ mandato-
 rum cœlestium. Obædire siquidem Deo, est vo-
 luntati ejus per omnia consentire; & sic, obædien-
 do vivere: quia vita est in voluntate ejus. Cum
 autem voluntas ejus exprimitur in mandatis ipsius,
 nec Deum quis potest diligere, nisi ejus diligat vo-
 luntatem: constat neminem Deum posse dilige-
 re, nisi diligat mandata ejus. Denique probatio est
 dilectionis, ex mandatis Dei, si in eis meditamur
 si secundum ea operamur; quod insinuans Pro-
 pheta: *meditabor*, inquit, *in mandatis tuis, quæ di-*

pf. 118, *lexi* Ecce sollicita meditatio! Et: *Levavi* manum
 476 48. meam.

hæc ad mandata tua, quæ dilexi. Ecce diligens
 operatio! *Exercebor in justificationibus tuis.* Ecce
 justificans exercitatio! De meditatione scriptum
 est: *Quæ præcipit tibi Deus, hæc cogita semper.* Cor-
 3. gitentur siquidem mandata Dei, quam sancta, *Eccel. 31*
 quam honesta sint, quam dulcia, quam salubria, *22.*
 quam fidelia, & confirmata in seculum seculi. In
 elevatione manuum sancta operatio designatur, cui
 justus libenter insistit: certus est enim, quod me-
 ritis ejus æterna retributio exuberantissime respon-
 debit. Jugis vero exercitatio luctam sibi anne-
 xam habet, laboremque continuum: justus autem,
 pugnat, ut coronetur, recepturus ab eo requiem
 pro labore, qui fingit laborem in præcepto. Est
 4. itaque probatio Caritatis, utrum sit vera, si homo
 Dei mandata dilexerit: si ei scilicet in meditatione,
 operatione, & operum exercitatione servierit; cui
 servire, regnare est. Mandatorum siquidem obæ-
 dientia nullius est meriti, nisi ex Caritate procedat.
 Sola etenim obædientiam præstat Caritas. Audi *Job. 14,*
24. *qui Veritas est: Si quis diligit me, sermonem*
meum servabit, Item: Qui non diligit me, sermonem
meum non servat; manifeste insinuans quod si
 quis diligit, obædit; si non diligit, non obædit.
 Vera sane obædientia inseparabiliter caritati ad-
 hæret, propter quod scriptum est: *Qui offendit in Jac. 2,*
10. *uno, factus omnium est reus*; quod in bono manda-
 torum breviter exponi potest, ut de similibus cen-
 sura similis habeatur. Huic mandato, *Non occides,* 5.
 ille qui diligit & non occidit, in dilectione obædit:
 qui

qui verò non diligit, & non occidit, mandatum
quidem ad litteram facit, at non secundum men-
tem mandati, quia non diligit. Legem autem
cercere, non est verba legis exterius sequi, sed men-
tem & intentionem legis obœdienter implere;
quia E. non est sincera obœdientia, quæ ex im-
munda dilectione non fit, non dicitur obœdire, qui non
diligit, licet non occidat: eo quod legem opere

6. tantum, & non intentione purâ, custodiat. *Caritas*
1. *Cor.* siquidem *patiens est, benigna est*, in quibus obœdi-
entia commendatur: *non agit perperam*, quia ni-
hil contra conscientiam facit suam, *non inflatur*
de beneficiis Dei: *non est ambitiosa*, quia omnem
respuat dominatum: *non querit quæ sua sunt*, sed
quæ Christi vel proximi sui: imo etiam ablata
non reperit: *non irritatur*, ad iracundiam subau-
di: *non cogitat malum*, ut malum pro malo re-
fundat: *nongaudet super iniquitate*, subintelligit
alterius; ejus enim iniquitas nulla: *omnia suffert*
patienter: *omnia sperat* dicta vel promissa à Deo:
7. *omnia sustinet* obœdiendo humiliter. Qui E. ex
Caritate obœdit, legem mandatorum Dei adim-
plet, quam sine Caritate aliquis omnino implere
non potest: ideo est ipsa finis legis, mandatorum
impletio, & terminus. Perfectæ consummatio-
nis vidi finem latum mandatum tuum nimis, hæc
est testimonium conscientie nostræ, hæc est gloria
nobis obvenientis à Spiritu veritatis, qui perhibet
16. testimonium Spiritui nostro, quod filii Dei sumus, regem
1. *pet.* 1. *nerati in spem vitæ per resurrectionem Jesu ex mor-*
4. *tui.*

tu. Quam regenerationem Joannes Evangelii- 8.
sta insinuans, dicit: *Scimus quia qui natus est ex Deo* 1. *Joh.*
non peccat; quia cœlestis generatio, innovatio 5, 18.
scil. Caritatis eum servat, i. e. Caritas, per quam 2. *Reg.*
prævidit Deus, eum fieri conformem imagini sui 11, 2.
filii. Nam etsi David proditori adulterium ho- *Marc.*
micidiumq; adjecerit; licet 7. Dæmonibus Mag- 16, 9.
dalena laboraverit; licet Petrus culpam Apostasie *Matth.*
incurrerit: Caritas vitæ innovatio est, per quam 26, 57.
crucifigitur in nobis vetus homo, terrenus, carnalis *Luc.* 22,
& animalis. Sic ambitiones & concupiscentiæ 58.
mala opera, prava desideria, Caritate nova faciendo *Joh.* 18,
omnia, evanescunt. Nunc autem, si nova creatu- 25.
ra est, in ipsa vetera transierunt.

Cap. 26. De dilectione proximi & progressu ejus.

Caritas nunquam otiosa est: semper in alterum 1.
se porrigit, vel in proximum, vel in Deum. Na-
tura nimirum Caritatis est & amare & velle ama-
ri. Sicut enim ignis non potest non ardere; Sic
Caritas non potest non amare. Amor siquidem *Luc.* 12,
ignis est: & ideo amare, ardere est: *Ignem*, inquit, 49.
veni mittere in terram. Ignis semper ad exteriora
se porrigit, & incendens alia exterius, in se cre-
scit. Sunt equidem homines amantes se, & suis in-
servientes desideriis: Hi mortui sunt viventes, si-
cut scribit Apostolus de vidua, quæ in deliciis mortua 1. *Tim.*
est; proprium amorem seu privatum Apostolus re- 5, 6,
prehendens: *Erunt*, inquit, *homines seipso amantes* 2. *Tim.*
ita solliciti circa propriam curam, ut de proximi 3, 1.
utilitate non curent. Dilectio sane se transfundit 3.
in

in alium, quia esse solitaria designatur. Nam vult communicari alii, ne sit sola. Quia igitur illo summo & beatissimo bono, cum illud obrinuerimus, unusquisque pro sua capacitate fovetur: capaciores autem erunt omnes simul, quoniam singulariter, si per se censeatur, procul dubio cum mulatior erit illa felicitas. Sed quod plenè habere in se non potest, habere possit in altero. Verum habere suum, vel facere bonum alterius, in eo dilexerit. Sed nec bonum in altero diligit, nisi alterum ipse amet. Congruè igitur, secundum præcepto, divinæ legis auctoritas nos informat:

4. *Diliges, (inquit) proximum tuum.* Ceterum quia

Lev. 19. *Deus, summa nostra beatitudo, est fructus, & in*

Matth. nobis atque in proximo, ideo ipse ex toto diligens

5. *est tibi, ut diligas eum ex toto corde tuo, ex tota*

Marc. *animâ tuâ, & ex omni virtute tuâ.* Propterea, quia

12. 30. *de felicitate proximi tantum gaudebis, quantum de*

propria, rectè subiungitur: *Diliges proximum tuum*

5. *sicut te ipsum.* Duo igitur nobis diligenda sunt ad

fruendum, Deus, & Proximus; dissimiliter tamen

Deus, ut eo fruamur in se ipso & propter se ipsum;

Proximus, ut ipso fruamur in Deo & propter Deum.

Proprie autem dicitur: Fruamur Deo; proximo autem

Phil. 21. *tem, improprie; licet Apostolus ad discipulū dicat:*

20. *Ita egote fruatur in Domino.* Cum autem scriptum sit

1. *Deum nemo vidit unquam; Deus tamen, qui lucem*

Job. 1. *habitat inaccessibilem, nostris cordibus sæpe ali-*

16. *quantulum suæ lucis clementer infundit, cūa ipse*

1. *in Caritas, per Spiritum Sanctum se nobis pro-*

4. 11.

modulo

modulo nostræ infirmitatis insinuat, cumque de illo scriptum sit: *Domine, apud te sors est vitæ, & in ps. 35. 10.*

lumine tuo videbimus lumen; ipse nihilominus est ps. 45. 4

fluvius, ejus impetus lacrificat civitatem Dei: ipse per

Eliam Prophetam dicit: *Ece ego declino in vos Es. 66.*

ut flumen parris, & ut torrens inundans gloriæ gen-

tium. Et quæ est hæc civitas, quam fluminis im-

Petus lacrificat, quæ à voluptatis & gloriæ torren-

te potatur; nisi eorum communio, quorum unum

cor & animam unam facit Deus in glutino carita-

tis? *Diliges, inquit, proximum tuum sicut te ipsum; Matt.*

ac si dicat: *Dilige consortem tuæ naturæ, qui tibi 22, 39.*

futurus est consors gloriæ meæ; Dilige te ipsum,

in altero: agnosce in imagine mea, & propter

me misericorditer age cum proximo tuo, ne tibi

apud me misericordiæ aditum intercludas. Quo-

7. *circa Deus bonorum nostrorum non indigens, no-*

bis pro se delegavit fratres & proximos nostros,

quibus quasi ejus vicariis beneficia impendamus;

qui si egent, eisdem exhibere velimus. Quomodo

enim quis Deo, qui nullo eget, & quem videre,

non potest, impendit misericordiam, si fratri, qui

indiget & quem videt, compassionis affectum non

exhibet? Prius equidem diligebat se homo propter

se, & erat carnalis hic amor: prius enim, quod a-

animale, deinde Spirituale: ideo autem hic amor

carnalis est, quia *nemo carnem suam odio habuit.*

Porrò ne de cætero hic amor evagetur in malum,

apponitur ei frenum temperantiæ; & indicitur ei

præceptum, quo consortem suæ naturæ diligit,

† ut seipsum. Quantum E. homo seipsum diligat dummodo proximum in mensuram ejusdem dilectionis admittat. Exigit autem amor proximi idem velle, idem diligere, idem appetere, & omnibus secundum Deum in mutuis voluntatibus consentire.

Cap. 27. Quod in amore proximi debeat omnium esse plena communio.

I. Est equidem in verâ proximi caritate plena communio. Sive enim aliquid, quod deccat communicari, quis habeat, vel non habeat, cum Caritas illud habenti & non habenti communicat. Quod si habet, commune facit aliis, & amat in aliis, quod non habet. In adversis etiam specialiter habet locum voluntatum communio, per quam efficitur utriusque unius necessitas: ut cum unus patitur dolendo, patiatur & alius condolendo.

2. Gratia siquidem domini nostri Jesu Christi & Caritas Dei & communio S. Spiritus illos mutua communionis affectus operatur in nobis. Nec enim Caritas sine communione est, nec sine communione Sp. Sanctus: Caritas autem diffunditur in cordibus electorum per Spiritum Sanctum, qui datus est eis.

Cap. 28 Quod sancta communio in angelis & homines.

7. De hac ineffabili unione, de qua filius dicit Joh 10. Ego & Pater unum sumus; emanavit quædam communio in Angelos, in qua per Filium & Sp. Sanctum firmati sunt: scriptum est enim: Verbo Domini celi firmati sunt, & Spiritu oris ejus omnia virtutum

eorum. Propterea in eis est idem velle, idem nolle. Ideo amantur singuli à singulis, universi ab universis. Ad instar communionis Angelicæ diffusa est Dei Caritas hominum cordibus per Sp. Sanctum. Sic enim Dominus per Joëlem quadoque promisit: Effundam, inquit, de Spiritu meo super omnem carnem. Hujus Spiritus communio procedit in hominum corda, ut scilicet quæ propria sunt unius, fiant aliis ex caritate communia. Quod B. Petrus insinuans dicit: Unusquisque, sicut accepit gratiam alterutrum administrantes: Si quis loquitur, sicut sermones Dei: si quis ministrat, sicut ex virtute, quam administrat Deus, ut in omnibus honorificetur Deus. Ab ineffabili fonte summæ Trinitatis divinationes accepit ista communio: & in unitate Spiritus, fidei, & baptismi Ecclesia prima fundata est. Sicut Apostolus breviter tangens: Unus inquit Spiritus, una fides, unum baptisma: In hac autem communione Spiritus, fidei & baptismi, erat multitudo dinis credentium cor unum & anima una. Ecce mira unio cordium, & identitas voluntatum. Nec quisquam eorum possidebat aliquid, quod suum esse diceret, sed omnia erant in communia. Dividebantur autem singulis, prout unicuique opus erat. Sed quid sibi volunt ista communio & ista distributio? Si distributio erat tibi, quomodo E. communio? Nam distributio rem distributam ei, cui datur, appropriat. Communio autem habere aliquid proprium detestatur. Porro Caritas, ab horrens quæ distribuuntur, non vult esse propria, sed ut in

Joel 2.

28.

2.

1. Pet.

4. 10.

3.

Eph. 4.

4.

Ag. 4.

32.

Ag. 4.

35.

4.

1. Cor. 12. communionem transeant distributa. Testimo-
 4. seq. nio Apostoli: *Divisiones gratiarum sunt, & divisiones ministratum, & divisiones operationum sunt.*
 1. Cor. 7. *Unicuique datur manifestatio Spiritus ad utilitatem, & unusquisque proprium donum habet ex Deo. Alius quidem sic, alius vero sic.* Facit autem Caritas, ut quod unusquisque accepit, non sibi, sed Deo, sed proximo accepit: ut non suam, sed utilitatem proximo, ex Dei munere quærat. Caritas enim non querit, quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi, aut Christo Jesu proximi sui Vides, oculo fidei, quod illa Sanctissimâ Trinitate una est virtus, una essentia, quæ tribus personis communis est. Persona vero à personâ propriâ notatione discernitur. Nec beneficia communionis, aut potius unionis impediunt, quod solus pater est pater, vel solus filius filius: enim pater non sibi, sed filio, cui de sua substantia genito dedit vitam habere in semetipso. Facit Caritas, ut omnia sint inter proximos communia, & tunc singulis propter proprias necessitates propria sunt conferenda subsidia. Quod enim unusquisque sibi recepit, à communionis beneficio non recedit. Habet enim & sibi & alii, quicquid habet, imo alii amplius, minus sibi. Intelligentes enim homines, quicquid recipiunt ex dono celestis gratiæ, non suum, sed omnium esse; timeant obesse, si aliis, quod eis à Deo indultum est, non faciant commune prodesse. Eis enim gratia obest, si alii per eos non prodest. Quod si communicant gratiam, transferunt eam in Dei gloriam; propter

Matth.
23. 14.

communicat donum, ei dabitur & abundabit; & sic vere habet id quod habet. Et verò, qui sic non habet, & id quod videtur habere, auferetur ab eo. Gratia si quidem Dei homini data est in creditum, & in causam mutui transit. Accipientem enim obligat Deo, & proximo; Deo, ad exhibendam gloriam; Proximo, ad gratiam communicandam. Hic est justus, qui miseretur & commodat. Homo vero delinquit, si contra pactum dati & accepti, seu crediti & mutuivire præsumat. Scriptum est enim *Mutuatbitur peccator, & non solvet.* ps. 36, 21

Cap. 29. Quod non est Communio Bonorum ad Malos.

Huic fonti, huic sanctæ communicationi non communicat alienus, avarus aut cupidus, i. quisquis est fidei Christianæ aut contrarius aut diversus. Qui autem dona Dei communiceat, indivisos ad proximum conservat affectus. Iste, ut columba & tur- tur, Abraham ex præcepto Domini dividente vac- cam, & capram, atque arietem, & ponente contra se utrasque partes altrinsecus, nullam recipit secti- onem. Sic ergo proximorum individua commu- nis affectio; sic tamen in unum, quod ibi non sit assensus in malo. Sic diligatur proximus, ne lau- detur in desideriis animæ suæ. Qui enim pecca- torem in hoc diligit, proximum bene odit; nam, sicut prædiximus, non est proximi vera dilectio, si non firmetur & fundetur in Christo. Christus Eph. 4. equidem ipse est nostræ communionis vinculum, firmans inter nos unitatem in vinculo pacis; et quia

Job. 25. 1 iuxta verbum Job, *facit pacem in sublimibus suis.*
 3. Ipse est pax nostra, qui facit utraq; unum. Consi-
1. Pet. 4. lio itaq; B. Petri *mutuam in nobismet ipsis caritatem*
 2. *continuum studeamus habere*, quam sincera benevo-
 lentia foveat, quam simulatio non adumbret, nec
 suspicio interrumpat. Hanc hominum cordibus
Joh. 15. Christus imprimat, & exemplo confirmat: *Hoc*
 23. *est*, inquit, *præceptum meum, ut diligatu vos invicem, sicut dilexi vos.*

Cap. 30. *Quanto sit dulcior amor, quo nos diligit*
Deus, amore, quo eum diligimus.

1. Quantum præminentior humanitate divinitas, tantò amor Christi, quem habet ad nos, amore illo, quem habemus ad illum vel ad proximum, dulcior, firmiter atq; profundior, violentior, penetrabilior, interior & compassibilior, ferventior atq; luavior. Omnes maternos affectus, omnes fratrum conjugumve consensus, illa, quam habet ad nos Christus, inæstimabili caritate transcendit.
2. Ipse paternæ gratiam lenitatis exprimens in seipso, fidelem ad animam loquitur dicens: *A modo*
Jer. 3. 4. *voca me, Pater meus es tu: Dux virginitatu meas es tu.*
Jer. 3. 19
 3. Et illud: *Patrem vocabis me, & post me ingredi non cessabis.* Ipse maternâ nos benignitate præveniens: *Quemadmodum*, inquit, *Mater consolatur filios suos; ita ego consolabor vos; & rursum: Nunquid potest Mater oblivisci infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? & si Mater oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui.* Ipse in se modum super-
Cant. 4. *is dilectionis assumens, animæ fideli sic loquitur.*
18.

Hortus conclusus soror mea. & iterum: Vulnerasti cor meum soror mea sponsa. Amicus est, cum & ipsa
 de illo: *Talis est, inquit, dilectus meus, & ipse est*
amicus meus. Sponsus est, cum de illo dicitur: *Gaudebit sponsus super sponsam, & gaudebit super te Deus tuus.* Hoc ergo sentiamus in nobis, quod
 in Christo Jesu, qui extendens manus in discipulos
 suos, vocat eos *Eratres*, & quod amplius, *Matrem*
 & *patrem atq; sororem*, omnem scilicet, qui san-
 ctus, qui castus, qui socialiter ejus aut proximi fece-
 rit voluntatem.

Cap. 31. *Quod ex mutuo membrorum nostrorum obsequio in amorem proximi erudimur.*

Illud etiâ in proximi dilectione notetur attentius, quòd ipsa natura corporis nostri ad mutuæ caritatis etiam observantiam nos informat. *Multi enim*
unum corpus sumus, alter v. alterius membra. Unus
 autem Spiritus universa membra vivificat, eorum
 que compages mutuis obsequiis & alternâ compa-
 sione conciliat. Oculus non solummodo sibi
 videt, sed dirigit gressus pedum. Os non sibi
 soli comedit, nec Stomachus sibi soli digerit; Sed
 utrumq; communi membrorum utilitati deservit.
 Lingua, si quod membrum læditur, molestiam illius suâ compassione, suam faciens, lædenti redarguit, dicens: *Quid me lædis?* Cor de
 communi utilitate sollicitum, consilia membris
 omnibus profutura disponit. Manus, quæ nec famulari quandoq; membris abjectioribus erube-
 scunt.

scunt, se in usum publicæ utilitatis exerceant. Quod si manus una casu aliquo forte lædat alteram, illa quæ læsa est, non repercutit, nec se erigit in vindictam. Manus autem quæ lædit, quasi se ipsam acculans, remedia meliora, quæ potest, læsæ sorori apponit: ex humilitate & sollicitudine sua sibi indulgeri postulat: & omnem suspicionem malitiæ, studio sollicitæ compensationis eliminat. Si manus oculorum obsequio vibratum in aliud membrum senserit gladium imminens, ipsa summi-
 4. minime discrimen attendens, plus alii quam sibi timens, gladium excipit: & ut alii parcat, ipsa sibi non parcit. Sic ergo in nobis lex illa communis, quæ in membris nostris scripta est, ut unus Spiritus nos omnes quasi unum corpus vivificet, ut per veram cordium unionem maneamus in Deo, & Deo in nobis, quatenus omne corpus per nexus & juncturas membrorumque compages crescat in mensuram plenitudinis Christi.

Cap. 32. Quod ex Præcepto Dei teneamur diligere inimicos.

1. Inter proximos diligere præcipimur inimicum, *Matth.*
 5. 44. & quod præcedentibus adversari videtur, odio habere amicos, quod mirabili artificio caritatis dispensatio divina decrevit, ut scilicet voluntas hominis, quæ prompta in odium inimici, mandata dilectionis imperio refrænetur, et quæ nimis prompta erat ad diligendum amicum, censurâ Divinæ legis, quæ amico indicit odium, temperetur. De virginitate, de Eleemosyna, de Humilitate, de Possessione dimittendâ & dandâ pauperibus, de
 27. visi-

visitandis infirmis, & de aliis operibus misericordiarum consilium habemus à Domino, & de his, licet adjunctam quandoque utilitatem non habeat, retributionem expectamus æternam. Veruntamen de inimici dilectione, certo & expresso decreto, Dominus in Evangelio nos astringit: ita quod si quis inimicum odit, Divinæ legis prævaricator existit. *Diligite*, inquit, *inimicos vestros; benedicite* *Matth.*
is qui oderunt vos; & orate pro persequentibus & 5. 44.
calumniantibus vos. Et, modum mercedis adjunctum: *Ut sitis*, inquit, *filii patris vestri, qui in cælis est.* Summa bonitas, Deus: pro cujus amore vultuæ voluntati facere te oportet: ut, sicut ipse solem suum oriri facit super bonos & malos: ita eodem oculo gratiæ amicum & inimicum, pro ipso respicias. Si autem eum diligas, quia te amat, 4.
 lex amicitie hoc exigit. Si amicum pro Christo amas, hoc cedit ad meritum: sed tantum differentius & eminentius mereris gratiam Dei, si tuæ pro Christo imperans voluntati, inimicum diligis propter Deum. Audi quid Veritas in Evangelio dicat: *Si diligitis eos, qui vos diligunt, quam* *Matth. 5*
mercedem habebitis? Nonne hoc Publicani faciunt? 45.
 sed & ursi & leones, & lamiæ circa suorum dilectionem, naturæ inserviunt. At si Christi discipulus es, aut professor, malefacientibus benefacite, & orare pro persequentibus te oportet. Exigunt enim ordo cælestis justitiæ & Divinæ, & gloria requiritis, ut qui jam illuminati sunt à sole justitiæ, orent ut & illuminentur eorum adversarii, 5.
 †

Ps. 117. 24 & qui tenebræ sunt, fiant lux in Domino juxta ora-
 Rom. 12. tionem Prophetæ dicatis: *Quoniam illuminas lucer-
 17. nam meam Domine, Deus meus illumina tenebras me-
 1. petr. as.* Paulus dicit: *Nemini malum pro malo reddentis.*
 3. 9. *nec maledictum pro maledicto.* Christus, teste B.
 Luc. 23. Petro, pro nobis passus, nobis reliquit exemplum, ut se-
 34. *quamus vestigia ejus.* Ipse pro suis crucifixoribus
 1. Cor. 5. exoravit. Pater, inquit, *ignosce illis, quia nesciunt*
 15. *quid faciunt.* Hæc vestigia secuti sunt tam Jacobus
 7. & Stephanus, quam etiam alii, qui inter angus-
 Act. 7. tias mortis, occisores suos totis præcordiis ani-
 66. mæ, astrinxerunt amplexibus inimicæ Caritatis.
 Ille siquidem, quem tuum reputas inimicum, sibi
 & non tibi, inimicus est; sibi obest, & non tibi.
 Cui nocere homo exultimas, & ipse ad innocentiam
 te promovet. Scriptum est enim: *Abel esse non*
potest, quem Cain malitis non exercet. Si malum
 Deut. 3. pro malo, maledictum pro maledicto retribuisti,
 35. *ius in causâ propriâ tibi dabis, teque in re tuâ tibi ju-*
 Rom. 12. *dicem faciens, ei, cui omne iudicium dedit Pater.*
 19. *qui dicit: Mihi vindictam, & ego retribuam;* quan-
 Ebr. 10. tum in te est, judicandi ac retribuendi potestate
 30. destituitis. Tuis igitur inimicis illum pro Christo
 8. amorem exhibeas, quem te diligantibus exhibes:
 licet hoc tibi primâ facie videatur amarum, hoc amore
 dulcissimos in te fructus percipies. Novum quidem præceptum
 est, a quo emanat illa dilectio: nam cum veteris legis
 edicto præcipiamur amicum diligere non umbratice, non
 simulatorie, sed opere & veritate: ideo Llator non

contentus dicere: *Diligite inimicos vestros;* sed aperte
 insinuans voluntate & opere diligendos, adiecit: *Matth.*
Benedicite iis qui oderunt vos; & iterum: Si esuriet 5. 44.
inimicus tuus, eiba illum; stetit, da illi potum; Hoc e- Luc. 6.
nim faciens, carbones congeres super caput ejus. 27.
 Caput interioris hominis est ratio, nec aliquis est 20.
 adeo crudelis, qui ad collata beneficia non mire- 9.
 scar, qui ad proximi benevolentiam odium odio
 non habeat; qui cogitationes Caritatis, quasi car-
 bones ignis, remoto calore iracundiæ, non atten-
 dat. In eo itaque, qui te molestus inquietat, dilige
 imaginem Dei naturæ. Et sic peccatum ejus odio
 habeas, ut diligas peccatorem. Hoc est enim odi-
 um perfectum: *Perfecto*, inquit, *odio oderam illos.*
 Recole caritatem Joseph ad fratres impios, Moyse
 ad populum rebellem, David lugentis persecuto- 10.
 res gravissimos Saul, & filium parricidam. Et vi- Gen. 43.
 de, quod licet Evangelicus Llator Christus pro- 30.
 prius promulgavit hujus dilectionis decretum: Exod.
 Multi tamen Patres antiqui, gratia inspirante, 31. 31.
 humiles, prius ipsius observantiam coluerunt. 17.
 Cap. 33. *Quod secundum diversos status homi-* 2. Reg.
num, in dilectione diversi sunt gradus. 18. 33.
 Illud autem dignum adnotatione censemus, 1.
 quod in proximi dilectione, ordo & gradus eorum,
 qui diliguntur aut diligunt, sæpius variat. Con-
 stat enim quosdam aliis præesse, quosdam subesse,
 alius vero coesse, quosdam etiam prodesse aliis,
 vel obesse. His omnibus necesse est iudicium di-
 scretionis adesse. Superior quidem debet inferi- 2.
 orem

orem corripere : & necesse est ad virtutis opera districtè compellere , sic tamen ut in correptione dilectio exhibeatur , in coactione compassio . Si vero inferior in ordine suo legitime cōvertetur , ut ad meliora conscendat , moveri potest , nisi salutaribus monitis vel exemplis : Maximè , si superior ad hoc inferiorem anhelare cognovit proprio desiderio voluntatis . Ad inferiorem pertinet consilium in dubiis à superiori petere , reverentiā assistere , supplicare devotè , humiliter obœdire . Debet æqualis suo æquali honesta suggerere , in lætis aut tristibus , congratulationis aut compassionis affectus impendere , ejus utilitati vel necessitati succurrere , se mutuo fovere , sanctis colloctionibus & honore invicem prævenire . Eum qui prodest i. e. amicum , tenetur amicus in præcordiis animæ , & visceribus caritatis amplecti : eum vero qui obest id est inimicum , sustineat patienter , errata clementer indulgeat , & impendat illi necessaria propter Deum . Sic autem diligendus est proximus , ut non habeatur ad illum caritatis affectus , quo supra te diligis Deum : nam si Deum non diligis , nec proximum diliges ut te ipsum , Scias quod ex dilectionis mensurā , quā diligis Deum , potes existimare , quantum proximum diligas , vel te ipsum . Porro qui Deum non diligunt , nec se . Si autem non diligunt se , nec proximum sicut se . Ideo ex dilectione Dei potes , quam habes ad te & proximum , dilectionem certā existimatione metiri .

Cap.

Cap. 34. *Stulta est dilectio , quæ pro utilitate alienā , suæ patitur animæ detrimentum .*

Illi autem enormiter errant , qui sic arbitrantur 1.
unumquemq; proximum diligendum , ut duos plus quàm unum diligere teneantur , ut ex numero proximorum diligendi quantitas censeatur . Sane non dicitur : Diliges proximum quantitate , sed sicut te . Nec ex multiplicitate personarum multiplicanda est affectio caritatis . Sic enim centum , aut omnium universitatem tenerer diligere supra me . Quod omnino rationi obviat & salutis 2.
humanæ . Quam enim æstimationem dabit homo *Marc. 12*
pro animā suā ? vel quid prodest ei ad salutem æternam , si lucretur universum mundum , suæ autem patitur animæ detrimentum ? Nec videtur huic sententia adversari , quod Moyses supplicans pro populo Israel , dicit : Domine , aut dimitte ius , aut dele 3.
me de libro tuo . Nec illud , quod Apostolus dicit : *Optabam enim ego anathema esse à Christo pro fratribus meis , qui sunt cognati mei secundum carnem .* Moyses enim quasi materno affectu populum diligebat . Mater autem paupercula si non alias intro- 4.
mittatur ad desiderabiles sibi cibos , nisi foris filium derelinquat , quid diceret illa , nisi : aut mecum admittas filium meum , aut utriq; interdicas introitum ? Affectum quidem Moyses prodiit , quem habebat ad populum , sed consilium non expret- 5.
sit . Sic etiam Apostoli verba ex affectu potius , quàm ex consilii iudicio censeantur . Quidam tamen hoc verbum sic intelligunt , quod scil. amplius opta-

- oprabat pro fratribus suis anathema esse à Christo i. e. à secreto meditationis, ab orationis instantia, & à contemplationis arcano. Nam pro fratrum salute quodammodo separabatur à Christo, qui cum orando & contemplando vacaret, ad mundi strepitum & ad labores seculi rediens, quodammodo avellebatur à Christo. Sane nullus aliquo præcepto vel aliqua ratione teneretur salutem animæ proximi, perditione animæ suæ, aut corporis ejus liberatione citra spem perpetuæ salutis, proprii corporis interitu, procurare. Quod & præcipimur pro fratribus animas ponere ad vitæ contemptum, non ad animæ, pro qua Christus mortuus est, pertinet detrimentum. Sic enim pro fratribus vitam ponere, non est animam perdere, sed salvare.
- Proinde ii, qui morte propria temporali Dominos suos à morte redimunt, rectè quidem hoc faciunt, si potius salutem animæ suæ, quàm liberationem alieni corporis in causa constituunt. Cum enim iis conscientia dicter, quod fidem dominis suis debeant exhibere, videtur etiam consonum rationi, quod suæ vitæ corporali, vitam dominorum debeant anteferre. Verum si pro captanda gloria aut pro fama servanda tali se discrimini objecerint, egerunt temerarie: quia in sola fama populari mercedem sui sanguinis posuerunt. Dilectione itaq; & maxime pro salute multorum potest quis salubriter morti suum corpus exponere. Ut autem pro salute totius mundi, suæ patiatur animæ detrimentum, nec potest ratio, nec amoris regula.

tolerare. Animam enim suam pendere, est recedere à dilectione Dei, carere iussione illius, & sententiam perpetuæ damnationis incurrere.

Cap. 35. Secundum mansiones animantium in Ar.

et Nox, adsignantur in anima dilectionis parii gradus.

Sic E. proximus diligatur, ut secundum exigentiam meriti aut dignitatis ipsius, unus alteri præferatur: & major in exhibitione certi ordinis mensura servetur. Præterea sic graduum modos & ordinum status unicuique dilectionis censura distribuatur, prout ei debentur. Ad cuius rei evidentiam exemplarem in animâ diligentis quasi in arca Nox de imputribilibus lignis i. e. de sanctis compacta virtutibus adsignemus tristega & mansionulas, & inimicos & amicos extraneos & familiares in sinu cordis, juxta singulorum dignitatem & ordinem collochemus. Bestias itaq; bestiali scilicet crudelitate grassantes, persecutores videlicet nostros. receptaculis inferioribus deponentur, quibus & orationum suffragia, & solatia vitæ communis, ex Evangelica constitutione debentur: Quia non sunt mansionulæ exteriores iis de hoc hominum genere, qui foris sunt, exteriora condimus. Illos vero qui nobiscum ejusdem fidei professione censentur, nequaquam ab interiori mansione repellimus: locum istis adsignamus superiorem reptilibus, jumentis, iis scilicet qui terrena sapiunt, aut qui ventri & libidini servientes, in stercorebus ut jumenta putrescunt, talibus & orationis consilium, flagellum.

gellumq; correctionis impendimus, & præ inferioribus, sed post superiores, vivendi subsidia indulgemus: in quibus qui proximitate naturæ, vel humanitate officii, vel beneficio nutrituræ nos tangunt, interiora committimus: interiora cæteri non merentur. Sunt qui nec bestias feritate; nec reptilia, terrenorum desiderio imitantur; Sed nec statum humanæ firmitatis, aut virtutem transcendunt. Inter illos autem, qui quanto nobis est aut carne conjunctior, aut gratiâ moralitatis acceptior, tanto sit nobis ad animæ præcordia & sinum caritatis interior. Sane locus prædictus eminentior vocalilibus cedit: Isti pennis virtutum supra hominem transcendentes, tanto sunt in arca nostri spiritus altiores, quanto eos credimus Deo familiaribus inhærentes. Inter quos illi, quos affectio nobis arctius glutino caritatis univit, secretius in nostri pectoris arcâ & suavius reconditi, exactissima cordis benevolentia foveantur. His omnibus præminet quidam gloriosior locus, cui hujus arcæ fabricator & rector, speciosus forma præ filiis hominum, splendor & figura substantiæ Dei Patris, præsidet, omnesq; cæteros ordines ineffabili claritate serenâ, attingit à sine usq; ad finem fortiter, suaviter universis disponens: ipse hujus spiritualis arcæ latitudinem ad unum dilectionis cubitum lineari dimensione traducit: Ipse præ omnibus nostros affectus in se dirigit: Ipse in habitaculo cordis nostri & superiorem & inferiorem sibi locum exigens, à se ipso divitias gloriæ suæ nobis indefestâ & indeclinabili bonitate proponit.

Cap. 36.

Cap. 36. De diversitate affectuum, ex quibus motus & usus dilectionis excitatur & fructus.

Juxta hanc ordinum varietatem & graduum diversitatem, formantur affectus; motus & usus dilectio mutuatur: Ad expressiorem vero notitiam affectuum dilectio nascitur, proficit, exercetur. Sciendum est, quid sit dilectio, qualiter in Caritatem transeat, vel ab eâ degeneret, aut in suæ naturæ informitate subsistat. Judicio & existimatione quorundam, Dilectio est quædam vis animæ rationalis, appetitiva rerum quas sibi quis eligit ad fruendum. Et licet hæc vis animæ simpliciter in se sit quoddam bonum; homo tamen, pro sua libertate arbitrii bene utitur hoc bono per gratiam adjutus; vel abutitur, per justiciam derelictus. Illius itaq; bonus usus bonum amorem & hominem commendabilem facit: converso, abusus ejusdem amorem malum, & hominem damnabilem facit. Usus autem versatur in tribus: In electione, in motu, in fructu. Electio est ex deliberatione: Motus ex desiderio & actu: Fructus ex utilitate pensatur. Et ex fine deliberationis quidem est discernere inter amara & dulcia; inter delectabilia & aspera; inter creatorem & creaturam; inter corporalia & æterna. Præcedit Electio rei, quam quis desiderat ad fovendum. Ex illâ electione occulte movetur animus ad desiderium: ut cum adeptus fuerit, quod elegerit, fruatur eo: idem cum delectatur, utatur. Sic est electio, amoris inchoatio: motus desiderii actus: finis vero sive utilitas fructus. Si Electio ad fruendum elegerit quod oportet,

H

&

& appetitus ejus moveatur, ut decet; eodemque fruatur ut debet, tam discreta electio, tam competens motus, tam salubris & desiderabilis fructus merito Caritatis appellatione censetur. Sicelectione Caritas inchoatur, exercetur motu, fruitione perficitur. Verum si animus eligat imprudenter, moveatur indecenter, turpiter abutatur, exitio cupiditas oritur, inalescit atque perficitur. Habet itaque duos fontes boni, & mali duas origines seu radicem. Omnium enim bonorum radix est Caritas. 6. 10. 7. *Omnium malorum radix cupiditas.* Porro iis etiam deliberatio circumspectior, intelligentior, purior, oculus ratione acutior, considerans quantum homo alii creaturæ præcellit: quod quicquid desiderabile est in mundo, perplexius hominem involvit miseriis, quam promoveat ad beatitudinis statum, metiens suæ per omnia privilegium dignitatis: Vide quàm salubriter homini lex divina præcipiat; ei soli obædire, cui servire regnare est, & id solum appetere, in quo solo, summa largitur doctus. Indignans E. divitiis aut deliciis temporalibus quosdam lætiam exhibere. Non sint leviter avaritiæ. Idololatriæ, pecuniæ, ei duntaxat devotam exhibet obsequelam, de quo S. Scriptura præcipit, dicens: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* Quia igitur intelligit homo, quod tanta scientia, tam sublimis & præeminens sit Divina natura, ut sola possit hominem beatum facere, eum sibi specialiter eligit ad fruendum quidem, beatum merito videt obsequium singulare. Sic Dei dilectio inchoatur, sic promovetur, exercitio desiderii

derii comitatur. Ponit itaque lex Divina, & quasi in corde hominis scribit primum de dilectione præceptum: *Diligas, inquit, Dominum Deum tuum.* 12. 3. Luc. 10

Cap. 37. De motu ad desiderium.

27.

Porro qualiter in electione rerum, quæ præcedunt umbratilem felicitatis imaginem, quosdam exagitet Spiritus vertiginis & erroris, jam delibavimus. Restatque diligentius aperire, qualiter & quibus adminiculis ad electionem appetendum moveatur. Fit autem motus vel intus ad desiderium vel foris ad actum. Ad desiderium scilicet cum quodam interno appetitu movemur & allicimur ad fovendum. Ad actum vero movemur, cum ad aliquid exterius agendum quâdam amoris affectione compellimur. Et notandum, quod amor quibusdam velut incentivis excitatur ad desiderium vel ad actum, quæ cursum amoris dirigunt, etque formarum diversitatem pro variâ sui qualitate præscribunt. Sunt duo præcipue, quæ movent & excitant animum ad desiderium & ad actum, eique diversas species imprimunt, Affectus & Ratio. Nec mirum, aliquando enim amoris affectus & ratio, vel ad actum exteriorem, vel ad interiorem stimulat appetitum. Affectus est erga aliquam quâdam animi spontanea dulcisque ac suavis inflexio. Affectuum vero aliis Spiritualis, aliis Rationalis, aliis Officialis, aliis Naturalis.

Cap. 38. De spiritali motu ad desiderium.

1. Spiritualis est, quoties Deus occultâ immisso-
ne gratiæ, vel alicuius verbo seu exemplo, aut cor-
reptionis paternæ flagello, aliquem ad diligen-
dum, quod honestum est & salubre, invitat, ac
desiderium vitæ correctionis inspirat. Est etiam
Pf. 78. Spiritualis à contrario, quotiens in eum, quem
49. Deus reprobât, fieri immisiones per angelos malos
Of. 4. 12. permittit. Sic miser ad illicita defluit: Sicut de
quibusdam Propheta commemorat: *Spiritus for-
nicationum decipit eos*, ni fallor. Ammon filius
2. Reg. David mali Spiritus immisione resolutus, affectu
13. 1. noxiæ voluptatis in propriæ sororis exarsit am-
plexus: domumq; tanti patris contaminans ince-
stu, fratris in se gladium provocavit, futuri deniq;
parricidii, quo patrem suum infelix Absalon
regni cupidus infestaturus erat, causationem &
materiam seminavit.

Cap. 39. De Rationali motu.

1. Rationalis affectus est, qui ex alienæ virtutis
consideratione excedit. Hic affectus auditu na-
scitur: quoniam triumphali martyrum passione,
audientium accendit corda quâdam suavissimâ
2. Cor. devotione. Quis enim audiens in B. Pauli me-
11. 26. moria pericula latronum, & cætera, quæ longum
† est enarrare: insuper vocem fortitudinis: vocem
Phil 4. virtutis: hominem in omnibus institutum posse
12. omnia in eo, qui ipsum confortabat: paratum
Act 21. satiari, & esurire, abundare & penuriam pati; pa-
13. ratum alligari in Jerusalem; & animam ponere pro
fratri-

fratribus suis; desiderantem dissolvi & esse cum Chri- 3. 16.
1. Quis, inquam, hæc in animo sollicita com- Phil. 1.
memoratione describat, & non moveat eum 23.
quædam grata & suavis affectio? Quis recogitans 2.
verba constantiæ in B. Laurentio & B. Vincentio,
cæterisq; Martyribus, quasi scintillantia de corde
ignito, & non accendatur erga eos suavisimus
amor, & prompta devotio? Hic affectus in Da- 3.
vid & Jonathan sacratissimi amoris primitias con- 2. Reg.
secravit, ac socialis vinculum gratiæ paternæ com- 18. 1.
minatione solvendum gratissimo fœdere mutæ
caritatis junxerunt. Visa namq; immutabili
pectoris in adolescente constantia, quæ loricatum
gigantem puer inermis prostraverat: quod aliis
fuisse invidiæ seminarium, fuit in Jonatha virtu-
tis argumentum. Anima ergo Jonathæ, testimonio 1. Reg.
Scripturæ, *alligata est animæ David*; & dilexit e- 18. 1.
um *Jonathas quasi animam suam*. Hunc ipse Jesus 4.
misericorditer in se transformans affectum, inrui- Marc.
tus adolescentem, *qui ei virtutes suas annuntiaverat*, 10. 21.
ut ait Evangelista, *dilexit eum*. Huic affectui con- 5.
trarius est irrationalis, qui comperto alicujus virio
aut artificii turpi, aut Philosophiæ inani, aut
stultissimæ in re militari audaciæ, alios ad inde-
bitum ejus amorem inclinât; & quod miserabi-
lius est, multis, qui prodigi sunt, detractores, Deo
odibiles, aut scurrilitatis aut secularis ineptiæ
sectatores, hæc commemoratio plurimum fa-
voris & applausus accommodat.

1. Officialem censemus affectum, qui obsequio conciliatur, ut, dum Moyses Aegyptii servitiam declinaret, officio sibi sacerdotis Madiam conciliavit affectum; cuius filias virgines, licet alienigenas, viriliter à pastorum improbitate protexerat, admiratusque benevolentiam adolescentis, eundem non solum sibi amicum, sed & generum fieri postulavit. Ceterum cum Rex David fugeret à facie Absalon, cum officiosissima devotione suscipiens cum Barillai Gileadites, ipsius etiam muneribus excitavit affectum, qui ejusdem animo adeo perseveranter inhæsit, ut Rex inter præcepta testamenti, à filio suo Salomone tantæ munificentiae recompensationem statim de hac vita migraturus indiceret.

Cap. 41. De Naturali motu.

1. Est etiam naturalis affectus viri ad conjugem, matris ad filium, hominis ad domesticum sanguinis sui. Nemo enim carnem suam odio habuit: & non potest mater oblivisci infantis sui, ut non misereatur filio uteri sui. Et si quis suorum, maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & infideli deterior. Hoc affectu ducti patres antiqui, narrantur astrinxisse suos posteros sacramentis, ut non in alienis, sed in patrum sepulcris, eorum corpora sepelirentur, quorum animæ fuerant glutino caritatis unitæ, corpora etiam unirentur beneficio sepulture.
2. Matris affectum censuit sapiens Salomon in duarum

rum meretricum discepratione gladio explorandum; cumque delato ense, divisione pueri regis prudentia decrevisset, matrem affectus prodidit naturalis. Sic cessit affectui, quæ probitati non cesserat, & quæ laboraverat ne proprio pignore frustraretur, supplicat, ut potius inimicæ tradatur: obsecro, inquit, date huic infantem vivum, & non occidatur: & e diverso, quæ maternæ pietatis expers seipsam obfirmaverat in iacturam alterius: Nec mihi, inquit, nec tibi sit, sed dividatur. Porro tertius affectus in pectore S. Joseph, præponderavit injuriæ: qui cum fratribus dispensatoriâ severitate crimen explorationis inureret, videns eos serâ satis penitentia de fratris prodicione torqueri, sentiens affectum, averit se parumper ab iis & prorumpit in fletum. Hunc affectum à piis visceribus David, nec filii persecutoris abrasit immanitas. A quo cum ipse quæreretur ad mortem, injuriæ oblitus est: memor naturæ, misit qui ejus obviarent infantiæ: se patrem in omnibus exhibens, persecutionem filii homicidæ dissimulans: Servate, inquit, mihi puerum Absalon. Hunc Salvator in se mirabili compassione transfudit affectum; dum videns civitatem, quæ ipsius metropolis erat, ex qua illi patres secundum carnem, naturali pietate commotus futurum ejus deploravit excidium. Reor etiam, quod Paulus, naturali compunctus affectu, optabat quandoque anathema esse à Christo pro fratribus secundum carnem.

Cap. 42. De naturali affectu mixto.

1. Affectui naturali plurimum affinis est carnalis affectus, qui bifariam dividitur. Frequenter enim alicujus hominis non virtus pensatur aut vitium, sed quædam exterioris hominis habitudo vel motus, ad diligendum aliquem intuentis animum impellit, v. e. si forma elegantior, ille sermo urbanior fuerit, si competentior habitus, si maturus incessus. Hæc in Mose adhuc puero adeo gratia relucebat, ut contra tyranni Pharaonis iræ periculum, quo infantulus Hebræorum occisioni decreverat, tribus mensibus a suis parentibus servaretur; sicut Apostolus ait, *ed quod vidissent elegantem infantem*. Oppositus denique periculo mortis, elegantia formæ illius pietatem filia Pharaonis illexit: qui adoptatus in filium magnus effectus est coram omnibus servis Pharaonis. Est autem alius Carnalis affectus, qui animam hominis ad desiderium noxiæ voluptatis emollit. Hic David ambulante in solario domus suæ ad spectem Bethsabæe pervertit, nec tantum pervertit, sed etiam dissolvit, & irruit in dissolutum, & qui in alienæ uxoris damnabilem exarsit amplexum, quodam tertio motu in proprii militis crudelē armavit interitum. Hic affectus Sapientiam Salomonis absorbit, carnalique libidine dissolutum, in Spiritualis fornicationis barathrum, detestabiles idolorum culturas, deiecit.

2.
Ex 2. 11.
Heb. 11.
23.

2. Reg.
11. 2.

Cap. 43. Quod affectus sine consensu non multum prodest vel obest.

In omnibus istis affectibus circumspecta moderatione utendum est. Cum enim sunt quædam origines vel radices amoris, eis excitari nec multum utile, si boni; nec execrabile, si mali sunt, existimamus. Non est enim affectus amor, sed amoris origo. Nam spirituali, quem primo loco posuimus, plerique in sui perniciem sapius abutuntur: Et per hunc ultimum carnalem, quamvis cæteris suspectior habeatur, iustissimi homines ad probitatis meritum titillantur. Quocirca non his affectibus moveri, sed secundum eos moveri, utile vel noxium judicamus. Quando enim his affectus movent animum, aut visitatio, aut tentatio, si citra consensum animi, isti in suâ firmitate subsistunt. Porro si secundum hos affectus moveatur animus, jam ibi plena est ipsius consensio voluntatis. Consensio autem occulta est, & versatur interius; aut manifesta, & usque ad actum exterioris exercetur. Utrum autem secundum prædictos affectus, mens humana moveri debeat ad amandum, qualiter & quanta moderatione, sequentia plenius declarabunt. Verum quia duo quasi amoris incentiva & curricula diligendi posuimus, affectum scilicet & rationem, expedit ut causa majoris evidentia, de motu rationis aliquid memoremus. Mentem etenim, quam ad Dei Proximique dilectionem nullus affectus excitat, plerumque ratio moveri, & tanto sanctius, tanto securius, tanto

tanto securius, tanto defæcatus, quanto nihil est rationali amore præstantius.

Cap. 44. *Quod rationalis tripliciter excitatur.*

1. Ratio siquidem, ut ad sui desiderium Conditoris exciter animam torpescens, tribus innititur argumentis: Necessitati nostræ, utilitati nostræ, nostræ etiam dignitati. Suadet enim ratio diligendum, quia hoc nobis est necessarium, quia commodum, quia dignum: Necessarium, ne damnemur; commodum, ut salvemur; Dignum, quia ipse prius dilexit nos. Et recompensatio hujus dilectionis à nobis exigitur, cum *Deus sit summum bonum, sine quo nihil bonum.* Necesse est ut desideretur, qui bonorum nostrorum non eget, & cujus beneficiis quotidie indigemus. Si ergo ratio ad Dei dilectionem animum movere inceperit, prosequitur negotium suum, sciens non posse obtinere, nisi præceptis ejus ad probationem veræ dilectionis obcediat, quia non pensat rationem quantum naturæ nostræ consortem non solum propria deliberatione, sed ex præceptione divina diligere teneatur: inclinans propositum suum ut proximo consulat, beneficiumq; quod sibi vellet impendi, exhibens, in eo sui Creatoris imaginem recognoscat. Cum autem omnis prout amicus nobis sit, aut non inimicus officiendo, vides quod amicus est ex sanguine, vel ex gratia, non inimicus, innocentia, inimicus, ex injuria: Ut ergo se amico impendat, tua proponit ratio, ut non

non inimico subveniat, dico ut inimico, beneficio ex naturâ, ex officio, ex præcepto. Ex naturâ, quia homo vel forte domesticus est: Ex officio, quia beneficium, ut amicus; Ex præcepto, quia proximus licet sit inimicus. Amplectitur ratio præceptum quod diligit, & licet in hac dilectione non habeat affectum Caritatis, tamen meritum non amittit.

Cap. 45. *Quod magnâ cautelâ utendum est, ut singuli pro sui meritu diligantur.*

Porro cum Caritatis ordo, & regula diligendi hoc exigit, ut non diligit homo, quod diligendum non est, diligitq; quod diligendum, nec æque aut similiter diligit, quæ inæqualiter aut dissimiliter diligenda sunt; & subtiliter & caute censeo distinguendum inter duos amores, qui ex affectu & ratione procedunt. Proponantur enim homines duo, quorum unus sit tranquillus, suavis, hilaris, sapiens & urbanus, qui suæ moralitatis favore omnes sibi conciliet amore. Sit alter honestate maturior, provectior sapientiâ, doctus etiam omnium virtutum perfectior, sed austerior vultu, fronte tristior, sermone sævior: ut illum diligit, movet intuentis affectus; ut hunc diligit, urget ratio & Caritatis intuitus. Sentiens itaq; homo, animam suam ad adspectum illius quâdam amoris suavitate perfundi; ad istius vero intuitum circa proprium indurari, perplexus est & veretur ne ipsum oporteat fines excedere Caritatis. Cæterum cum aliquem diligere inceperim, quia eum credebam sanctâ & suavi moralitate conspicu-

spicuum, si eum in aliquo vitioso inveno, quædam pœnitudo inciperet absorbere inchoatæ dilectionis affectum, & ex vitio sit mihi horrificus, quem virtutis opinio fecerat gratiosum.

Cap. 46. *Similitudines inter effectus amoris, & appetitum cibi vel desiderium verbi.*

Ponamus E. duplicem esse animæ cibum virtutem sc. & vitium: Sic alter cibus utilis, alter noxius. Exterior autem hominis, austeritas & benignitas quasi duo vasa, alterum rusticorum, alterum vero urbanum, in quibus duo ministrantur cibaria, censcantur. Cibus equidem utilis in vasis plerumq; deformibus scienter sumitur: noxius autem nec in pretiosis admittitur. Et evenit etiam, ut cibus vilior, ob vasis decorem quandoq; jucundius admittatur: pretiosissimus autem ob horrorem vasis vel non acceptetur vel cum rancore sumatur. Sic in homine austero & gravi, placet quandoq; durior habitudo, quæ ex ejus virtute procedit; in alio, qui moribus composuit, displicet ex vitio ejus urbana jucunditas, quamvis prius fuerit dilectionis actio. Ponitur etiam, quod veritas, virtus, fallacitas, vitium estimetur; nimia verò morum severitas, quasi sermo incompositus & rusticus, exterior an hominis benevolentia quædam condita sit, quæ sermo eloquentior & efficacior ad monendum. Vides sicut in suaviloquio non est fallacitas admittenda, sic in duro rusticoq; sermone non veritas asper-

aspernanda. Expressa similitudinis forma, nec in homine blando, exterius accepto, placet, nisi in homine duro virtus convertatur in tœdium. Quod si uterq; vera & salubria persuadere noscatur, illius omnino in crudo & indigesto sermone grater admitrantur: & in alterius adsertione, providæ & ornate sententiæ salubrum suavitatem recipiantur. Potest utiq; tam diffusa, divulsa esse atq; inepta oratio, ut licet utilitatem in se plurimam habeat, tædio tamen auditorem afficiat. Deniq; sicut in juvenili ætate solet eloquentia esse innatior, hilarior, expeditior; ita & in senectute gravior, circumspēctior. Nec hilaritas ejus in dissolutionis vitium transit, nec istius matura gravitas vitium nimie austeritatis incurrit. Amatur E. quis ex solo affectu naturali, quando diligendum externa habitudine arbitramur. Ubi verò sola virtus in causâ diligendi, ex sola ratione diligimus, quod si ratio & affectus in voluntate conveniant, hic tuus amor erit præteritis quâdam prærogativâ præcipuus. Primus affectus dulcis est, sed periculosus. Secundus durus, sed fructuosus: tertius ex affectu & ratione securus. Ad primum sensus ex parte dulcedinis mentem allicit: Ad secundum ratio manifesta compellit: In tertio ratio ipsa ex affectione dulcescit.

Cap. 47. *Quod ex electione discernuntur affectus.*

Ex præcedentium serie colligere potes, quod si in his, quæ elegimus ad fruendum, perverla fuerit

fuerit electio, sequitur ut talis amor, non Caritatis nomine, sed cupiditatis merito censeatur. Potest præterea Electio ipsa sana esse, motus tamen interior, perversus: Poterit denique & Electio & motus, qui in desiderio est, ex ratione procedere: motus vero qui in actu est, poterit & electionem & interiorem motum suam corruptione pervertere. Pone enim, quod aliquis Deum eligat ad fruendum, & in fructu aliquid carnale constituat (sic fingunt fabulæ Judæorum, quod in vitâ futura epulis & carnis voluptatibus affluenti & quod carnes Behemoth in illâ materiâ deliciarum nunquam deficient) electio quidem commendabilis erat, sed bonitatem illius expectatio desiderii perniciose contaminat. Sicut autem hic interior motus desiderii electionem reprobabilem facit; ita quandoque & actus exterior: ut si ad fructum vitæ sacrificiis Gentilium, aut Judæorum ceremoniis vel superstitione, aut ventre contendit. Porro si sit electio sana, desiderium comperens, actus commendabilis; sequetur hic amor recte diligendi regulam: nec exorbitabit à limine Charitatis: Erit itaque affectuosa, discreta & fortis ista dilectio, si dulciter ac perseveranter rei dilectæ adhæreat. Dulcedine suâ mutat quicquid dulce & concupiscibile est in hac vitâ. Contra versutias Sathanæ & tentationes occultas consilium discretionis opponat, fortitudine vero contra persecutiones insurgat.

Cap. 48. *Sicut in Dilectione Dei, sic in dilectione proximi, electio habet locum.*

Circa proximi verò dilectionem eadem fere notanda sunt. Nam si electionem illius amoris aliquod desiderium turpe, vel actus reprehensibilis subsequitur, restat ut ipsius electionis integritas violetur: istudque considerandum est, quod Deum diligendo, nobis consulimus, & non Deo. *Deus enim bonorum nostrorum non eget.* In dilectione verò proximi, quia opera mutuâ indigemus, expedit, ut in his, quæ ad utilitatem corporis & ad salutem animæ spectant, nobis invicem consulamus. Quamvis enim circa hæc erit quisque ferventior, tanto in Caritate perfectior. Hunc etiam amorem nunc affectus, nunc ratio mover: quocirca diligenti consideratione notandum est, quis affectus, & in quantum, ab homine sit sequendus. Sane Spiritualis affectus, qui ex diabolicâ suggestionem procedit, irrationalis etiam & carnalis, quos vitiosos esse nullus ambigit, non solum non sequendi sunt, sed à cordibus nostris radicitus erudiendi. Proinde spiritualis affectus, qui ex Deo est, modis omnibus excitandus est, & salubriter promovendus.

Cap. 49. *Actus noster non est ordinandus secundum affectum spiritualem.*

Porro si affectu nostrum expedit desiderium ferventius excitari, excitandus est etiam eodem affectu noster actus; sed secundum hunc ordinari non debet. Voluntas enim bene operandi quan-

to ferventior, tanto fructuosior semper erit, si operationem nostram hic affectus ordinat. Erro-
 2. inordinata operario, quia metas corporeæ possi-
 3. bilitatis excedit. Cum enim corpus hoc luteæ sit qualitatis ex sua fragilitate passionibus diversis obnoxium, inde ferventes affectus ferè non sustinet, ideoque nisi actus exterior aliquo moderamine temperetur, infecto negotio, quod adlumsit, deficiet & succumbet. Nimirum affectus modum nescit, vires corporis non metitur, quodam impetu cæco irruens in dilectum solum id meretur quod apparet, quod grave, quod arduum, quod molestum, quod impossibile, quod denique peremptorium vitæ præsentis, dulcissima illectus delectatione, non sentit. Proinde quidam in hoc affectu omnem modestiam ignorantes, suisque impetum desiderii sequentes præcipitantur, & inopportuna sequentes, debiliores sunt quam sanctiores; dum ipsa voluntas, actu immoderatiore oppressa, tepescit: Et qui per suarum dispensationem viri humanum suum conquadrare debuerat, convertitur in die belli: & ubi victoria ex virtute pendebat, sibi ex sua temeritate succumbit.

Cap. 50. Quod secundum rationalem affectum, noster actus, quandoque dirigendus est, sed non semper.

2. Rationalis affectus, qui ex alienæ virtutis contemplatione oboritur, cæteris perfectior est, quibus ad dilectionem proximi excitamur. Nec enim

enim modicum virtutis, & ad maximum cedit meritum, æmutatio charismatum meliorum, Quod si desiderium nostrum, & motus interior, secundum hunc dirigatur, non arbitror arguendum; imo commendabile reputatur, si quis præsentiam ejus desiderat, cujus instruitur verbo, cujus gestu & habitu eruditur, cujus informatur exemplo; sed in actum, quæso, non transeat ille motus, ut quis corporaliter propter hoc longa iteratione vexetur. Quos itaque corporaliter adire non possumus, videamus oculo cordis, & sanctarum affectionum brachiis etiam amplectamur. Quanto enim dignius cælum terra palustri, tanto spiritualis visus est elegantior carnali. In jure siquidem tituli, possessio animi, possessione naturali i. e. incubatione corporali præstantior est: nec enim ita facile amittitur, & per ipsam rei dominium usucapiendo acquiritur, Christus 3. denique spiritualemente fidei tactum à Maria exigit, Joh. 20. dum eam à tactu prohibet corporali. De hoc 17. tactu: Beati qui non viderunt, & crediderunt; Ac Joh. 20. si dicas: Gloriosius est Christum videre per fidem, quam vidisse in carne mortalem. Illorum vero præsentia præcipue desideranda, quam expectamus in cohabitatione cœlesti. Si autem sanctorum æternam desideramus præsentiam, expedit ut justè, sanctè & piè in hoc seculo conversemur. Et ista quidem sanctorum præsentia corporalis desideratur utiliter & quæritur. Ideoque 4. hunc actum non affectus, sed ratio moderatur.

Gratissima erat fratribus Antiochenis Pauli & Barnabæ præsentia corporalis, quorum doctrinâ, quorum collatione & disputatione firmabantur in fide; audientes tamen a Spiritu S. segregate Barnabam & Paulum in ministerium, quo vocavi eos; quanquam repugnaret affectus, prævaluit ratio: & imponentes ois manus, dimiserunt eos.

Cap. 51. *Quod officialis affectus licet periculosus, tamen commendabilis est interdum.*

Sequitur officialis affectus: qui licet admittendus sit, tamen periculose admittitur: dignum siquidem est, & rationi consonum, ut vicem rependamus amanti obsequenti, munera largienti. Illud tamen summe cavendum est, ut illectus obsequio, vel muneribus delinitus, aut vitia foveat, aut faciat vitiosos. Nec mihi de illis sermo est, qui diligunt munera secundum retributiones: qui iusticiam venalem habentes, non hominibus, sed muneribus favent; de his loquimur quidem qui prius amaverunt hominem, quam munera ejus; nec hominem propter munera, sed munera propter hominem dilexerunt. At hic tamen suspicioni locus est, ne sit motus ejus conscientis, dum ejus obsequiis timet esse ingratus. Quocirca diligenti consideratione perspicendus est status illius, qui diligitur: ne si tanti meriti non sit, qui dilectionis affectu sit dignus, transeat officialis affectus in rationalem, & quem ob exhibita diligebamus rationabiliter hominem austerum & gravem, dulciter diligere suscipimus, si te nobis

nobis exhibuerit munificum & benignum: qui prius placebat, sed non sapiebat, sed non in desiderium nostrum suam affectionem refundebat.

Cap. 52. *Quis modus esse debeat in naturali affectu.*

Quis autem modus in naturali affectu servandus sit, de cætero dicendum est. Sicut hunc affectum non amittere impossibile est: sic cum non sequi, summæ virtutis est. Domestica siquidem erga parentes affectio refranatur, dum electus discipulus à parentis sepulturâ retractus accipit à Domino: *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos; tu autem vade & annuncia regnum Dei.* Naturalis affectus quædam portio est amoris sui, equidem nemo seipsum odio habuit: & tamen: *Qui venit ad me, ait Veritas, & non odit animam suam, non potest meus esse discipulus.* Et item: *Qui venit ad me, & non odit patrem & matrem, non potest meus esse discipulus.* Sed cum Apostolus contrarium dicere videatur, ut scilicet censatur infidelis fidei, transgressor, qui suorum, & maxime domesticorum, curam non habet: quid in tantâ contrarietate dicemus? Sed inter istos amores distinguitur, ut licet homo erga se & suos naturali moveatur affectu, hunc tamen motum ratio moderat. Quod enim affectus ex carne sit, perhibet Apostolus, dicens: *Nemo unquam carnem suam odio habuit.* Hunc autem affectum circa parentes & circa vitam propriam, in quibus solet esse pronior, Dominus interdicit: *Qui*

Qui non odit (inquit) patrem & matrem, adhuc *amorem*, & animam suam, non potest meus esse discipulus. Amoris autem motus secundum rationem

4. *Tim.* Apostolica autoritate inducitur: Qui suorum, & 5. 8. maxime domesticorum curam non habet, est infidelis deterior. Nam amor iste rationem sequitur potius, quam affectum: ut domestico notitia peti-

5. setur, aut utilitas seu estimatio meritorum. Quod autem affectus erga se, & erga parentes motum illiciti amoris inlinuet, ex verbis Apostoli colo-

3. *Tim.* ligere potes, quia ad Timotheum scribens: Scito,

3. 1. inquit, quia in novissimis diebus instabunt tempora periculosa, & erunt homines se ipsos amantes, cupidissimi, elati, voluptatum amatores magis quam Dei.

6. Hic enim affectus mollia suggerit & levavia; quod delicatum, quod jucundum apprehendit: quod vero aridum, quod asperum, quod utile, quod honestum refugit & abhorret. Utrumque amoris motum secundum affectum & secundum rationem Salva-

Joh. 12. tor brevi sermone distinguit: Qui amat (inquit) 26. animam suam, perdet eam; & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam.

7. Hic amor affectionis est; hoc odium, rationis: propterea dicit Sanctus quidam: Si male amaveris, tunc odisti: Si bene oderis, tunc amasti. Qui enim amat secundum affectum, utique odit; quia

1. *Joh.* qui diligit iniquitatem, odit animam suam; qui non 2. 16. odit secundum affectum, secundum rationem diligit. Ideo vero additur in hoc mundo, ut major affectus expressio fiat. Quicquid enim in hoc mundo

mundo

mundo est, testimonio D. Joannis, concupiscentia carnis est aut concupiscentia oculorum, aut superbia vite. Qui E. secundum affectum amat animam suam, eam in hoc mundo utique amat, quia in concupiscentia carnis, vel in concupiscentia oculorum, vel in superbia vite. Quæ omnia ex affectu procedunt.

Cap. 13 De diversis causis affectuum.

Et notandum est, quod alius est amor in Deo, alius propter Deum. Amat quis propter se: nam virtutes ejus homines excitant ad amandum. Ille nec in Deo, nec propter Deum diligitur. Si tamen amor iste divinam bonitatem ex gratiarum actione respiciat, jam causa amoris hujus non est affectus, sed ratio. Et licet non diligatur specialiter propter Deum, salubriter tamen exercetur in Deo. Inimicus autem, quem ratio & divini præcepti autoritas suggerit diligendum, non meretur diligi propter se, sed diligitur propter Deum. Sic alios in Deo, ut amicos: alios propter Deum, ut inimicos, diligere certâ ratione tenemur. Expedi ergo, ut hic naturalis affectus in omnibus, & propter omnia rationis moderatione ducatur, ut sit prius mollis dulcisque: Sic ex eo aliquantulum indureseat beneficio rationis. Patriarcha Joseph prius erga fratres naturalem lacrymis protestatus affectum, ut à proditoris crimine purgaretur, eis notam exprobrationis imposuit. Salvator civitatem Jerusalem prius compassione intimâ deploravit, & post impendium naturalis affectus, cala-

4. calamitates, quas pro suis iniquitatibus meruerat sustinere, prædixit. Proximos itaq; salubriter affectu naturali complectimur, si honesti sunt. Si vero laborare aliquo vicio cognoscantur, instemus correctioni: ut sicut distinximus in officiali affectu, discernatur subtiliter, ne in aliquo consensu alieni vitii maculemur.

Cap. 54. Quod affectus unus plerumq; terminatur aut mutatur in alterum.

1. Evenit autem plerumq; quod unus affectus terminetur aut mutetur in alterum, & qui à virtute cepit originem, habet frequenter exitum viciosum.
2. Erat virgo in partibus nostris, nominatissima in abstinentiis, in orationum instantiâ, in lacrymis, vigiliis, disciplinis. Cœpit eam vir sanctus diligere, virtutis obtentu, & tantæ opinionis intuitu cœpit eam visitare nunciis, venerari muneribus, recreare colloquiis. Sic amor, cui etiâ præstabat honestas, cœpit ex mutua libertate vigere, subitoq; in officialem affectum transiit, qui ex sola prodierat communione: deniq; hic affectus, dum se familiaris ad quædam blandimenta prolexit, cœpitq; ex naturali & officiali affectu carnalis ille, qui exteris perniciosior est, latenter obrepere.
4. Audivimus quosdam summæ perfectionis & probatissimæ opinionis, qui dum adolescentes pudicos & omni virtute conspicuos, in ulteriorem familiaritatem, virtutis amore & rationis intuitu, admisissent, officiosâ sedulitate circa eos exhibita, cœpit rationalis affectus degenerare in alium: prius in of-

in officialem, postea in carnalem depravatum affectum: & qui prius secundum rationis arbitrium, modum dilectionis ordinaverat, caput in oculis suis semper in huius adspectu, licet carnali vel transitorio, motu illicito titillabat. Consultus ergo est, inspectâ ætate vel sexu, sinus propriæ mentis providâ circumspectione claudatur, ne ad verba familiaritatis & inania blandimenta, permittantur diffuere, nam in quantumlibet perfectis & sanctis unus affectus in alium, & subito intentibiliter, atq; tam perniciosè, quàm prodigiôsè, mutatur.

Cap. 55. Quod affectus sæpe sibi contrarii sint, & invicem se impugnent.

Illud etiam considerare oportet, quod ipsi affectus frequenter inter se alterantur, & invicem se oppugnant. Alter alterum à corde hominis eliminare nititur, ut homo in varia vota divisus, & perplexus inter ambigua fluctuet in se, ignorans de duobus contrariis, quid potius eligatur. Summa igitur cautela utendum est, ne ab inferiore affectu, superior vel excellentior expellatur. Abraham iussus à Domino filium immolare, contra naturalem affectum nequaquam obdura, sed cum naturalis ei misericordiam in filium, spiritualis eum ad obœdientiam excitaret in Deum, duo illi affectus in sancti viri pectore compugnabant. Ipse tamen mandatum filio prætulit: & affectum naturalem spiritali posthabuit. Optimus adolescens Jonathas, cujus animam David animæ rationali affectu, glutino caritatis unierat, non prodidit in in-

Gen. 22.

2.

3.

1. Reg.
23, 16

in injuriam patris consilium, quo David mortuū dixerat, sed rationalem affectum naturali discretē prapōluit. Nec mirandum, si amici gratiam paternæ crudelitati prapōsuerit, qui propriam, sicut publicè putabatur, injuriam pro amico, immutabili virtute contemnit. Ipse etiam David, cum de ejus

4. filio parricidā, populus victoriam reportasset, prius, professor naturalis affectus, filii lugebat interitum: sed correptus a milite, officialem naturalem prapōsuerit; depolitoque luctu, victori populo, qui pacem fecerat in Israel, gratulabundus occurrit. Sal-

Eph. 5. vator etiam affectus naturalis intuitu, quo nemo unquam carnem suam odio habuit, cum clamaſſet ad

Matth. Patrem ut calix mortui transiret ab eo, si fieri posset.

26, 39. eundem spiritali, per quem patri erat obediens.

Marc. pro sua gratiā & pro nostra salute, submisit discens: Verum tamen non sicut ego volo sed sicut tu.

6. Proinde regula hæc generaliter in his affectibus

Luc. observetur: ut ille, quo mens humana excitatur in

21, 41. Deum, cæteris omnibus prapōnatur; deinde rationalis officiali, officialis naturali, naturalis carnali.

Cap. 56. Quod delectabilis & necessarius sit fructus in exercitio istorum affectuum ordinato.

1. Ut E. in affectibus istis providā circumspectione se anima rationalis exerceat, sentiat de Domino in bonitate & in simplicitate cordis sui, seque cellam virginariam, ignisque Divini receptaculum tantā vigiliantia studeat exhibere, ut in die bonorum Domini

ni, & in hora beneplaciti ejus, cum audierit vocem ps. 48. spiritus, & velut sibilum auræ Divinæ, summam

14. afferat affectionem, puram fidelemque intelligentiam: ut spirituales fructus, quali de ligno vitæ colligere mereatur. Sunt autem fructus spiritus, teste

Apostolo, Caritas, Pax, Gaudium, Patientia, Beni, Gal. 5.

22. quitas, Bonitas, Longanimitas, Mansuetudo, Fides, Modestia, Continentia, Castitas. O felix anima,

2. si benevolentiam ejus, & inspirationem gratiæ Cœlestis suam circa te præsentiam tibi certis liqueat indicis experiri: tanget enim te in ipsius recordationem suavitatis, afficeris nova & inexperta

dulcedine, ut quasi abstracta, & a te prorsus aliena exultes quādam amantitate Cœlesti: facit statim suæ præsentia fidei, quod omnes tui sensus

hilarescunt: Serenatur intelligentia tua, desideria vitalia incalescunt; gessis & adspiras in amplexus

illius, quem tenere te sentis, & vereris ne elabatur, & ideo, quantum vis, ipsum quodam delectabili nexu intimæ caritatis adstringis. Iste est, o anima,

3. dilectus tuus, invisibiliter, misericorditer & dignanter accedens, ut excitet te, ut se tibi inspiret in sinu tui amoris, tibi se insinuet, & tuum accendat desiderium, ut illuminet interiores oculos, ut inflamment affectum. Sic primitias, non plenitudinem suæ dulcedinis, non ad satietatem, sed ad degustationem tibi exhibet, ut tali experientiā probes, quā dulcem, quā suavem, quā jucundum, Psal.

delectabilem, se tibi præbebit, cum apparueris gloria ejus; cum cum videris revelata facie, & orna-

2. Cor. sum 3, 18.

- Rom.* tam diademate Patris sui, quem nunc adoras, &
 14. 8. amas in diademate lux matris. Hoc, est ebrietas;
 sobria tamen, unde Apostolus: *Sive vivimus. sive*
 4. *morimur, Deo sobrii sumus.* Hoc, sobria ebrietas.
Cant. imo caritas efficitur, sicut sponsus in cantico
 5. 1. amoris insinuat, dicens: *Comedite amici, & bibite.*
Gen. 3. & *inebriamini.* In vita præsenti panem lacrymarum
 10. *in sudore vultus sui comedit.* Anima militans
 5. Deo, post exitum hujus vitæ non pascetur pane
Psal. doloris, quia jam non erit dolor; neq; luctus, quoniam
 22. 5. priora transferunt: sed amatorio poculo reficietur & inebriabitur juxta illud: *En calix meus*
 6. *inebrians quam præclarus est!* De hoc calice credo
 Jeremiã dixisse: *Ad te quoq; filia Edom veniet calicem*
Thren. & *inebriaberis.* Inebriabitur ergo ab ubertate do-
 4. 11. *mus Dei bibens vinum merum, & novum in regno*
 † *Patris Christi.* Intimavit, bibit vinum suum cum
Cant. lacrymis in mensura, donec Rex *introducatur eam in*
 2. 4. *cellam vinariam,* vel ipsam sibi cellam efficiat, &
in me ordinet caritatem. Illa siquidem nunc diligen-
Cant. gens, sed nondum percipiens, & in solis affectibus
 4. 9. se exercens, nunc dicit: *Vulnerata caritate ego*
Cant. *sum;* & ad Angelos atq; animas sanctorum loquitur
 5. 8. dicens: *Adjuro vos filia Jerusalem, si inveneritis*
 5. 8. *dilectum meum, dicite illi, quia amore langueo.*

Cap. 57. Quod caritas, dum est in desiderio, languor est.

1. Mirum tamen est, quomodo Amor s. Caritas
 1. Per. sit languor sponsæ vel animæ, cum caritas operietur
 4. 8. multitudinem peccatorum: & cum Maria Magda-

lena,

- lena, quia multum dilexit, ab infestatione 7. dæ- *Mari.*
 monum, & 7. criminum, languore sanata sit. Por- *16. 9.*
 ro amor languor est, dum amans ex desiderii dil-
 atione torquetur, dum sponsi suspirat amplexus.
 Sed qui sanat omnes languores & infirmitates tu- *2.*
 as, anima mea, tuum languorem amoris fruitione
 curabit, quando se tibi ad videndum & fruendum, *2. Cor.*
facie revelata, præstabit. Nunquam de cætero sepa- *3. 8.*
 raberis ab osculo vel amplexu illius. *Gaudebit*
Ej. 62. equidem *sponsus super sponsam, & gaudebit super te*
5. *Deus tuus.* Tum languoris angustiam fructus amo- *3.*
 ris excludet; quia *Caritas nunquam excidit.* Amor *1. Cor.*
 igitur, nunc languor, dum cruciatur desiderio vi- *13. 8.*
 dendi, erit sanitas, quando jucundabitur usu desi-
 derii. Videndi enim desiderium tantum differt ab usu
 desiderii, quantum fames a satietate, quantum ap-
 petitus a plenitudine uteri. Interim E graviter infir-
 matur, & languore conficitur: Dominus opem *4.*
 ferat illi super lectum doloris ejus. Vox autem: *Cant.*
 languentis & plangentis: *Stipate me malis, sulcite*
 2. 4. *me floribus, quia amore langueo;* initia siquidem vir-
 tutum flores sunt atq; fructus honoris & honesta-
 tis: Mala maturiora, patientiæ sunt exercitia &
 exempla. Stipatur itaq; malis anima, dum tem-
 poris præterita percipit, convertens in utilitatem
 propriam Christi flagella, opprobria & dolores, &
 cætera quæ passus est usq; ad ignominiam crucis, &
 hæc omnia transierunt. *Christus enim jam non mori-*
 tur: fructum tamen quotidianum de ipsius passio- *Rom. 8.*
 ne colligimus: Fulcitur autem sponsa floribus, quos *3.*
 naturæ humanæ innovatio de Christi resurrecti-

7. one profluxit. *Hiems enim transit, imber abiit & recessit flores apparuerunt in terra nostra.* Ille nimis
 Cant. 2.4 rum, qui dicit: *Ego flos campi & lilium convallium;*
 Cant. terram carnis nostræ, quæ sub maledicto veteri
 Gen. 3. 2. 1. spinas & tribulos germinabat, resurgens à mortuis
 18. 3. reflorescere fecit, & in novæ generationis infantiam nos reduxit. His malis, & his floribus stipanda & fulcenda est, ut eam, quam habet ad Deum, non torpescat affectio; donec recepta in amplexibus ipsius, dicat: *Lava ejus sub capite meo & dextra illius amplexabitur me.* Quicquid enim de improprio Sponsi ad meritum de illius sinistra nunc recipit, comparatione gloriæ, quæ in amplexu dextræ susceptura est, modicum
 Cant. 2. 6. reputabit. Scriptum autem: *in sinistra ejus divitiæ & gloria, & in dextra ejus longiturnitas vitæ.*

Cap. 58. De dimensionibus Caritatis, & communi-
 natione secretorum

1. Sane sicut nunc Deus imperfecte & ex parte
 1. Cor. 13. cognoscitur, sic etiam imperfecte diligitur. Cognitio enim, quam de Deo in præsentem habemus, si
 Ps. 102. 17. comparatur ad notitiâ patriæ, quando revelata fuerit
 2. Cor. 13. 18. videbimus Deum, quando videbitur in gloriâ suâ,
 Ps. 72. 4. quando ostendet faciem suam, & salvi erimus: est illi
 Apoc. 1. 16. cut ingressus matutinae lucis per tenuissimam rimam, si ad meridianum splendorem conferatur. Quando sol lucet in virtute sua, sic dilectio Dei, quæ in hac peregrinatione habetur, quasi scintilla ignis exigua est ad magnum illius amoris ignem, quo iusti cum Seraphim in supernam Jerusalem ardebunt.

Cum

Cum autem in amore Dei erga nos, sicut testatur
 2. Apostolus, sit longitudo, sublimitas & profundum, Eph. 3. 18
 caritati divinæ humana dilectio pro lux insufficientiæ modulo se coapat. Deus equidem non superficialiter dilexit nos, non simulatorie, non mediocriter; sed plane, sed sincere, sed medullitus. Utinam & nos comprehendere possimus cum
 3. omnibus sanctis, quæ sitantæ Caritatis altitudo, longitudo, latitudo, profundum. Altitudo est excellentia gratiæ, quam præparavit Deus diligentibus
 1. Cor. 2. 9. se; quam nec oculus vidit, nec auris audivit. Profunditas ejus est, inclinatio divinæ majestatis à Patris
 Phil. 2. 7. coequalitate, & exinanitio filij, qui ad formam servi, & plus quam servi: quia usque ad mortem & ignominiam crucifixi. Longitudo ejus est sine initio, sine fine; dilectio enim ejus nec desinit, quæ ante
 Eph. 1. 4. mundi constitutionem elegit nos in dilecto filio suo, & Ps. 102. 17. sicut scriptum est: *Misericordia ejus ab æterno & usque in æternum super timentes eum.* Latitudo ejus
 5. ampla, extensa & diffusa est in omnem benevolentiam modum. Ipse enim vult omnes homines
 1. Tim. 2. 4. salvos fieri: Per ipsam proprio filio non pepercit, sed Rom. 8. 32. pro nobis omnibus tradidit illum, ipsumque nobis donans, teste Apostolo, donavit nobis omnia in eo. Sic enim pari vicissitudine caritas hominis se divinæ caritati conformi dimissione coapat. Alta est, dum æterna & cælestia contemplatur. Profunda est, cum ab homine, propter Deum, vilitas & abjectio affectatur. Longa est, quia finaliter perseverat: fides enim & spes, atque scientia, & cætera evacuabuntur:

1. *Cor.* tur: *Caritas nunquam excidit.* Lata est, quia lata
 13. 8. est, quando in dilectione iustitiæ cor hominis dilata-
 tur. Lata est, cum extendit se non solum ad Deum
 & proximum, sed etiam amore pio amplexatur ini-
 micum. Lata est, cujus mandatum latum est, dicen-
 te Prophetâ: *omnis consummationis vidi finem, latum*
mandatū tuū nimis. O lata & dilatans caritas, quam
 magna est domus tua, & ingens est locus possessio-
 nis tuæ! cujus latitudinem & profundum compre-
 hendunt sancti. Utinam & nos cū eis in eadem la-
 genâ caritatis possimus pariter comprehendere. Di-
 latat utiq; Caritas in sanctis tentorium suum, ut si
 Deum & proximum dilexerimus, recipiamur in
 communem exultationem sanctorum, Quocirca
 non angustemur in visceribus nostris: non coar-
 ctemur intra limites quantulæcunq; iustitiæ no-
 stræ: credamus in Spiritum Sanctum, S. Ecclesi-
 siam Catholicam, sanctorum communionem, ut
imperfectum nostrum videant oculi tui Jesu, & in be-
 neplacito tuo, sanctorum communione, nostra in-
 sufficientia suppleatur. Si enim in sanctis dilexe-
 rimus Deum, & ipsi, pro suorum meritorum exi-
 gentiâ, suam nobis communicabunt beatitudinem
 apud Deum. Ubi enim in medio diligentium le-
 gitur Deus, omnia in nobis, necesse est, ut affectus
 communes, gaudiorum communio convitetur.
 Non solum itaq; proximi, sed tota Christi beatitu-
 do, communione amoris & exultationis atq; alieni
 participatione gaudii, nostra erit, quia ego beatitu-
 dinem in me habiturus de beatitudine alienâ sup-
 plebo. Bonum enim quod in Deo vel in proximo di-

mo diligam, diligendo faciam meum, ut perfectio
 gaudii alieni, meū omnino suppleat imperfectum.
 Vis ut familiari exemplo rei hujus faciam tibi fi-
 dem? Videt mater filium suum, quem super omnia
 diligit regali unctione ac diademate imperiali,
 sceptro & insulis imperialibus insigniri: quanta est
 matris dilectio, tanta est exultatio ejus; & ex filii
 honore propriiq; fervore amoris, sui gaudii com-
 meritur affectus. Sicut E. gaudium sui, atq; po-
 pularis applausus omnem congratulationem sibi
 mater appropriat, sicut interea viventium,
 unusquisq; beneficia caritatis omni beatitudini co-
 munitat. O excellentia Caritatis! O dulcedo amo-
 ris! O securitas! O requies! O Sabbatum Deifica-
 tum! O æternæ felicitatis introitus, quam preteriosi-
 tem omnibus regnis operatur Caritas de corde
 puro & fide non fictâ! Quis mihi dabit hoc
 amatorio potu inebriari, hoc lethargo sopirivirus?
 A corde meo mortuus, totus à me translatus in a-
 morem Dei & proximi, inter has duas sortes, in id
 ipsum dominium & requiescam. Quis me illi
 sanctæ communioni adscribet, ubi jucunditas
 singulorum transfunderetur in omnes, & ab omni-
 bus refunderetur in Deum, eritq; Deus omnia in
 omnibus? ut sit ipse universis diligentibus eum,
 amor, gaudium, pax, vita, requies, claritas, securitas,
 & jubilatio, satietas omnium desideriorum
 æterna, & conservata gloriæ
 plenitudo.

SI quis auctor male habitus, & minus amice tractatus est, sanè hic noster *Cassiodorus est*. Certè Editio Genevensis de A. C. 1650. 4. (præter quam mihi nondum adeo felici esse licuit, ut cernerem aliam, in qua insertus fuerit hic *de Amicitia & Amore* liber: nam in Editione Parisiensi de A. C. 1579. sol. frustra illum quæsieris) sic satis elegantes habet literas: verum ipsa verba insanum in modum corrupta & defædata ostendit. In quem faba hæc sit incudenda, num in Exscriptorem ineruditum: an vero Typothetam impolitum, aut Correctorem incuriosum, non facile habeo dicere. Interim ut mundior in mundum hic non adeo inutilis & futilis tractatus rediret, quantum ab ingenio potui, in penuriâ exemplarium melioris monitæ, Augiæ hoc stabulum purgare & quisquiliis Sphalmatum à male-feriatâ manu intrusorum everrere annisus sum. Reliquias vero, crucem Lectori ponentibus, quas amoliendo & eruncando non dandas & emendandas reliqui: ut autem hæc magis obviæ essent, crucem s. obeliscum iis ad marginem præfixi. Cæterum dum præsens tractatus sub prælo est, animadversionesq; in eum nostræ jam conceptæ & informatæ idem expectant, consulo atq; perlustro inter alios Auctores, *Ottonis Freuden Flosculos Amicitia* ibiq; sorte fortuna aliquot de Amicitia gnomas sub *Petri Bleisensis* nomine laudatas, (exceptâ unâ, quæ ipsius Cassiodori nomen referebat, transumpta ex nostri prolog. §. 70.) quæ eadem admodum videbantur cum Cassiodoranis, bonâ scævâ reperio. Comparo itaq; mihi *Petri Bleisensis* opusculorum volumen, atq; in ejus calce offendo si-

trum de Amicitia Christiana. Verum, ubi exactius utrumq; scriptum tam Cassiodori quam *Petri Bleisensis* examino, comperio, dicti *Petri* libellum esse solum. Compendium sive Epiomen Cassiodorani commentarii, & quidem partis ejus primoris, quæ de Amicitia agit. Hujus contracti libelli beneficio non parum adjutus sum in verâ lectione s. scripturâ indaganda, uti ex subsequen-

tibus cernere erit.

Prolog. §. 6. *Togator*.) Vox nihili. Reponendum vel *Togatus* vel *Togatarum*. Electio cuiq; libera esto. Magis tamen arridero *Togatarum*. Nam *Afranius*, de quo hic agitur, scripsit *Togatas*. Cæterum licet correctio hujus loci ex *Bleisensis* Epitoma non sit expectanda, quum ea tantum incipiat primum à §. 12. : attamen peti ea aliquo modo potest ex *Ejusdem* Epistolis, quarum *XCII. dâ* verba Cassiodorana §. 4. 5. 6. & 7. nonnihil mutata adducit h. m. : *Et quæ invidia est, si, quod ex multiplici librorum lectione decerpfi, ferventiore studio digerento in materiam virtutis, & exercitium prudentiæ valescit? Nam sicut in libro Saturnalium & in libro Senecæ ad Lucilium legimus, apes imitari debemus, qui colligunt flores, quibus dispositis, & in favum divisus varios succos in unum saporem, artificii mixtura, & quadam sui spiritus proprietate transiunt. --- Quicquid canes oblatrent, quicquid ganniant sues, ego semper æmulabor scripta veterum. in his erit occupatio mea; nec me, si poterit, sol unquam inveniet otiosum. Nos, quasi nani super gigantum humeros sumus, quorum beneficio longius, quam ipsi, speculamur, dum antiquorum tractatibus inherentes, elegantiores eorum sententias, quas vetustas aboleverat, hominumq; neglectus quasi,*

quasi jam mortuus in quandam novitatem essentiae suscitatus. In libro Saturnalium legimus, quod Afranius togatarum scriptor in eâ togatâ, quæ Compitalia inscribitur, suis respondens æmulus, qui eum multa de libro Menandri depilando sumxisse dicebant: fateor, inquit, sumsi, sed ea, quæ melius me posse invenire non credidi. Et in eodem: Quis fraudi Virgilio vertat, si ad sui ornatum carminis, quædam ab Homero, vel aliis mutuetur? imò gratia in hoc habenda essei, quod in opus perpetuo mansurum dicta eorum transsiliat, quos jam neglectui & risui habebamus. Et post pauca: Deniq; & iudicio transferendi, & modo imitandi consecutus est, ut quod apud eum alienum legimus, melius ibi, quam ubi natum est, sonare miremur. Ex quibus Bletensis verbis multum lucis fæneratur hic Cassiodori locus. §. 12. Subsannabit aliquis &c.) Hic incipit primum Epitomator Bletensis, qui ita hanc §. contrahit: Subsann. al. & arg. quod senex amatoriam ludicula, qui jam debilior, & in m. responsum m. accepi, scribam: Sed Mich. irr. nud. Dav. salt. utinam sic ludam, ut vilior fiam cum David in oculis meis, quatenus cum eod. in Sion arc. sed. introducā. §. 13. Mibi tamen) Petr. Blet. legit: Mibi itaq;. Ibid. Si vel pauci) Ed. Genev. Paucos: ut ex textu apparet. Ibid. Qui a seculari amore abstracti & sumpti sunt) Ed. Gen. Qui seculari amore abst. & sumpti sunt. Minus commodo sensu, ut videtur. Epitomator plane omisit hæc verba: Eorum qui a seculi, &c. laborant. lb. Fœdus Jonathæ cum David) P. Blet. Fœdus cum David & Jonathâ. §. 14. Contemplatione cordis ad fructum amoris inc. ex.) P. Blet. Contemplatio cordis ad fructum divini amoris se inc. exerc. §. 15. Desiderio elig.) P. Blet. Ex desid. el. §. 16. Amor autem in &c.) P. Blet. Amor enim

enim & in. §. 17. Ex quadam vi dil. cum electione rei, quæ dil. est, ex delib. proc.) P. Blet. Ex quod. usu dil., & elect. rei, q. d. est, & delib. pr. §. 18. Mutuæ obsequiæ) P. Bl. Mutuæ obsequii. §. 21. Desinere esse potest) P. Bl. omittit verbum medium, & forte non adeo incongrue. §. 24. Confirmatur) Ed. Gen. Confirmetur. Planè alieno sensu. Cæterum hic ut & præcedens §. apud P. Bletensem licet uno in loco quæ verba contractiores, tamen alio in loco quæ non solum sensum, sed & verba copiosiores apparent. Textus v. totus ita habet: Vera deniq; amicitia in se solida est, & in omnibus amici necessitatibus ad omnem compassionem & tolerantiam se conquadrans, gravius ex compassionem amici configitur, quam ex passione amicus. Vide apostolum, quomodo illi magna tristitia fuit pro fr. suo, & dolor cordi ejus continuus. Reliqua sequentia verba, quæ de Paulo agunt, plane omisit Petrus Blet. §. 25. Inter infideles) Vocem Infideles requirit textus, & non Fideles, seu est in Ed. Gen. Epitomator Petrus illa verba: Sed nemo &c. veræ professores, omnino neglexit. Ibid. Caritas diffusa) Posterior vox, in Ed. Gen. omissa, suppleta est ex textu Biblico: quam etiam Petrus Bl. suæ inseruit synopsi. §. 28. Quod majorem hac dilectionem nemo habet.) Ed. Gen. Quod majorem dilectionem habet. Minus integre. Apud Epitomatorem tota hæc §. disparuit. §. 29. In rebus humanis nihil am. &c. fructuosius custoditur.) Petrus eclogarius paulo aliter hæc verba adducit, & quidem hoc modo: Nihil enim est in rebus humanis amicitia dulcius, nihil invenitur spavius, nihil fructuosius conservatur. §. 30. Cui conscientia suæ sinum, cui sol. &c. evaporet.) Petrus Abbreviator substituit ista: Cui conscientia suæ sinum

finum aperiatur, vel aliquid de molestiis suis manifestet. Ib. *Sublevantem se*) Ed. Gen. *Sublevationem*. Æque commodè: quanquam prius sit apud Vulg. Bibl. Interpr. §. 31. *Cui arc. committere posui.*) Vocem ultimam omisit Ed. Gen., quæ tamen heic desiderari videtur, aut *Committere mutan-* dum in *Committas*. Postquam hæc in chartam jam con- jeceram, ammadverti, Petrum defloratorem mecum convenire, nisi quod pro *Posui* posuerit *Andas*: quod si quis hanc alteram lectionem meæ præferat, non admo- dum repugno. §. 32. *Amicorum*) P. Bl. *Animorum*. Inse- quentia ita expressit idein: *Quod, cum alter correptus vel laudatus fuerit ab altero, nulla interv. ira, vel adulationis (u-* spicio. §. 33. *Injuncto hum.*) P. Bl. *Juncto*. §. 34. *Invidius*) P. Bl. *Impatientius*. §. 35. *Mutuo diligentium*) P. Bl. *Mu-* tuo *se dilig.* Plenius. §. 41. *Plerumq.*) Sic potius legendum videtur, quàm *Plerumq.*, ut est in Edit. Genev. Petrus Eclogarius prorsus exclusit verba illa: *Dilectione enim* mediante &c. *dilectione consistunt*, np. à mediâ §. 39. usq. ad §. 42. exclusive. §. 42. *Nihil lucri tempor. aut in manu gloriæ venativum*) P. Bl. *Lucri temp. appetitivum*. Ibid. *Quod alicujus*) Sic Ed. Gen. At P. Bl. *Qui*. Convenientius. Mu- tatio ergo instituenda. Error autem is ortus videtur ex male intellectâ abbreviatura (ut vocant) vocum illa- rum duarum, quæ à Sigillariis fieri amatur, nempe *Qui* & *Quod*. §. 43. *Amicitia siquidem ipsa sui causa est, ipsa sibi merces est, & longe infra fines amic. am ille subsistit quem exspect. ambigua vel spes quæst. antecedit*) P. Bl. *Amici-* tia siquidem, si vera est, ipsa sibi m. est. Et longe citra f. am. am. consistit, quem ambitiosa exsp. antecedit. §. 45. *Natura ordinem am. mod. præscr.*) In Edit. Genev. erat: *Natura origi-*

originem &c. Quæ vox ex corruptâ voce *Originem* pro *Ordinem*, malâ forsân Exscriptoris manu corruptior facta esse videtur. *Ordinem* enim, non *Originem* hic locus postulat. Genev. Editionis lectionem depravam etiam exhibet Petrus Blef. Ibid. *Congregat pullos suos, portans eos in humeris suis.*) P. Bl. paulo aliter: *Congregat pullos suos, & confirmatur infirmus*. Subsequentia de Lamiis & Jacobo planè omisit. §. 46. *Naturali amore impulsus* &c.) P. Bl. mutavit verba, non sensum: *Amor induxit Da- vid plangere filium parvulum, dicens*: &c. Ex quibus verbis sermè inducor, ut in præcedentibus pro *Inclusit* legendum existimem *Induxit*. §. 47. *Naturalis amicitia*) P. Bl. *Carnalis amor*. De priore voce Petro admodum ad- stipulor: siquidem de Naturali amicitia jam §. præced. 45. & 46. locutus est, & ordo svadet, ut jam Carnalem at- tingat: ut ex §. 44. patescit. Ib. *Eximia teneritudine*) P. Bl. *Ex nimia ten.* Longè significantius. Ib. *Dum ratione d. e. a. i. a. g. coalescit.*) P. Bl. *Dum ratione &c. convalescit*. §. 48. *Libertatis*) Rescribendum putarem: *Liberalitatis*. Ib. *Ratio amicitia causam ponit*) P. Bl. *Ratio amicitia causa* constar. §. 49. *Dolori*) P. Bl. *Labori*. §. 50. *Ut aliquis, quem nobis dicat ratio, diligendum se prop. virt. & amabilem reddat*: *Ut amor, qui ex ratione castus est, & affectione sit dul-* cit.) Sic Ed. Gen. Petrus vero Blef. *Cum al., q. n. d. ratio diligendi, se prop. virt. amab. reddat: ut amor, qui e. r. c. est, ex affectione sit dilectus*. Hæc lectio alteri præponde- rare videtur: tantum de ultima voce *Dilectus* ambigo. §. 52. *Vide igitur si hujus dilectionis, qua te ipsum diligis, putas mercedem aliquam exigendam, profecto nequaquam.*) P. Bl. *Unde igitur tu h. d., q. t. d., p. m. a. exigendam? profecto non à quoquam.*

quoquam. Hæc lectio altera correctior facit, ut non amplius locus præfens admittat obeliscum, qui etiam forte à præced. §. si idem æque apud P. Blef. extitisset, amoveri potuisset. Aliud igitur adminiculum querendum est. lb. *Nec intrinsecâ opera indiget*) P. Bl. *Nec alienâ nec extrinsecâ ope indiget.* §. 53.) Ergo alium æquâ ut teipsum diligas necesse est &c.) P. Bl. *Ut ergo. a. ut teipsum diligas, necesse est, &c.* Magis perspicue. Ibid. *Quasi*) P. Bl. *Proximus.* Ibid. *De hujus am.*) P. Bl. *De hujusmodi am.* Ibid. *Queritur*) P. Bl. *Queratur.* Ibid. *Ipsa sit caritas, quæ n. e. c. f. e. g. & p. in Sp. S.*) P. Bl. *Ipsa caritas, q. n. e., e. f. e. g. & p. in Sp. S. non querat, quæ sua sunt.* §. 55. *Productæ vitæ sibi spatium pollicetur*) Ed. Gen. *Productus vitæ s. f. p. sine ullo congruo sensu.* Nostram conjectionem stabilie Desflorator, qui legit: *Productioris.* §. 56. *Attractus*) P. Blef. *Abstractus.* Ibid. *Et infel.*) P. Bl. *Se infelices.* Convenientiulmo & integerrimo sensu, §. 57. *Affectus concup.*) P. Blef. *Effrenis conc.* §. 58. *Spuria*) P. Bl. *Spuræ.* lb. *Ad tempus*) P. Bl. *Ad tempus est.* §. 59. *Omnia secreta sunt dulcia, pacifica, suavia & jucunda*) P. Bl. *Omnia secreta sunt, omnia suavia & dulcia* §. 61. *Mortalis est hæc amicitia, quæ quanto accedentius consentanea est cupiditati, tantò longius à palatio amicitie est relegata: licet in amicitie cult. &c.*) Petrus desflorator §. LVII. æ, exclusâ totâ §. 58., subiecit loco paulo ante positorum verborum isthæc: *Nam amicitia, quanto plus confectatur utilitatem, tantò longius à qualitate sincere amicitie abest. Licet enim amic. cult. &c.* Ibid. *Merâ liberalitate.*) P. Bl. *Mirâ libertate.* §. 63. *Venerabile*) P. Blef. *Memorabile.* Alteram lectionem stabilire

bilire videtur c. 9. §. 3. ubi dicitur: *Venerandum amicitie verbum.* Ibid. *Emersus tamen alterius utrobiq; profectus*) P. Bl. *Emersit tamen utrobiq; pers.* §. 64. *In gestu*) Sic Gen. Petrus Blef. habet: *In quæstu.* Ibid. *Est enim amicitie suavissimus fomes, sincer. &c.*) P. Blef. *Quæstus amicitie suavissimus, firma sincer. &c.* §. 69. *Subsequi*) P. Blef. *Obsequi.* Ibid. *Vel legere*) P. Bl. *Simul legere.* Ibid. *Desiderare absentes cum molestiâ*) P. Bl. *Desiderare absentes, & cum molestiâ dimittere.* Ibid. *Dentem detractorum recludere.*) P. Bl. *Dentem detractori retundere.* Ibid. *Fideliter exhibere*) P. Bl. *Et fidem exhib.* §. 70. *Consummari*) Ed. Gen. *Consummare.* Vitiosè. Nostram lectionem approbat etiam Epitomator Petrus. §. 71. *Inspiciamus*) P. Bl. *Respiciamus.* Ibid. *Deus quidem*) P. Bl. *Deus equidem.* Recte. Ibid. *Ipsaq; Domini legu*) P. Bl. *Ipsam demum legu.* Similiter recte, §. 72. *In suâ ineffabili gloria*) Præpositio negativa male heic omiſſa est in Ed. Gen. Nostræ correctioni calculum adjicit Petrus Blef. §. 73. *Ipsam per hæc visibilia ad appetitum suorum invisibilium invitare*) P. Blef. *Ipsam per hæc visib. ad invisibilia appetitum commutare.* §. 77. *Rationabili*) P. Bl. *Rationali.* lb. *Deus indixit modum.*) P. Bl. *Deus hunc indixit modum.* §. 70. *Subserviat*) P. Bl. *Deserviat.* lb. *Et infelicitatem*) P. Bl. *Vel felicitatē.* §. 80. *Si Deus est summum & incommut.* &c.) Eclogarius Petrus exclula §. antecedente, verba hujus & seq. §. ita deformat: *Sic Deus, qui est summum & incommutabile bonum sic ordinat creaturas, ut singula naturam habeant, per quam bona sunt; speciem, per quam pulchra sunt; usum, per quem bene ordinata rationabili creaturæ proficiunt, ut ipsi nocendo non noceant, sed ad correctionem vel ultionem eidem propofita &c.* §. 82. *Ipsæ ergo*) P. Bl. *Ipsæ verò.* lb. *Rationabilem*

nabilem) P. Bl. Rationalem. Ibid. Ei adherens) P. Bl. Adherere Deo. lb. Cui imago) P. Bl. Cujus imago lb. Vivere) P. Bl. Vita. CAP. I. §. 1. Epitomator Petrus in quibusdam paululum mutatam, in quibusdam locupletatam hanc §. 1. stic: Tria sunt ergo, quibus spiritualiter Deo adheremus scilicet: Memoria, Scientia & Voluntas. Memoria quippe quodammodo cujusdam eternitatis capax est; Scientia notitia; Voluntas amoris. In huiusmodi (Ed. Gen. legit rebus. non æque apposite) primus homo Deum & c. lb. Alterius rei) Apud P. Bl. extrema vox non apparet. lb. Cumq; hu) P. Bl. Cumq; in hu. lb. Id est amore) P. Bl. Et amore. lb. Quoniam su. est.) P. Bl. Quod su. esset. §. 2. Quando nim. maj. fuerit boni delectatio, & tantò beatitudo) P. Bl. Quanto nim. maj. summi boni dilectio, tantò in eo suavior delectatio, & tantò plenior beatitudo. Ibid. Percipiat.) P. Bl. Perscrutetur. §. 3. In rebus) P. Bl. In creaturis. Ibid. Ex mem.) P. Bl. In mem. §. 4. Specialiter) P. Bl. Spiritualiter. §. 5. Et ad majus &c. P. Bl. præterito Scripturæ dicto Gen. 2. 18 Non est &c. hæc inlequentia verba post verbum commendatur, subiicit: Nec enim est majus, & expressius unionis indicium. Unus substantiam &c. lb. Sic namq; primi communis sensus iter postea quodam &c.) Epitomator Petrus heic plenior est: Sic natura primitivus amoris affectus in hominum cordibus exaravit: quos sensus interior postea quodam &c. CAP. II. §. 2. Amorem suum) P. Bl. Amorem sanctum. Ibid. Addiceretur) P. Bl. Adjiceretur. §. 3. Decidit in defectum) P. Bl. Retulit defectum. Ibid. Et præsumens Deo esse similior, ei dissimilis & Deum perdidit & seipsum qualitercunq; B. Trinitatis imaginem) P. Bl. iterum hic uberior apparet: Et præesse similior.

similior, ei diss. factus, & D. P. & seipsum. Nulla tamen prævaricatio ita imaginem Dei potuit abolere, quin habeat in se qual. B. Trin. imaginem. Seqq. 2 §. np. 4. & 5 prorsus exclusit Eclogarius Petrus. §. 6. Chirographo mortis) Ed. Gen. Typographo. Minus apposite. Ibid. Trinitatis principatibus) Ed. Gen. Principibus. Ibid. Amor reficitur etiam per illius, quod crucis. Christus in cruce nobis exhibuit, caritatis exemplum) P. Bl. Amor etiam reformari per illud, quod Christus nobis in cr. innuit exemplum. §. 7. Urit autem reformatio, huius imaginis plena: ubi memoriam &c. cupiditas depravabit. In primâ hæc erunt, ubi nullus erit &c.) Epitomatur Petrus licet decurtavit, tamen correctiorem dat nonnullibi hunc locum, h. m. Plena enim huius imaginis reformatio in patriâ erit, ubi nullus erit &c. Ex his patet, male Urit pro Erit, & comma post vocem Reformatio in Ed. Gen. positum esse. Ibid. Erudentibus veritate) P. Bl. Ferventibus virtute. §. 8. Interim) P. Bl. Iterum. lb. Patrare) P. Bl. Præstare. §. 10. Ejusdem sacrilegii malitiâ) sic corrigendum duxi, cum Ed. Gen. haberet Militiâ quæ vox huc minime quadrare videretur. §. 13. Vel cooperatione) P. Bl. Et convenientia. Ibid. Ille autem non amat, imò procul dubio &c.) P. Bl. auctius: Ille autem non amat, qui amat iniquitatem, imò illam procul d. &c. CAP. III. §. 1. In contractum) P. Bl. In contractu. Ibid. Cordis arcana) P. Bl. Cordis tui arc. lb. Deinde admittendus, summâ tract. rev.) P. Bl. Denig. admittendus, demum summâ tr. rev. §. 2. Ideo Primitus vel in fundamento, dilectionis primitiæ consecratur &c.) P. Bl. Primitus voluntatum in fund. amoris Dei prim. conf. §. 3. Nec in spiritual.) P. Bl. Nec in spir. lb.

Admissio rerum div. & hum. &c.) P. Bl. Admissio rerum div. & hum. &c. §. 4. Poterit tamen) P. Bl. Poterit interrim. lb. Et admitti) P. Bl. hæc duo verba non habet. lb. Nevius) P. Bl. Venenum. §. 5. De iracundo) P. Bl. De ira. lb. Ira enim furor &c. stulti requiescit) Hæc omnia prætergressus est P. Bl. lb. Et supra) Ed. Gen. Et infra. P. Bl. Et in Ecclesiastico. §. 8. Ex propria complexionis naturalis conditione &c.) P. Bl. Ex pr. conditionis nat. instinctu. lb. Certa est affectio) P. Bl. Certa eorum est aff. lb. Excessum viti bi aut operire &c.) P. Bl. Excessum v. a. operis &c. §. 8. Si amicus &c. protulerit, in his & consim. &c.) P. Bl. Si amicus &c. protulerit, si consilio tuo suum prætulit, in his &c. lb. Concordia ad amicum) P. Bl. Conc. ad amicitiam. Reliqua Ecclesiastici verba np. Excepto &c. docti. idem Eclogarius omisit lb. Mysteriorum revel.) Ed. Gen. Injusta rev. §. 9. Irâ instans) P. Bl. Irâ instigante lb. Existimatur) P. Bl. Estimabitur. lb. Propalatum) P. Bl. Prolatum. lb. A conscio secretorum) P. Bl. A consilio secretorum. §. 10. Persudit) P. Bl. Persundit. lb. Innocentie) P. Bl. Innocentis lb. Interius caritatem) P. Bl. Interius venerans caritatem §. 11. Humilitatis) P. Bl. Humilitati. lb. Quia rem) P. Bl. Quo rem. lb. Revelatio execrabilis est: amicus enim amovet, amaritudinem odii atq; indignationis aspergens). P. Bl. Revelatio execr. est, quicquid inter amicos erat amoris aut gratiæ imprudenter evacuans, & omnia felle amaritudinis & odii atq; indign. adsp. lb. Ideo Sapiens dicit: Qui &c.) P. Bl. Unde Sapiens: Qui &c. lb. Amici mysterium denudare desperatio est anime infelicis) Ed. Gen. Amici miseriam den. desp. est animo infelicit. Injuste & misere hic & supra §. 8. Mysteriorum corruptum est.

est. Petrus Bl. hoc alterum Ecclesiast. dictum plane neglexit. lb. Et revelando quæ sibi commissæ fuerant tanquam Deo, multa turbavit) P. Bl. Revelando enim, quæ s. e. fuerant, tanquam leo universa turb. CAP. IV. In Casiodoro Petri contracto omnino eliminatæ sunt s. priores hujus Cap. paragraphi. §. 8. Cum magnus sit, &c.) P. Bl. ita hunc totum locum concinnavit: Cum enim magnus sit amicitie fructus securitas, quæ te credis amico, quomodo potes &c. Senlu non adeo incongruo. Ibid. Vel etiam) Ultima particula exterminanda videtur, quam nec P. Bl. agnoscit §. 8. Suspiciosi &c. relægandi.) Hæc Periodus in P. Bl. non offenditur. lb. Quæta). Nec hoc adjectivum texui Compilatoris adjectum est. lb. Suggestit) P. Bl. Ingerit. lb. Subminiostrat) P. Bl. Administrat. §. 9. Viderit alii &c.) P. Bl. Viderit alicui. lb. Aliis benevolum) Prior dictio, quæ non potest sine sensus interitu abesse, in Epitomatore excidit. lb. Correctionem) P. Bl. Correptionem. lb. Contumeliam) P. Bl. Odium. §. 10. Promptum) P. Bl. promptulum. Poteris) P. Bl. Debes. Cæterum, ut hoc ὡς ἐν παρόδῳ addam, integrum prælens Salomonæum dictum, talibus extat verbis apud Interp. Vulg. Vidisti hominem velocem ad loquendum? stultitia magis speranda est, quam ipsius correctio. §. 11. Qui tuæ &c.) P. Bl. Et tuæ. lb. Inter dispares amores) P. Bl. Inter disp. mores. Aptius. §. 12. Verbositas.) Sic legit Epitomator: Et recte. Contra minus sana scriptura est Ed. Gen. quæ habet: Acerbositat. vid. infra Ind. in voce Verbositas. lb. Mihi tamen videtur non esse ab hac electione amicitie repellendos) Hæc scriptura est Ed. Gen. Mihi tamen videtur hæc verborum constructio

constructio Priscianum ferire : Quare legendum autem mem vel *Videtur repellendos*, vel *Videntur repellendi*. Ab breviator alia supposuit verba, np. illa : *Illos tamen minime arbitror repellendos*. CAP. V. §. 1. *Fide* : per quam & omnia &c.) Sic Ed. Gen. Integrius Eclogarins : *Fide*, per quam te & tua omnia &c. lb. *Communicas*) P. Bl. *Committu*. §. 2. *Patientia*, in quibus &c.) Ed. Gen. *Aut etiam*, in quibus &c. Minus, ut videtur, probe. Hariolati onem nostram adjuvat §. præcedens, ex qua perspicue elucet, vocem *Patientia* hic necessario requiri. Dicit enim statim in initio hujus capituli : *Fide*, *Intentione*, *Discretionem*, *Patientiam* amicitiæ probari : & deinde e vestigio docet, qui sigillatim *Fide*, *Intentione*, *Discretionem*, *Patientiam* probetur amicicia. Ergo modo attracta vox *Patientia* loco, unde mora est, reddenda videtur. Hæc erat conjectura mea. An autem ea firmissimo stetero, ut moveri omnino nequeat, scrupulum injecit Cassiodorus Petri contractus, qui non solum hoc loco *Aut etiam* itidem præsentat, verum insuper etiam paulo inferiorius in frontispicio §. seq. pro nomine *Fidei* substituit vocabulum *patientia*. Hinc mihi nonnihil aqua hæret. lb. *Diligenti cautela & exquisita examinatione assiduas*) Ed. Gen. heic in minimo etiam abundat incongrue, in qua pro copulâ *Et* offenditur non sine offensâ affinis conjunctio *Etiam*. A partibus meis stat quoque Petrus Epiromator. lb. *Disquiras*) P. Bl. *Perquiras* §. 3. *Fides* in amic. &c.) P. Bl. *patientia etiam in am.* De varietate lectionis hujus loci §. præced. respice. §. 4. *Ipsa tamen ad ea &c.*) P. Bl. *Ipsa tamen in ea*. lb. *Intra animum*) P. Bl. *Circa animum*. lb. *Considerans* : *Si assuerint*, non magis

facit : *si absuerint*, non requirit) P. Bl. *Considerat*. *si assuerint*, non magnificat ; *si absunt*, non requ. Ed. Gen. vocem Magni corruerat in præverbium Magus §. 5. *Morum gratia & virtus*) P. Bl. *Mores, gratia & virtus*. lb. Et notandum : *scilicet &c.*) P. Bl. Et notandum, quod, sicut &c. lb. *Qui simulatorie amat*, in prosperis erit amicus ; adversarius in adversis) P. Bl. *Qui simulatorie amat* in prosperis, adversarius erit in adversis. §. 6. *Deponat larvam dilectionis Hypocrita in procellâ turbinis, & faciem subornatæ familiaritatis retegat.*) P. Bl. hæc profert ita : *Dilectio Hypocritæ in proc. tribulationis succum suborn. fam. retegat*. Sequentia vero verba, nempe : *Qui nunc simulate &c. Sophisticè committitur* ; plane removet. §. 7. *Frater in angustiis comprobatur. Et arguens infidelem Deus, inquit : Putridus dens & pes lassus &c.*) Ed. Gen. supponit semper pro *Frater*, & *Lassus* pro *Lapsus*. Minus appositè. Quod spectat priorem emendationem, nobiscum facit Petrus Excerptor, qui & hic ellipsin fecit, dum neglexit illa verba : *Et arguens &c. die angustia*. §. 8. *Non solum per adversitatem &c.*) P. Bl. *Nec solum adversitate*. lb. *Sua*) Hanc vocem P. Bl. prætervectus est. §. 9. *Sub ea cautione & adminatione terribili credas*) Ed. Gen. *admiracione*. Vide, numne nostra conjectura accedentis consentanea textui sit. P. Bl. scripsit : *sub ea cautione & adjuratione credas*. Ibid. *Probatum igitur in minoribus, dum securius &c.*) P. Bl. *Probatum igitur in min., securius &c.* §. 10. *Aliquod*) P. Bl. *Aliquid*. Ibid. *Aut percontator aliquid turpitudinis tibi absenti intulerit*) P. Bl. *Aut detractor verbus aliq. turp. inusserit*. lb. *Mutari*) P. Bl. *Immutari*. §. 11. *Suggessisse*) P. Bl. *Suggerentem*. lb.

Xenocrates) P. Bl. Quidam ejus amicus. Ib. Detraxisset) P. Bl. Detraheret. Ib. Et hoc ipsum relator offerebat juramento firmare) P. Bl. Et hæc relator juramento audebat affirmare. Ib. Non est credibile) P. Bl. Non est, inquit, credibile. Ib. Subjecit. Et si hæc &c.) P. Bl. Respondit: Si hæc Ibid. Cognovit) P. Bl. Novit. §. 12. Supervenerunt) P. Bl. Superveniebant. Ib. Tradidit Philippo literas legendas) P. Bl. Tradidit literas Philippo ad legendum: ex suo nim. amore affectum pensans amici, in ipso mortis articulo venenum mortis exclusit. CAP. VI. §. 1. Venalis est enim) P. Bl. Mercalis enim est. §. 2. Sed tanto purior est erga pauperem caritatis affectio, quanto nulla circa eum subest adul. aut simul. tractatio) Epitomator Petrus, ejectionis verbis antecedentibus (scil. Divitibus enim &c. simulatione agit) ita nostrum inducit loquentem: Tanto enim pur. est gratia pauperum & caritatis affectio, quanto nulla circa eam subest adul. vel simul. occasio. §. 3. Si ergo videris hominem &c. quod per te præstare vel per alium possis, nunc in hujus casu, ex risu ficto, nunc ex reverentia & obsequio negligentior ambiciose mentis aegritudo poterit deprehendi) Epitomator hic rursus abundantior est: Si videris hominem &c. quod per te vel per alium præstare possis, si in hujus rei obtentu aliquis tibi præferatur, facile, quæ tibi intentione adhaerebat, patebit. Nam in hujusmodi casu, nunc ex dejectione oculorum, nunc ex vultus aversione, nunc ex verbo subversivo, nunc risu ficto, nunc ex rev. & obs. negl. amb. mentis gratitudo poterit deprehendi. Ibid. Discretio) Ed. Gen. Dissensio. Et mox Dissensione pro Discretionem. Lectio Ed. Gen. in utroq; loco falsa. Postquam sic conjeceram, inveni in Cassiodorum Petri contractum, atq; ibidem confirmationem

tionem conjecturæ meæ reperi. Ib. Remige) P. Bl. Regimine. Ib. Circumferuntur) P. Bl. Circumferuntur. §. 4. Instantur) P. Bl. Instantur. Ib. Causam) P. Bl. Casum. Ibid. Talis indiscretus) P. Bl. Talis ex indiscretus. CAP. VII. Videris cum, durius arguendo) Ultimas tres voces P. Bl. non habet. Ibid. Patientia) P. Bl. Tolerantia. Ib. In taciturnitate) P. Bl. Incauta. Rectius. Ib. Superfit) P. Bl. Superest. §. 2. Nec te in al. &c. decet) P. Bl. Non te in al. &c. pigeat. Ib. Aut cum ex tali &c.) primorem particulam P. Bl. non agnoscit: nec etiam textus admittere videtur. Ibid. Præcipias desiderabilem fructum; medicamentum scil. vitæ & fugis lætitiæ solidissimum fundamentum) P. Bl. Percipias desiderabile medicamentum. Sic ille Abbreviator legit, exclusis reliquis verbis. Ib. Cui benevolentia &c.) P. Bl. Benevolentia. Accommodatius; si textus penitus consideretur. §. 4. Vel ubi) P. Bl. Ut ubi Ib. Commixtio) P. Bl. Conjunctio. Ibid. Quibuslibet) P. Bl. Quilibet. Conventientius. CAP. IX. §. 1. Fovenda amicitia est) P. Bl. Fovenda insuper am. est. Ib. Ut maledicenti de illo &c.) Auctior est lectio P. Bl. Ut de amico male sentire, aut male dicenti de illo &c. Ib. Si videres) P. Bl. Si videris. Ib. Suspiciantem) P. Bl. Suspiciari. Ib. Existimantem) P. Bl. Existimantem. §. 2. Videatur) P. Bl. Mereatur. Melius. Ibid. Sic ergo fovenda amicitia, ut sit in nostro sermone jucunditas, in vultu hilaritas, suavitas in moribus &c.) Ed. Gen. Sic ergo fov. am., ut s. i. n. s. jucunditas in hilaritas vultu, suav. i. m. Ecce, quam mala trajectio vocum & disputationum. Correctionem nostram roborat Cassiodorus Petri contractus, qui insuper inter duas illas voces, Fovenda amicitia copulam illam Logicam Est inserit. Ib. Quidam color favorabilis & grata jucunditas. Sic in honestis rebus cre-

bra collatio, communicatio arcanorum, & in alterius voluntatibus mutua obsequia) P. Bl. Quædam oculorum fav. & g. succunditas: sit de reb. bon. cr. coll., communio arc. & in alterius volunt. o. §. 3. Hanc §. non nihil invertit P. Bl., vel verba ejus translocavit, sine jacturâ tamen sententiarum. Ib. Mutuam faciamus) P. Bl. Mutuâ faciamus. §. 4. Amicitia i. v. c. nutritur, & si sev. am. facies quandoq; m. e. g., ipsa gravitas t. e. e., q. benignius ad affectum descendens socialem) P. Bl. Amicitia i. v. c. nutritur, & severior a. facies maturam e. g.: ipsa enim grav. t. e. e., q. ben. condescendit ad affectum societatis. Ibid. Lex enim amicitia super humilioreo humiliat, & qui ordine dignitateve præminuerit, pl. hum. sp. junioribus condescendit) Sic Ed. Gen. At P. Bl. Lex en. am. s. h. cohumiât, ut, qui ordine, dignitate vel scientiâ præminent, p. h. s. in moribus condescendant. Ornatus. CAP. IX. §. 1. Namq;) P. Bl. Itaq; §. 2. In amico igitur consideretur æqualitas, non fortuna circum pœnitentia vel accidentia requirantur. Sed sic amicorum paritas inter amicos universa disponat, ut d. subl. humilq; adscendat: ditescat pauper, dives indigeat: & ex compari affectuum communione fiat æqualitas.) P. Bl. In amico naturæ consid. æq., non fortuna vel accidentia req. sed animorum paritas i. a. u. disponit, ut d. s., humilq; a., d. p., d. i. & ex pari affectu, nec non communione, fiat æqualitas. Quid sibi velint illa, quæ in Ed. Gen. extant verba, Fortune circum pœnitentia; augurari non habeo: quid si legatur: Fortune circumvenientia, id est quæ fortunam circumveniunt vel circumdant. Aliud hac vice inde comminisci non licet. Eruat meliora, cui liquet non equidem inviderebo. §. 3. Intelligit.) Ita Ed. Gen. Verum

tum P. Bl. Intelligitur. Utrumq; subsistere potest. Ib. Jonathas amicus David, non successionem in regno patris quaerebat, sed quem in amicitiam susceperat &c.) P. Bl. Jonathas am. Dav. non successionem in regno, non patris comminationes attendens, servum patris sui, quem in amicitia susceperat &c. §. 5. Et ex hereditario jure suo. Non æque appositæ. Ib. Aut offendere) P. Bl. Aut offendi. Magis congruè ut videtur. Ib. Afflicto) P. Bl. Amico. Ib. Præferens) P. Bl. Præferbat: ubi statim excludit Verba illa: Tu eris, inquit, rex & ego ero secundus post te. §. 6. & 7. Cumq; Saul mortuus &c. virum ultro rapientis. Ista prætermisit P. Bl. Pro subsequentibus verbis substituit hæc: Insuperq; intulit Jonathæ, quod David diligeret in confusionem suam & ignominiose matris suæ, totumq; invidiæ virus evomens, ambitionis & odii cupivit suscitare incentivum: & denuo neglexit orationem Sauli istam: Quandiu, inquit, vixerit &c. regnum tuum. §. 6. Cujus amicitia non depravavit modum?) P. Bl. Cujus amicitiam non depr. in odium? §. 9. Ad convitia patiens & ad minas) P. Bl. Ad injurias & conv. pat. Ib. Meretur gratiæ incrementa.) Cassiodorus Petri contractus ita interpolatus monstratur: Memor gratiæ, & immemor gloriæ fuit; mutilatis adhæc verbis, aliquoties superius jam repetitis, Jonathancis. §. 10. Potentiam amicitia postponent) Ed. Gen. mediæ & ultimæ vocibus particulam interjunxit negativam, quæ huc minime spectat. Potest & aliâ ratione remedium huic loco adferri, nim. hac, si legas: Potentiam amicitia non præponant, cum Epitomatore Petro: qui totam §. hanc ita interpolavit: Teste Tullio, impossibile est

bile est reperiri, qui honores sive potestates amicitiae non proponant; imbecillis enim natura hominis est ad obl. sibi pos. cont. &c. §. 11. Hæc est amicitiae natura stabilis &c. vid. reliqua supra in textu) Eclogarius noster tali modo hanc §. præsentat: Hæc est amicitia vera & stabilis & æterna quæ sic tentata, sic pulsata non mutatur, non suspitione, non invidia, non improperiis, vel comminationibus iacesita vacillat. CAP. X. §. 1. Lex amicitiae est, sicut scriptorum clamat autoritas ut non nisi &c.) Cassiodorus Petri contractus: Lex amicitiae clamat, ut nihil nisi &c. lb. In sinu) P. Bl. In sinum. lb. Aliquid) P. Bl. Quæ honesta sunt. lb. Convenientiam) P. Bl. Convenientia. lb. Scriptum est) P. Bl. Sicut scriptum est. lb. Pro amico) P. Bl. Propter amicum. lb. Multò fortius ejus) P. Bl. Multò facilius est ejus. §. 2. Porro non omnes &c. familiaritate potentum.) Pro illis prolixiusculis verbis Petrus abbreviator contracta hæc sufficit: Plerumq. ditiores inveniuntur pauperiores. lb. Certi per certa) Ed. Gen. Certa per certa. Certe absurde. lb. Alius plus in consiliis potest, alius in familiaritate potentum) Vox Alius secundo loco posita, quæ in Ed. Gen. non apparet, an satis secundo alicuius à me hæc locorum inspersa sit, iudicio argutorum committito. Aliquid tamen omissum suspicor, quod neq. ex Petro Bl. suppleri potuit, siquidem ille quam plurima in excerpta & hic reliquerit, ut jam paulo ante monitum. §. 3. Amicum ditaveris) P. Bl. Amico donaveris. lb. Non deponas oculos) P. Bl. Nec deprimas oc. lb. Quasi voluntatem petentis præfagiens, occurras, & desiderium ejus præcurras) P. Bl. ita partim contraxit, partim auxit; Et quasi desiderium ejus liberalitate præcurras, ut non

non rogatus videaris præstare, quod donas. §. 4. Observandum est, quod sit una &c.) P. Bl. Absurdum est, quod non sit una. lbid. Si petitur, beneficium prævenire curemus) P. Bl. Si perimur, prævenire debemus beneficiis. §. 5. & 6. Booz adversens &c. pauperias exultat) Hæc verba Epitoma tor non respexit. lb. Obventus) P. Bl. Obtenus. §. 6. Si duo sublata essent de medio) P. Bl. Si hæc duo verba de medio tollerentur. §. 7. Quod cum multi multa pro suis facultatibus datori suo Socrati obtulissent &c. Reliqua repetere ex ipso textu) Sic Edit. Gen. At P. Bl. totam hanc §. sic exhibet: Seneca refert, quod multi auditores doctori suo Socrati prof. f. multa obtulissent, & sibi plurima reliquissent. Æl. hines pauper: Nihil, inquit, dignum te, quod tibi dare possim, invenio, hoc f. quod habeo (hoc verbum desideratur in Ed. Gen.) i. e. me ipsum, tibi trado. Et sic inter paupertatis angustias, paupertas materiam largitatis invenit. Cæterum §. 9. planè ab Epitomatore tucisæ est. CAP. XI. §. 1. Illud autem) P. Bl. Illud tam. lb. Queruntur) P. Bl. Causantur. lb. Si alios & non se viderint) P. Bl. Cum alios viderint. lb. Sed quid & quantum ille, cui donaturus es, ferre valeat, & sufficienter implere discernas.) Ita Ed. Gen. sed P. Bl. ex tunc antecedente parenthesi locum hunc producit tali modo: Tu verò solerter attendas, non quid possis præstare, sed quid & quantum ille, cui daturus es, sufferre, & sufficienter implere. §. 2. Suas tamen partes in talibus &c. melior præferatur) Cassiodorus Petri contractus pro iis exhibet hæc: Ubi enim virtutum æqualitas invenitur, nemo se contemptum doleat, si ei melior præferatur §. 3. Nec affectum &c.) P. Bl. Non tamen aff. §. 4. Certior) P. Bl. Se-

curior. Ib. Joannes autem innuente Petro --- --- --- confidenter interrogat) Ita emendandum censui: cum Ed. Gen. plane absone pro innuente supposuerit vocem innocente: Ceterum totam hanc periodum (Non audeo petrus &c. confidenter interrogat) hac formâ profert Eclogarius: Non audeo Princeps Apostolorum à Domino requirere, quis eum traderet, quod Joannes confidenter interrogat, dicens: Domine quis est, qui tradet te? §. 5. Hanc totam §. tali induit veste Excerptor petrus: Sicut enim providâ consider. inter am. officia distribuenda sunt: ita nec equalis affectio omnibus impendenda; quia secundum merita & merita hominum nobis certa diligendi causa præscribitur. §. 6. Scribit se neminem ita habere unanimem) Sic restitui huc locum ex vulg. Bibl. Interp. nam Ed. Gen. habebat: Scr. se nem. i. h. in animo. Ex Epitomatore nil subsidii promittendum: siquidem Excerptor pauli ne verbo quidem attingit. §. 7. Sit erga amicos &c. collatio: sit alter manus &c. refugii portus) Ita Ed. Gen. At p. Bl. Sit ergo alter alteri mutua spirituum requies, sit in angustiis ref. portus. Ex collatione harum 2. scripturarum unam integram formare posses h. m. Sit erga amicos rat. & mod. disp. benef. collatio. Sit alter alteri manus, sit oculus &c. Reliqua vide supra in ipso textu Ib. Conscendere). P. Bl. Ascendere. Ib. Toto corde) P. Bl. Ex toto corde. CAP. XII. §. 1. Ex diverso peremptoria ejus est inverecunda frons: & frontis infirmitas plerisque accidit. Quod, cum iracundiæ ignis in eorum corde conceptus prodierit in publicum; aut cum jam verbum contumeliæ prorupisset ad fauces, supervenientis aspectus amici sedabat excusantis animi motus, turbationem mentis, faciem quâdam placatione vultus, & autoritate venerabili subito serenabat) Sic legitur in Ed. Gen. Cassiodorus Petri contractus tallem scripturam præsentat: Ex converso peremptoria ejus est inv. frons, & attritæ frontis infirmitas. Plerumq; accidit, quod iracundiæ ignis in corde conceptus prodit in publicum, sed supervenientis amici aspectus sedat æstuantis animi motus, turbatamq; mentis aciem venerabili vultus autoritate serenat. Ex his ejusmodi verborum structuram erui: Ex diverso peremptoria ejus est inverecunda frons & attritæ frontis infirmitas. Plerumq; accidit, quod iracundiæ ignis in eorum corde conceptus jam prodit in publicum; at, cum jam verbum contumeliæ prorupisset ad fauces, supervenientis aspectus amici sedat excusantis animi motus, turbatioremq; mentis faciem quâdam placatiore & venerabili vultus autoritate subito serenat. §. 2. In hoc enim apparet &c. timeas) Ita Ed. Gen. Epitomator Petri ea contrahit præcedentibusq; adnectit h. m.: Serenat; & in hoc apparet amicitie magna virtus. Amicum igitur studeas libenter, & prout utilitas ejus exigit, officiose objurgare. Ib. Illud tamen obsequium, &c. Epitomator Petrus, verbis illis: Cum autem plerumq; &c. odium parit; remotis, iterum prioribus sequentia annectit ita: objurgare: nam illud obs. &c. Ib. Indulgentiorem) P. Bl. Condemnabilem. §. 3. Sit itaq; &c. affabilitas} P. Bl. hæc ita concipit: Fiat itaq; admonitio dulcis, non acerba objurgatio, nec contumeliosa; adsit ei honestas & suavitas. Ib. Vitiosum) P. Bl. Vitii. Si verò se ledi &c.) Eclogarius locupletior hîc est: Si verò se ledi putat, tamen eum corripe; & si animum ejus vulnerat amarior correctio, tu tamen corripe. §. 4. Ira verò procul &c.)

Utin proxime præcedenti periodo Epitomator noster

abundantior sub exodium erat, sic in hac sub *exordium*.
Objurgationes ergo fieri oportet cum quadam actione gravi-
tas verborum, ita ut videamur irati; sed ira procul *est*.
 Ib. *Consideratē*) P. Bl. *Consideranter* §. 5. *Castigatio* eius
etc.) P. Bl. *Castigatio* ergo. Ibid. *In omnibus deniq. etc.*
 P. Bl. *In omnibus* ergo Ib. Plus) P. Bl. *Amplius*. Ibid. *Elulian-*
tem interius *astum* vesaniam) P. Bl. *Latentem* vesaniam. Ib. *Nam-*
quam in corripiendo) P. Bl. *Rare* objurgando. §. 8. *Dejectionis*
vultus) P. Bl. *Dejectionis* vultus. Ib. *Et intimiora suspiria gemitus*
intercidat) Hæc lectio Ed. Gen. Verum Epitomatō
 hic uberior est & elegantior: *Interim ora, plura, suspiria*
& vocem gemitus intercidat. §. 9. *Aversionis*) P. Bl. *Adver-*
sus itatus. Ib. *De intima compassione procedit*) P. Bl. *De in-*
terius compassione procedat. Ib. *Memoratiōe*) An hæc vox
 sana sit, ambigo: videtur n. vitium aliquod in ea la-
 tere. §. 10. *Affectuum puritatem*) P. Bl. *Affectuum puri-*
tatem. Ib. *Correptionis*) P. Bl. *Correptionis*. §. 11. *Non est*
subito objurgandus) P. Bl. *Et auctius: Non est subito*
publice objurg. Ib. *Excusare*) P. Bl. *Excusare*. *Conver-*
gentius, Ib. *Correptionem*) P. Bl. *Correptionem* Ib. *Et se-*
miliare & secretum) P. Bl. *Et familiare secretum*. Ve-
 nullius Ib. *Tanta*) P. Bl. *Cautā*. Magis appolite. Ib. *Auria* pau-
 cior verba blandē monentis admittat) P. Bl. *Pacatius* ver-
 ba mon. adm. CAP. XIII. §. 1. *Qui se in iorr*) P. Bl. *Qui se*
incorr. Melius. Ib. *Dissolvenda*) P. Bl. *Dissuenda*, §. 2. *Vol-*
luti) P. Bl. *Videlicet*. Ib. *Dissolvenda*) P. Bl. *Dissuenda*.
 Ib. *Quod non prof.*) P. Bl. *Ita ut non pr.* Ib. *Contumelie*
verba) P. Bl. *Contumeliosa verba*. §. 4. *Semper quem*
am. hab., si hoc exhibendum est.) P. Bl. *Semper ei*, quæ
 a. b. hic honor exhibendus est. Ib. *Consule saluti*) P. Bl. *Et*
 saluti

saluti tuæ. Ib. *Secreta amicitie*) P. Bl. *Amici secreta*. Ib.
Licet hæc ipse prodiderit) P. Bl. *Licet ille prodiderit tuæ*.
Aliena comminatione) Has voces non habet P. Bl. *Ib.*
Nullus. P. Bl. *Nullius*. Ibid. *Religioni aut fidei seu paci*
 P. Bl. *Religioni tuæ aut paci*. Ib. *Præsti*) P. Bl. *Præpo-*
natur. §. 7. *David rex licet &c.* Excerptor Cassiodo-
 ranus, prætergressus exempla Ahalveri & Iahelis hoc
 tertium de Davide exemplum superioribus his verbis
 iungit: *Præponatur; intuens, quod Rex David pactum,*
quod cum Jonathā fecerat, irritum faciens pro pace & sa-
lute multorum, 7 viros de cognatione ejus Gabaonitis tradidit
puniendos. CAP. XIV. §. 1. *Dissolutione*) P. Bl. *So-*
lutione. Ib. *Animi, beneficium*) P. Bl. *Seq. beneficium*.
 §. 2. *Reficere*) P. Bl. *Testificari*. Minus probe. CAP. XV.
Ex quibus amici disjunctio causam habet) P. Bl. *In q. amici-*
tie disj. locum habet. §. 2. *Remaneat*) P. Bl. *Maneat*. Ib.
Subtrahitur tamen illa suav.) P. Bl. *Subtrahitur t. illa in-*
terior & suaviss. Ib. *Seminabat*) P. Bl. *Jucundabat*. Ib. *A-*
liqua) P. Bl. *Alia*. Non æque bene. Ib. *Impendenda est*
 P. Bl. *Imponenda*. Atque heic desinit Cassiodorus Petri
 contractus. CAP. XVI. §. 1. *Habeat fundamentum*
 Ed. Gen. *Debeat fund.* §. 10. *Claudittamen ostium con-*
scientiæ & favore laudis humane) Perpendendum, an hæc
 lectio melior sit ea, quæ exstat in Ed. Gen.: *Clauditt.*
o. conscientie & f. l. b. §. 11. *Voluptate*) Hanc vocem
 exigit textus, præ ea, quam Ed. Gen. obtrudit: *Volun-*
tate. Ib. *Uberius sortietur augmentum*) Anne accommo-
 datior heic vox *Augmentum* se fuit, quam illa Ed. Gen.
Argumentum? CAP. XVII. §. 6. *Et rursus Idem: A-*
mulamini charismata meliora caritatem intell. etc.)

Ita supplevi hunc locum: An rectè & integrè, viderint alii. Certè in Ed. Gen. ad minimum una linea seu unus verus deficit: ita enim illa legit: *caritatem. Et rursum*:

rismata mel. car. intell. &c. §. 7. *Vera de corde puro &c.*) Ed. Gen. *A Caritate Dei, quæ est in C. J., vera de corde puro, & fide non ficta. Caritas quasi ignis scintillans ferebat in Paulo. Unde adhuc &c.* Minus commode distincta hæc sunt. Confer nostra, & differatatem cernes. CAP. XIX. §. 6. *Attingentem a fine usq. ad finem fortiter, & disponentem omnia suaviter*) Ita hæc ex Vet. Bibl. Interp. correxi. Ed. Gen. legit: *Agentem omnia fortiter, & omnia suaviter disponentem.* Non æque bene. CAP. XIX. §. 1. *porro quidam ea ad persuadendum sibi eligunt, quæ peremptoria sunt salutis*) Ed. Gen. *porro quæ ea perf. s. el. ad q. p. s. f.* plane absone particula *Ad* trajecta est. CAP. XX. §. 6. *Usq. quò & aggravat contra se densum lutum.*) Ed. Gen. *Usq. & aggravat se damnosum lutum?* Minus plene & recte. CAP. XXI. §. 1. *Non est vestigium invenire*) Ed. Gen. *Non est v. in mari. Ib. Valuimus ostendere*) Ed. Gen. *Voluimus o.* Nostram lectionem validam ostendit utroque: Vet. Bibl. Interpr. §. 8. *Irrogatam, volente eos in hoc puniri &c.*) Vide an hæc lectio magis ardeat præ illa Ed. Gen. *Irrogatam. Volens eos. &c.* §. 9. *Intentator*) Ed. Gen. *Intentor.* Fortè σφάλμα typotheticum. §. 15. *Habet ex verbis Salomonis vanitatem & afflictionem.* Apponit *Veritas tertium, scil. servitutem*) Extrinsecus voce illam, quæ Ed. Gen. dehonestat, *Virtutum* mutavi, inductus verbis statim sequentibus: *Conjungantur hæc tria: Vanitas, servitium*

vitæ & Spiritus etiam afflictio. Virtutum a. hic nullus ulus. §. 21. *Et hoc iugum cupiditatis amarum, & onus seculi grave*) Vocabulum illud *amarum*, quod in Ed. Gen. non apparet, inferendum videtur, aut aliud ejus simile: nam tale quid textus desiderare videtur, quod opponatur *Suaviceu* Grave opponitur *Levi*. CAP. XXII. §. 2. *Detur vacare*) Ed. Gen. *Detur vocare* Inconcinne. Ibid. *Quoniam Deus ipse est*) Ed. Gen. *Quoniam Jesu. e.* Æque probe: quamlibet prior scriptura petita sit ex Vet. Bibl. Interp. §. 3. *Sed dixit, & facta sunt (omnia, pro beneplacito suo) mandavit, & creata sunt (universa)*] Cancellis circumdata non apparent in Vet. Bibl. Interp. §. 6. *Magnæ quidem excell. dies &c.*) Sic emendandum duxi. Ed. Gen. habet: *Manè qu. exc. Deus est.* Absq. ullo congruo sensu. §. 11. *Spes secunda*) conjunctio *Et*, quam inter has 2. voculas positam habet Ed. Gen., supervacanea videtur. §. 20. *Qui non bono est animo*) Male heic in Ed. Gen. eliminata erat particula negativa. Interim sciendum. Veteris Bibl. Interp. esse talem lectionem: *Qui amaro sunt animo.* §. 22. *Christi deniq. morte suscitata*) Penultimam vocem, in Ed. Gen. neglectam, inferendam putavi, quippe quam devideret textus, qui alias sine eâ mancus esset. §. 24. *Virus animi --- --- aut corruptens &c.*) Vocabula gemina, quæ in Ed. Gen. offenduntur, np. *Virtus Aurora* omnino ab hoc abhorrent loco, §. 25. *Quod non semper die &c.*) Ed. Gen. denuo excluserat adverbium negativum. §. 39. *Indigentia*) Ed. Gen. *Indulgentia.* Inapte. Ibid. *Desponsavit te fide: foris ornavit sensibus, quasi quibusdam præfulgentibus gemmis; at vero interiorius*

terius, quasi naturali pulcritudine sapientiâ insignavit.) Hæc vera nostri loci lectura videtur. Ed. Gen. habet: *Desponsavit te fide. Foris ornavit sensibus q. q. gemmis, te verò interius &c.* Non æque perfecte & intelligenter. §. 45. *Xenia*) Ita emendavi. Ed. Gen. *Venia*. An hoc nomen *Venia,orum*, sit significativum, & apud adliduum Scriptorem reperiatur, indagent eruditiores. Certo non memini hucusq; me legere. §. 47. *Illud autem iugi*) Ed. Gen. *Aut*. Turpi apocope. §. 53. *Videbus tamen*) Ed. Gen. *Tunc*. Parum apposite. Idem commissum apparet §. 56. 62. & 68. §. 56. *Jeremia*) Ed. Gen. *Esaia*. Minus accurate. Dictum enim subiectum extat in anteriore Propheta, §. 63. *Annulo fidei*) Ed. Gen. *Amulo*. Admodum fædus error. §. 69. *Ut te de luto fæcis exigi*) Ed. Gen. *Ut de rede luto f. ex*. Satis lutulentum & fœculentum erratum exigatur. §. 70. *Elavit*) Ed. Gen. *Celavit*. Forsan non potuit reminisci Exscriptor, quod *Elavit* idem sit quæ *Eluit* aut *lavando emundavit*, & hinc tertiam Alphabeti literam, quæ verbum suo cerebello notum produceret, præfixit. Egregiam vero elutionem, quam potius celare debuisset. §. 74. *Inquit Dominus, capere capiat*. Et Apostolus:) Ista verba in Ed. Gen. pessime hinc abacta erant, & in c. 24. §. 1. traducta: quo facto, hariolari non liquet. Ib. *Subminatione per*) Ed. Gen. *Imitatione*. Quæ vox hic locum non invenit. §. 75. *Mandavit equidem*) Ed. Gen. *Mandavit & quidem*. Ib. *Verba Sapientiæ*) Ed. Gen. *Verba Sapientium*. Leviuscoli erratus. §. 78. *Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei, cor meum dereliquit me. Et iterum sui cordis &c.*) Ed. Gen. tergeminum hic errorem commisit: Primo pro

Multi.

Multiplicatæ sunt posuit *Multiplicasti*: deinde pronomen *Se* omisit: & deniq; itidem pronomen *Sui* in *Tui* mutavit. 82. *Nobiscum*) Ed. Gen. *Vobiscum*. Ibid. *Ut ergo cor nostrum totum in gratiæ suæ dilectionis alliciat, & ab amore mundi nos prorsus avellat cum amicis ipsius: & hoc docet nos sacra eruditio. Cor nostrum ad amorem suum paternâ lenitate invitat*) Ita Ed. Gen. Verum male hæc coherent, ut diligentius contemplanti apparebit. Quid sibi volunt verba illa: *Cor nostrum totum in gratiæ suæ dilectionis alliciat*? Vix licet penetrare; nisi forte legendum sit: *In gratiæ suæ dilectionem; aut ingratiam suæ dilectionis*. Præterea verba illa: *Et hoc docet nos sacra eruditio*, vel hoc non spectant, vel ad minimum parenthesi includenda, remotis colo & puncto verba parenthesi inclusa præcedentibus & consequentibus, CAP. XXIII. §. 3. *Coartator ex duobus: desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo*. Multo enim melius permaneret in carne necessarium propter nos). Hæc lectio est Ed. Gen. quæ similiter non adeo bene se habet. Ex ipso fonte locus hic purior, ut superius in ipso textu habetur, producitur. §. 4. *Sed & spiritu meo in præcordiis meis de mane vigilabo ad te*.) Ed. Gen. *sed & spiritus meus in præcordiis meis*. Minus integre CAP. XXIV. §. 1. *Est enim iudicium Dei desiderabile juxta illud &c.*) In Ed. Gen. interz. illas voces *desiderabile* juxta collocata apparebant illa verba: *inquit Dominus: Capere capiat. Et Apostolus*. Verumenimverò pensiuscuius Autorem nostrum perlustrando animadverti, modo-recitata verba propriè pertinere ad c. 22. §. 74. quare hinc exempta, fundo suo genuino reddidi; atq; hoc pacto uterq; locus verum suum recuperavit sensum, §. 3. *De hac misericordiâ*) Ed. Gen. *Miseria*. Misera Syncope.

cope. §. 4. *Destruixisti eos ab emundatione*) Ed. Gen. *Emundatione*. Non æque emendate. §. 7. *In iudicio tui super speravi*) Sic legitur apud Vet. Bbl. Interpr. Ed. Gen. *habet. Semper speravi.* CAP. XXV. §. 4. *Est itaq; &c.*) Ed. Gen. in primore voce destituebatur litera sibilâ. Ib. *Audi eum, qui Veritas est: si quis diligit me, sermonem meum servabit.* Item: *Qui non diligit me, nec mandata custodit.*) Mittere trajecta hæc erant in Ed. Gen. h. m. Item: *Qui me non diligit, nec mandata custodit. Audi eum, qui veritas est: si quis diligit me, s. m. f. §. 5. Mandatum quidem ad literam facit, at non secundum mentem &c.*) Binæ illæ particulae *At non* in Ed. Gen. disparuerant, quas tamen connexio orationis maxime requirebar. *Non inflatur*) Ed. Gen. pro verbo composito posuit simplex: alit incongrue. §. 7. *Obvenientis*) Hoc verbum efflagitabat textus, non *Obædientis*; quod extrat in Ed. Gen. §. 8. *Quam regenerationem*) In Ed. Gen. iterum vox simplex pro compositâ apparet. CAP. XXVI. §. 4. *Nos informat*) Ed. Gen. *Non inf.* Exiguus quidem nœvus, sed satis informis. CAP. XXVIII. §. 2. *Quod B. Petrus insinuans dicit*) Ed. Gen. *infirmans.* Illa vox huc non facit; quocirca aut *confirmans* legendum, aut *insinuans*, quod ultimum vocabulum altero videtur accommodatius, quippe quod familiare est nostro Casiodoro: utitur enim eo c. 1. §. 4. & alibi sapius. §. 3. *In unitate Spiritus, fidei & baptismi*) Ed. Gen. *in un. Spiritus Dei & bapt.* Non adeo bene, ut ex dicto Biblico seq. pareat. Ib. *Identitas voluntatum*) Ed. Gen. *Voluptatum.* Inconcinne. Idem error hic commissus est, qui supra c. 10. §. 11. §. 4. *Si distributio erat tibi &c.*) Ed. Gen.

erat

erat tibi. Pessime extrema penultima dictionis litera appicta est fronti ultimæ etiam dictionis. §. 6. *Habet enim & sibi & alius quicquid habet, imò alii amplius, minus sibi intelligent &c.*) Hanc disputationem tandem erui possit diligentem textus examinationem. Ed. Gen. *Imò alii amplius. Minus sibi intelligent &c.* Per quam confuse & indistincte. Ibid. *Quicumq; communicat donum, ei dabitur, & abundabit; & sic vere habet id quod habet.* Et verò, qui sic non habet &c.) In Ed. Gen. Vocula quarta np. Ei atq; XVta videl. Et inter se transmutatae erant. Sed valde incommode. CAP. XXIX. §. 1. *Non communicat*) Particulam negativam male hic excommunicasse videtur Ed. Gen. Ib. *Ponente contra se*) Dux extremæ dictiones Veteri Bibl. Interpr. acceptæ referendæ sunt. §. 2. *In sublimibus*) Ed. Gen. *Similibus.* Parum verisimiliter. CAP. XXX. §. 4. *Et gaudebit super sponsam, & gaudebit super te Deus tuus*) Manca heic est Ed. Gen. Defectum verborum illorum *Super sponsam, & gaudebit* ex Vet. Bibl. Interpr. supplevi. CAP. XXXV. §. 4. *Flagellumq; correctionis impendimus, & præ inferioribus, sed post superiores vivendi subsidia indulgemus*) Rursum tetra se emergit dispuñctio in Ed. Gen. quæ talis est: *Et præ inferioribus. Sed post superiores vivendi subsidia &c.* §. 5. *Gratia moralitatis acceptior*) Ed. Gen. *Mortalitatis.* Quid heic gratiæ in mortalitate est? Vera videtur nobis restituta vox, quippe quam noster quoq; usurpat c. 45. §. 2. & §. CAP. XXXVI. §. 7. *Ei soli obædine*) Ed. Gen. Et eodem errore, quo supra c. 27. §. 8 CAP. XXIIIX. §. 3 *Causationem & materiam sem.*) Ed. Gen. *Cautionem.* Syncope incauta. CAP. XL. §. 1. *A pastorum improb.*) Ab Ed. Gen. aberat præpositio. Inscite, CAP. XLI. §. 6. Na-

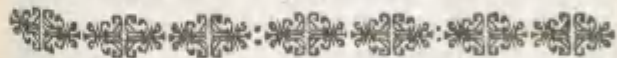
turalis

turali compunctus affectu) Ed. Gen. Naturalis. Literula bilans superflua. CAP. XLII. §. 3. Solario) Ed. Gen. Solario. Improbe. CAP. XLIV. §. 2. Beneficiumq, quod sibi vellet impendi, exhibens) Ed. Gen. Beneficiumq, quod sibi vellet impendi exhibens. Minus aptè. Forte defendi hoc posset h. m., verba illa Impendit exhibens eodem modo sumi, quo apud Boeth. de cons. Phil. metr. 2. stringit ligans apud Val. Fl. 4. Argon. III. Torquet agens, apud eundem 6, 658. Persequitur lustrans. (vid. de hac loq. formula Weiz. ad Val. Fl. 4, III. Gronov. not. in Liv. 1, 48. Lamb. in Lucr. 1, 1067. Linacr. p. m. 125.) Verum eum non admittit series orationis. Idcirco retinenda videtur prior lectio. CAP. XLV. §. 3. Mover) Ed. Gen. Moveitur. ubi duæ extremæ literæ superfluere videntur. CAP. XLVI. §. 2. In svaviloquio non est fallacitas admittenda) Ed. Gen. Non est fluitas omittenda. Ubi vix quicquam sani effluit. Aut E. prior lectio admittenda, aut hæc: In suaviloquio fallacitas est omittenda. Electio cuiq; libera esto. Porro Fallacitas scribendum esse, non fluitas ex antecedentibus (scil. ex iis Veritas virtus; fallacitas vitium existimetur) liquet. CAP. XLIX. §. 4. Modestiam ignorantes suiq, &c.) Ed. Gen. Modestiam ignorantes suiq, &c. ubi aut litera sibi neglecta, aut comma pro ea substitutum. CAP. L. §. 2. Quanto enim dignius) Ed. Gen. Indignius. Superflua præpositione privativa. Ratio moderatur) Ed. Gen. Oratio. Male præfixa litera annulum referente. CAP. LI. §. 1. Non hominibus, sed muneribus favent) Ed. Gen. Non omnibus. Ex vitioso forte Monachorum scribendi more, qui vocem hominibus præcisâ adspiratione abbreviarunt ita: oibus. CAP. LII §. 1. Naturalis affectus quidam &c.) Ed. Gen. Naturalis

Typographicus procul dubio erratus. §. 6. Quod jucundum, apprehendit; Quod verò aridum &c.) Verbo, quod heic in ordine tertium est, vacat Ed. Gen. quod tamen aut ejus simile textus desiderare videtur §. 8. Concupiscentia carnis est aut concupisc. oc. &c.) In Ed. Gen. pessimè evanuerunt tres primores voces, quæ ex Vet. Bibl. Interp. superinductæ sunt. CAP. LIV. §. 5. Unus affectus in al.) Ed. Gē. Effectus. Lapsus excusabilis. CAP. LV. §. 1. Ne ab inferiore affectu superior & excellentior expellatur) Ed. Gen. Ne ab interiore aff. sup & ex appellatur. Non adeo probe. §. 3. Rationali affectu) Ed. Gen. Rationalis affectu. Mens Autoris nostri non admittit litteram finalem serpentinam in primore nomine. Ib. Quò David morti &c.) Ed. Gen. Quòd. Litera extimâ in composita adjuncta. CAP. LVI. §. 5. En calix) Ed. Gen. Ex calix. Vitium, ut videtur, Typographicum. Ibid. Jeremiam) Ed. Gen. Jesaiam. Male: nam in illius Threnis extar dictum illud. CAP. LVII. §. 2. Sponsus super sponsam) Ed. Gen. Sponsus per spons. Nævus non adeo grandis, cui forte occasionem dedit syllaba finalis præcedentis nominis. §. 7. Ille nimirum, qui dicit: Ego flos campi & liliū convallium, terram carnis vestræ, quæ sub maledictio veteri spinas & tribulos germinabat, resurgens à mortuis, reflorescere fecit) Hæc supra modum corrupta sunt in Ed. Gen. quæ ita habet: Ille nim. qui dicit: Ego etc. convallium. Terra carnis vestræ, quæ sub m. &c. CAP. LIX. §. 2. Sit Longitudo &c.) Ed. Gen. Sit long. Ib. Coaptat) Ed. Gen. Coaptat. Utrubiq; minus recte. §. 7. Coarctemur) Ed. Gen. Coarctemus. Litera serpentina pro caninâ subjecta. Prior lectio sanior videtur.

Hæc fuere, quæ in dicta Editione Genevensi animadvertenda duxi. Reliqua leviora & tolerabiliora Sphalmata animadversione vix digna censui, qualia sunt: Proh §. 7. *Abolestet* pro *Abolesset*. §. 23. *Tollerantia* pro *Tolerantia*. §. 24. *Leni* pro *Levi*. §. 26. *Pilades & Horestes* pro *Pylades & Orestes*. §. 49. (ut c. 10: §. 9.) *Discolos* pro *Dyscolos*. §. 62. *Berzabai Galaatides* pro *Berzalai Galaadites*. §. 74. *Quoddam* pro *Quodam*. §. 82. *Providit* pro *Prævidit*. Cap. 1. §. 5. *Vite* pro *Vitâ*. Cap. 2. §. 1. *Prosus* pro *Prorsus*. Cap. 3. §. 12. *Desperando* pro *Desperanda*. Cap. 4. §. 7. *Potesit* pro *Potes*. Cap. 5. §. 12. *Medecinam* pro *Medicinam*. Cap. 8. §. 3. *Quod* pro *Quo*. Cap. 12. §. 9. *Ego* pro *Ergo*. Cap. 16. §. 9. *Nubicula* pro *Nubecula*. Cap. 17. §. 3. *Consumatio* pro *Consummatio*. §. 6. *Nobismetipsis* pro *Vobismetipsis*. Cap. 19. §. 5. *Circuitum* pro *Circuitus*. Cap. 21. §. 6. *Acusationis* pro *Accusationis*. §. 14. *Quia* pro *Quam*. §. 24. *Anima* pro *Anima*. Cap. 22. §. 3. *Sic* pro *Hoc*. §. 4. *Tranquillus* pro *Tranquillitas*. §. 7. *Vires* pro *Vitæ*. §. 18. *Ipsæ* pro *Ipsa*. §. 29. *Numerum* pro *Munerum*. §. 32. *Excellentioria* pro *Excellentiora*. §. 40. *Audit* pro *Audivit*. §. 44. *Propenere* pro *Præponere*. §. 45. *Temporalis* pro *Temporalis*. §. 51. *Se non* pro *Tenon*. §. 63. *Polimita* pro *Polymita*. §. 65. *Transseat* pro *Transseat*. §. 69. *Mavis* pro *Magis*. §. 82. *Vobuscum* pro *Nobiscum*. Cap. 42. §. *Interitum* pro *Interitum*. Cap. 43. §. 3. *Defacavius* pro *Defecavius*. Cap. 48. §. 1. *Invicem* pro *Invicem*. Cap. 54. §. 1. *Capit* pro *Cepit*. Cap. 58. §. 10. *Dulcido* pro *Dulcedo*. Si quæ alia adhuc supersunt, ut fortè non deerunt, quæ aciem oculorum meorum fugerunt.

gerunt, prætermissionem meam deprecabitur humana conditio, non ferens, ut omnia ab uno penetrentur. Ivi quo potui: quo non potui, censuram suspendi. Igitur, ut in frontispicio harum animadversionum dixi, iis locis, quæ mihi impervestigabilia ob defectum aliorum subsidiorum occurrerunt, obeliscum appinxi, ut statim cuivis eo melius in oculum incurrere possent, neve inquisitio locorum spinosorum lectorem moraretur. Nec præterea adeo pertinax sum, ut mordicus his animadversionibus in hære velim. Certè si quis saniora & verisimiliora iis in medium protulerit, lubenti & gratanti animo ipsi cedam, & illa, in quibus humani quid, quod à me non alienum puto, passus sum, indicta volo.



Ἀγάγυα Selectiorum, ex Cassiodoranâ copiosissimâ de Amicitia & Amore farragine.

Prior numerus denotat capita, posterior paragraphos.

A

Abel esse non potest, quem Cain malitia non exercet. 32, 7. Refert inter proverbiales locutiones à Petro Bles. usurpatas Joh. Buzæus. Utitur dictus Petrus epist. 80. & 87. Gregor. 1. 9. c. 39. Cassiodori nostri locum omittit Buzæus in Ind. Proverb. à Petro relatorum: Unde videre est, eum non vidisse hunc Cassiodori tractatum. abhorrenda colluvio. 21, 10.

M

Abolesset

Abolēſſet pro *Aboleviſſet* prol. 7. Sic *Promōſſet* pro *Promoviſſet* Ovid. 2. Am. 9. *Summōſſet* pro *Summoviſſet* Hor. 1. Sat. 9. v. 48. *Accēſſet* pro *Accēſſet* Varro apud Non. c. 2. §. 212. *Impleſſet* pro *Impleviſſet* Ovid. 9. met. Præter hæc plurimum craseos ejusmodi exemplorum congruam invenies apud Voff. lib. 5. art. Gramm. c. 19. p. m. 75. & c. 42. in Addend. ad pag. 148.

Absalon 2, 12. Sic non optime dici pro *Absalom* s. *Absalomus*, probat Voff. 1. de Vit. L. L. c. 10. p. m. 43.

Accedentius consentanea cupiditati amicitia. Pr. 61.

Acquiesco suscipere nihil. Pr. 62.

Adquisitivus. 17, 8.

Adinventio. 21, 8. 34, 2. Vox veteri Bibl. Interpreti non inusitata.

Adminatio, *Commminatio* 5, 9. Dicitur etiam *Interminatio*. l. 2. C. de off. mil. jud. l. f. C. si nupt. ex rescript. *Adverso*, adversitas. Ipse pius & misericors gratuita benignitate tua adversioni compatiens. 22, 55. *Simulator temporis* aversionis meditabitur dolum. 12, 9. Dubium, utrum his 2. locis *Adversio* an *Aversio* locum habeat. Potior admodum ultima videtur, quandoquidem uterque locus de Apostasia & defectione loquitur; quanquam nec altera vox quicquam absurditatis cœtui inferat. Cæterum æque dubia lectio occurrit in illâ locutione, quam Fr. Conanus lib. 7. com. jur. civ. c. 10. n. 6. solis JCris usurpari solitam, cæteris v. omnibus L. L. Autoribus inusitatum tradit, *Aversione* s. *Adversione* emere, vendere, (quod Germanis & Saxonibus superioribus est durch die Wand / Saxonibus verò inferioribus & Nostratibus im schlump oder im Saß verfauffen) ubi Dd. mirum quantum se

se torsere: ut præ cæteris videre est apud Calvin. in Lex. Jur. sub voce *aversio*, sic *Fortuna* minus secunda, oppositaq; Respicienti, dicitur *Aversa* & *Adversa*: ubi tamen nonnulla apparet differentia, ut illa sit, quæ vultum avertit; hæc, quæ adverbum l. contra it. Cæterum quid *Transactio per aversionem* facta sit, prohi dolor! sæpenumero magno suo cum damno docentur inter alias miserales personas Pupilli, dum talibus cum tutoribus, qui bona pupillaria curant & amant, non pupillos, die es michinen nicht gut; sondern das gut gemeinet/ (quibus mactatus est Octavianus, post Augustus Imp. salutaris, ut refert Nicol. Damascenus in Excerpt. Periegc. pag. 472.) meriti audire potius tollitores & tortores, (quorum τὸν ἐναγῶν λεηλασίας pingit & pungit Imper. in Novell. 72. præf.) ubi illorum ætas ex horum excessit magisterio, remotis inventario & rationibus, ad majus malum declinandum, per aversionem transigere coguntur.

Affectare, desiderare. Ex τῶν μέσων est. *Affectare Deum*. 41, 1. *Virtutes* 22, 50. *amplexus illicitos* 22, 57. *Affectio amare Deum* 1, 1. Sic l. 1. §. 1. ff. de J. & J. Veram n. fallor *Philosophiam non falsam affectantes*: (ubi tamen nonnulli legunt *Affectantes*; quæ vox hoc in loco quæ significationem cum altera coincidit, & itidem media est, ut patet ex Fessio, qui dicit: *Affectata jæmina* vel in bonam partem dicitur, velut honorata; vel in malam, quasi in extremum piaculum adducta) Colum. R. R. præf. *Summum culmen affectantes satis honeste vel in secundo fastigio conspiciamur*. *Affectuosus*, affectu plenus. Vocabulum non infrequens Nostro. *Affectuosa dilectio* 47, 3. *salutatio* 5. var. 2. *petitio* 11. var. 3. *Affectuosum studium* 3. var. 4.

Affectuoso sine concludere textum epistolæ 11. var. 3. *Affectuosum est ei miscere sermonem cum paribus* 8. var. 3. *Affectuose, affectuosius diligere* 22. 73. & 46. *tractare* 8. var. 1. *diceret* 3. var. 4. *discere* 8. var. 12. *affectuosissime diligere*. P. Bl. epl. 25. vid. Voss. 3. de vit. L. L. c. 1. p. m. 352.

Alienigena virgo 40, 1. *vinum* Gell. 2, 24. Sic *Indigena vinum* Plin 14 H.N. 6. *ubertas* Noster 11. var. 29. *Ruricola atrium* Ovid. 4. trist. 6. vid. Voss. 3. de art. Gram. 15. p. m. 63.

Alumnus (modo non scriptura mentiat, & pro eo legendum sit *Alienus*, ut legitur apud P. Blef. epist. 92. ceu videre est in Animadvers. ad seq. loc.) *Instititius*, *Perigrinus*, *Extraneus*, *Prol.* 7. *Contrarium ejus Nativus*, *Verna*, *Domesticus*, *Inquilinus*; quibus accedere videtur *Agrestis* apud Noltrum 6. var. 14. & *Germanus* 12. var. 4. *Amarißima aqua* 22, 12. *Amarißima amaritudo* P. Blef.

ep. 9 44.

Ambigua expectatio. Prol. 43.

Amicabiliter indulgere (freundlich zu guth halten. 3. 6. *convenire cum aliquo*. cap. 3. x de arbitr. vid. Voss. de V. L. L. p. m. 770.

A modo, posthac, ab hoc tempore. 30, 2. *Offenditur aliquoties in LL. Wisigoth. ut & in Vulg. Bibl. Vers.* vid. Voss. de V. L. L. p. m. 770.

Ancillari, servire. 21, 23. *Ancillatus*, servitus. *Ancillatum petere* 22, 26.

Anulo fidei subarrhane quem. 22, 62. *Similiter loquitur Ambros. de pass. Agnet. Hieron. de laud. virgin. pro eo dicit: Sponsaliorum pignoribus subarrhane quem. Plura ad hanc parat uram spectantia vid. in Disp. meâ inaug. de Impens. Dot. Fun. & Lit. habitâ hic 1660. Th. II. De an-*

nulo

nulo in genere perfectos commentarios edidit Joh. Kirchman. primum in hoc nostro Athenæo Prof. P., deinde Lycei Lubec. Rector, & Fortun. Licetus Genevensis, in Patav. Lyceo Physiologus ordinarius, qui præter hunc & alios tam Medicos quàm Philologicos tractatus etiam edidit *Encyclopædiam in Aram Pythiam Publilij Optatiani Porphyrii*. Patav. 1630. 4. Plures autores de materia illa invenies apud Joh. Bechtold. in Sylloge mater. jur. voce Annulus.

Appetitiva rerum vi. Pr. 5. *dilectio*. 36, 2.

Appropriare, proprium facere, sibi vindicare. 58. 9. Marth. Vindoc. in Tob. c. 4. *Heu quid opes opibus cumulas, quid propria quæris, cum se nemo queat appropriare sibi* v. Voss. de V. L. L. p. m. 99. 655.

Approximari Deo Prol. 39.

Arida i. e. terra. 22, 6. *Sæpius occurrit hæc vox apud Vet. Bibl. Interp.*

Aversio. vid. *Adversio*.

B.

Beatificare, beatum facere. 12, 8. *Ex vet. Bibl. Interpret. v. Voss. de V. L. L. p. m. 659.*

Belluinus impetus 21, 4. *Belluini mores* 9, 14.

Beneplacium 22, 3. 56, 1. 58, 7.

Bestialis motus 21, 4. *crudelitas* 35. 3. *Bestiale desiderium* 27, 15. P. Bl. Epist. 23. *Hodie per fas & nefas, hodie in anima corporisq. discrimine currunt infelices ad cathedram pastorem, nec attendunt, quod sit eis cathedra pestilentia, dum sibi & aliis sunt causa ruinæ. In gregibus & armentis, teste Hieronymo, aries & taurus corpore & animositate præstantior alios antecedit: homo. v. bestium omnibus bestialior*

M 3

rante,

tanto indiscretius & audacius melioribus anteesse præsumit, quanto minus de virtutum titulis ac conscientie sinceritate confidit. Sic Anatast. in Exil. S. Martin. Nomine quidem milites, lupaces (luporum instar rapaces) autem & hostiles sententiâ, v. Voss. de V. L. L. p. m. 363.

Blasphemare, Exlecrare. Classicis ignotum, Theologis vero & JCtis atq; aliis crebrum esse tradit Voss. d. l. p. m. 659 Blasphemare flagella Dei. 24. 4. Matth. Vindoc. in Tob. c. 4. Nubat honos oneri, nec onus blasphemet honoris Præsidium, nec honor diffiteatur onus.

Bravium pro Brabeum, Βραβειον. Ex perversâ Græcarum literarum mutâ B, & diphthongi Ei, pronunciatio- ne. 19. 1. P. Blef. epist. 36. Ad palmam & bravium animo- sus curras. Id. ep. 22. Cum omnes virtutes currant ad bravium, sola perseverantia coronatur. Prudent. *an- tiqu.*

55 Φ. 2. 38. Solus bravi duplixi Matth. Vindoc. in Tob. c. 4. Fac, ut ameris: ama, quos fructus amoris amicos prædicat, & bravo dignus amoris amior. Sic Nymphium pro Nympheum, Lycium pro Lyceum, Topium pro Topeum (unde ars Topiaria), Prytanium pro Prytaneum, Gynæcium pro Gynæceum; Musium (& Musivum, unde Musivarium opus l. 3. C. Th. de excus. artif. quæ est una ex 3. Incrustationis speciebus: de quibus conf. d. Disp. de Impens. D. 7.) pro Museum, & id genus alia dixerunt: ut docet Salmas. ad Spartian. & Capitol. adde & Voss. de V. L. L. p. m. 48. Sic itidem corrupte legitur Accidia pro Accidia, ἀκκιδία, ubi tamen I pro H positum est, ut in voce plurimis hymnis annexa Ἐλεησον, quæ adeo male profertur à plerisque, ut pro Eleeson aut Eleison crassa

crasi Eleison, (& crassiore apocope Eleis) canant, dantes sine mente sonum, ut notat suo modo Voss. de V. L. L. p. m. 350.

C.

Captivare, captivum abducere. Captivatur animus. pr. 56. Captivare affectus Augustin. manual. c. 18. Hinc Captivator. Wimphe. catal. Episc. Argent. in vitâ Bertold. II. Contra sacrilegos captivatores censurarum gladio processit. v. Voss. d. l. p. m. 662.

Causale efficiens rerum 18, 3.

Causatio & materia. 38, 3. Aliter hanc vocem usurpat Pallad. 1. R. R. 4. np. pro excusatione, Verwenden. Inde Causaria missio, quæ fiebat ob causam s. morbum & senectam. l. 13. §. 3. de re mil. l. 3. §. missionum. de his qui not. inf. Plura de voce Causarius vid. apud Salmas. ad Spartian. in Hadrian.

Coequalitas 58, 3. Coeternus 22, 66.

Coâprare quid alicui pr. 51. 58, 2.

Coësse, simul esse 33, 1. v. Voss. d. l. p. m. 667.

Coexultare. 58, 9.

Cobumiliare, similem facere in humilitate 9, 4.

Coinfirmari infirmis. Prol. 24.

Collateralis, qui est à latere. Collaterales essentia (np. Adam & Eva) 1, 5. Utitur eâ voce etiam Matth. Vindoc. in Tob. c. 2. Sic tentat famulos Deus, ut patientia præstet Exemplum quasi sol collaterale jubat. Id. 1. 4. Spiritus expugnat carnem, ne sponsa maritum Ladat & insligat collaterale malum. Id. ib. Sic des pro modulo census, ne prodiga dandi Virtus in vitium collaterale ruat. Hæc vox JCtis modernis satis erita in jure ipso non reperitur, sed aliis

alius exprimitur verbis. *Collateralis* ibi dicitur *latere conjunctus* l. 1. pr. *A latere veniens* §. 2. C. de Nat. lib. Ex latere cognatus, l. 10. §. 8. ex transverso l. 1. pr. *æ*. de grad. & affin. v. Voss. d. l. p. m. 388.
Commensurabilis proportio. pr. 5.
Communicare doloribus, honoribus alicujus. pr. 65.
Compati. *Compassio*. *mielenyden* 10, 9. Pr. 23. & 49. 12, 9. 26, 17. 31, 1 & 2. 33, 17. 41, 6. 53, 3. Vox etiam *Matthæo* Vindoc. in Tob. per familiaris. v. Voss. d. l. p. m. 393. 667.
Compassibilior 30, 1.
Competentior habitus 42, 1. ornatus 22, 39.
Complantare in ordinem plantaria. prol. 8. Pro quo Virg. 1. Ecl. 73. Vites ordine ponere. Quintil. 8, 3. in ordinem certaq. intervalla redigere arbores.
Compromissum fidei rumpere. 9, 8.
Compugnare 55, 2. *Compungi affectu* 41, 6.
Concupiscibilis pr. 58. 47, 3.
Condescendere alicui. pr. 33. & 49. 8, 2. 18, 1. v. Voss. d. l. p. m. 669.
Condolere Prol. 1. 27, 1. Item de anim. c. 4. 5. *Matth. Vindoc.* in Tob. c. 1 & 2. v. Voss. d. l. p. m. 154.
Conflatorium ein schmelzhofen. 5, 5.
Conformis dimensio 58, 5.
Confortare. 39, 1. v. Voss. d. l. p. m. 669.
Confusibilis color. 3, 19. 58, 4.
Congaudere gaudentibus. 10, 9. Sic 8. var. 31. *Pallas non minimâ largitate congaudet*. v. Voss. d. l. p. m. 669.
Congloriari testimonio conscientie. pr. 2.
Conquadrare animum suum 49, 4. Varr. apud Non. c. 2. §. 481. *Later. quod conquadravit religio*. Colum. 9, R. 3. *Conquadrata pertica*.
Constitutio, i. e. creatio mundi. 16, 2.

Contrarietas 52, 2. Sic lib. de an. c. 8. *Anima non corrumpitur a contrarietate originali*. Macrobi. 1. in Somn. Scip. 6. In varii motus contrarietatem resorset sunt.
Constitutio, supplantatio, oppressio. 21, 2.
Convenientiam commodare alicui. 10, 1.
Cooperari. pr. 81. 22, 5. Hinc *Cooperatio*. *Cooperatione vitiorum contaminare amicitiam*. 2, 14.
Corporaliter, 50, 1. Ubi sunt sacramenta, quæ patri tuorum nobis corporaliter præstitisti? P. Bl. ep. 47.
Corridere alicui, pr. 6. Lucr.
Criminator, calumniator. 5, 11. *Criminosè arguere quem* P. Bl. ep. 45.
Crucifixor, qui crucifigit. 32, 6.
D.
Damnabilis amplexus. 43, 3. *lapsus* 23, 58. *præsumptio* 13, 2.
Damnabile obsequium 12, 2. *Damnabiles deliciae* 21, 22.
Damnabilis verborum procacitas. P. Bl. ep. 40. *Damnabiliter miser* 8, 1. *Salute animâ spretâ se damnabiliter secularibus involvere*. P. Bl. ep. 42.
Damnatisima i. e. ignominiosissima mors 22, 59. *Clericorum Curialium vita* P. Bl. epist. 5. *villicatio* Id. ep. 1. *nox* Id. ep. 52. *Damnatisimus Episcopus* Id. ep. 46.
Debellatrix luxuriæ potentissima, *crux Christi* 21, 9. *Debellatrix generis humani podagra*. 10. var. 29. *Depopulatrix generis humani luxuria*. 11. var. 3.
Decolorare. *Vitii nævus mores ejus commendabiles decolorat*. 31, 4.
Degeneratur amor cupiditate 2, 6. Pro quo mox dicitur:
Depravat amorem cupiditas 2, 11.

Dehonestare aliquem 22, 25. 26, 7. P. Bl. ep. 53.
Deificare, Deum vel divinum facere. *Deificatum Sabbatum* 58. 10. v. Voss. d. l. p. m. 675.
Delectabilis Prol. 58. 36, 3. 56, 3. *Delectabili cibo venenum boletorum infusum*. Tac. 12. ann. *Delectabiliter diligere* 22, 47. *Delectabiliter ac decorè depingere quid*. Gell. 11. N. A. 23. Adverbium hoc à Vossio d. l. p. m. 774. reprobatur, cum suo adjectivo, à barbarie aliquo modo adierit Ol. Borrichius disp. de Lexic. Latin. jejunit. *Delegare, Alium debitorem substituere*. 22, 25. 26, 7. Vox injure nostro læpius obvia, præpriis tit. ff. de novat. & delegat.
Delusor, qui vim deludendi habet. *Delusoria felicitas* 26, 1.
Dementatus demens factus. 19, 1.
Desiderabilis diffundere se ad intelligentiam 18, 1.
Desideranter aspirare 19, 7. expetere 1. var. 4. 10. var. 32.
Destructio 16, 7. Vossius d. l. p. m. 407. hanc vocem impugnat; propugnat Sciopp. animadv. in Voss. p. m. 5.
Detractio, occulta calumnia 4, 5. alibi *plaga dolosa* 3, 7. 8, 13. *Multorum contra vos odium provocatus, dum non cohibetur spiritum, dum labia incircumcisa in susurrum & detractionem illicitè relaxatus*. P. Bl. ep. 40. *DetraCTOR*, calumniator. prol. 6. & 69. Alibi *Derogator* lib. de div. lect. c. 21.
Devotus, religiosus, professus. Censetur à Vossio d. l. p. m. 143. inter eas voces; in quibus à Theologis plurimis recedi solet à puritate dictionis. Romanæ. Occurrit læpius apud Nostrum tam hic quàm alibi. *Devota oratio* 16, 14. *Obsequela* 36, 7. *Devotio sancta* 16, 14. *Devotione accendere* cor. 39, 1. *Devotione colere quem* 3, 1. *suscipere quem* 40, 2. tenere

2. tenere affectus fixos in Deo. 22, 30. *Devotè diligere* 22, 63. *supplicare* 33, 3. *Devotius amplecti quem* 4, 12.
Differentius, majori cum differentiâ. 22, 47. 32, 4. *Differenter congruentia inseruimus*. Solin. præfat.
Dignanter, animo benigno, nec munusculum, ut se indignum, aspernanti. Exemplis, quæ Vossius d. l. p. m. 775. ex Cineardo, & Ol. Borrich d. l. ex Vopisco in Tacit. Sidon. 4. epist. 7. Symmach. 5. ep. 6. adducunt, addantur hæc. *Noster hic* 56, 3. *Dignanter accedere*. Id. 8. var. 5. *Divinitas majores nostros dignanter adjuvit*. P. Bl. ep. 42. *Pastorale munus dedignanter accipiens*.
Dilatare, extendere. *Dilatari possessionibus* 9, 1. *Dilatare adum & iter* 1. 3. §. 15. w. de itin. act. rivum l. 1. §. f. w. de riv. aquam l. 1. §. 15. w. de flum. Hinc *Dilatator*. *Noster lib. de div. lect. c. 2. B. Hieronymus Lat. Lingue dilatator eximius*.
Dispensatorius 12, 10. 41, 4. *Disimulatio* 12, 10.
Discretissime, i. e. severissime exigere. 22, 8.
Dormitio. Hoc vocabulum, ut & *Dormitor*, vix in Lexicis reperitur. Interim non adeo mali commatis sunt. Priori non tantum *Noster hic* 22, 16. Sed & *Varro* apud Non. c. 2. §. 239. *Quid mihi cum somno, si mihi dormitio tollitur?* Id Sasyr. quæ inscribitur *Sexagesis* (in fragm. Varron. ab Auf. Popm. edit.) *O stulta nostri pectoris dormitio! Dum hoc in somno agerem, & in manu caperem delicias visionis, ad matutinas pulsatum &c. & abstulit campanarum improbitas, quod beata dormitio conferebat*. P. Bl. ep. 30. *Posteriori* Martialis 10, 4. *Quid tibi dormitor proderit Endymion?* *Mors, per quam mirificavit Dominus Sanctum suum, non est mors, sed dormitio*. P. Bl. ep. 27.

Dyscolus, perversus, wunderlich / *δυσκολος*. prol. 49.
10, 9.

E.

Emanfor, der außbleibet. 22, 26. Proprie de milite dicitur l. 3, §. 2. ff. de re mil. qui & *Remanfor* der zurückbleibet l. 4. §. 13. l. 5. §. 6. cod. Idem fere facit cum *Desertore*, der außreisset: nisi quod illius delictum non æque grave sit ac hujus. l. 4. §. 14. cod.

Emersus, qui emerfit. Passivè. *Emersus* alterius utrobique profectus prol. 63. Sic Cic. in Vatin. *Et æno emersus*. Et sæpe alibi. l. 8. C. ad leg. Fab. *Emersa* domini lux. v. Voss. 6. Gram. 13. p. m. 300.

Eminenter, excellenter. *Eminentius* mereri. 32, 4. *Enormitas* criminis. 3, 4. reatus. 15, 2. donationis l. 4. C. de inoff. don. impendii l. 21. C. Th. de prætor. & quæst. exactionis Palatine. Nov. Th. & Val. 1. de Palat.

Erratus, us. 6, 2. v. Voss. de V. L. L. p. m. 421.

Erubescibilis, pudorem faciens. *Erubescibilis* nihil. 21, 5.

Erubescencia, pudor. P. Bl. ep. 35. In amissione pudicitie voluptatem virgines satuasuspiciantur: cum amitti non possint sine erubescencia & dolore. P. Bl. ep. 35.

Essentialiter. 24, 7.

Evacuare suspicionem dilectione 4, 12 alvum. Plin. dolium l. 1. §. f. de per. & com. obligationem l. 4. C. de solution.

Evaporare, per vaporem emitte. Nec hanc vocem facile in Lexicis invenies. Est tamen genuina, ut mox apparebit. *Evaporare* alicui sinum conscientie, solatium aut aliquid de molestiis prol. 30. *Evaporavit* olim calor per tempora Solin. c. 9. *Evaporat* Spiritus nocens Pallad. 10, 9. Montes fetorem sulphureum evaporant P. Bl. ep. 46.

EXC.

Exemplaris evidentia 35, 1. Quid *Exemplaris* substitutio in jure sit, docent Interpretes ad §. 1. I. de pup. substit. l. 43. ff. de vulgar. l. 9. C. de impub. subst.

Exheredator, qui privat aliquem hereditare. 9, 5.

Exigentia meriti 22, 39. 35, 1. 58, 7. P. Bl. ep. 38.

Exorare pro aliquo. 32, 16.

Exorbitare 47, 3. In LL. Visigoth. l. 15. de nonnull. legit.

Judæor. pro eo reperitur *Aborbitare*.

In *Experientie* libro legimus. 22, 78. Proverbialis locutio audit Joh. Bujæo. Uritur ea etiam P. Bl. ep. 5. 22. 66. serm. 6. de adscens. Dom.

Expresior similitudo 22, 37. *Expresius* exhibere. 12, 59.

Exsufflare, extinguere. *Exsufflare* amicitiam. pr. 22 Eodem verbo utitur etiam Petrus Blel. Cassiodori, si non

compilator, certe imitator, ep. 9. *Miser*, quicquid longoractu temporis didicisti, biennale otium exsufflabit, &

illud Logites ventosa loquacitas, quæ tumescis, sicut visio nocturna & sicut somnium avolabit. v. Voss. d. l. p. m. 685.

700. De *Exsufflatione* in baptismo solempni, conf. Josc.

arnd. (Ex Prof. Rostoch. nunc Serenissimo Duci Mechl.

à Concion. & Consil. sacr.) tr. de Superst. c. 3. §. 44.

Extollentia intumescere. 21, 6. *Declinare* faciem cum fastu oculorum extollentia. P. Bl. ep. 21.

Exuberanter, abundanter. *Exuberantissime* respondere. 25, 3.

F.

Fallacitas, fallacia 46, 3.

Famulatorie serviliter, famuli more. *Famulatorie* amare 5, 5.

FAVE-

Favorabilis color. 8, 2. *Favorabilior usus libertatis* §. 34. *3 de legat.*

Feratio, 21, 18.

Fiducialiter, cum fiducia. 22, 16. v. *Voss.* d. l. p. m. 777. *cujus exemplis adjungantur insuper ita.* *Nolter* 8. var. 31. *Mortalium penatibus Philomela fiducialiter suspendit* Hieron 1. advers. Pelag. *Fiducialiter corripere peccantes.* *Finaliter*, quod spectat finem. *Finaliter dirigere intentionem suam ad quid.* 19, 3. *Finaliter perseverare* 58, 6. v. *Voss.* d. l. p. m. 777.

Fixura vestigium, ubi quid fixum est. *Fixura clavorum* 22, 28. *Augustin.* medit. c. 41. *Non sum de osculatus loca vulnerum, fixuram clavorum.*

G.

Gebennalis, infernalis. *Gebennale incendium* 22, 38. *Gebennales pœna.* 24, 4.

Gratanter, grata mente. *Pr.* 29. *Id.* 1. var. 1. & 4. 2. var. 20. 5. var. 15. 11. var. 1. & alibi. v. *Voss.* d. l. p. m. 778. *Borrich.* d. l.

Gratificatur ad sententiam divitibus à multis den Reichen sprechen viel nach dem Maul oder thun ihnen sonst was zu willen. 6, 2. *Modum hunc loq. admodum exprimit* *Idem* 1. var. 2. (in quâ epistola, nomine Theoderici Westgoth. in Ital. Regis, ut ipsemet in præfat. fateatur, ad semetipsum scriptâ, ut & seq. nimum sibi tribuere videretur, atq; idem in his judicium meretur, quod Maximilianus I. Imp. de Jul. Cæsaris commentariis tulit, illum tersè quidem & eleganter, sed de seipso scripsisse) his verbis: *Quid majus queritur, quam hic invenisse* *latum*

rum testimonia, ubi gratificatio non potest esse suspecta *Regnantis quippe sententia judicium de solis actibus sumit, nec blandiri dignatur animus, domini potestate munitus.*

H.

Hilarescere, hilarem fieri. 56, 2. *Varr.* apud *Non*, c. 2. §. 404.

Honorificare, honorare. 8, 2.

Horrificus (*Gratiosus* 45, 5).

Humiliare, humilem facere. 8, 4. v. *Voss.* d. l. p. m. 691.

I.

Identitas, paritas. *Identitas voluntatum.* 38, 3. *Vos me alterum reputarem, si tanta posset esse identitas corporum, quanta est singularitas voluntatum* *P. Bl.* ep. 32. *Sicut nos duo sumus conformes in votis. Sic & decet, ut identitas sit in nostris operibus & in verbis* *Id.* ep. 43. v. *Voss.* d. l. p. m. 449.

Illestris, illex. *Illestris caro.* 21, 23

Imaginaliter, secundum imaginem. *Imaginaliter exprimere* 22, 37.

Immarcescibilis, marcori non obnoxius. *Immarcescibilis hereditas* 21, 22. *corona.* *P. Bl.* ep. 20. *justitia manipulus* *Id.* ep. 23.

Immoderatio actus 49, 4.

Immunditia, sordes. 21, 3. 8. 9. & 21, 22, 62.

Immutabiliter, ut mutari nequeat. 22, 4. 18, 2.

Impermutabilis qui permutari nequit. 22, 2.

Imperturbabilis, qui perturbari nequit 22, 9.

Impinguare, pinguem reddere. *Impinguatur amicitia delicis.* 8, 2. *Impinguat caput oleum.* 12, 9. *Matth.* *Vindoc.* in *Tob.* c. 4. *Non caput impinguet oleum peccantis &*

aures si quis adulator laciat, omitte fidem. Augustin. manual. c. 19. *Qui diligit, oculos suos habet ad Deum, -- in quo impinguatur.*

Improperium, convitium. ein hönisch vorwerffen. 2, 7. 8. 10. 4, 1. 2. 9, 11. 57, 8. v. Voss. d. l. p. m. 451. ubi promittit, se post etiam acturum de verbo; verum id non apparet suo loco. *Improperare*, convitari. 4, 2. 101. 2. 22, 59.

Imputribilis, putredini non obnoxius. 35, 2. Ef. 40, 20. *Inaccessibilis*, ad quem accessus non datur. *Inaccessibilis lux*. 26, 5. *Inaccessibile lumen*. de anim. c. 10. *Inaccessibilis profunda secreti judiciorum incomprehensibilium sapientie DEI.* August. soliloq. c. 28.

Inastimabiliter, ut altimari nequeat. 18, 1. 22, 32.

Incaratio, ἐνσάρκωσις. 12, 3. Vox Theologis usitatisima, ubi de Christi in carnem adventu sermo.

Incentivus, qui incendit vel illicet. 21, 23. 37, 3. 43, 3.

Incessanter, indefinenter 21, 3. 22, 43. Sic 12, var. 12. l. 10. C. de aqued. Ex his elucet, non adeo barbarum esse hoc adverbium, ut id deformat Voss. d. l. p. m. 781.

Utitur etiam eo Autor *epistola*, quæ fertur nomine C. Antonii COS. ad Q. Soranum, de incontinentia libidinis Cleopatæ Reginæ, editæ a Gasp. Scioppio A.C. 1606. cum Priapeis, p. m. 167. *Ne talem habeam, tuo opere, tuo auxilio promereri incessanter posulo.*

Incommutabilis, immutabilis. *Incommutabile esse.* prol. 80. bonum 2, 2. *Incommutabilitas* Boeth. 4. de consol. phil. 6, 26. *Incommutabiliter bonus.* prol. 84.

Incomparabiliter, ut nil ei comparari possit. 22, 47. & 60.

P. Bl. ep. 46.

Incor-

Incorrigibilis, qui corrigi nequit 13, 1. *pertinacia.* P. Bl. ep. 2.

Incorruptibilis, corruptioni non obnoxius. 21, 22. 9. var. 24.

Inculcatio, daß einbläuen. 22, 46.

Incunctanter, sine morâ. 5, 12. 5. var. 20 & 27, l. 20. de manu. vind.

Indecentia, unanständigheit. 22, 62.

Indeclinabilis, qui declinari nequit. *Indeclinabilis bonitas* 35, 7. *Justitia* Senec.

Indeclinabiliter 22, 4.

Indeficiens, qui non deficit 22, 4.

Indevotus, irreligiosus, 22, 72. 2. var. 16. l. 35. in f. C. de donat. v. Voss. d. l. p. m. 454. 820. Hinc *Indevotio* heredi l. 1. ff. de pen. leg. quæ tamen verba Triboniani magis quam Ulpiani phrasin sapere dicit Brissonus de V. S. colligens id ex l. f. §. f. C. de fideicom. lib. l. f. §. 2. C. de testam. manum l. 35. §. 5. de donat. Ubi addit: Quamquam (inquiens) *Indevotionis* vocem à barbarie adserit D. Ambros. lib. de Eliâ c. 17. quo peregrinum quidem, receptum tamen bibendi pro salute Principis morem, jam inde à suis temporibus invaluisse, ostendit. Quid memorem, ait, sacramenta, quæ violare nefas arbitrantur? Bibamus, inquiunt, pro salute Imperatorum, qui non biberit, sit reus *indevotionis*. Sic enim eum locum emendo, quod & sequentia verba confirmant: Videretur enim non amare Imperatorem, qui pro ejus salute non biberit. O pia devotionis obsequium! Hæc Briss. d. l. Indignanter, more indignantis. *Indignantissime dicere.* 22, 28. resp. cere, P. Bl. ep. 21.

Indivisibilis, ἀνμ. 22, 9.

Indubitanter, absq; dubitatione. 22, 62. l. 2. §. 7. ff. de bon. poss. l. ec. tab.
Inebriari, ebrium fieri. 56, 4. §. 6. 58, 10.
Ineffabiliter, ut effari nequeas. 22, 6.
Ineptia, stulticia. *Ineptia secularu*. 39, §. v. Voss. 2. Gram. 43. p. m. 205.
Infantulus, parvus infans. 42, 2. Augustin. epist. 59. ad Paulin. *Quid dicturus est de infantulo parvulo, qui pleriq; in illa etate gratiæ Christianæ sacramento, cum sine dubio pertinerent ad regnum cælorum, si continuo ex hac vita emigrarent, sinuntur crescere, ut nonnulli etiam apostatae fiant.*
Infestatio, vexatio. §. 7. 1.
Infirmitas, deformitas. 36, 1.
Ingratitudo, ingratus animus. 22, 24. 29. 30. 43. §. v. var. 8. §. var. 17. v. Voss; de V. L. L. p. m. 68.
Initiare quem inter amicos præcipuos prol. 62.
Initialis, qui inchoat. *Initialis amicitia* prol. 69. *Gratia*. Propter.
Innator, magis innatus 46, 3.
Innovatio, novatio. 57, 6.
Inoleta consuetudo Eine Gewohnheit / so eingerissen ist / cujus quo semel est imbuta olim servavit odorem Aut. I., vel Curia diu 21, 19. quæ l. 32. §. 1. de LL. dicitur
Inveterata consuetudo. Cum ea admodum convenit
Ius non scriptum §. 3. J. de J. N. G. & C. Nec abludic
multum Alemanicum illud *Herkommen* / quod quidam
Politicoꝝ exterorum, non adeo forte nostræ linguæ
peritus, corrupte extulit *ius Hercomanicum*, ut ex col
loquio, inter aliquot magni nominis viros in cœni
dubia regificq; hic locorum instructa, me cum um
bram

bram agente, super hac aliis interspersa paratura insti
tuti, observare me memini. Cæterum vox *Inoletus*
denotans propr. da der Geruch durch und durch ge
logen: tropice gewohnt / alt) cum cognato suo verbo
Inoleo seu *Inolesco*, descendit ab *Oleo* sive *Olo*, quod pro
prio & primario non tam *Crescendi* significationem ha
bet, quam *Spirandi*, odorem spargendi, riechen / einen
Geruch oder rauch (Unde Germ. Weherauch Thus,
species odorifera) von sich geben oder an sich nemen.
Hinc *Abolere*, odorem subtrahere, odore privatum
depretiare vel perdere; ut *Destorare* flore privare; *Abol
descere*, odorem amittere, vertriehen / verräuchern; sic
Exolere, *Exolescere*. *Adolere* l. odorem facere, einen
Geruch machen / ränchern / & per metonym. anzünden /
opfern. 2. Odorem nativum emittere, einen natürlichen
Geruch von sich geben / & meton. sign. pro signat. cre
scere, durch den frischen Geruch anzeigen / daß man
wächst oder zunimmt / seinen vollen Geruch hat (ex
quo facile conjicere est, quæ propria & palmaria vocis
Adolescens significatio sit): *Indoles*, nativus odor, der
Natürliche zussendige Geruch. Et sic consequenter de
reliquis, quæ prolixius enucleare jam non licet. Quid si
eandem redolere matricem dicam dictionem *Adulter*,
de cujus genuinâ originatione intantum magnum inter
J.C. os æque ac Philologos dissidium est, ut videre est
inter alios apud Joh. Rebhan J.C. Argent. in Hodeget.
jur. p. m. 869. & G. J. Vossium Philolog. Batav. in Ety
mol. L. L. hac voce: numquid monstri redolere, aut
linguam Latiarem adulterare videbitur conjectio ut
hac, quâ mihi suboluit, relictis aliis suis olfactionibus

seu hariolationibus partim satis graveolentibus dictam voculam *Adulter* cum suis subolibus prolem esse legitimam sapius tacti verbi *Olere*? Non ominor apud vetera Philosophiæ & Philologiæ affectatores; reliquos de gente hircosâ Centurionum, simulatæ immorantes, non moror; sed potius postergo. Certè videtur illa eadem admodum formâ ab *Adoluitum* seu *Adultum* derivanda, ut sit *Adulter*, qui aliquid adolendo corrumpit aut perdit, ein *Berrâcherer*/ein *Verderber*/ vel qui adoler ad aliquid, Saxonibus inferioribus esset, de *wohen rûckst edder schnüffelt* ad intar catulorum: quâ *Culter* à *Colitum* seu *Cultum*, instrumentum cuius præcipuus usus in culinâ & cuku, ein *Rûchen-schlacht-oder Opfermesser*: quâq; *Pulcer* vel *Polcer* à *Politum*, so da kônnt hierlich von der Poltermûlen / wohin mancher Extravagant sein restiges Mümmichen (quam potius, seu Caracalla fratrem Germani Divam colere, quam vivam tollere optaret, ovabundus pro cogâ voti togam funeris mutaturus) hinschicken dârffte/wan es nur zu practiciren stünde. Sed satis popularium: ad teria revertamur.

Insaniæ, arum. 22, 21 v. Voss. 3. Gramm. 40. p. m. 177.

Insensibiliter, ἀσυνείκητος. 54, 5.

Inseparabiliter, ut separari nequeat. 25, 4 *Divinitas* & *honores* sollicitudo inseparabiliter concomitatur P. Bl. ep. 37.

Insignare, σφραγισθαι 22, 39. nisi heic insignivit legitimum, ut supra §. 34. v. Voss. de V. L. L. p. m. 700.

Insufficiencia, unvernünftigkeit. 58, 2. 7. Boeth. 3. de cont. phil. prof. 3. P. Blef. ep. 23. *Quis hodie à Pontificalli onere se excusat? quis hodie allegat insufficienciam suam? quis hodie invitus trahitur aut reclamationem?*

Inten-

Intentator, tentator 21, 9.

Internus, interior 37, 2. Super integritate hujus vocis *Vossio* d. l. p. m. 460. desideranti de eo idoneum autorem, satisfacere videtur *Borrich.* d. l. jung. Sciopp. in animad. in *Voss.*

Intimare, indicare. 22, 4. l. 30. C. de donat. l. 16. C. d. SS. Eccl. v. *Voss* d. l. p. m. 701. *Intimatio*. l. 1. C. de requ. reis.

Intoxicare, venenare. 12, 10. v. *Voss* ib. p. m. 702. 824.

Invisibiliter, ἀόρατως 56, 3 v. *Voss* d. l. p. m. 463.

Invitus, magis invitè. prol. 34.

Jubilatio, ἀγαλλίαμα. 50, 1.

Jubilæus annus, v. infra *Placalis*.

Jucundari, oblectari. 57, 3. de anim. c. 5. v. *Voss* d. l. p. m. 706.

Justificare, justum facere. 22, 2. 21, 26. *Justificatio*. 17, 1. 25, 1. Theologis usitatissima vocabula.

L.

Lamia, phoca, strix, draco. prol. 45. 22, 4. *Ut lamias fabulæ narrant foris oculatas esse, domi oculus in vase reconditis, nil videre: ita quidam in alienis perspicaces sunt, ad sua cæcutiunt.* Gregor. in moral. *Tigres erga sætus suos & lamias etiam seniores emollit affectio.* P. Bl. ep. 146.

Latria, cultus, servitus. *Latriam exhibere alicui.* 36, 2.

Levigare, levem facere, *Levigare gravia.* Prol. 33.

Linearis, instar lineæ factus. *Linearis dimensio.* 35, 6.

Linguosus, langüingig. 4, 10.

Longanimitas, langmütigkeit. 56, 1.

Longiturnitas, longævitas. 57, 8. v. *Voss* d. l. p. m. 481.

Lubricitas. 22, 79. *Lubricum linguæ.* 22, 14. l. 7 §. 1. ff. ad l.

Jul. m. j. consilij l. 3. §. 5. ff. de testib. tutelæ l. 4. §. 1. m.

de usur. *etatis* l. 11. §. 5. ff. de minor. l. f. C. si adversi delict.

Luminosissima dies. 22, 2.

M.

Malitia, arum. 22, 68.

Mansuetudo, parva mansio. 35, 2 & 3.

Mediare, medium esse. *Mediante beneficio caritatis* 18. *desiderio* 21, 4. *dilectione* prol. 39. *firmamento* 22, 6. *mitia* 19, 2. *Deo* l. 6. C. Wifigoth. de jud. & jud. Sic communiter dicimus *Mediante juramento*

Mediator μεσιτης 16, 3. vid. Voss. d. l. p. m. 75.

Mediocriter, obenhin. *Mediocriter amare* l. 22, 40. *diligere* 58, 2.

Memoriale, ein Denkmahl. 22, 36. 23, 4.

Mendaciter, per mendacium. *Proba vox*, at Lexicographis vix cognita. *Mendaciter excusare* se 13, 3. *Antiquitas* nil de se mendaciter predicavit. Solm. c. 3.

Meretricarius, meretricius. *Meretricario more divaricari pedes.* prol. 55. *Meretricabilis turpitudine* 23, 46.

Meum & Tuum si sublata essent de medio, felicissimum agerent homines vitam. 10, 6. An ex hisce 2. pronomibus possessivis (np. *Meum*, *Tuum*) recte descendat *Mutuum*, vid. infra in *Mutuum* Vere a. ex iis originem suam apud Saxones traxisse videtur *Episcopatus Mindensis*, quem tempore foundationis, np. A. C. 785. Witekindus Saxon. Rex ira voluit nominari, quod omnia sua essent Caroli M., Saxonice Wijn Dijn/ ceu refert Caivis. Chronol. ex Annal. Saxon. vel Episcopi, ut habet H. Banger. in Helmold. hist. Slav. p. m. 224.

Minorare, minus habere. 9, 13. Fit autem à *Minus*: ut *De-*

teriorare à *Detior*: *Meliorare* à *Melior* &c.

Mirabilior. prol. 36. *Mirabilissimus Colum.* 7. R. R. 34.

Miraculose. 13, 5. An hoc æque ac *Miraculo*, ut vult Vossius de V. L. L. p. m. 504. vetustis ignotum fuerit, dispendiendum.

Miserationes. 22, 52.

Misericordia, arum. 22, 68. 69. 81. 24, 3.

Misericorditer accedere. 56, 3. *agere* 26, 6. *redimere*. 22, 22.

Transformare 39, 4. *flagellare* P. Bl. ep. 31. v. Voss. d. l. p. m. 786.

Modernus, hodiernus. prol. 9. *Quod olim devota Principum munificentia contulit, modernorum avaritia, non sine magno suorum dispendio revocare & auferre presumit.* P. Bl. ep. 29. v. Voss. d. l. p. m. 76. 509.

Momentum, ein Augenblick. 22, 1. Dicitur a. à *Movendo*, unde & pro *Motu* ponitur. Apul. 4. Flor in f. *Venatus* pulsus & *momenta* captare nach dem Puls fühlen.

Moralitas, morum compositio, honestas. 36, 5. 45, 2. & 5. v. Voss. d. l. p. m. 511.

Mortificare, e medio tollere 16, 7. 22, 12. v. Voss. d. l. p. m. 714.

Multiplicitas. 34, 1. *Desidem & in via Domini lentescentem infirmitatem multiplicitas stimulat ad cursum.* P. Bl. ep. 31.

Mundialis, mundanus. 20, 8. v. Voss. d. l. Borrich. d. l.

Munificentia, arum. 21, 82.

Mutabiliter. 21, 24.

Mutuari, mutuum accipere. prol. 7. *Mutuo accipere* 6. n. v. Voss. d. l. p. m. 155. Borrich. d. l. *Mutuo diligere* prol. 35. *Mutuo amare quem.* Varro in satyr. quæ Octo-

gesis s. potius *Ostogesis* (ὀστος) curarum expulsiō
vel expultrix, qualis audit apud vniuersus pecunia, inscribitur.
vid. *Auson. Popp.* conject. in *Varron. fragm.* p. m.
200.

Mutuu, à *Muto*; ut *Pascuus* & *Compascuus* à *Pasco* & *Com-
pascō*; *Ingenuus* ab *Ingenō* (antiq. pro *Inigno*); *Vacuus* à
Vaco; *Attinguus* & *Continguu* ab *Attingo* & *Contingo* (ant. pro
Attingo & *Contingo*); *Cernuus* à *Cerno*; *Irriguus* ab *Irrigo*;
Caduus à *Cado*; *Ociduus* ab *Ocido*; *Viduus* à *Vido* (quod
æque non est in ulu, ut *Fendo*: unde *Defendo*, *Offendo*);
antiq. à quo *Dividuus*, *Individuus* à *Divido*; *Exiguus* ab *Exi-
go*; *Accubuus* ab *Accubo*, *Ambiguus* ab *Ambigo* (quod ut
& *Ambages* & *Ambactus* compositum est ex præverbio *Am-
be* seu *Am*, & verbo *Ago*. v. *Voss. art.* Gram. 1. 18 p. m.
223. lb. 6, 24 p. m. 136. & de V. L. L. p. m. 9); *Prodiguus*
(hinc *Prodigæ hostiæ Festo*) à *Prodigo*; *Fatuus* à *Fator*
(seu *Fer*, quod obloletum: unde & inter cætera *Vates*.
De utroq; nomine facetus lusus, & *deiva* inficere de
gente stellatorum *deiva* genuinis minus ingenuis arrosus;
extat talis; *Affinitas* inter *Vatem* & *Fatuum*. *Vates* &
Fatuus parvo discrimine distant; *Accipit* à *sando* nomen u-
terq; suum); *Inuus* (cognomen fuit *Chami* apud paganos;
ob lasciviam: *Voss. Etymol. magno.*) ab *Ineo* &c. Plura
offendes apud *Voss.* 4. Gram. 31. p. m. 401. Atq; ita
veram & genuinam *Mutui* originationem aditructum
ivimus, quod *Cujacio* 11. o. 7. æque ac *Turnebo* 13. aduers.
25. placere, docet *Bacchov.* in pr. J. quib. re contr. oblig.
Interim reliquas tam JCrutorum (quod *Mutuum* appel-
latum sit inde, quia ita à me tibi datur, ut ex meo tuum
fiat

Ear, d. pr. J. quib. mod. re contr. obl. 1. 2. §. 1. ff. de reb.
cred. quam scitam magis esse quam veram notat *Turneb.*
1. 1.) quam *Varronis* de L. L. (qui auctor est *Mutuum*
à Græcis tractum, quod Siculi Μοῖτον) etymologias
seu potius an nominationes non adspernandas ducimus,
nec iis detrahimus. De *Mutuo* inter cæteros egregium tra-
ctatum edidit *Thom. Lindemannus* JCrus & Antecessor
Faciburg. materteræ meæ jugalis princeps. Plures alios
Autores de eadem materia reperies spud *Joh. Bechtold.* in
syll. mat. jur. Contra *Mutui* seu crediti pactum si homo præ-
sumat venire, delinquit. 28. 9. quò referenda est inter al-
ias l. 27. ff. de reb. cred. Ad quam legem magnum lu-
men adfert *Epistola Phalaris* s. ad *Melitenenses*, cujus
verba digna sunt, quæ huc transfumantur. Quia au-
tem Græca ad manus non sunt, adhibenda erunt Lati-
na verba, quæ ita sonant: *Quamvis in hoc præsentī tempo-
re non admodum divitiis abundant, quoniam continuis
bellorum impensis absunt: tamen adduci me passus sum,
ut vobis rogantibus pecuniam mutuo darem. Non enim,
ut dici solet, excusatio erga amicos prætendenda est. Non
verò faciatis idem, quod vulgò fieri consuevit, ut mutuum
sumentes blandissimâ oratione utantur, repetiti verò, pro-
brosissima difficilimâq; rem à justitiâ & à gratitudine ab-
horrentissimam agentes. Eum enim, qui ceperit, memi-
nisse creditorum par est, & usq; ad persolutionem de his sem-
pere eodem modo sentire; atq; si bonus sit, ut bono persolve-
re sin malus, ut malo. Nam & a quo & iniquo creditum
reddere convenit. Ego itaq; *Melitenenses*, & cum do & cum
repero, sum idem & mihi similis. Debitores verò & ad tem-
pora & ad ingenia, perinde ac *Chamæleontes* ad locum*

colorem se commutant & fingunt: atque sumentes quidem ut beneficium & Deum laudibus extollunt; cum vero debitum exigitur, ut tyrannum & sceleratum calumniantur. Adhuc neque illud me praeterit, melius esse multo ab homine privato, quam ab urbe, mutuatam pecuniam spoliari: Si enim ab uno homine quis fraudatus sit, unum solum modum possidet inimicum, cumque imbecillum. Sin autem Rep. damnum quidem simile facit; hostes vero complures, non unum tantum habet. Verum nil ejusmodi de vobis sentio: sed extra suspicionem omnes pecunias concedo. Nam cum in aliis rebus vestra mihi gratitudo, tum in contractibus justitia fidesque cognita est. Praesertim vero cum hoc vos non latere sciam, majus crimen in eis esse, qui multi uni injuriam inferunt, quam qui unus a multis injuriam patitur. Non enim credibile est ab uno multos, sed unum a multis contemptui neglectumque haberi verisimile est. Haecenus Phalaris, cujus Epistolae omnes absolutissimis supra laudati Jos. Arndti commentariis illustratas, totidem admodum animis, quod Ulysses a patria extorris fuisse fertur, desideravimus, & in lucem datum iri speravimus: Sed haecenus in cassum. An tandem aliquando sint lucem visurae, *Ἰσὼς ἐν γυῖναι* or *κένται*.

Mysterium, secretum, 3, 12.

N.

Nexus vitii 3, 4. ingratitudinis §. var. 8 ubi vid. Broß. Nominatissimus, celebratissimus. § 4, 2. Sic P. Bl. ep. 8. Scribere in bibere convertisti, Nunc predicari egregius perorator, qui fueras prius nominatissimus disputator. Nubi um mentis serenare, 13, 11.

Nug-

Nugatoria felicitas, 20, 9. Faces vestrae senectutis immoletis Altissimo, qui juvenutis & adolescentiae vestrae florem in rebus nugatoris expendistis. P. Blesens. epist. 6. In nugatorias res consumpta tempora l. 17. §. 14. ff. de aedil. edict.

Nutritura, 35, 4. P. Bl. ep. 40. Nutritio. Varr. 1, R. R. 44. O.

Occisor, interfectior. 32, 7. P. Bl. ep. 42. Occisio l. 23. §. 2 ff. ad leg. Aquil.

Odibilis, odio dignus. 39, 5. Odibilis pr. § 6. Contraxit ab aere suo Sicilia, contraxit & a malitia inhabitantium in ea, ut mihi odibilis & quasi inhabitabilis censatur. P. Bl. 46. v. Voss. 6. Gramm. 11. p. m. 388. & de V. L. L. p. m. 523.

Officialis affectus. 51, 1, &c. Officiales opera, l. 6. l. 9 ff. de op. lib. Officialis unde dicatur, egregie exprimit P. Bl. ep. 25. Opinio, fama. 3, 4. 10. 13, 1. 4. Hinc Opinabilis lib. de Dialect. in f. Opinatifissimus div. lect. c. 2. v. Steph. Joh. Stephan. in Sax. Grammat. praefat.

Oppelliare, bemänreln. 21, 6.

Ordinatissima caritas. 16, 3.

P;

Palliare estum insaniam nomine Zeli. 12, §. Obtentu justitiae palliare subditos opprimunt P. Bl. ep. 25. Si tibi dilectissima suggerit humani generis inimicus. incommoda mundana conversationis palliando versute Id. ep. 35.

Paritas, aequalitas. Paritas voluntatum pr. 64. Idem eodem vocabulo utitur lib. de anim. c. 19. Nec aliter animadvertere merebimur (sc. in vitam aeternam) nisi nunc quae sunt vera fateamur, id est, coeternam distin-

distinctam & inseparabilem Trinitatem, replentem omnia simul substantiali virtute sua, unumtriplex, trinumq; simplicabile: Paritas in omnipotentia, æqualitas in caritate, unitas in natura.

Paritas amicorum multiplicata. Prol. 28.

Patenter, evidenter. Patenter exprimere quid. 21, 1.

Penetrabilior. 22, 76, 30, 1. Lucr. 2, 382. pro eo ponit Penetralior.

Peremptorius, qui vim perimendi habet 12, 1. 16, 7. 19, 1. & 20. 22, 24. 49, 3. Peremptorium venenum cõditi verigiffi. Apulei. Peremptoria exceptio, Peremptorium adiutum, termini juridici.

Perplexius involvere quem. 36, 7.

Perturbativus, vim perturbandi habens. 19, 6.

Philosophia inania. 39, 1. Respicere videtur Autor noster ad verba Paulina Coloss. 2, 8. Videte, ne quis vos decipiat per Philosophiam & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum &c. Et vers. 23. Secundum præcepta & doctrinas hominum, quæ sunt rationem quidem habentia &c. Et 1. Tim. 5, 4. Languens circa quæstiones & pugnas verborum, ex quibus oriuntur invidia, contentiones, blasphemie, suspensiones malæ, confussiones hominum mente corruptorum & qui veritate privati sunt. Consule super his etiam P. Bl. ep. 6. Caterum Philosophia (vera, non simulata) dicitur etiam Jurisprudencia, quarum utraq; definitur, quod sit Notitia rerum divinarum, & humanarum l. 1. §. 1. ff. de J. & J. §. 1. J. cod. Cic. 2. de fin. Sen. ep. 89. & 104. Conf. Joh. Gryphiandri JC. dissert. philol. de Euthanasia par. 1. n. 13. & 66. Placalis Domino annus 22, 18. Idem admodum, qui paulo ante Jubilæum, cujus, ut & LXX. hebdomadum Danielis, accurat-

accuratam enodationem inter cæteras eminentem vid. in Vindiciis! S. Hebrææ Scripturæ, Matth. Wasmuthii P.P. Lacib. jam sub prælo ferventibus. Et ut hoc instar mantissæ non spernendæ addam, Noster c. 24. div. lect. de Plakterio in tres q. jubilæos dispersito ita loquitur: Psalmorum corpus universum, & in tribus cõdicibus per quinquagenos Psalmos judicavimus conscribendum, ut jubilæi anni quantitas triplicata Sanctæ Trinitatis vota nobis remissionis beneficia renunciaret.

Plasmare, fingere, creare. 27, 7. v. Voss. de V.L.L. p. m. 723. Pluries, sæpius pr. 34. Hanc voculam, non probatam. Vossia d. l. p. m. 107., Latio adseruit Borrichius d. l. & Sciopp. animadv. in Voss.

Pœnitudo, pœnitentia. 45, 5. 6. var. 20. Voluptas hominum si plerumq; placeat, pœnitudinem inducit: si delectat ad modicum, productiore spatio duplicabit. P. Bl. ep. 35. Primus hoc nomen a barbarie vindicasse videtur Aug. Buchnerus P.P. Witeb. in Fabr. Thesaur.

Pœnalis minatio bedreunung bey Straffe. 22, 74.

Pollutor, qui polluit. Pollutor fœderis, Iæditragus 10, 5.

Pollutio. Pallad. 9. R. R. 10.

Polymitus, πολύμιτος, multisliciis textus in telâ per textoria instrumenta. Polymita vestis, ein Polymiten - vieldrätig / viel farbig Kleid. 22, 63. Cubicularia Polymita. Martialis. epigr. 150. Ejusdem cum hoc nomine sunt originis Dimitum, द्वेन्द्रातंग / Trinitum - dreiendrätig / Hexamitum sechsdrätig: ex quo posteriore corruptum dicitur Σάμιτον, Samitum, Cammit / serici genus, vel lippis tonsoribusq; jam satis eritum. vid. de his omnibus Salmas. in Vopisc. p. m. 512. Add. Voss. d. l. p. m. 810.

Possibilitas, Möglichkeit. 23, 2. 49, 1. Pallad. (Suetonii & Plinii jun. *συγχρονος*, ut habet *Helv. chron.*) 3. R. R. 24. In vitibus brachii sarmenta servare pro vitis possibilitate. 1. 1. C. de fund. limotroph. Ad possibilitatem loci insuevi. 1. un. pr. C. de confirm. ff. Deo possibilitatem præstante. Vosius d. l. inter vitiosas & minus Latinas voces & hanc referens, citat tantum Matth. Parisium & Sigiberr. Borrichius l. c. barbariem ei aliquatenus defendens, laudat unicum Amm. Marcellinum lib. 19. qui Palladio, si non gemino, saltem sesquiseculo inferior. *Præligere*, antepondere, lieber wollen. pr. 65. *Amator & Zelator est virginis, qui nasci de Virgine prælegit.* P. Bl. ep. 36. *Præminere*, antecellere. *Præminere ordine, dignitate.* 8, 14, 35, 7. *Præminens*, excellens. 36, 8. *Præminentior* 22, 47. 30, 1. Matth. Vindoc. in Tob. c. 7. *Præminere pro præminere posuit*, & Appulei. lib. 6. de aur. as. p. m. 488. *Præfigurare*, præponere. pr. 2. vid. infra Titulus. *Præstigium*, fallacia seu captio, præprimis Diabolica, Augenverblendung / Gauchelen. Non tantum apud Auctores at fideos invenitur vox *Præstigia*, arum, ubiq; obvia, verum etiam *Præstigia*, æ. Quintil. 4, 1. & *Præstigiis* noster hic 19, 1. & 7. Var. 7. *Præstigia* versus iuris ignorare. P. Bl. ep. 38. Ceterum utrum *Præstigia*, an verò *Præstrigia* scribendum sit, dubium videri possit, cum communis ferme *Προστροφία* doctrina sit, eam vocem à *Præstringendo* esse dictam; altera a. scripturæ

potius

potius originem petat à *Præstinguo*, quod esses *Extinguo*, ut *Uxor ab Ungo*, cujus præteritum est non tantum *Unxi*, sed & *Ungui*. (v. Voss. 3. Gram. 7. p. m. 701. & 5, 27. p. m. 102.) Ifo *Magister* de eo ita in Gloss. ad Prudent. *καταμαρ.* hymn. 6. v. 40. *Præstrigator*) *Præstrigium* dicitur *Monstrum à Præstringendo* i. e. illudendo improvisè oculos. Id. gloss. in hymn. 3. *πρεστροφ.* v. 86. *Præstrigia* dicuntur à *Præstringendo* eo quod præmoneant hominem & constriquant timore suæ demonstrationibus. Hæc Ifo. *Præsumere*, opinari. *Præsumere arroganter de liberalitate alicujus* 22, 61. *Præsumere*, audere, sumere sibi 28, 7. 2. 4. Delectatur alias Noster hoc verbo in modo dictâ significatione ejusq; derivativis, ut colligere est præprimis ex variarum volumine. *Præsumtio*, aulus. 22, 30. 13, 2. 14. v. Voss. de V. L. L. p. m. 157. 555. Adde (sicant) *Dispositio meam de Prob. & Præsumt.* c. 2. §. 1. ubi varii hujus vocis significatus summo digito attinguntur. *Præsumtuose*, arroganter. 4, 5. 22, 42. P. Bl. ep. 42. *Pressura negotiorum.* 21, 20. *gravaminum* P. Bl. ep. 31. *Terribari tribulationibus & pressura.* Id. ep. 25. *Principium pro principum* (si modo sana est scriptura), antiquo genitivo 17, 1. & 2. sic *Sapientium* 22, 75. v. Voss. 4. Gramm. 14. P. m. 314. Bernegg. in Justin. 1, 10. 1. *Prodigiose.* 54, 5. *Produlior* s. *Produlæ vita* pr. 55. P. Bl. ep. 20. 27. *Produlius spatium* Id. ep. 35. *Professio*, sui cujusq; vitæ generis manifestatio, quâ quis præ se fert, se ejus artis vel generis esse. l. 26. in 1. C. de Episc. & Cler. Noster hic, 16, 2. *Professio fidei* 35, 4. P. Bl. ep. 47. *falsi* Macrobi. 1. in somn. Scip. 2. *flagitii* (de meretri-

meretricibus) Tac. 2. ann. 85. *argentariorum* l. 6. §. 9. ff. de edend. *scenica artis* l. 23 §. 1. C. de nupt. *Magica* Curt. 4. 7. *Illud quondam venerabile nomen & glorioſa profeſſio advocati notabili venalitate vileſcit* P. Bl. ep. 20. *Profeſſor affectus* hic 55. 4. *amicitiæ veræ* pr. 25. 48. leg. 17. 2. *Filii Mariæ* 21. 7. *Chriſti* 32. 5. *veri* Macro. d. l. *piſturæ* (olim liberalibus annumeratæ reſte Plin. 25. 1. N. 10.) l. 8. C. de merat. & epidem. *ſapientiæ* Solin. c. 7. *ordinu Ciftertiensis* P. Bl. ep. 81. *operum diverſorum* l. un. §. 1. C. de monopol. *Proſiteri amicitiâ* hic 16. 1. *nomen amicitiæ* 2. 14. *delicias* Macro. d. l. De *Profeſſoribus*, poſt *Aiber. Gentilem*, edidit *Diſput. ſeculare* A. C. 1658. *Chriſtian. Roſteuſcher* Prof. Gedan. vid. quoq; *Joh. Bechold. Syllog. mater. jur. in voce Profeſſor.*

Prior affectus. 52. 3.

Prophetare, prædicere, vatem agere. 12. 8.

Proteſtari, conteſtari. prol. 28. 72. 53. 3.

Protei vultum induere. 4. 7. *Protei ſpeciem ſcitè deſormatam* vide apud Noſtrum §. var. 34. Add. *Adag. Eraſm.* *Proteo monſtruoſior.* P. Bl. invect. in deprav. oper. ſuor.

Q
Queſtuaria dilectio. prol. 1. *ſpes* pr. 43. *Auguſti filia ex adulterâ in queſtuariam verſa.* Sen. 6. *benef.* 32. *Pro Queſtuarius magis uſitatum Queſtuofus:* unde *Queſtuofus.* Sen. 4. *ben.* 3. *Iſtud non eſt beneficium, ſed ſcenus, circumſpicere, non ubi optimè ponas, ſed ubi queſtuofiffimè habeas, unde facillimè tollas.*

Quod pro Ur. 13. 2. 16. 11.

R.

Rancor, alter groll. De eo ita Calvin. lex. jur. ex *ſpigelio*.

Rancor, quâ à Sorbonicis Canoniſtis & vulgò ſignificatione ponitur, non eſt Latinum neq; Græcum neq; Hebræum, ſed Raudenſe, ut feſtivè dixit Eraſmus. Latinu eſt putor ex veſtigate corruptione venatus. Hæc Calv. Quicquid ſit, utitur eâ voce in priorè ſignificatu Gaſſiodorus hic. Cum *rancore ſumere* quid 46. 1. *Ex rancore, non ex amore proſedit* hoc 12. 6. In poſteriore Pallad. 12. R. R. 10. *Cuſtodire aliquid de rancore anni præteriti.* P. Bl. ep. 22. *Nil ſaciatis ex rancore, vel odio, ſed omnia veſtra in caritate ſiant.* Id. ep. 51. *Quod ſi adverſus eum aliud rancoris aut odii concepiftis, benignè queſo & caritative remittite.*

Rapina, amiſſio, ablatio. *Rapinam bonorum ſuorum cum gaudio ſuſcipiunt*, ſcil. pii. 20. 6. *Ad hanc ex Tarſenſi Apoſtolo depromptam ſententiam proxime accedit etiam Seneca, licet gentilis, epiſt. 88. Numerare docet me arithmetica, & avaritiæ commodare digitos; potius doceat, nil ad rem pertinere iſtas computationes; non eſſe feliciorẽ, cuius Patrimonium tabularios laſſat; imò quàm ſupervacua poſideat, qui infeliciffimus futurus eſt, ſi, quantum habeat, per ſe computare cogatur. Quid mihi prodeſt ſcire agellum in partes dividere. ſi nescio cum fratre dividere? Quid prodeſt colligere ſubſiliter pedes jugeri & comprehendere etiam ſi quid decempedam effugit, ſi tristem me facit vicinus potens, & aliquid ex meo abradens? Doces me, quomodo nil perdam ex finibus meis? at ego diſcere volo, quomodo totos hilares amittam. Paterno agro, inquis, expellor. Quid? ante avum tuum quis agrum iſtum tenuit? cuius, non dico hominis, ſed populi fuerit, expedire potes? Non dominus iſtò, ſed colonus intraſti. Cuius colonus es? Si bene tecum agitur, heredu. Neg. ut ſciis quicquam uſucapi, quod*

quod publicum est publicum est hoc quod tenetur, & quid gēneris humani. Hæc Seneca. *Rapinam facere, rapere.* l. 1. §. 1. ff. de alcat. l. 88. §. 16. de legat. 2. v. Briss. de V. S. voce *Rapina*. *Rationabiliter, cum ratione. Rationabiliter diligere* 50, 2. *exponere* s. var. 6. *Vossius* de V. L. L. p. m. 791. metum ne barbarum sit; hunc metum *Borrichius* d. l. excludere laborat *Appuleii, Macrobi, & Mart. Capellæ* auctoritatibus.

Reatus. Vocabulum, Ciceroni, secundum traditionem *Fabianam* 8. *Instit.* 3. aliisq; vetustioribus inusitatum, & à *M. Messalla* primum confectum, non tam ipsum crimen (ut *J. C.* recentiores, à *Budæo* castigati, usurpare amant) quam vel Theologicè obligationem ex delicto, vel juridicè statum seu conditionem reorum, in quâ illi sunt, usq; dum literam vel salutarem A. vel tristem C. in tabella scriptam cernerent. Priore notatione utitur *Tertull.* advers. *Marcion.* l. *Reatus animæ.* Et ibid. 2. *Reatus patrum in filios redundat.* Posteriore *Ulpianus* l. 10. ff. ad leg. Jul. Majest. *Modestinus* l. 25. pr. ff. de pœnis & alii. Pro crimine tamen usurpare videtur *Nostr.* hic *Reatus enormitas* 15, 2. *pestis* prol. 58. *Reatu liber animus* *Macrobi.* 2. *Saturn.* 5. v. *Gotofr.* ad d. l. 10. & d. l. 5. *Calvin.* lex. jur. *Voss.* d. l. p. m. 137. *Beroald.* in *Appul.* de aur. al. lib. 1. p. m. 75. lib. 3. p. m. 218. lib. 7. p. m. 541.

Recompensatio, compensatio, 40, 2. 44, 1. ut verbum *Recompensare*, quo etiam *Augustinus* medit. c. 7. utitur, parum Latinum agnoscit *Voss.* d. l. p. m. 735. sic nec hoc verbale agnoscer.

Redivivatio, actus quo quid redivivum sit. 22, 33.

Referatio, quasi à Referiari, iterum feriari 22, 17. *Reintegrare.* 22, 19. 62. *Reintegratio* 3, 12. *Remediari, mederi* pr. 33. *Remediabilis* de anim. c. 19 v. *Voss.* d. l. p. m. 738. *Reprehensibilis, reprehensione dignus.* 48, 1. *Reprehensibiliter.* *Ruffin.* apolog. pro *Origen.* v. *Voss.* d. l. p. m. 792. *Reprobabilis* dignus qui reprobetur. 47, 2. *Reptilia vitia.* 22, 15. *Reputare, existimare. Reputare se celsiorem seculo.* 21, 22. *Requies, requies.* 22, 8. 17. *Retributio, actus retribuendi.* pr. 62. 22, 32. 25, 3. 32, 2. 50, 1. *ipse (sc. Deus) est promissor magnificus, & munificus retributor.* *P. Bl.* ep. 26. *Pleno peccato plena retributio debetur.* *Id.* *Serm.* 29.

S.

Sabbatumus. 22, 2. *Sabbatizare, sabbatum celebrare* 2, 8. 22, 2. 3. v. *Voss.* d. l. p. m. 743. *Salvator, σωτήρ* 2, 6. 22, 1. 55, 1. Hanc vocem à *Bezæ, Castalione, Vossio* d. l. p. m. 745. rejectam, defensum it *Borrichius* jam sæpius citatus. *Salvari* 44, 1. *Salvare animam.* 34, 7. *Scandalizare, argern. Scandalizatus.* prol. 24. v. *Voss.* d. l. p. m. 589. *Scrutinium, inquisitio.* 22, 55. v. *Calvin.* lex. jur. *Voss.* d. l. p. m. 593. *Beroald.* in *Apul.* lib. 9. de aur. al. p. m. 804. *Scurrilitas, Schoristeren.* 39, 5. Quid proprie *Scurra* significet, docet *Voss.* d. l. p. m. 119. *Securè, sine curâ, confidenter. Securissimè dicere* 22, 17. *Vossii* (d. l. p. m. 792.) nimis acri censuræ subtrahere hanc vocem videtur *Ulpianus* l. 8. §. 6. ff. de inoff. testam. ubi dicit, *securè testari.*

Secretarius, actarius, scriba. *Secretarium familiaritatis habere quem* 13, 2. *Secretarium*, locus ubi iudices causam audiunt, die Gerichtsstube / die audiens / die Schreiberey. l. 3. C. ubi Senat. vel Clariss. Sic Nolter ii. var. 40. *Patere personale secretarium tuum innocenter esse secretum*.
Secularis, mundanus. *Secularis amor* pr. 13. *Secularianegotia* 21, 20. *secularis liber*, i. e. profanus. de animi. *Secularium literarum magister* lb. c. 2. *secularis lex*. P. Bl. ep. 26. *Causæ & iudicia*, quibus te imprudenter, ne dicam impudenter, immisceas, potius consuetudinario & seculari jure deciduntur: Virum literatum & Ecclesiasticum non sic decebat secularibus negotiis implicari. Id. ep. 25.
Senarius numerus. 22, 5. De hujus ut & septenarii perfectione differit Macrob. 1. in somn. Scip. 6. De *senario* vid. Nolter 1. var. 10. ibiq; Forner Boëth. in Arithm. *Jordan*. pecul. tract. De *Septenario Ruperti*. in Flor. prol. §. 1. Pamel. not. in Cyprian. de exhort. marc. n. 57. *Beroald. libell. de VII. Sapientibus*: ut ipse testatur in comment. ad Appulej. lib. 6. de aur. alin p. m. 436. *Wurffbaum* pecul. tract. De *Centenario Julian*. Epist. ad Serapionem. De *Denario Pythagorico* egregium tractatum emittit Job. Meursius parer. De *Mystica numerorum significatione* Bonagus. conf. Bechtold. syllog. mat. jur. in voce Numerus. *Sicera*, portio inebrians. 22, 10. Vox ab Hebraeis petita *Beroaid.* comrn. in Apul. lib. 2. de aur. af. p. m. 14. *Voss*. Etymol. L. L. hac voce.
Simulatorium, simulationem referens. pr. 42. *Simulatorie diligere*. 32, 8. 58, 2.
Singularitas, Singularis ratio. *Singularitate quâdam diligere quem* 22, 5.

Sola-

Solarium, apricus locus in summa ædium parte, solis calore fruendo accommodatus, ein Söller. 42, 3. l. 17. pr. ff. de serv. præd. urb. l. 12. §. 6. C. de ædific. priv. *Macrobius*. 2. Saturn. 4. *Palladius*. 11. R. R. 15. Vulg. Interpr. 2. Reg. 11, 2. Dantur & aliæ voces, quæ non idem omnino cum *Solario* denotent, non multum tamen ab eo abluunt: ut *Mænianum* l. 242. §. 1. ff. de V. S. l. 20. pr. ff. de serv. pr. urb. l. 2. §. 6. π. ne quid in loc. publ. l. 11. C. de ædific. priv. *Fest. Heliocaminus* Plin. 2. ep. 17. p. l. 17. pr. l. 20. pr. π. serv. præd. urb. *Hyperionum*, ὑπεριών Act. 9, 37. *Projectum* l. 242. pr. de V. S. l. 2. ff. de serv. pr. urb. *Proiectura* *Victruv.* *Provolans* *Alcon.* *Prophurum* l. potius *Prophorum*, Προφωρον l. 245. §. 1. ff. de V. S. Iterum d. l. 245. (quam legem hætenus multum negotii Interpretibus facientem & mire totam, satis commode emaculasse videtur *Salmas.* ad *Spartian.* in *Pescenn.* h. m. *Prophurum* id est iterum, quod in ædibus fieri solet ædium est) ἐξώσαι l. 11. pr. C. de ædific. priv. (ex emend. *Cujac.*) ἐκτῆσαι, ἀναπάσεις, ἡλιασησα, ἡλιαστικα. De his omnibus vid. tutius differentem *Salmas.* d. l. Alias *Solarium* significat quoq; id, quod pro solo penditur, cum quis in publico edificavit, *Wedenburg.* Gr. ἡλιον τὸ ἐξώσαι, Ver. Glossar. Gr. (ut habet *Brissou.* de V. S. in voce *Solarium*) ubi tamen rectius videretur, si legatur ἐξώσαι l. 39. §. 1. ff. de leg. 1. l. 15. ff. qui pot. in pign. Item *Horologium* (cujus elegantem descriptionem habemus apud *Nostrum* 1. var. 45. & 46.) *Varr.* 5. L. L. 2. Cic. 2. de N. D. Gell. 3, 3. add. *Brisf.* d. V. S. voce *Horologium* & *Solarium*.
Solvendo suum, possum solvere. 22, 25. *Victruvius* 10, 6.

pro eo dixit *Sum ad solvendum*. Utrobique ellipsis & *Aptu*. Plene protulit Symmach. 10, 20. Solvendo *par sum*. v. Voss. 7. Gramm. 12 p. m. 58.

Sophisticè commetiri se ad regulam amicitiae. 5, 6. Sic P. Bl. ep. 161 *Me equidem in tuae familiaritatis sacrario repositum opinabar te solum judicabam me alterum. Tu verusutia toxicum fovens, vulpina machinam fraudis Sophisticae dilectionis involucre palliabas.*

Specialiter, *absonderlich*. 22, 5. Vocabulum hinc inde in ffus & Cod. obvium.

Sponsalitia liberalitas, 22, 57. Vocatur alias *Sponsalitia largitas* rubr. C. de don. ant. nupt. Nov. Martian. de largit. *Largitio in sponsam perfecta* l. 9. C. Th. de inf. iis quæ sunt cyron. *Sponsale munus* Paneg. dict. Maxim. & Constant. p. m. 112. Græce inter alia dicitur *ἀνταλωπτήριον*, in qua voce *Antipater* perquam scite superducta uxore minus scitâ lultidum sciscitantibus, Quando daturus esset *ἀνταλωπτήρια*? respondit: Quin potius quæritis, quando *κατακαλωπτήρια*. vid. Joh. Bechtold. Syll. jur. mat. in voce *Sponsalia*. add. (si lubet) Disp. meam de Impens. th. 11. *Sponsalitiis amor*. P. Blet. ep. 38.

Suarificare, suavem reddere. 16, 7.

Suaviloquium, suavis sermo. 46, 2.

Subarrhære quem annulo v. *Annulus*.

Subornatus, tucatus 5, 6.

Supercaelestis munificentia. 16, 2.

Supereminens. 16, 4.

Superessentialis. 18, 2.

Superficialiter, *obenhin*. *Superficialiter alligere*. 58, 2.

Super

Supersterare in aliquo. 24, 7.

Supportare onus, pr. 49. *Sinunc effes in seculo, te inter matronarum cuneos virorum illustrium supportarent brachia* P. Bl. ep. 35.

T.

Temporalis, *zeitlich*. *Temporalis mors* 34, 8. *pulcritudo* 22, 46. *vita* 16, 17. *Temporale lucrum* pr. 41. *Temporales delicta*, *divitiæ*. 20, 1. 9. 36, 7. *Vox hæc tritissima in* *æ*. & *Codice*.

Teneritudo, *renerrimus amor*. pr. 47.

Terribiliter loqui. 21, 9.

Testamentaria verba. 4, 1.

Thesaurizare, *thelaurum colligere*. 20, 5. *Verbum Ecclesiasticis Scriptoribus frequens*. Voss. de V. L. L. p. m. 758.

Thesaurus quare mediâ aut non adeo imâ ætate interjectâ literâ N scripserint, docet *parens meus Justus* p. m. peculiari dissertatione de *Thesaurus*, editâ in hac Alma A. C. 1620. §. 1. adde etiam *Briffon*. d. V. S. hac voce. C. Barth. in *Rutil. itin.* v. 323.

Titulus, *inscriptio*. *Titulum præfigurare libro* prol. 12. *prænotare libri*. var. præfat. *Rufinus* pro eo dixit *Attitulare*, *Tertullianus* advers. *Jud.* *Titulare*, alii *Intitulare*, v. Voss. d. l. p. m. 656. *Titulus*, *epigraphe*. *Titulus causæ extat inscriptus in caritatis memoriam* 22, 28. *Digitum intendit noster ad Inscriptionem cruci Christi affixam*, de qua *Matth.* 27, 36. *Luc.* 23, 37. Hinc *titulus* idem quod *Memoria* seu *Ecclesia*, sic dictus, quod in loco, ubi erat *Ecclesia* erigenda, *crux* poneretur ipse *titulus*, ut: *Titulus Apostolorum*, *S. Petri*, *S. Georgii*, *S. Florentini* &c. de quo evol. *Baron in Martyrol.* sub d. 27.

Jul. p. m. 468. *Weiz.* (quondam Rector Gothanus, & Præceptor parentis mei b. m.) in *Prudent.* hymn. 2. *meis* 392. *Titulus*, possessionis causa. In *jure tituli*, *possessio animi*, *possessione naturali i. e. incubatione corporali præstantior est* &c. 50, 2. De hac materia vid. *Jacob Seb. Laurembergii* 3^{ci} & Antecessoris *Laciburg.* disp. inaug. de *Titulu* exhibitam in hac studiorum universitate A. C. 1646 add. *Briss.* de V. S. hac voce. *Buchm.* in *Plin.* l. 7. ep. 141. n. 283. ep. 29. n. 330. l. 8. ep. 24. n. 490. lib. 9. ep. 19. n. 544.

Togata, sc. Fabula. prol. 6. Fabula apud Romanos *alia Palliata*, quæ Græci, alia *Togata*, quæ Latini erat argumenti, primumq; à *Stephanione*, ut tradit *Plin.* 7. H. N. 48., insignito inde nomine *Togatarii* à *Suet.* in *Aug.* c. 45., salrata. v. *Voss.* lib. 2. de art. Poet. c. 7. *teq.* *Transgressor*, etn. *libertreter*. *Transgressor amicitie* 2, 13. *fidei* 52, 2. *Transgressori interminari pœnam* l. 3. C. de *aleator.*

Transsumere, ex alio sumere, mutuari. *Transsumere sententias, verba.* pr. 6. *Transsumere levâ hastam auß der rechten in die lincke nehmen.* Stat. Hinc *Transsumtum*, Species una instrumenti. Dividitur enim Instrumentum ratione formæ in *Exemplar* s. *Exemplarium* (quod etiam *Authenticum*, *Autographum* & *Originale*) *Protocolum* (quod alias *Instrumentum defectivum*, *Imbreviatura*, *Matix* & *Conceptum*) & *Exemplum* (quod *Transsumtum*. *Copia*, *Vidimus*, *Ανυεγφορ* & *Ισορ*) : de quibus v. *Rittersh.* in *Novell.* procem. c. 1. add. *Job. Be stold.* Syll. mat. jur. in voce *Transsumtum*. Cœterum quod *Afranio* objectum fuit, quod scil. de libro *Menan-*

Menandri non solum sententias, sed verba integra transsumserit, rectius nostro montes & silvas librorum parturiente seculo de nonnullis compilatoribus f. potius expilatoribus & exscriptoribus dici posset: nam ille, ut & *Terentius*, ingenue fassi sunt, unde sua hauserint; hi nostri vero autores nomen plane supprimunt. Talium *Coryphæus* statui potest impudentissimus & imprudentissimus ille *Papilequa*, qui *Hyperii tractatum de ratione studii Theologici* imprimi curavit, & nomen suum ei præfixit. Idem admodum plagii crimen *Radau* *Jesuita* impiegit cuiuspiam super tractatu, qui inscribitur *Orator extemporaneus*. Hujus impetibilis criminis, in quod *Janum Palmerium*, ac li *Jano Douzæ F. Spicilegium in Petronium* sublegerit, impiegit *Georg. Erhardus* in *Symbol.* *Petron.* p. m. 775. (non ruminato dicto illo: *Qui in alterum dicere paratus est, carere debet omni vitio*). reus ipse agitur à *Senslebio* in not. ad *Catull.* phasel. p. m. 50. ubi indicat, *Symbolas* illas potius partum esse *Mich. Cass. Londorpii*, quam *Georg. Erhardi*. Quid si præcedentibus accenseri mereaturis, cujus evanidum acumen & gloriationem tangit *Gronovius* in *Diatribæ* in *Silvas Stat.* P. m. 411. Hic si notas in *Val. Flacci Argonautica*, quas pro suis temere venditat, veris autoribus, utp. *parenti meo Jusso*, *Carrioni* (in quem tamen sæpius præter meritum invehitur) utriq; commentatori, *Kirchmanno* de *fun. Rom.* *Barth.* in *Advers.*, *Demstero* in *Rosin.* aliisq; quorum illaudatorum verba transcribit, restituere cogeretur, instar corniculæ *Ætopicæ* plumis ornata alienis appareret. Hisce superioribus non adeo adnumerandus videtur *Petrus Blesensis* (vide *Epistolam* ejus 92.

jam supra pag. 16 scitatur, quā apologiam sui scripsit in Cæ-
villatorem quendam, qui cum ob S. Scripturæ Patrum q̄-
sententias passim scriptis intertextas, Compilatorem per
convitium appellarat: ubi inter alia memorat, se si non
superiorem, saltem parem C. Julio Cæsari in stabili-
tate memoriæ fuisse, tres, imo quatuor potuisse partim
dictare partim scribere epistolas) qui forte non expilan-
di animo, sed exercitii causa hoc *Cassiodori de Amicitia
scriptum* in compendium redigere studuerit, securus al-
lorum exempla, qualium farraginem collegit *Rupert.* in
Flor. prol. 2. add *Beroald.* in Apulei. 2. meram. p. m. 571.
Tribulatio, afflictio. prol. 13. 17. 7. 22. 54. 24. 6 v. *Voss.* de
V. L. L. p. m. 157.

Tristega, trium contignationum ædificia, *τρίστυχος* 35, 2.
V.

Venativus, qui venatur. *Venativus gloriæ* prol. 41.
Venerari aliquem muneribus 54, 2. laudibus & gratiis. *Tacit.*
Venustare, decorare 22, 6. *Myropola* affatim mihi largiunt
est, quomodo venustarem. *Næv.* apud *Fulg.* *Plant.* §. 43.
Verbofinitas, garrulitas. 4, 11. Sic legendum esse, non vero
Acerbofinitas, ut jam impressum est, atq; etiam extabat in
Ed. Gen. patet ex c. 3. §. 5. quod tandem, postquam
caput illud excusum erat, penitus conferenti apparuit.
Utitur eadem voce *Imp. Justinianus*, aut quivis alius
Cancellariorum ejus nomine l. 37. C. de don. Si quis
quam per verbofinitatem aliquid tale inscripserit &c. l. un.
§. 22. C. de confirm. digest. Ne verbofinitas eorum aliquid
legibus nostris afferat ex confusione dedecus.

Vicarius, mutuus. *Vicaria* congratulatione nutritur ami-
citia. 8, 4. *Astra cæli* mutuò reguntur auxilio, & vicario
labore

labore participata mundum suis luminibus administrant 10.
var. 3.

Vicissitudines actionum 20, 10. *Vicissitudinem amoris* in
se gerere. prol. 68. *Vicissitudinem gratiæ* reddere 10,
var. 22.

Violens, violentus. 22, 62. *Horat.* 3. od. 30.

Vivificare, vivum reddere 23, 22. 31, 18, 2. Frequen-
tem esse hanc vocem tantum Theologis dicit *Voss.* d. l.
p. m. 764. præter illos tamen etiam aliis np. *Tertull.* de
fuga in persec. & *Apulejo* in *Herm.* *Asclep.* c. 3. usurpa-
tam tueretur *Borrich.* d. l.

Umbraticè, zum *Schem.* *Umbraticè* diligere. 12, 8.

Urbanior sermo. 42, 1. Et, quod poterat animum virginis fa-
scinare, nullus erat in verbus urbanior, nullus uberior in mu-
neribus, nullus ad omnes liberalitates effusior. P. Bl. ep. 35.

X.

Xenium, munus quod hospitibus datur. 22, 45. De ac-
ceptione ejus scite *Ulpianus* l. 6. §. 3. ff. de off. Procons.
Non in totum abstinere debet xenii (quæ ipsi non ut judi-
ci, sed ut hospiti offerebantur) procos, sed modum adji-
cere; neq; morosè in totum abstineat, neq; avarè modum
Xeniorum excedat, quam rem D. Severus & Imper. *Anta-
ninus* elegantissimè epistolâ sunt moderati, cujus epistolæ
verba hæc sunt: Quantum ad *Xenia* attinet, audi quid
sentimus; Vetus Proverbium est: ἐν πόντῳ, ἐν πόν-
τῳ, ἐν πόντῳ i. e. neq; omnia neq; quovis tem-
pore neq; ab omnibus Nam valde inhumanum est, a
nemine accipere; sed passim, vilissimum est; & omnia, ava-
rissimum. Et quod mandatu continetur, Ne donum vel
munus ipse procos. vel qui in alio officio erit, accipi-

ac, ematvè quid, nisi victus cotidiani causâ, ad *Xenia* non pertinet, sed ad ea, quæ eduliorum excedunt modum, sed nec *Xenia* producenda sunt ad munerum qualitatem. Hæc Ulpianus. Noster 7. var. 9. Unusquisque pro solennitate commonitus offerat volumarium munus: *Xenia* enim sunt ista, non debita. Plin. 5. epist. 14. Quam me juvat, quod in causis agendum non modo pactione, dono, munere, verum etiam *Xenii* abstinui! Id 6. epist. 31. Summo die abeuntibus nobis (quàm diligens in Cæsare humanitas!) *Xenia* sunt musæ. P. Bl. ep. 66. De Zonâ aureâ, & lumbari serico & samito & aliis *Xeniis*, quæ per latorem præsentium de vestrâ largitione suscepi, non quantas volo, sed quantas valeo, refero vobis gratias. *Xeniorum* titulum Marcialis præfiguravit libro XIII Epigrammatum suorum: ut libro XIV. *Apophoretorum*, quæ sunt dona convivis in Saturnalibus data domum ferenda.



OMISS.

OMISS.

[Indulgentior vitii, qui magis indulget vitiiis, proclivior ad vitia. 12. 2. indulgentius vitium deditus Solin. c. 16. De illo loq. gen. vid. Voss. 6. art. Gram. 15. p. m. 208. 209. Comparativus participii descendens à verbo indulgere. Hinc derivatur etiam *Indulgentia*. *Indulgentia* principis, benigna concessio per quam pœnæ liberatio contingit. l. 20. C. Th. de indulg. crim. *Indulgentia* pœnæ gratiam facit, non infamiam criminis tollit, l. f. C. de gen. abol. l. 5. C. Th. de Indulg. crim. *Indulgentiæ* elegantem descriptionem invenies apud Nostrium II. Var. 40. Alias etiam audit *Restitutio*, *Gratia*: de quâ seu jure aggratiandi egregias elucubrârunt commentationes præ cæteris Dan. Clasen, edit. Magdeb. 1660, & Henr. Rud. Redeker. JC. & Antecessor Noster, edit. Argentor. 1650.

Insula, regmen s. ornamentum capitis, Regibus & Pontificibus apud Persas tritum. *Imperiales insulæ* 58. 9. Conveniunt cum eâ *Cidaris* & *Tiara* seu *Tiaras*. vid. Guil. Bourron. in λεψάριος lingua Persicæ, annexis Orationibus ejus de Græcâ Linguâ, edit. Londin. 1657. Voss. Etymol. De variis *Insularum* speciebus apud Romanos consul. Bross. not. ad Noltri 2. var. 1. Ridiculam *insulæ* derivationem s. annominationem tradit Præpositus in e. per venerabilem. 13. §. quod autem. n. 88. vers. Tertiid probatur. X. qui filii sunt legit., his verbis: Luna non luget nisi per influentiam, quam habet à Sole: Ergo nec Imperator, nisi per influentiam, quam recipit à Papâ Et hoc voluit l. bene à Zenone. 3. in fin. ibi: Imperiales insulas. C. de

CORRIGENDA.

C. de quadrienn. præsc. , ut dicatur Insula quasi Insula vel Influentia, sine quâ influentiâ operari non potest. Hæc præpositus.

CORRIGENDA.

PROL. §. 2. signatum: Secretum meum mihi, Secr. §. 22.
 Levi §. 36. Beneficio. §. 57. Porro hæc am. §. 64.
 mutua obsequela, rerum honestarum crebra coll. §. 7. Con-
 summari. Cap. 1. §. 4. Hominem. Cap. 4. §. 5. Pro-
 rei. §. 11. Quantd. Cap. 18. §. 1. condescendat. §. 4. Con-
 templatione. Cap. 20. §. 4. divitias. Cap. 21. §. 3. deluso-
 ria. §. 15. peccatum. Cap. 22. §. 14. Condescendentes.
 §. 76. Quasi clavi. §. 78. Multiplicate sunt (scil. iniquitates).
 Cap. 23. §. 3. adjuro. Cap. 25. in fin. faciente. Cap. 28. §. 6.
 sui. Vides oculo. §. 8. Propterea quicunq; communicat. Cap.
 32. §. 7. amplexibus. Cap. 35. §. 4. Sapiunt. Cap. 36. §. 2.
 gratiam. §. 6. enim. Cap. 55. §. 5. Naturalis. Cap. 57. §. 1.
 suspirat. Cap. 58. §. 9. Coexultat. Pag. 144. lin. 2. editio.
 lin. 17. ponentes. Pag. 156. lin. 1. mortuas. 2. Pag. 205. lin. 18.
 salute animæ. Pag. 196. lin. 22. Proponere. 1. Pag. 212.
 lin. 21. deformat. Residua, si qua inobservata reman-
 rint, iustus & Benevolus Lector per se sincerâ ma-
 nu emendare haut gravabitur.



*Donum Rever. Dni. Caspari Eng-
 mann Pastoris Ecclesie Oden-
 t. Superioris, Regensburg. 2.*

EPISTOLAE D

ERASMI ROTERODAMI FA-
 miliars, in tres Centurias diuisa, ob
 singularem elegantiam adolescentum studijs & ca-
 ptui accommodata, ex toto Epistolarum
 opere, non sine doctissimorum ui-
 rorum iudicio ex-
Casparius cerpta.

Adiunximus

Argumenta in omnes Epistolas

Adhæc,

Græcarum uocum interpretationem hactenus
 non uisam, adposuimus.

BASILEAE

1546.

M. Jo. Opitz.